

The
PRISONER
of **HEAVEN**

CARLOS RUIZ ZAFÓN

The
PRISONER
of HEAVEN

CARLOS RUIZ ZAFÓN

Translated from the Spanish by Lucia Graves

Weidenfeld & Nicolson
LONDON

Cuprins

[Coperta](#), [Pagina de titlu](#), [Cimitirul Cărilor Uitate](#), [Epigraf](#)

[Partea întâi: O poveste de Crăciun](#)

[Capitolul 1](#), [Capitolul 2](#), [Capitolul 3](#), [Capitolul 4](#), [Capitolul 5](#), [Capitolul 6](#), [Capitolul 7](#),
[Capitolul 8](#), [Capitolul 9](#), [Capitolul 10](#), [Capitolul 11](#), [Capitolul 12](#)

[Partea a doua: Dintre morți](#)

[Capitolul 1](#), [Capitolul 2](#), [Capitolul 3](#), [Capitolul 4](#), [Capitolul 5](#), [Capitolul 6](#), [Capitolul 7](#),
[Capitolul 8](#),
[Capitolul 9](#), [Capitolul 10](#), [Capitolul 11](#), [Capitolul 12](#), [Capitolul 13](#), [Capitolul 14](#), [Capitolul 15](#),
[Capitolul](#)
[16](#), [Capitolul 17](#), [Capitolul 18](#), [Capitolul 19](#), [Capitolul 20](#), [Capitolul 21](#), [Capitolul 22](#),
[Capitolul 23](#),
[Capitolul 24](#)

[Partea a treia: Revenind la viață](#)

[Capitolul 1](#), [Capitolul 2](#), [Capitolul 3](#), [Capitolul 4](#), [Capitolul 5](#), [Capitolul 6](#), [Capitolul 7](#),
[Capitolul 8](#),
[Capitolul 9](#), [Capitolul 10](#), [Capitolul 11](#), [Capitolul 12](#), [Capitolul 13](#)

[Partea a patra: Bănuiala](#)

[Capitolul 1](#), [Capitolul 2](#), [Capitolul 3](#), [Capitolul 4](#), [Capitolul 5](#), [Capitolul 6](#), [Capitolul 7](#),
[Capitolul 8](#),
[Capitolul 9](#), [Capitolul 10](#), [Capitolul 11](#), [Capitolul 12](#), [Capitolul 13](#)

[Partea a cincea: Numele eroului](#)

[Capitolul 1](#), [Capitolul 2](#), [Capitolul 3](#), [Capitolul 4](#), [Capitolul 5](#), [Capitolul 6](#), [Capitolul 7](#),
[Capitolul 8](#), [Capitolul 9](#)

[Epilog: 1960](#)

[Despre autor](#)

[Alte carti de Carlos Ruiz Zafón](#)

[Copyright](#)

CIMITIRUL CĂRȚILOR UITATE

Prizonierul cerului este parte dintr-un ciclu de romane a căror acțiune are loc în Universul cărților uitate, *Umbra vântului* și *Jocul îngerului* fiind primele două. Chiar dacă fiecare carte e de sine stătătoare, sunt unite prin personaje și acțiune, creând legături tematice și narrative.

Romanele din seria Cimitirul cărților uitate pot fi citite în orice ordine, permițând cititorului să exploreze un labirint de istorii și căi care atunci când sunt puse împreună ne conduc în inima narațiunii.

Am știut mereu că într-o bună zi aveam să revin la aceste străzi, pentru a povesti istoria bărbatului ce și-a pierdut sufletul și numele printre umbrele acelei Barcelone cufundate în visul tulbure al unui timp de cenușă și tăcere. Sunt pagini scrise cu foc, la adăpostul unui oraș de blestemați, cuvinte săpate în memoria celui întors dintre morți cu o făgăduială înfiptă în inimă și prețul unui blestem. Cortina se ridică, publicul tace și, înainte ca umbra ce se cerne peste destinul său să coboare de pe mașina pentru decoruri, o distribuție de spirite albe intră în scenă, cu o comedie pe buze și binecuvântata inocență a celui care, crezând că al treilea act e și ultimul, începe să ne spună o poveste de Crăciun, fără să știe că, dând ultima pagină, cerneala propriei răsufări îl va târî molcom și inexorabil în miezul tenebrelor.

Julián Carax

Prizonierul

cerului (Editions de la
Lumiere, Paris, 1992)

Partea întâi O

poveste de

Crăciun

Barcelona, decembrie 1957

În acel an, Crăciunului i s-a năzărit să se scoale în fiecare zi, la revărsatul zorilor, înveșmântat în plumb și chiciură. O beznă albăstruie colora orașul, iar oamenii treceau mai departe înfofoliți până la urechi și trasând desene în frig cu aburul răsuflării. În acele zile, puțini zăboveau în fața vitrinei de la Sempere & Fiii și mai puțini încă se aventurau să între și să întrebe de cartea pierdută ce-i aștepta de-o viață și a cărei vânzare, făcând abstracție de poezii, ar mai fi cârpăcit precarele finanțe ale anticariatului.

- Cred că azi e ziua. Azi ni se va schimba soarta, am proclamat pe aripile primei cafele a zilei, optimism pur în stare lichidă.

Tata, care se lupta fără preget de la opt dimineața cu registrul contabil și jongla cu creionul și guma, a ridicat privirea de la tejghea, îndreptând-o spre lunecoasa defilare a clienților ce se pierdeau pe stradă în jos.

- Dumnezeu să te-audă, Daniel, căci, dacă pierdem campania de Crăciun, în ianuarie n-o s-avemparale nici ca să plătim lumina. Va trebui să facem ceva.

- Ieri, Fermin a avut o idee, i-am sugerat. După el, e un plan magistral de salvare a anticariatului de la falimentul iminent.

- Deie Domnul să ne prindă spovediți.

Am citat textual:

- *Poate că, dacă mă duc să decorez vitrina în izmene, vreo femelă dornică de literatură și emoționată intră să facă praf ceva parale, căci cunoscătorii spun că viitorul literaturii depinde de femei și, pe viața Dumnezeului ce va să se nască, nu-i muiere care să țină piept smuciturii rustice a trupului meu de țăran*, am recitat.

Am auzit cum cădea creionul tatei în spatele meu și m-am întors.

- Fermin *dixit*[\[1\]](#), am subliniat.

Crezusem că tata va zâmbi la auzul butadei lui Fermin; văzând însă că nu avea de gând să rupă tăcerea, l-am privit cu coada ochiului. Sempere senior nu numai că nu-i găsisese nici un haz acelei aiureli, dar afișase un aer meditativ, ca și cum intenționa s-o ia în serios.

- Poate că, în felul lui, Fermin a nimerit-o, a murmurat. L-am privit cu neîncredere. Poate că secetacomercială din ultimele săptămâni afectase, până la urmă, judecata sănătoasă a tatălui meu.

- Nu-mi spune că ai să-l lași să se plimbe în budigăi prin anticariat.

- Nu, nici vorbă. Mă gândeam la vitrină. Acum, că ai pomenit de ea, mi-ai dat o idee... Poate că mai evreme să salvăm Crăciunul.

S-a făcut nevăzut în spate și a revenit curând cu uniforma lui oficială de iarnă: paltonul, fularul și pălăria pe care mi le aminteam din copilărie. Bea obișnuia să-și exprime bănuiala că tatăl meu nu-și mai cumpărase haine din 1942, și existau toate indiciile că soția mea avea dreptate. Punându-și mănușile, tata zâmbea vag, iar în ochii lui se întrezărea sclipirea aproape copilărească pe care izbuteau să i-o aprindă doar faptele mari.

- Lipsesc doar o clipă, a anunțat. O să ies, am o treabă.

- Se poate ști unde te duci?

Tata mi-a făcut cu ochiul.

- E o surpriză. Ai să vezi.

L-am condus până la ușă și l-am văzut îndreptându-se cu pași fermi spre Puerta del Angel, o siluetă oarecare în marea cenușie a trecătorilor ce navigau spre o nouă iarnă lungă de umbră și cenușă.

Dacă tot eram singur, am deschis radioul, ca să mă delectez cu niște muzică în timp ce rearanjam, pe gustul meu, colecțiile de pe rafturi. Tata credea că nu era de prea mult bun-gust să lași radioul să meargă când erau clienți în anticariat, iar dacă îl deschideam de față cu Fermin, acesta începea să psalmodieze cântece religioase pe orice melodie - sau, și mai rău, să danseze ceea ce el numea „ritmuri senzuale din Caraibi” - și în câteva minute ajungea să mă calce pe nervi. Ținând seama de aceste dificultăți practice, ajunsese să cred că trebuia să-mi limitez bucuria undelor la rarele clipe în care, în afară de mine și de câteva zeci de mii de cărți, nu mai era nimeni în magazin.

Radio Barcelona difuza în acea dimineață o înregistrare clandestină făcută de un colecționar la magnificul concert pe care trompetistul Louis Armstrong și orchestra lui îl dăduseră la hotelul Windsor Palace de pe Diagonal, la Crăciunul de acum trei ani. În pauzele publicitare, crainicul eticheta cu râvnă acele sunete drept *lass*^[2] și atrăgea atenția că unele dintre sincopelile lor nerușinate puteau fi nepotrivite pentru consumul ascultătorului național, obișnuit cu *tonadilla*^[3] și boleroul, dar și cu incipienta mișcare *ye-ye*^[4], care dominau pe-atunci undele.

Fermin obișnuia să spună că, dacă don Isaac Albeniz s-ar fi născut negru, jazzul s-ar fi inventat în

Camprodon^[5], ca și biscuiții la cutie, și că, alături de sutienele țuguiate cu care se împăuna adorata lui Kim Novak, în multe dintre filmele la care mergeam în matineu la cinematograful Femina, acele sunete erau unul dintre puținele succese ale omenirii în anii scurși din secolul XX. Nu voiam să mă cert cu el. Mi-am petrecut restul dimineții între magia acelei muzici și parfumul cărților, savurând liniștea și satisfacția date de munca simplă făcută conștiincios.

Fermin își luase dimineața liberă ca să încheie, spunea el, pregătirile pentru nunta cu Bernarda, care urma să aibă loc în februarie. Prima oară când vorbise despre ea, cu două săptămâni în urmă, îi spusese cu toții că se grăbea și că graba strică treaba. Tata încercase să-l facă să amâne căsătoria cu cel puțin două sau trei luni, argumentând că nunțile se făceau vara, pe vreme bună, dar Fermin insistase să nu schimbe data, susținând că el, oțelit în climatul aspru și uscat al dealurilor din Extremadura, asuda din abundență de cum sosea vara pe coasta mediteraneană, după el semitropicală, și, în fine, nu voia să-și celebreze nunta cu gâlci cât friganelele la subraț.

Dacă nu se întâmpla nimic ciudat, nu-mi puteam închipui de ce Fermin Romero de Torres, stindardul viu al rezistenței civile față de Sfânta Mamă Biserica, față de bănci și de bunele obiceiuri din Spania liturghiei și a jurnalelor cinematografice de actualități NO-DO din anii '50, era atât de grăbit să treacă pe la vicariat. Zelul lui prematrimonial atinsese culmea când se împrietenise cu noul paroh al bisericii Santa Ana, don Jacobo, un popă din Burgos cu idei libertine și purtări de boxer în retragere, pe care îl molipsise de nemăsurata-i pasiune pentru

domino. Duminica, după liturghie, Fermin juca împreună cu el partide istorice la barul Almirall, iar popa râdea binedispus când prietenul meu îl iscodea, între două pahare cu iz de Montserrat, dacă era sigur că măicuțele aveau coapse și, în caz că aveau, dacă erau la fel de macre și bune de mușcat pe cât bănuia el încă din adolescență.

- Până la urmă au să te excomunic, îl bombănea tata.

Măicuțele nu se privesc și nu se ating.

- Păi, clericul e chiar mai derbedeu ca mine, protesta Fermin. Dacă n-ar purta uniformă...

Tocmai rememoram discuția lor și fredonam în ritmul trompetei la care cânta maestrul Armstrong, când am auzit clopoțelul de deasupra intrării în anticariat clinchetind molcom, așa că am ridicat ochii, sperând să văd că tata se întorcea din misiunea-i secretă ori că Fermin era gata să preia tura de dupăamiază.

- Bună ziua, a venit o voce gravă și spartă din pragul ușii.

Pe fondul luminii ce venea din stradă, silueta părea un trunchi biciuit de vânt. Musafirul purta un costum închis la culoare, cu o croială demodată, și-și sprijinea trupul fioros într-un baston. A făcut un pas în față, șchiopătând vădit. Lumina veiozei de pe tejghea mi-a dezvăluit un chip brăzdat de vreme. Vizitatorul m-a privit câteva momente, măsurându-mă fără nici o grabă. Avea în privire ceva de pasăre de pradă, răbdătoare și calculată.

- Sunteți domnul Sempere?

- Eu sunt Daniel. Domnul Sempere e tatăl meu, dar acum nu-i aici. Vă pot fi de folos cu ceva?

Ignorându-mi întrebarea, musafirul a început să se plimbe prin anticariat, examinând totul pas cu pas, cu un interes ce friza lăcomia. Șchiopătatul lui mă făcea să cred că leziunile ascunse sub haine erau treburi serioase.

- Amintiri din război, a zis străinul, de parcă mi-ar fi citit gândurile.

L-am urmărit cu privirea cum inspecta anticariatul, ca să ghicesc unde va arunca ancora. Așa cum bănuiam, străinul s-a oprit în fața vitrinei din abanos și cristal, o relievă ce dăinuia încă de la înființarea anticariatului, prin 1888, când stră-străbunicul Sempere, pe atunci tânăr și abia întors din aventura îmbogățirii în Caraibi, luase bani cu împrumut ca să cumpere o veche dugheană unde se vindeau mănuși și s-o facă anticariat. În acea vitrină, așezată la loc de cinste în magazin, țineam prin tradiție exemplarele cele mai valoroase.

Musafirul s-a apropiat atât de mult de ea, încât răsuflarea i s-a desenat pe cristal. A scos niște ochelari, și i-a pus pe nas și-a început să studieze conținutul vitrinei. Gesturile lui îmi aminteau de o nevăstuică scrutând niște ouă depuse de curând într-un coteț.

- Frumoasă mobilă, a murmurat. E de valoare.

- E o veche piesă de familie. Are mai mult valoare sentimentală, am replicat, stânjenit de aprecierileși măsurătorile aceluși mușteriu special, care părea să măsoare cu privirea până și aerul pe care îl respiram.

După o vreme, și-a pus ochelarii la loc și a vorbit domol.

- Am înțeles că lucrați cu un domn de o agerime recunoscută.

Fiindcă n-am răspuns imediat, s-a întors și mi-a aruncat una dintre privirile acelea care-i îmbătrânesc pe cei cărora le sunt destinate.

- După cum vedeți, sunt singur. Poate că, dacă domnul îmi spune ce titlu dorește, am să i-l caut cumare plăcere.

Străinul a schițat un surâs, care părea oricum, numai prietenos nu, și a consimțit.

- Văd că aveți în vitrină un exemplar din *Contele de Monte-Cristo*.

Nu era primul client care remarca acel volum. Așa că i-am servit discursul oficial gata pregătit pentru atari ocazii.

- Domnul are spirit de observație. E o ediție magnifică, numerotată și cu ilustrații de Arthur Rackham, care provine din biblioteca personală a unui mare colecționar din Madrid. Piesa e un unicat catalogat.

Musafirul a ascultat fără nici un interes, atent la consistența panourilor de abanos ale rafturilor și arătând limpede că vorbele mele îl plictiseau.

- Mie toate cărțile îmi par la fel, dar îmi place albastrul copertei, a replicat pe un ton disprețuitor. Oiau.

În alte împrejurări, aș fi sărit în sus de bucurie văzând că puteam vinde exemplarul probabil cel mai scump din tot anticariatul, dar gândul că avea să cadă în mâinile celui personaj îmi întorcea stomacul pe dos. Ceva îmi spunea că, dacă acel volum părăsea anticariatul, nimeni n-avea să-i mai citească vreodată nici măcar primul paragraf.

- E un volum foarte scump. Dacă domnul dorește, îi pot arăta alte ediții ale aceleiași cărți, în perfectă stare, la prețuri modice ...

Oamenii cu suflete mici încearcă mereu să-i minimalizeze pe ceilalți, iar străinul, despre care am intuit că și l-ar fi putut ascunde pe-al său în vârful unui ac, mi-a aruncat cea mai cumplită privire disprețuitoare de care dispunea.

-... și cu coperta tot albastră, am adăugat. A ignorat impertinența ironiei mele.

- Nu, mulțumesc. Îl vreau pe acesta. Nu mă interesează prețul.

Am acceptat fără tragere de inimă și m-am îndreptat spre vitrină. Am scos cheia și am descuiat ușa de cristal. Simțeam privirile străinului împungându-mi spatele.

- Tot ce-i bun stă mereu sub cheie, a comentat în șoaptă. Am luat cartea și am oftat.

- Domnul e colecționar?

- S-ar putea zice că da. Deși nu de cărți.

Am revenit cu exemplarul în mână.

- Și ce colecționează domnul?

Străinul mi-a ignorat iar întrebarea și a întins brațul ca să ia cartea. A trebuit să rezist impulsului de-a o pune la loc în vitrină și de-a azvârli cheia. Tata nu m-ar fi iertat dacă scăpam o vânzare ca aceea în asemenea vremuri.

- Costă treizeci și cinci de pesete, am anunțat înainte de a-i întinde cartea, în speranța că suma îl va face să se răzgândească.

A acceptat fără să clipească și a scos o bancnotă de o sută de pesete din buzunarul costumului care probabil că nu costase nici măcar cinci. M-am întrebat dacă nu cumva era falsă.

- Mă tem că nu vă pot da restul la o bancnotă atât de mare, domnule.

L-aș fi putut invita să aștepte un moment, ca să dau o fugă până la cea mai apropiată bancă și să schimb bancnota, asigurându-mă în același timp că era autentică, dar nu voiam să-l las singur în anticariat.

- Nu vă faceți griji. E bună. Știți cum puteți verifica? Străinul a ridicat hârtia în lumină.

- Priviți marca ondulată. Și liniile acestea. Textura...

- Domnul e expert în falsuri?
- În lumea asta, tinere, totul e fals. Totul cu excepția banilor.

Mi i-a pus în palmă și mi-a închis pumnul deasupra lor, bătându-mă pe nodurile degetelor.

- Păstrează restul în contul viitoarei mele vizite, a zis.
- Sunt bani mulți, domnule. Șaizeci și cinci de pesete...
- Cât pentru căldărușa din biserică.
- În orice caz, vă voi da o chitanță.
- Am încredere în dumneata.

Străinul a cercetat cartea cu indiferență.

- E un cadou. Am să vă rog s-o înmânați personal. Am șovăit o clipă.
- În principiu, nu expediem pachete, dar în acest caz vom face livrarea personal, cu mare plăcere și

pe gratis. Pot întreba dacă e pentru Barcelona sau... ?

- E chiar pentru aici, a replicat.

Răceala privirii lui părea să trădeze ani întregi de furie și ranchiună.

- Domnul dorește să scrie o dedicație sau o notă personală înainte de-a o împacheta?

Musafirul a deschis cu greu volumul la pagina de titlu.

Atunci am observat că la mâna stângă avea o proteză, o piesă din porțelan pictat. A scos un stilou și a scris câteva cuvinte. Mi-a înapoiat tomul și s-a întors pe jumătate. L-am privit schiopătând în drum spre ușă.

- Sunteți amabil să-mi spuneți numele și adresa unde doriți să trimitem volumul? am întrebat.
- E totul în carte, a spus, fără să se mai întoarcă.

Am deschis-o și am căutat pagina cu scrisul străinului.

*Lui Fermín Romero de
Torres, care s-a întors
din morți
și are cheile viitorului.*

13

Am auzit clopoțelul de la intrare și, când m-am uitat, străinul plecase.

M-am dus în graba mare la ușă și am privit în stradă.

Mușterii se îndepărta schiopătând, pierzându-se printre siluetele ce treceau prin vălul de ceață albastră care mătura strada Santa Ana. Am dat să-l strig, dar mi-am mușcat limba. Cel mai ușor era să-l las să plece pur și simplu, dar instinctul și obișnuita-mi lipsă de prudență și simț practic au fost mai tari decât mine.

Am atârnat plăcuța cu "Închis" și am încuiat ușa, gata să-l urmez pe străin printre oameni. Știam că, dacă se întorcea și - chiar când mă lăsa singur în toiul unei asemenea secete de vânzări - descoperirea că-mi părăsisem postul, tata avea să-mi tragă un perdaf, dar urma să găsesc o scuză pe drum. Am preferat să înfrunt firea îngăduitoare a tatei decât să înghit neliniștea pe care mi-o trezise în trup acel personaj sinistru și să nu cunosc adevărata natură a legăturii lui cu Fermin.

Un librar profesionist are puține ocazii să învețe pe teren arta fină de-a urmări un suspect fără a fi descoperit. Dacă nu cumva cei mai mulți dintre mușteriii lui fac parte din tagma rău-platnicilor, majoritatea acestor oportunități i le oferă catalogul povestirilor polițiste și romanele de-o pesetă de pe rafturile dughenei lui. Nu haina îl face pe om, dar crima, ori prezumția de crimă, îl fac pe detectiv, mai ales pe cel amator.

Urmărindu-l pe străin pe Ramblas, mi-am reîmprospătat noțiunile de bază, am început prin a lăsa cel puțin cincizeci de metri între noi, m-am ascuns în spatele cuiva mai corpolent ca mine și am avut grijă să am mereu și iute la dispoziție ascunzătoarea unui portal sau a unei dughene, în caz că obiectul urmăririi mele se oprea și privea fără veste în urmă. Ajungând pe Ramblas, străinul a traversat bulevardul central și s-a îndreptat spre port. Bulevardul era împodobit după tradiția de Crăciun și numeroase magazine își decoraseră vitrinele cu lumini, stele și îngeri ce anunțau o bunăstare care, dacă așa se spunea la radio, trebuia să fie adevărată.

În acei ani, Crăciunul își mai păstra încă aerul de magie și taină. Lumina prăfoasă de iarnă, privirea și năzuința unor oameni care trăiau printre umbre și tăceri confereau acelui decor un ușor parfum de adevăr, în care măcar copiii și cei ce învățaseră să uite mai puteau crede încă.

Poate de aceea mi-a fost și mai evident că, în toată acea himeră, nu exista un personaj mai nepotrivit cu Crăciunul și mai deosebit decât ciudatul obiect al urmăririi mele. Șchiopăta molcom și se oprea des să admire papagali pitici și trandafiri, de parcă nu mai văzuse nicicând așa ceva. În vreo două rânduri, s-a apropiat de chioșcurile de presă ce punctau bulevardul Ramblas și s-a amuzat privind primele pagini ale jurnalelor și copertele revistelor și învărtind standurile cu cărți poștale. Ai fi zis că nu mai fusese nicicând pe-acolo; se purta ca un copil sau ca un turist care pășea pe Ramblas pentru prima oară, deși copiii și turiștii afișează îndeobște trecătoarea inocență a celui ce nu știe pe unde calcă, iar el nu mirosea a nevinovăție nici măcar cu binecuvântarea pruncului Iisus, prin fața efigiei căruia tocmai traversase, în dreptul bisericii Madre de Dios de Belen.

Abia atunci s-a oprit, atent în aparență la un papagal moțat cu pene roz pal, care îl privea cu coada ochiului dintr-o colivie de la un magazin cu animale, chiar în capul străzii Puertaferriosa. Străinul s-a apropiat de colivie la fel ca de vitrina din anticariat și i-a șoptit papagalului moțat câteva vorbe. Pasărea, un exemplar căpățânos, mare cât un clapon și cu pene de lux, a supraviețuit răsuflării sulfuroase a străinului și și-a dat silința să asculte cu râvnă și

concentrare, vădit interesată de tot ce îi recita vizitatorul. Dacă mai încăpea vreo îndoială, papagalul moțat încuviința, dând repetat din cap, și, vizibil surescitat, își sălta creasta de pene roz.

După câteva minute, satisfăcut de discuția cu pasărea, străinul și-a văzut de drum. Dar, după nici treizeci de secunde, chiar când am trecut și eu prin fața păsăretului, am înțeles că se produsese o micuță comoție: speriat, vânzătorul se grăbea să acopere colivia papagalului moțat cu o husă de pânză, căci pasărea începuse să repete, cu o dicție perfectă, rima *Franco, ied încornorat, mādularul te-a lăsat*, pe care n-am avut nici o îndoială de la cine o învățase. Cel puțin, străinul dădea dovadă de un oarecare simț al umorului și de convingeri de mare risc, ceea ce pe atunci era de-o raritate la fel de mare ca și fustele până deasupra genunchiului.

Distras de incident, m-am zis că-l pierdusem din vedere, dar curând i-am detectat silueta șifonată în fața vitrinei de la bijuteria Bagues. Am înaintat pe ascuns până la unul dintre chioșcurile de copişti care flancau intrarea în palatul Virreina și l-am privit în tihnă. Ochiul îi strălucea ca rubinele, iar spectacolul aurului și gemelor prețioase din spatele geamului antiglonț părea să-i fi trezit o pornire atât de desfrânată, încât nici un șir de dansatoare din cabaretul La Criolla, în epoca lui de glorie, nu i-ar fi putut-o potoli.

- O scrisoare de dragoste, o cerere, o rugămintă adresată unei excelențe la alegere, un spontan noiprin-prezenta pentru părinții poporului, tinere?

Copistul din chioșcul pe care mi-l alesesem drept ascunzătoare ieșise în fața gheretei precum un preot confesor și mă privea dornic să-mi ofere serviciile lui. Afișul de pe fereastra ghișeului spunea:

Oswaldo Dario de Mortenssen

Literat și Gânditor.

Redactăm scrisori de dragoste, petiții, testamente, poeme, contestații, felicitări, rugăminți, răvașe, imnuri, disertații, implorări, cereri și diferite compoziții în toate stilurile și metricile.

Zece centime fraza (cu excepția rimelor).

Prețuri speciale pentru văduve, mutilați și minori.

- Ce zici, tinere? O scrisoare de iubire dintre cele pe care le fac pentru fetele ajunse la vârsta când lise cuvine să-și moaie jupoanele în efluviile iubirii? De dragul matală, îți fac un preț special.

I-am arătat verigheta. Imperturbabil, copistul Oswaldo a ridicat din umeri.

- Sunt vremuri moderne, a argumentat. De-ai ști ce de soți și soții trec pe-aici...

Am recitat afișul, al cărui aer familiar nu izbuteam să-l localizez.

- Numele dumitale mi se pare cunoscut...

- Am trăit și vremuri mai bune. Poate de-atunci.

- E numele adevărat?

- E un *nom de plume*[\[6\]](#). Un artist are nevoie de un apelativ la înălțimea operelor lui. În actul meu de naștere scrie Jenaro Rebollo, dar cu asemenea nume cine să-ți mai ceară să-i compui scrisori de dragoste?! Ce răspunde la oferta zilei? Îți vând un răvaș de dor și iubire?

- Altă dată.

Copistul s-a resemnat. Mi-a urmărit privirea și s-a încruntat, intrigat. - Te uiți după șchiop, nu-i așa? a trântit-o.

- Îl cunoști? l-am iscodit.

- Să tot fie o săptămână de când îl văd trecând zilnic pe-aici, oprindu-se lângă vitrina bijuteriei și privind ca prostul, de parcă în loc de inele și coliere acolo ar fi expus fundul Frumoasei Dorita[\[7\]](#), a explicat.

- Ai vorbit vreodată cu el?

- Un coleg i-a trecut alaltăieri pe curat o scrisoare; cum îi lipsesc câteva degete...

- Care dintre ei? am întrebat.

Copistul m-a privit șovăielnic, temându-se că, dacă îmi răspundea, pierdea un client.

- Luisito. Stă vizavi, lângă Casa Beethoven, are față de seminarist.

Drept mulțumire, i-am întins câteva monede, dar le-a refuzat.

- Îmi câștig existența cu pana, nu cu ciocul. Suntem sătui de-așa ceva pe-aici prin patio. Dacă într-o ziai vreo îndoială gramaticală, știi unde mă găsești.

Mi-a dat o carte de vizită ce reproducea anunțul.

- De luni până sâmbătă, de la opt dimineața la opt seara, a precizat. Oswaldo, oștean al vorbei, ladispoziția matală și a cauzei matală epistolare.

Am pus-o bine și i-am mulțumit pentru ajutor.

- Vezi că-ți zboară porumbelul, m-a prevenit.

M-am întors și am observat că străinul o luase iar din loc. Am pornit-o grăbit după el și l-am urmat pe Ramblas în jos, până la intrarea în piața Boquerfa, unde s-a oprit să privească spectacolul tarabelor și oamenilor care intrau și ieșeau, încercând și descărcând cărnuri frumoase. L-am văzut șchiopătând până la tejgheaua barului Pinocho și săltând pe un taburet, cu greutate, dar cu entuziasm. Într-o jumătate de ceas, a încercat să dea gata deliciile servite de prâslea casei, Juanito, dar am avut impresia că sănătatea nu-i îngăduia să se dea prea mare și că mai curând mânca din ochi, ca și cum, cerând antreuri și feluri pe care abia / le putea gusta, își amintea de timpurile când înfuleca de-a binelea. Cerul gurii nu savurează, doar rememorează. În cele din urmă, mulțumindu-se doar cu abținerea gastronomică și surogatul bucuriei de-a privi cum alții degustau și-și lingeau buzele, străinul a plătit nota și și-a văzut de drum spre intrarea străzii Hospital, unde - printr-un hazard al irepetabilei geometrii a Barcelonei - se întâlneau unul dintre cele mai mari teatre de operă din bătrâna Europă și unul dintre bordelurile cele mai hodorogite și hârșite din emisfera nordică.

La ceasul acela, echipajele mai multor nave comerciale și militare ancorate în port se aventuraseră pe Ramblas în sus, să-și sature felurite poftă. Constatând cererea, oferta se întrupase la colț de stradă în ceata de schimb a unor doamne de închiriat, ce păreau să poarte în spate un kilometraj substanțial și să ofere un tarif cât mai mic pentru a porni aparatul de taxat. Întrezăream cu neliniște printre fustele cambrate peste varice și cicatrice purpurii, ce te dureau la simpla privire, chipuri fanate și un aer general de ultimă stație înainte de depou, care trezea orice, numai senzualitate nu. "Multe luni trebuie să fi stat un marinar în larg ca să le muște din momeală", mi-am zis, dar - spre surprinderea mea - străinul s-a oprit să cocheteze cu două dintre acele doamne, peste care trecuseră fără menajamente multe primăveri lipsite de floare, ca și cum erau niște frumuseți de cabaret fin.

- Să trăiești, *inimioară*, las' că-ți iau eu douăzeci de ani din spinare de cum ne-o punem, am auzit-o spunând pe una dintre ele, pe care aș fi putut-o lua drept bunica lui Oswaldo, copistul.

„De cum v-o puneți, îl și omori”, mi-am spus. Dar, cu un gest prudent, străinul a refuzat invitația.

- Altă dată, frumoaso, a răspuns, pornind spre Raval[8]. L-am urmat încă vreo sută de metri, până s-a oprit în fața unui portal strâmt și întunecos, situat aproape vizavi de hanul Europa. L-am privit cum dispărea înăuntru și am adăstat o jumătate de minut înainte de a-l urma.

Dincolo de prag, am dat peste o scară sumbră, ce se pierdea în măruntaiele clădirii, părea înclinată la babord și, ținând seama de izul de umezeală și greutatea pe care le avea cu țevile de scurgere, stătea să se prăbușească în catacombele din Raval. Pe o latură din vestibul era un soi de gheretă, din care un tip unsuros, în tricou și bretele, cu scobitoarea între buze și tranzistorul pe un post din lumea taurilor, mi-a aruncat o privire între întrebătoare și ostilă.

- Ești singur? a întrebat, vag intrigat.

Nu trebuia să fiu linx ca să deduc că mă aflam la ușa unui local ce închiria odăi cu ora și că singura notă discordantă a vizitei mele era că nu venisem de mână cu o Venus de chilipir, aidoma celor ce patrulau la colț de stradă.

- Dacă vrei, îți trimit o fată, a propus, pregătindu-mi deja pachetul cu prosop, săpun și ceva ceintuiam că era un cauciuc sau alt obiect de profilaxie *in extremis*[9].

- De fapt, nu voiam decât să vă pun o întrebare, am început.

Portarul a dat ochii peste cap.

- Costă douăzeci de pesete jumătatea de oră, cu iapa ta.

- Tentant. Poate altă dată. Dar voiam să întreb dacă acum vreo două minute a urcat un domn. În vârstă.

În formă nu prea bună. Singur. Fără iapă.

Portarul s-a încruntat. Am observat că mă degradase instantaneu din client în muscă sâcâitoare.

- N-am văzut pe nimeni. Haide, cară-te înainte să-l anunț pe Tonet.

Am presupus că Tonet nu era un tip plăcut. Am pus monedele ce-mi mai rămăseseră pe tejghea și i-am surâs împăciuitoare. Bani s-au făcut nevăzuți ca insectele; mâinile cu degetare din plastic ale portarului păreau niște limbi de cameleon. Nevăzut, necunoscut. - Ce vrei să știi?

- Locuiește aici domnul despre care v-am vorbit?

- A închiriat o cameră acum o săptămână.

- Știți cum îl cheamă?

- A plătit în avans pentru o lună, așa că nu l-am întrebat.

- Știți de unde vine, cu ce se ocupă... ?

- Aici nu-i cabinet sentimental. Aici nu-i întrebăm nimic pe ai de vin să și-o tragă.

Și asta nici măcaru și-o trage. Adică, fă-ți socoteala.

Am reconsiderat chestiunea.

- Tot ce știi e că din când în când iese nițel și revine.

Uneori îmi cere să-i duc sus o sticlă cu vin, pâine și ceva miere. Plătește bine și nu zice nici păs.

- Și sigur nu vă amintiți nici un nume? A făcut semn că nu.

- Bine. Mulțumesc și scuzați deranjul. Tocmai plecam, când portarul m-a strigat.

- Romero, a zis.

- Poftim?

- Mi se pare că a zis că-l cheamă Romero sau cam așa ceva...

- Romero de Torres?

- Chiar așa.

- Fermin Romero de Torres? am repetat, neîncrezător.

- Chiar el. Nu era înainte de război un toreador pe care-l chema așa? a întrebat portarul. Spuneam eucă-mi pare cunoscut...

Am făcut cale întoarsă până la anticariat, și mai nelămurit cu privire la cele petrecute înainte de-a ieși. Când treceam prin fața palatului Virreina, copistul Oswaldo mi-a făcut un semn cu mâna.

- Ai avut noroc? a întrebat. Am clătinat din cap.
- Încearcă cu Luisito, poate-și amintește ceva.

Am încuviințat și m-am dus la ghereta lui Luisito, care tocmai își curăța colecția de penițe. Zărindumă, mi-a surâs și m-a invitat să iau loc.

- Despre ce-i vorba? De dragoste sau de muncă?
- M-a trimis colegul dumitale, Oswaldo.
- Maestrul nostru al tuturor, a declarat Luisito, care n-avea probabil nici douăzeci și cinci de ani. Unmare literat, căruia lumea nu i-a recunoscut valoarea, și iată-l aici, în drum, învârtind vorbe în slujba analfabeților.
- Oswaldo mi-a zis că alaltăieri ai avut de mușteriu un domn în vârstă, cam hodorogit, căruia îi lipseau o mână și câteva degete de la cealaltă...
- Mi-l aduc aminte. Ca pe toți ciungii. Că seamănă cu Cervantes, știți?
- Firește. Și mi-ai putea spune ce l-a adus la dumneata? Luisito s-a foit pe scaun, deranjat de cursul pecare-l luase discuția.
- Uitați ce-i, aici e ca la spovedanie. Primează confidențialitatea.
- Iau totul asupra mea. Fiindcă-i vorba de ceva grav.
- Cât de grav?
- Suficient cât să primejduiască bunăstarea unor persoane foarte dragi.
- Da, dar...

Luisito a întins gâtul, căutând privirea maestrului de partea cealaltă a patioului. Apoi l-am văzut pe Oswaldo încuviințând și Luisito s-a liniștit.

- Domnul a adus un răvaș scris, pe care să i-l trec frumos pe curat, căci cu mâna lui...
- Și răvașul vorbea despre...
- Abia dacă-mi amintesc, gândiți-vă că scriu multe în fiecare zi...
- Străduiește-te, Luisito. Pentru numele lui Cervantes.
- Cred, chiar dacă îl pot confunda cu misiva altui mușteriu, că vorbea despre o mare sumă de bani, pecare domnul ciung avea s-o primească ori s-o recapete ori cam așa ceva. Și despre nu știu ce cheie.
- O cheie?
- Chiar așa. Nu știu dacă de robinet, de cifru sau de ușă.

Luisito mi-a zâmbit, vizibil încântat de aportul inteligenței și hazului său la conversația noastră. - Îți mai amintești ceva?

Gânditor, Luisito și-a umezit buzele.

- A spus că orașul i se părea foarte schimbat.
- În ce sens schimbat?
- Habar n-am. Schimbat. Fără morți pe străzi.
- Morți pe străzi? Așa a zis?
- Dacă memoria nu mă înșală...

7

I-am mulțumit lui Luisito pentru informații și am grăbit pasul, sperând să am noroc și să ajung la anticariat înainte ca tata să se întoarcă de la treburi și să-mi observe lipsa.

Plăcuța cu „Închis” era tot pe ușă. Am descuiat, am luat-o și m-am dus în spatele tejghelei, convins că nici un client nu se apropiase de anticariat în cele aproape patruzeci și cinci de minute cât lipsisem.

N-aveam nici o treabă, așa că am început să mă gândesc ce să fac cu *Contele de Monte-Cristo* și cum să abordez subiectul cu Fermin, când va veni. Nu voiam să-l sperii mai mult decât era necesar, dar vizita străinului și încercarea neizbutită de-a afla ce era cu el mă neliniștiseră. În orice altă situație, i-aș fi istorisit pur și simplu ce se întâmplase, dar mi-am zis că de astă dată trebuia să procedez cu tact. De la o vreme, Fermin era foarte abătut și prost dispus. Și tot de la o vreme, încercam să-l alin cu biete-mi glume, dar nimic nu izbutea să-i smulgă un zâmbet.

- Fermin, nu mai șterge atâta praful de pe cărți, că în curând ai să rămâi cu alea roz, nu cu alea negre, i-am zis odată, făcând aluzie la culoarea pe care criticii începeau să o atribuie pe atunci istoriilor cu crimă și pedeapsă care ne soseau cu pipeta în traduceri ipocrite.

Depart de-a răspunde cu un zâmbet pios la un banc atât de prost, Fermin se agăța de orice ca să izbucnească în invective demoralizate și îngrețoșate.

- Pe viitor, toate vor fi negre, căci în a doua jumătate a acestui secol sângeros totul duhnește a falsitate și crimă ca eufemism, dădea el sentința.

„Iar începe”, îmi ziceam. „Apocalipsa după Sfântul Fermin Romero de Torres.”

- Nici chiar așa, Fermin. Soarele ar trebui să-ți dea mai mult. Scria alaltăieri la gazetă că vitamina D ne crește încrederea în aproapele nostru.

- Mai scria și că o terfeloagă cu poemele unui favorit al lui Franco face senzație în literatura universală, dar că nu se vinde în nici o librărie de dincolo de Mostoles, a replicat. Când se lăsa în voia pesimismului organic, era preferabil să nu te pui cu el.

- Știi, Daniel? Uneori cred că Darwin s-a înșelat și că în realitate omul se trage din porc, deoarece înopt din zece hominizi e un cârnat care așteaptă să fie descoperit, argumenta.

- Uite ce-i, Fermin, îmi place mai mult când abordezi totul dintr-un punct de vedere umanist și pozitiv, ca alaltăieri, când ziceai că, în fond, oamenii nu-s răi, doar speriați.

- Oi fi făcut hipoglicemie. Mare nerozie.

Fermin cel glumeț, așa cum îmi place să-l țin minte, bătea pe atunci în retragere, lăsând locul unui bărbat chinuit de griji și bântuit de vânturi rele, pe care nu voia să le împărtășească nimănui. Uneori, când se credea la adăpost de priviri străine, părea să se ghemuiască prin colțuri, lăsându-se ros de angoase. Slăbise și, fiind doar un sac de cartilagii, arăta îngrijorător. Îi atrăsesem atenția de două ori, dar refuza să accepte că ar avea vreo problemă și băga gunoiul sub covor cu scuze ciudate.

- N-am nimic, Daniel. Dar, de când m-am apucat să urmăresc meciurile din campionat, ori de câte ori pierde Barca îmi scade tensiunea. Cu un singur cubuleț de cașcaval *manchego* ajung ca un taur.

- Ești sigur? Păi, n-ai fost niciodată la un meci de fotbal.

- Așa crezi tu. Practic, eu și Kubala[10] am crescut împreună.

- Da, dar pari un rebut. Ori ești bolnav, ori nu-ți porți deloc de grijă.

Drept răspuns, îmi arăta doi bicepși ca porceii fripți și zâmbea ca unul care vinde pastă de dinți din ușă în ușă.

- Pune mâna, pune mâna. Oțel călit, ca una din spadele Cidului[11].

Tata spunea că-și ieșise din formă și era nervos din pricina nunții și a tot ce presupunea aceasta, inclusiv fraternizarea cu clerul și căutarea unui restaurant ori birt pentru banchet, dar eu miroseam că melancolia lui avea rădăcini mai adânci. Șovăiam între a-i povesti cele petrecute de dimineață, arătându-i cartea, și a aștepta un moment mai prielnic, când l-am văzut intrând pe ușă, cu o figură ce n-ar fi făcut notă discordantă la un priveghi. Văzându-mă, a schițat un zâmbet slab și un salut militar.

- Fericiți ochii care te privesc, Fermin. Credeam că nu mai vii.

- Trecând prin fața bijuteriei, m-am oprit să vorbesc cu don Federico, fiindcă se zvonea că cineva l-ar fi văzut azi-dimineață pe domnul Sempere pe strada PuertaFerrisa, bine aghesmuit și ducându-se nu se știe unde. Don Federico și proasta de Merceditas voiau să știe dacă și-a tras gagică, fiindcă asta se poartă acum printre negustorii din cartier, iar dacă zdreanța mai și cântă, e și mai și.

- Și tu ce le-ai răspuns?

- Că-n văduvia-i exemplară, domnul tatăl tău a revenit la o stare primară de virginitate care intrigăpeste poate toată comunitatea științifică și care i-a adus un dosar expres de precanonizare la episcopat. Eu nu comentez viața privată a domnului Sempere nici cu ai mei, nici cu străinii, fiindcă aceasta nu-l interesează decât pe el. Și cui încearcă să-mi vândă asemenea mășcări îi trag o labă peste bot și cu asta basta.

- Ești un domn ca-n vremurile bune, Fermin.

- Domn ca-n vremurile bune e tatăl tău, Daniel. Dar, între noi fie vorba și fără să iasă dintre aceștipatru pereți, adevărul e că nu i-ar strica din când în când câte o mică escapadă. De când nu vindem nici cât de-o mătură, își trece zilele închis în dosul magazinului, cu cartea egipteană a morților.

- Ba-i registrul de contabilitate, l-am corectat.

- Fie ce-o fi. Și adevărul e că sunt zile când mă gândesc c-ar trebui să-l ducem la Molino[12] și apoi la femei, fiindcă, deși marele bărbat e mai prost ca gardul în chestii de-astea, eu cred că o întâlnire de gradul cinci cu una umblată și dată naibii l-ar mai dezmetici, a zis Fermin.

- Uite cine vorbește. Sporul grădinii. Dacă vrei să știi, adevărul e că pe mine tu mă îngrijorezi, amprotestat. Sunt zile bune de când pari un gândac de bucătărie cu pardesiu.

- Să știi, Daniel, că și tu pari la fel, fiindcă, deși gândacul n-arată a flecar, după canoanele frivole ale lumii neghioabe unde am nimerit amândoi, și acest nenorocit artropod, și omul de rând au un incontestabil instinct de supraviețuire, o lăcomie nemăsurată și un libido de leu, care nu descrește nici în condiții de înaltă iradiere.

- Cu tine nu se poate sta de vorbă, Fermin.

- Păi, am o fire dialectică, gata să pună-degetul pe rană la cel mai mic semn de minciună sau neghiobie, amice, dar taică-tău e o floristică gingașă și delicată, și cred că-i timpul să te implici înainte de-a se ramoli de tot.

- Și ce implicare-i asta, Fermin? i-a tăiat-o glasul tatei din spatele nostru. Că doar n-o să-mi aranjeziun picnic cu Rociito?

Ne-am întors ca doi liceeni prinși cu mâța-n sac. Nepărând aproape deloc o floristică gingașă, tata ne privea sever din ușă.

8

- Da' de unde știți de Rociito? a murmurat Fermin, năucit.

Savurând spaima pe care ne-o trăsesese, tata a zâmbit afabil și ne-a făcut cu ochiul.

- M-oi fi ramolind eu, dar încă-mi merge auzul. Auzul și capul. De aceea am și hotărât că trebuie săfac ceva pentru a ne revitaliza negoțul, a anunțat. Chestia cu Molino mai poate aștepta.

Abia atunci am observat că tata căra două sacoșe enorme și o cutie mare, învelită în hârtie de ambalaj și legată cu o sfoară groasă.

- Să nu-mi spui că ai jefuit banca din colț, l-am avertizat.

- Încerc să evit băncile ori de câte ori pot, pentru că, așa cum bine zice Fermin, îndeobște ele nejezuiesc. Dar vin din piața Santa Lucia.

Am schimbat priviri nelămurite cu Fermin.

- Dar nu-mi dați o mână de ajutor? Că toate astea-s grele ca un leș.

Noi goleam sacoșele pe tejghea, iar tata despacheta cutia.

Sacoșele erau pline cu mici obiecte ambalate. Fermin a scos unul din ambalaj și a rămas privind-l fără să priceapă nimic.

- Și asta ce mai e? am întrebat.

- Eu aș spune că-i un măgar adult, la scara de unu pe o sută, a răspuns Fermin.

- Ce?

- Un măgăruș, un asin ori cum vrei să-i zici, un drăguț patruped soliped, care străbate cu farmec și aplomb peisajele Spaniei, dar micuț, ca trenulețele de jucărie care se vând la Casa Palau[13], m-a lămurit Fermin.

- E un măgar din argilă, o figurină pentru iesle, a explicat tata.

- Care iesle?

În loc de răspuns, tata s-a mărginit să deschidă cutia de carton și să scoată din ea ieslea monumentală, cu luminițe, pe care tocmai o cumpărase și pe care, am intuit, voia s-o instaleze în vitrina anticariatului, pe post de reclamă de Crăciun. Între timp, Fermin dezambalase câțiva boi, cămile, porci, rațe, monarhi orientali, palmieri, un Sfânt Iosif și o Fecioară Maria.

- Să sucombi sub jugul național-catolicismului și al tehnicilor de îndoctrinare pe-ascuns prin desfășurarea de figurine și legende cu nuga nu mi se pare o soluție, a declarat Fermin.

- Lasă prostiile, Fermin, e o tradiție frumoasă și oamenilor le plac ieslele de Crăciun, i-a tăiat-o tata. Anticariatului îi lipseau culoarea și bucuria necesare în acest moment al anului. Uită-te la toate magazinele din cartier și ai să vezi că, față de ele, noi părem o dugheană de pompe funebre. Hai, ajută-mă s-o montăm în vitrină. Și ia de pe masă toate cărțile astea despre secularizare, scrise de Mendizabal[14], care-l sperie până și pe cel mai curajos.

- Să-i dăm drumul! a murmurat Fermin.

Împreună, am săltat ieslea și am pus figurinele la locul lor. Fermin colabora în silă, încrunțat și căutând orice scuză pentru a aduce obiecții.

- Domnule Sempere, nu că nu l-aș respecta, dar acest Prunc Iisus e de trei ori mai mare decât tatăl lui putativ și aproape că nu încapă în leagăn.

- Nu-i nimic. Cei mai mici se terminaseră.

- Păi, mie mi se pare că, alături de Fecioară, pare un luptător japonez cu probleme de greutate, cupărul dat cu briantină și izmene de precupeț.

- Se numesc luptători de sumo, am zis.

- Chiar ăștia, a încuviințat Fermin.

Tata a oftat, clătinând din cap ca pentru sine.

- În plus, priviți ce ochi are. Parcă-i posedat.

- Haide, Fermin, taci odată și pune ieslea în priză, a ordonat tata, întinzându-i cablul.

Făcând jonglerii, Fermin a intrat sub masa pe care stătea ieslea și a izbutit să ajungă la priza din celălalt capăt al tejghelei.

Și s-a făcut lumină, a proclamat tata, privind entuziasmat noua și strălucitoarea iesle de la Sempere & Fiii.

- Să te modernizezi sau să mori, a adăugat încântat.
- Să mori, a murmurat Fermin în șoaptă.

Nu trecuse nici un minut de la aprinderea oficială a luminițelor, când o mamă cu trei copii de mână sa oprit în fața vitrinei ca să admire ieslea și, după o clipă de șovăială, s-a aventurat în anticariat.

- Bună seara, a salutat. Aveți cărți despre viețile sfinților?
- Bineînțeles, a răspuns tata. Îngăduiți-mi să vă arăt colecția „Micul Iisus din viața mea”, care-sconvin că-i va încânta pe copii. Are multe poze și o prefață de don Jose Maria Peman, dar asta nu-i nimic.
- Vai, ce bine. Adevărul e că azi e tare greu să găsești cărți cu mesaj pozitiv, din acelea care te fac săte simți bine, fără atâtea crime, morți și tot soiul de chestii pe care nu le pricepe nimeni... Nu credeți?

Fermin a dat ochii peste cap. Tocmai se pregătea să deschidă gura, când l-am oprit și l-am târât departe de clientă.

- Firește că da, a convenit tata, privindu-mă cu coada ochiului și sugerându-mi prin gesturi să-l țin pe Fermin legat de mâini și cu căluș la gură, fiindcă acea vânzare nu trebuia s-o pierdem pentru nimic în lume.

L-am împins pe Fermin în spatele magazinului și m-am asigurat că draperia rămânea trasă, ca să-i ofer tatei liniștea necesară operației.

- Fermin, nu știu ce streche te-a lovit, dar, deși povestea cu ieslea nu te convinge, iar eu respect asta, dacă un Prunc Iisus cât un buldozer și patru jidani din argilă îi ridică tatei moralul și, pe deasupra, aduc mușterii în anticariat, te rog să părăsești amvonul existențialist și să te arăți încântat, cel puțin pe durata orarului comercial.

Fermin a suspinat și a încuviințat, rușinându-se.

- Nu-i vorba de asta, prietene, m-a contrazis. Iartă-mă. Ca să-ți văd tatăl fericit și să salvez anticariatul, fac la nevoie tot pelerinajul până la Santiago de Compostela, îmbrăcat în luminițe. - E suficient să-i spui că ieslea ți se pare o idee bună și s-o ții pe-a lui.

Fermin s-a arătat de acord.

- Asta mai lipsește. Mai târziu, îi voi cere scuze domnului Sempere pentru tonul meu și, drept contribuție, voi aduce o figurină pentru iesle, ca să arăt că, la spiritul Crăciunului, nu mă bat nici marile magazine. Am un prieten din clandestinitate care face niște *caganners* [\[15\]](#) cu dona Carmen Polo de Franco atât de bine finisați, că-ți lasă pielea de găină.

- E mai mult decât suficient un miel ori magul Baltazar.
- Cum zici, Daniel. Și, dacă ești de acord, am să fac ceva util: voi deschide cutiile de la văduva Recasens, care fac purici pe-aici de-o săptămână.
- Te ajut?
- Nici vorbă. Du-te la ale tale.

L-am privit îndreptându-se spre depozit, hăt în spate, și punându-și halatul albastru, de șmotru.

- Fermin, am început.

S-a întors cu fața la mine, amabil. Am șovăit o clipă.

- Azi s-a petrecut un lucru despre care vreau să-ți vorbesc.

- Spune.

- Adevărul e că nu știu prea bine cum să-ți spun. Cineva a venit și a întrebat de tine.

- Era frumoasă? a zis Fermin, încercând să pară că lua totul în glumă, dar neizbutind să-și ascundăneliniștea din priviri.

- Era un domn. Destul de șifonat și cam ciudat, ca să spun drept.

- A lăsat vreun nume? a întrebat Fermin. Am clătinat din cap.

- Nu. Dar a lăsat asta pentru tine.

Fermin s-a încruntat. I-am întins cartea cumpărată de vizitator cu două ceasuri în urmă. Fermin a luato și i-a cercetat coperta, neînțelegând nimic.

- Dar asta nu-i cartea de Dumas pe care o țineam în vitrină, cea de treizeci și cinci de pese te? Am încuviințat.

- Deschide-o la prima pagină.

Fermin a făcut cum îi cerusem. Citind dedicația, s-a albit la față și a înghițit în sec. O clipă, a închis ochii, apoi m-a privit în tăcere. Mi s-a părut să îmbătrânise cu cinci ani în cinci secunde.

- Când a plecat de aici, l-am urmărit, am adăugat. Stă de o săptămână într-un *meuble*[\[16\]](#) ca vai de lume de pe strada Hospital, vizavi de hanul Europa, după câte am aflat, sub un nume fals; în realitate, al tău: Fermin Romero de Torres. Un copist de pe Virreina mi-a zis că a pus să i se copieze o misivă în care vorbea de-o mare sumă de bani. Știi ceva despre toate astea?

Fermin se gârbovea de parcă fiece vorbă din acea istorie îl lovea cu leuca în cap.

- Daniel, e foarte important să nu-l mai urmărești pe tipul ăsta și să nu vorbești cu el. Nu trebuie să faci nimic. E foarte periculos.

- Dar cine-i acest om, Fermin?

Prietenul meu a închis cartea și a ascuns-o în dosul cutiilor de pe un raft. Cercetând magazinul cu privirea și asigurându-se că tata era încă ocupat cu clienta și nu ne putea auzi, s-a apropiat de mine și mia șoptit.

- Te rog să nu povestești nimic nici tatălui tău, nici altcuiva.

- Fermin...

- Fă asta pentru mine. În numele prieteniei noastre.

- Dar, Fermin...

- Te rog, Daniel. Nu aici. Ai încredere în mine.

Am acceptat în pofida voinței mele și i-am arătat bancnota de o sută cu care îmi plătise străinul. N-a fost nevoie să-i spun de la cine era.

- Banii ăștia-s blestemați, Daniel. Dă-i Măicuțelor Carității ori unui sărac de pe stradă. Sau, și maibine, dă-le foc.

Fără vreun alt cuvânt, a început să-și scoată halatul, să-și pună paltonul zdrențaros și să-și înfunde pe capul de chibrit o bască ce părea o tigaie topită schițată de Dali.

- Gata, pleci?
- Spune-i tatălui tău că s-a ivit ceva neprevăzut. Ești atât de amabil?
- Desigur, dar...
- Acum nu pot să-ți explic, Daniel.

Se ținea cu o mână de stomac, ca și cum i se încurcaseră mațele, și cu cealaltă a început să gesticuleze de parcă voia să prindă din zbor vorbele ce nu izbuteau să-i răzbească pe buze.

- Fermin, dacă-mi povestești, e posibil să te pot ajuta...

A șovăit o clipă, dar apoi a scuturat tăcut din cap și a ieșit în vestibul. L-am urmat până în portal și l-am văzut plecând prin burniță, un biet omuleț care căra lumea pe umeri, în vreme ce noaptea, mai neagră ca niciodată, cădea peste Barcelona.

E dovedit științific că orice copil de doar câteva luni simte, cu un instinct infailibil, în ce moment precis al dimineții izbutesc părinții lui să ațipească, pentru a plânga mai sonor, nelăsându-i astfel să doarmă mai mult de treizeci de minute la rând.

În dimineața acelei zile, ca de altfel în aproape toate celelalte, micul Julian s-a deșteptat pe la trei și n-a șovăit să-și anunțe trezirea cât îl țineau bojocii. Am deschis ochii și m-am întors pe partea cealaltă. Lângă mine, lucind în beznă, Bea s-a foit, trezindu-se încet-încet, ceea ce mi-a permis să admir desenul trupului ei sub cearșafuri, și a șoptit vorbe de neînțelese. Mi-am reprimat pornirea naturală de a o săruta pe gât și de a o scăpa de interminabila cămașă de noapte blindată pe care i-o dăruise de ziua ei, cu siguranță dinadins, socrul meu, și pe care nu izbuteam s-o fac pierdută la spălat nici cu farmece.

- Las' că mă dau eu jos, am șoptit, sărutând-o pe frunte. Bea a răspuns răsucindu-se și punându-șiperna pe cap.

M-am oprit să-i admir curba spatelui, ce cobora dulce și pe care nici toate cămășile de noapte din lume n-o puteau îmblânzi. Eram însurat de aproape doi ani cu ființa aceea minunată și tot mă mai miram că mă trezeam lângă ea și-i simțeam căldura. Începusem să trag de cearșaf și să-i mângâi dosul unei coapse catifelate, când Bea mi-a înfipt câteva unghii în încheietura mâinii. - Daniel, nu acum. Bebe plânga.

- Știam că ești trează.

- E greu să dormi în casa asta, printre oameni care nu știu să se oprească din plâns ori îi pipăie fundulunei biete nefericite care noaptea nu poate să pună geană pe geană mai mult de două ceasuri.

- Tu pierzi.

M-am dat jos și am pornit pe coridor spre odaia lui Julian, aflată în partea din spate a locuinței. La puțin timp după nuntă, ne instalaserăm la mansarda casei unde era anticariatul. Don Anacleto, profesorul de liceu care locuise acolo vreme de douăzeci și cinci de ani, hotărâse să se pensioneze și să plece în Segovia natală, ca să scrie poeme picante la umbra apeductului și să studieze știința purcelușului fript.

Micul Julian m-a primit cu urlete de înaltă frecvență, care amenințau să-mi perforeze timpanele. L-am luat în brațe și, mirosindu-i scutecul, m-am convins că de astă dată pe țarm nu erau mauri, apoi am făcut ceea ce ar fi făcut orice tată novice în toate mințile: i-am șoptit prostioare și am dansat, dând ocol odăii cu mici salturi caraghioase. Asta făceam când am descoperit că Bea mă privea dezaprobator din prag. - Dă-mi-l, ai să-l trezești și mai abitir.

- Păi, el nu se plânga, am protestat, dându-i copilul.

Bea l-a luat în brațe și i-a fredonat încetișor o melodie, legănându-l delicat. În cinci secunde, Julian s-a oprit din plâns și a schițat surâsul prostesc pe care mama lui izbutea să i-l smulgă întotdeauna.

- Haide, a zis Bea în șoaptă. Acum plec.

După ce mi se arătase limpede că nu mă puteam ocupa de copii la vârsta mersului în patru labe și fusesem dat afară din odaie, m-am întors în dormitor și m-am culcat, știind că n-aveam să mai închid ochii toată noaptea. Curând, Bea a intrat pe ușă și s-a întins lângă mine, suspinând.

- Nici nu mă mai pot ține pe picioare.

Am luat-o în brațe și am stat așa tăcuți câteva minute.

- M-am gândit, a început Bea.

„Tremură, Daniel”, mi-am zis. Bea s-a ridicat în capul oaselor și s-a așezat pe vine în pat, în fața mea.

- Când Julian va fi ceva mai măricel și mama va putea avea grijă de el câteva ore pe zi, cred că am să încep să lucrez.

Am consimțit.

- Unde?

- La anticariat.

Prudența m-a sfătuit să tac.

- Cred că o să vă convină, a adăugat. La vârsta lui, tatăl tău nu mai poate lucra atâtea ore și, nu te supăra, cred că mă pricep mai bine cum să iau clienții decât tine și Fermin, care mi se pare că în ultima vreme îi sperie.

- Aici nu te contrazic.

- Ce-i cu bietul de el? Alaltăieri am dat de Bernarda pe stradă și s-a pus pe plâns. Am dus-o la olăptărie de pe strada Petritxol și, după ce-am burdușit-o cu cornuri, mi-a povestit cât de ciudat e Fermin. Se pare că de câteva zile refuză să completeze hârtiile de căsătorie pentru parohie. Mă gândesc că n-o să se mai însoare. Ți-a spus ceva?

- Am observat și eu, am mințit. Poate că Bernarda îl presează prea mult...

Bea m-a privit fără o vorbă.

- Ce e? am întrebat până la urmă.

- Bernarda m-a rugat să nu spun nimănu.

- Să nu spui ce?

Bea m-a privit fix.

- Că are o întârziere de o lună.

- Întârziere? A rămas în urmă cu treburile?

Bea s-a uitat la mine ca la un idiot, și atunci mi-a căzut fisa.

- Bernarda e însărcinată?

- Vorbește mai încet, ai să-l trezești pe Julian.

- E însărcinată ori nu? am repetat, doar cu un firicel de voce.

- Probabil.

- Și Fermin știe?

- N-a vrut să-i spună încă. Îi e frică să n-o ia la goană.
- Fermin n-ar face nicicând așa ceva.
- Toți bărbații ați face-o, dacă ați putea.

M-a surprins asprimea vocii ei, pe care a îndulcit-o iute cu un zâmbet atât de docil, că nu l-ar fi crezut nimeni.

- Ce puțin ne cunoști.

S-a ridicat în capul oaselor în beznă și, fără vreo altă vorbă, și-a scos cămașa de noapte și a lăsat-o să cadă pe-o parte a patului. S-a lăsat privită câteva clipe, apoi s-a aplecat molcom peste mine și mi-a lins buzele fără nici o grabă.

- Ce puțin vă cunosc, a susurat.

10

A doua zi, efectul publicitar al ieslei luminate și-a confirmat eficiența, și l-am văzut pe tata zâmbind pentru prima oară după săptămâni, în timp ce nota câteva vânzări în registrul contabil. De la primele ore ale dimineții veneau cu picătura clienți vechi, care de mult nu se-mai arătaseră prin anticariat, și alții noi, care ne vizitau întâia oară. L-am lăsat pe tata să se ocupe de toți cu talentul lui de expert și a fost o plăcere să-l privesc cum se bucura recomandându-le titluri, trezindu-le curiozitatea și intuindu-le gusturile și interesele. Ziua se anunța bună, prima zi bună după multe săptămâni.

- Daniel, ar trebui să scoți colecțiile de clasici cu ilustrații pentru copii. Cele de la editura Vertice, cu cotorul albastru.
- Cred că-s la demisol. Ai cheile?
- Mi le-a cerut Bea alaltăieri, ca să ducă nu știu ce lucruri de-ale copilului. Nu cred că mi le-a dat înapoi. Uită-te în sertar.
- Aici nu-s. Urc o clipă la noi, să le caut.

L-am lăsat pe tata cu un domn abia intrat, care căuta o istorie a cafenelelor din Barcelona, și m-am dus la scara din spate. Apartamentul unde locuiam Bea și cu mine era înalt și, pe lângă că era foarte luminos, avea scărițe ce urcau și coborau, întărind sufletul și mușchii. Pe drum, m-am încrucișat cu Edelmira, văduva de la trei, fostă balerină, care acum își câștiga existența pictând de mână acasă fecioare și sfinți. Prea mulții ani petrecuți pe scena teatrului Arnau îi făcuseră praf genunchii, iar acum trebuia să se țină de balustradă cu ambele mâini, pentru a parcurge câteva scări, dar chiar și așa era mereu cu zâmbetul pe buze și avea mereu ceva amabil de spus.

- Ce face frumoasa ta soțioară, Daniel?
- Nu-i așa frumoasă ca dumneavoastră, dona Edelmira. Vă ajut să coborâți?

Ca mai mereu, Edelmira m-a refuzat și i-a transmis salutări lui Fermin, care îi făcea complimente și propuneri indecente ori de câte ori o întâlnea.

Când am deschis ușa apartamentului, încă se mai simțeau parfumul Beei și amestecul de arome emanat de copii și de lucrurile lor. Bea se scula îndeobște devreme și-l scotea pe Julian la plimbare, în spectaculosul cărucior Jane pe care ni-l dăruise Fermin și căruia cu toții îi spuneam *Mercedesul*.

- Bea? am strigat-o.

Apartamentul era mic și ecoul vocii mi s-a întors înainte de-a putea închide ușa după mine. M-am oprit în sufragerie, încercând să refac procesul mental al soției mele și să deduc unde pusese cheile de la demisol. Bea era mult mai ordonată și metodică decât mine. Am luat la rând sertarele bufetului din sufragerie, unde obișnuia să țină chitanțe, scrisori nerezolvate și monede dispartate. Apoi am trecut la măsuțe, fructiere și rafturi.

Următoarea oprire am făcut-o în bucătărie, unde era o vitrină în care Bea punea îndeobște bilete și note cu tot ce trebuia să țină minte. Soarta mi-a fost ostilă, așa că am ajuns în dormitor și, stând în picioare în fața patului, am privit în jur cu spirit analitic. Bea ocupa trei sferturi din șifonierul, sertarele și instalațiile din dormitor. Argumenta că eu mă îmbrăcam mereu la fel și că-mi ajungea un colț din garderob. Ordinea din sertarele ei mă depășea prin sofisticare.

Răscolind" prin spațiile adjuocate de soția mea, m-a copleșit o oarecare senzație de vină, dar după ce-am căutat fără noroc prin toate mobilele la vedere, tot n-am găsit cheile.

„Să reconstituim faptele", mi-am zis. Îmi aduceam vag aminte că Bea vorbise despre coborârea unei cutii cu haine de vară. Cu vreo două zile mai înainte. Dacă memoria nu mă înșela, în acea zi Bea purta paltonul gri pe care i-l dăruisem cu ocazia primei noastre aniversări. Talentele mele deductive m-au făcut să zâmbesc, și am deschis șifonierul ca să caut paltonul printre hainele Beei. Era acolo. Dacă tot ce învățasem citindu-i pe Conan Doyle și pe discipolii lui era corect, cheile tatei trebuiau să fie într-un buzunar al aceluia palton. Mi-am afundat mâinile în cel din dreapta și am dat de două monede și două bomboane mentolate, ca acelea pe care ți le ofereau prin farmacii. Am trecut la al doilea buzunar și am avut bucuria de a-mi vedea teza confirmată. Degetele mele au atins mănunchiul de chei.

Si încă un lucru.

În buzunar era o bucată de hârtie. Am scos cheile și, șovăind, am hotărât să scot și hârtia. Era probabil o listă de cumpărături pe care și-o pregătise Bea ca nu cumva să uite ceva.

Am cercetat-o atent: era un plic. Unul adresat lui Beatriz Aguilar, iar ștampila era datată săptămâna trecută. Fusese trimis pe adresa părinților Beei, nu în strada Banta Ana. L-am răsucit și, citind numele expeditorului, cheile de la demisol mi-au căzut din mână:

Pablo Cascos Buendía

Deconcertat, m-am așezat pe pat, cu ochii la plic. Pablo Cascos Buendia era logodit cu Bea pe când începuserăm să flirtăm. Fiu al unei familii bine situate, proprietara mai multor șantiere navale și fabrici în El Ferrol, tipul, care nu fusese nicicând favoritul meu, și nici eu al lui, își făcea pe atunci armata ca sublocotenent. De când îi scrisese că rupea logodna, Bea nu mai auzise de el. Până acum.

Ce căuta o scrisoare de dată recentă de la fostul ei logodnic într-un buzunar de la paltonul Beei? Plicul era deschis, dar pentru o clipă scrupulele m-au împiedicat să scot scrisoarea. Mi-am dat seama că pentru întâia oară o spionam și eram gata să pun plicul la loc și s-o șterg de acolo. Dar momentul meu de virtute a durat doar câteva clipe. Orice simțământ de vină și rușine mi s-a evaporat înainte de-a ajunge la capătul primului paragraf.

Dragă Beatriz,

Sper că ești bine și fericită în noua ta viață din Barcelona. În aceste luni, n-am primit răspuns la scrisorile pe care ți le-am trimis și mă întreb uneori ce-am făcut pentru ca tu să nu vrei să știi de mine. Înțeleg că ești măritată și ai un fiu și poate că nu-i potrivit să-ți scriu, dar trebuie să-ți mărturisesc că, oricât de mult timp a trecut, nu te pot uita, deși am încercat, și nu mi-e rușine să recunosc că tot te mai iubesc.

Și viața mea a apucat-o pe un drum nou. Acum un an, am devenit director comercial al unei importante edituri. Știu ce mult însemnau cărțile pentru tine, și faptul că pot să lucrez printre ele mă face să mă simt mai aproape de tine. Biroul meu e la filiala din Madrid, deși fac adeseori călătorii în interes de serviciu prin toată Spania.

Mă gândesc neîncetat la tine, la viața pe care am fi putut-o duce împreună, la fiii pe care i-am fi putut avea... În fiecare zi mă întreb dacă soțul tău știe să te facă fericită și dacă nu te-ai măritat cu el forțată de împrejurări. Nu pot crede că tot ce-ți dorești e viața modestă pe care el ți-o oferă. Te cunosc bine. Am fost camarazi și prieteni, și între noi n-au existat secrete. Îți amintești după-amiezile petrecute împreună pe plaja San Pol? Îți amintești planurile și visurile pe care le împărtășeam, promisiunile pe care ni le făceam? Niciodată și alături de nimeni altcineva nu m-am simțit ca atunci. De când am rupt logodna, am ieșit cu câteva fete, dar știu că nici una nu se compară cu tine. Ori de câte ori sărut alte buze, mă gândesc la ale tale și, ori de câte ori mângâi pielea uneia dintre ele, o simt pe a ta.

Peste o lună voi veni la Barcelona, la birourile editurii, pentru a discuta cu angajații despre viitoarea restructurare a firmei. Adevărul e că aș putea-o face și prin poștă sau telefon. Dar motivul real al acestei călătorii e doar nădejdea de a te putea vedea. Știu că mă vei crede nebun, dar e mai bine așa decât să crezi că te-am uitat. Sosesc pe 20 ianuarie și trag la hotelul Ritz de pe Gran Via. Te rog, îți cer să ne vedem, chiar dacă doar o clipă, ca să-ți pot spune personal tot ce-i în sufletul meu. Am făcut o rezervare la restaurantul hotelului pentru ziua de 21, orele 14:00. Te voi aștepta acolo. Dacă vii, voi fi cel mai fericit bărbat din lume și voi ști că visurile de a-ți recâștiga iubirea nu-s deșarte.

Te iubesc dintotdeauna,
PABLO

Câteva secunde, am zăbovit pe patul împărțit cu Bea cu abia câteva ceasuri mai înainte. Am repus scrisoarea în plic și, ridicându-mă, m-am simțit de parcă tocmai primisem un pumn în stomac. Am dat fuga în baie și am vomitat în chiuvetă cafeaua băută de dimineață. Am lăsat să curgă apa rece și m-am spălat pe față. Din oglindă mă privea un Daniel de șaisprezece ani, căruia îi tremuraseră mâinile când o mângâiasse întâia oară pe Bea.

Când m-am întors în anticariat, tata mi-a aruncat o privire inchizitorială și s-a uitat la ceasul de mână. Presupun că se întreba unde fusesem în ultima jumătate de ceas, dar n-a zis nimic. Ocolindu-i privirea, iam întins cheia de la demisol.

- Dar nu cobori tu să cauți cărțile? a întrebat.

- Ba da. Iartă-mă. Mă duc chiar acum.

Tata m-a privit cu coada ochiului.

- Te simți bine, Daniel?

Am dat din cap că da, prefăcându-mă mirat de întrebare.

Înainte de a-i da ocazia s-o repete, m-am dus să iau de jos cutiile cerute. La demisol se ajungea prin fundul vestibulului de la intrarea în casă. O ușă metalică încuiată cu un lacăt, așezată sub partea din față a scării, dădea pe spirala treptelor ce se pierdeau în tenebre, duhnind a umed și a ceva nelămurit, care te ducea cu gândul la pământ strivit sub tălpi și la flori putrezite. Din tavan spânzura un șir scurt de becuri, care pâl pâiau anemic, conferind locului aerul unui adăpost antiaerian. Am coborât pe trepte până la demisol și, ajuns acolo, am căutat pe pipăite întrerupătorul din perete.

Un bec gălbui mi s-a aprins deasupra capului, dezvăluind contururile a ceea ce abia dacă era o debara suferind de delirul grandorii. Mumii de vechi biciclete fără stăpân, tablouri acoperite de pânze de păianjen și cutii de carton îngrămădite pe rafturi din lemn frăgezit de umezeală alcătuiau un decor care te invita să rămâi acolo doar strictul necesar. Abia când l-am privit m-am gândit ce ciudat era că Bea hotărâse să coboare din proprie inițiativă, în loc să mă roage pe mine s-o fac. Cercetând acel labirint de rămășițe și vechituri, mă întrebam ce alte secrete mai stăteau ascunse acolo.

Conștient de situație, am oftat. Vorbele misivei îmi ardeau mintea ca picăturile de acid. Mi-am promis să nu scociorâsc prin cutii, căutând posibile teancuri de răvașe parfumate trimise de acel individ. Dar mi-aș fi încălcat fâgăduiala după nici câteva secunde, dacă n-aș fi auzit pași coborând pe scară.

Ridicând ochii, am dat de Fermin, care privea dezgustat scena.

- Ascultă, aici pute a un leș și jumătate. Vrei să zici că într-o cutie din astea nu-i ținută cumva șimama lui Merceditas, îmbălsămată între modele de croșetat?

- Dacă tot ai venit, ajută-mă să urc cutiile de care are nevoie tata.

Fermin și-a suflecat mânecele, gata să se pună pe treabă.

I-am arătat două cutii cu ștampila editurii Vertice, și am luat fiecare câte una.

- Daniel, arăți mai rău ca mine. Ai pățit ceva?

- Poate că nu-mi priește aerul din demisol.

Fermin nu s-a lăsat păcălit de încercarea mea de-a glumi.

Am pus cutia jos și m-am așezat pe ea.

- Pot să te întreb ceva, Fermin?

Fermin și-a pus cutia jos, făcând-o la rândul lui taburet.

M-am uitat la el, gata să vorbesc, dar vorbele nu mi s-au desprins de pe buze.

- Necazuri în dormitor? a întrebat.

Văzând ce bine mă cunoștea prietenul meu, am roșit.

- Cam așa ceva.

- Doamna Bea, binecuvântată fie între femei, nu prea are chef de război ori, din contră, are prea mult, iar tu abia izbutești să acoperi un minim de servicii? Gândește-te că femeile cu copil sunt ca și cum li s-ar fi injectat în sânge o bombă atomică cu hormoni. Unul dintre marile mistere ale naturii e cum de nu înnebunesc în primele douăzeci de secunde de după ce nasc. Știu totul, fiindcă obstetrica e, după versul liber, una dintre pasiunile mele.

- Nu, nu-i asta. După câte știu. Fermin m-a cercetat uimit.

- Te rog să nu spui nimănui ce-ți voi povesti. Fermin și-a făcut solemn cruce.

- De curând, am găsit întâmplător o misivă în paltonul Beei. Pauza mea n-a părut să-l impresioneze.

- Și?

- Scrisoarea era de la fostul ei logodnic.

- Eroul național? Da' nu plecase la El Ferrol del Caudillo ca să joace rolul principal într-o spectaculoasă carieră de filfizonul tatei?

- Așa credeam. Dar în timpul liber îi scrie răvașe de amor neveste-mii.

Fermin s-a ridicat dintr-un salt.

- A naibii mama care l-a fâtat, a bombănit mai furios decât mine.

Am scos plicul din buzunar și i l-am întins. Înainte de a-l deschide, Fermin l-a mirosit.

- Mi se pare mie ori țapul ăsta chiar trimite scrisori parfumate? a întrebat.

- N-am observat, dar nu m-ar mira. ăsta-i omul. Partea bună vine după. Citește, citește...

Fermin a citit, bombănind și protestând în șoaptă.

- Tipul nu-i numai mizerabil și josnic, dar și țopârlan din cap până-n picioare.

Chestia cu „sărut altebuze” ar fi suficientă ca să-și petreacă noaptea la mititica.

Am luat scrisoarea și am privit în pământ.

- Vrei să-mi spui că te îndoiești de doamna Bea? a întrebat Fermin, neîncrezător.

- Nu, firește că nu.

- Mincinosule.

M-am ridicat și am început să dau ocol prin demisol.

- Tu ce-ai face găsinde un asemenea răvaș la Bernarda în buzunar?

Fermin a meditat cu măsură.

- Aș avea încredere în mama fiului meu.

- Ai avea încredere? Fermin a încuviințat.

- Nu te supăra, Daniel, dar te confrunți cu clasică problemă a bărbaților însurați cu o femeie excepțională. Doamna Bea, care pentru mine e și va fi o sfântă, este - cum spune o vorbă din popor - bună s-o mănânci pe pâine și apoi să te lingi pe buze. Prin urmare, e de așteptat ca destrăbălați, nefericiți, lingăi, pești-de-piscină și tot soiul de asemenea cocoșei să se țină după ea. Cu bărbat și copil sau fără, fiindcă maimuței îndesate în costum, pe care benevol o numim *Homo sapiens*, i se fâlfâie de asta. Poate că tu nu-ți dai seama, dar eu pun pariu pe propriile izmene că sfânta-ți soție atrage mai multe muște decât un borcan cu miere la Târgul din Aprilie[17]. Cretinul ăsta e pur și simplu o pasăre de pradă în căutare de hoituri și aruncă cu pietre, să vadă dacă-i iese ceva. Ascultă-mă pe mine, o femeie cu cap și cu juponul bine pus îi vede de departe venind pe tipii de teapa lui. - Ești sigur?

- Îndoiala ta e o ofensă. Crezi că, de-ar vrea să-ți tragă clapa, dona Beatriz ar trebui să aștepte un papă-lapte de trei parale care să-i trimită supe reîncălzite doar ca s-o ducă de nas? Dacă nu-i ies în cale zece admiratori, ori de câte ori își scoate copilul și talia zveltă la aer, nu-i iese nici unul. Ascultă-mă pe mine, că știu despre ce vorbesc.

- Păi, acum c-o spui, nu știu dacă asta-i o mare consolare.

- Uite ce-i, trebuie să pui scrisoarea la loc în buzunarul paltonului, acolo unde ai găsit-o, și să uițitotul. Și să nu îndrăznești să-i spui doamnei tale ceva despre toate astea.

- Tu așa ai face?

- Eu l-aș căuta pe dobitoac și i-aș trage un picior zdravăn, să-i zboare fuduliile până-n cap, pentru că, după ce vor trebui să i le scoată de-acolo, să nu mai aibă chef să facă pe huhurezul. Da' eu sunt eu. Și tu ești tu.

Simțeam cum teama mi se răspândea prin trup ca un strop de ulei în apă curată.

- Nu-s sigur că mi-ai dat o mână de ajutor, Fermin. A ridicat din umeri și, săltând cutia, s-a pierdut pescări în sus.

Ne-am petrecut restul dimineții trebăluind prin anticariat. După vreo două ceasuri, tot gândindu-mă la scrisoare, am conchis că Fermin avea dreptate. Dar tot nu-mi era limpede dacă avea dreptate când mă sfătuia să am încredere și să tac ori când îmi spunea să mă duc după nenorocitul ăla și să-i sculpez o față nouă. Calendarul de pe tejghea arăta 20 decembrie. Aveam la dispoziție o lună întregă pentru a lua o hotărâre.

Ziua a trecut plină de însuflețire și cu vânzări modeste, dar constante. Fermin nu pierdea nici o ocazie de a-i lăuda tatei meritele ieslei și de a-i spune ce bine o nimerise cu acel Prunc Iisus ce părea că poate ridica greutatea.

- Fiindcă ați devenit un as al vânzărilor, mă duc în spate să curăț și să pregătesc colecția pe care ne-alăsat-o văduva de alaltăieri în consignație.

Am profitat de ocazie, m-am dus după Fermin și am tras perdeaua din spate. Prietenul meu m-a privit cam alarmat, așa că i-am surâs împăciuitor.

- Dacă vrei, te ajut.

- Cum vrei tu, Daniel.

În câteva minute, am deschis cutiile și am făcut grămezi de cărți după gen, stare și dimensiuni. Fermin nu-și dezlipa buzele și-mi evita privirile. - Fermin...

- Ți-am mai spus că nu trebuie să te îngrijeze răvașul ăla. Soția ta nu-i o muierușcă oarecare și, când o să vrea să te lase baltă, deie Domnul să nu se-ntâmplesse nicicând, o să ți-o spună în față și fără șmecherii de serial.

- Am recepționat mesajul, Fermin. Dar nu despre asta-i vorba.

Văzând că mă apropiam, Fermin a ridicat angoasat ochii.

- M-am gândit că azi, după ce închidem, am putea să cinăm împreună, doar noi doi, am început. Așa, ca să vorbim de-ale noastre. Despre vizita de ieri. Și despre tot ce mă îngrijorează, fiindcă simt că au legătură.

Fermin a pus pe masă cartea pe care o ștergea de praf.

M-a privit descurajat și a oftat.

- Am dat de belea, Daniel, a șoptit în fine. Și nu știu cum să ies din ea.

I-am pus mâna pe umăr. Pe sub halat, n-am simțit decât piele și os.

- Atunci dă-mi voie să te ajut. În doi, chestiile astea par mai puțin grave.

M-a privit, pierdut.

- Doar știi că noi doi am ieșit și din încurcături mai mari, am insistat.

A surâs trist, nu prea convins de diagnosticul meu.

- Ești un prieten bun, Daniel.

Nici pe jumătate de bun pe cât merita el, mi-am zis.

12

Fermin mai locuia încă în bătrâna pensiune de pe strada Joaquin Costa, unde știam din sursă sigură că, în colaborare strânsă și secretă cu Rociito și soațele ei, ceilalți subchiriași îi pregăteau o petrecere pentru a-și lua rămas-bun de la burlăcie, o petrecere care urma să facă istorie. Când m-am dus să-l iau, după ora nouă, Fermin mă aștepta deja în portal.

- Adevărul e că nu prea mi-e foame, m-a anunțat de cum m-a văzut.

- Păcat, voiam să mergem la Can Lluís. Au năut fiert cu *cap i pota*[\[18\]](#).

- Păi, nu-i nici o grabă, a acceptat Fermin. Bucatele bune sunt ca fetele-n floare: doar proștii nu leapreciază.

Sub semnul acestei perle a aforismelor emise de ilustrul don Fermin Romero de Torres, am plecat pe jos, în plimbare, spre localul care pentru prietenul meu era cel mai iubit din Barcelona și din mare parte a lumii cunoscute. Can Lluís era pe strada Cera, la numărul 49, în pragul cartierului Raval. Aparent modest, dar cam încrezut, impregnat de misterele vechii Barcelone, Can Lluís oferea bucate alese, servicii ca la carte și o listă de prețuri pe care ni le puteam permite chiar și noi doi. În timpul săptămânii, aici obișnuiau să vină și să bea cot la cot seară de seară boemi din lumea teatrului și literelor, petrecăreți și interlopi.

Intrând, l-am găsit cinând la bar și răsfoind un jurnal pe un obișnuit al anticariatului, profesorul Albuquerque, înțelept local, profesor la Facultatea de Litere, critic de mare finețe și publicist, pentru care acel restaurant era ca o a doua casă.

- Ce scump la vedere v-ați făcut, domnule profesor, i-am spus, trecând pe lângă el. Poate ne faceți ovizită și vă împrăștiți proviziile, că omul nu trăiește doar citind anunțurile din *La Vanguardia*[\[19\]](#)

- Chiar mi-ar plăcea. Dar am tezele de licență. De-atâta citit neroziile scrise de filfizonii mei destudenți cred că mă voi alege cu un început de dislexie.

Unul dintre chelneri i-a adus desertul: o cremă galbenă și rotundă, care tremura, vărsând lacrimi de zahăr ars și mirosind a vanilie fină.

- Asta veți și păți după două lingurițe din asemenea minune, a zis Fermin, care pare bustul doinei Margarita Xirgu[\[20\]](#), din pricina acestui du-te-vino cu sirop de zahăr ars.

Doctul profesor și-a contemplat desertul în lumina acestor considerații și a încuviințat, fascinat. L-am lăsat pe înțelept să savureze frumusețile zaharate ale divei și ne-am refugiat la o masă din colțul sălii din fund, unde ne-au și servit curând o cină copioasă, de care Fermin s-a ocupat cu lăcomia și avântul unei raboteze.

- Credeam că nu ți-e foame, am trântit-o.

- Păi, mușchii cer calorii, a zis Fermin, ștergând farfuria cu ultimul coltuc din coșul de pe masă, deșimie mi se părea consumat doar de teamă.

Pere, chelnerul care ne servea, s-a apropiat să afle cum stăteam și, văzând ravagiile făcute de Fermin, i-a întins lista deserturilor.

- Ceva mic și dulce pentru sfârșit, maestre?

- Uite, n-aș zice că nu vreau două creme de zahăr ars de casă, cum am văzut, dacă-i posibil fiecare cu o vișină foarte roșie deasupra, a cerut Fermin.

Pere a încuviințat și a mărturisit că, auzind cum lăuda Fermin consistența și moțul metaforic al rețetei

lor, patronul hotărâse să le reboteze *margarete*.

- Mie îmi ajunge o cafea cu lapte, am zis.

- Șeful zice că desertul și cafeaua sunt din partea casei, ne-a anunțat Pere.

Am toastat, ridicând paharele cu vin în direcția patronului, care sporovăia peste tejea cu profesorul Albuquerque.

- Ce oameni drăguți, a murmurat Fermin. Uneori uit că pe lumea asta nu-s mizerabili chiar toți. M-au uimit duritatea și amărăciunea din tonul lui.

- De ce vorbești așa, Fermin?

Prietenul meu a ridicat din umeri. Puțin după aceea au sosit și cremele de zahăr ars, legănându-se ispititor cu două vișine strălucitoare în vârf.

- Îți readuc aminte că în câteva săptămâni te însori, și atunci ți se vor sfârși margaretele, am spus în glumă.

- Bietul de mine, s-a văitat Fermin. Păi, doar gura-i de mine. Nu mai sunt cel dinainte.

- Nimeni nu mai e ca înainte.

Fermin își savura, încântat, cele două creme de zahăr ars.

- Nu-mi mai aduc aminte unde am citit odată că, în fond, nicicând n-am fost cei dinainte și că nureținem decât ceea ce nu s-a întâmpat niciodată..., a zis Fermin.

- E începutul unui roman de Julian Carax, i-am răspuns.

- Adevărat. Pe unde-o mai fi amicul Carax? Nu te-ntrebi niciodată?

- Ba mă-ntreb zilnic.

Fermin a zâmbit, amintindu-și de aventurile noastre de pe vremuri. Și-a arătat cu degetul spre pieptul meu, într-un gest întrebător.

- Tot te mai doare?

Mi-am desfăcut doi nasturi de la cămașă și i-am arătat cicatricea lăsată de glonțul inspectorului Fumero, când îmi străbătuse pieptul de mult, printre ruinele de la îngerul de Ceață.

- Uneori.

- Cicatricile nu dispar niciodată, așa-i?

- Eu cred că dispar și reapar. Fermin, uită-te în ochii mei.

Privirea lunecoasă a lui Fermin s-a înfipt într-a mea.

- Îmi spui odată ce-i cu tine?

A șovăit câteva clipe.

- Știai că Bernarda e însărcinată? a întrebat.

- Nu, am mințit. Asta te neliniștește?

Fermin a scuturat din cap, a terminat a doua cremă cu lingurița și a sorbit zahărul ars rămas în farfurioară.

- N-a vrut să-mi spună încă, biata de ea, fiindcă-i îngrijorată. Dar pe mine mă va face omul cel maifericit din lume.

L-am privit pe îndelete.

- Păi, dacă vrei să-ți spun adevărul, în clipa asta și de aproape, nu prea ai aerul unui om fericit. Dinpricina nunții? Te neliniștesc drumul pe la vicariat și toate celelalte?

- Nu, Daniel. Adevărul e că-mi fac iluzii, chiar dacă trebuie să am de-a face cu popii.

Păi, m-așînsura zilnic cu Bernard a.

- Atunci?

- Știi ce ți se cere mai întâi și mai întâi când vrei să te însori?

- Numele, am spus fără să gândesc.

Fermin a făcut molcom semn că da. Nu mă gândisem la chestia asta până atunci. Brusc, am priceput dilema pe care o înfrunta bunul meu prieten.

- Îți amintești ce ți-am spus în urmă cu mulți ani, Daniel? Îmi aminteam perfect. În timpul războiului civil, grație sinistrelor oficii ale inspectorului Fumero, care pe atunci și înainte de a deveni fascist era măcelar în slujba comuniștilor, prietenul meu nimerise la pușcărie și fusese pe punctul de a-și pierde mințile și viața. Când izbutise să iasă, viu ca prin minune, hotărâse să-și ia o altă identitate și să-și șteargă trecutul. Muribund, luase un

nume de pe un afiș vechi, care anunța o coridă de tauri la arena Monumental. Așa se născuse Fermin Romero de Torres, bărbatul care-și inventa povestea zi de zi.

- De aia nu voiai să completezi formularele pentru parohie, am zis. Fiindcă nu poți folosi numele de Fermin Romero de Torres.

Fermin a încuviințat.

- Ei, sunt sigur că putem obține acte noi. Ți-l amintești pe locotenentul Palacios, care a plecat din poliție? Predă educație fizică într-un gimnaziu din Bonanova, dar a trecut odată pe la anticariat și, tot sporovăind, mi-a zis că există o întreagă piață subterană de acte noi pentru cei ce revin în țară după ce au trăit ani la rând în străinătate și că el cunoaște pe unul care are un atelier lângă Atarazanas[21] și legături în poliție, care pentru o sută de pesete obține și înregistrează la minister pentru oricine o carte de identitate nouă.

- Știi asta. Îl chema Heredia. Un artist.

- Îl chema?

- Da, acum vreo două luni l-au găsit plutind în port.

Au spus că tipul căzuse de pe o șalupă, pe când se plimba până la dig. Cu mâinile legate la spate. Umorul practicat de *fascia*.

- Îl cunoșteai?

- Am avut de-a face cu el.

- Deci ai hârtii care dovedesc că ești Fermin Romero de Torres...

- Heredia mi-a făcut rost de ele în 1939, spre sfârșitul războiului. Pe atunci era mai ușor, totul era un haos și, când oamenii și-au dat seama că vaporul lua apă, îți vindeau pe zece pesete chiar și un blazon onomastic.

- Și atunci de ce nu-ți poți folosi numele?

- Fiindcă Fermin Romero de Torres a murit în 1940.

Erau vremuri grele, Daniel, mult mai grele ca acum. Nici un an n-a trăit bietul de el.

- A murit? Unde? Cum?

- În închisoarea din castelul Montjuic. În celula numărul 13.

Mi-a venit în minte dedicația pe care străinul o scrisese pentru Fermin pe exemplarul din *Contele de Monte-Cristo*.

*Lui Fermín Romero
de Torres, care a
revenit dintre morți
și are cheia
viitorului.*

13

- În noaptea aceea ți-am povestit doar o mică parte a istoriei, Daniel.

- Credeam că ai încredere în mine.

- Ți-aș încredința propria viață cu ochii închiși. Nu e vorba de asta. Dacă ți-am povestit doar o partedin istorie a fost ca să te protejez.

- Să mă protejezi? Pe mine? De ce? Fermin a lăsat ochii în jos, copleșit.- De adevăr, Daniel... de adevăr.

Partea a doua

Dintre morți

Barcelona, 1939

Deținuții noi erau aduși noaptea, în mașini ori furgonete negre, care traversau orașul în liniște, plecând de la comisariatul de pe Via Layetana fără ca nimeni să le dea vreo atenție sau să vrea să le observe. Vehiculele Brigăzii Sociale [22] urcau pe vechea șosea care suia pe Montjuic și mulți povesteau că, văzând cum silueta castelului se profila în înălțime, pe norii negri ce șerpuiau dinspre mare, știuseră că naveau să mai iasă vii de acolo.

Fortăreața era ancorată în vârful stâncii, suspendată între mare la răsărit, covorul de umbre pe care îl desfășura Barcelona la miazănoapte și orașul nesfârșit al morților la miazăzi, bătrânul cimitir de pe Montjuic, a cărui duhoare escalada stânca și se infiltra printre fisurile pietrei și gratiile celulelor. Pe vremuri, orașul fusese bombardat din castel cu tunurile, dar, la abia câteva luni după căderea Barcelonei, în ianuarie, și după înfrângerea finală, în aprilie, moartea își făcuse cuib acolo în tăcere, iar barcelonezii, prizonieri în cea mai lungă noapte din istoria lor, preferau să nu ridice privirile spre cer, ca să nu recunoască silueta închisorii în vârful dealului.

La intrare, deținuților politici li se dădea un număr, în mod normal cel al celulei pe care urmau s-o ocupe și în care, probabil, aveau să și moară. Pentru majoritatea chiriașilor, cum îi plăcea unui gardian să-i numească, drumul către castel era doar de dus. În noaptea când chiriașul numărul 13 a ajuns la Montjuic ploua cu găleata. Mici șiroaie de apă înnegrită sângerau pe zidurile din piatră, iar aerul duhnea a pământ răscolit. Doi ofițeri l-au escortat până la o sală unde nu erau decât o masă metalică și un scaun. Un bec chior atârna din tavan și pâlpâia ori de câte ori slăbea pulsul generatorului. Acolo a rămas în jur de jumătate de ceas, așteptând în picioare, cu hainele ude și sub paza unei santinele înarmate cu o pușcă.

În sfârșit, a auzit pași, ușa s-a deschis, și a intrat un tânăr sub treizeci de ani. Purta un costum de lână, recent călcat, și mirosea a colonie. N-avea aerul marțial al militarului de carieră ori al ofițerului de poliție. Ci trăsături dulci și gesturi amabile. Deținutul și-a zis că făcea paradă de maniere de cuconăș și avea aerul condescendent al celui ce se simte superior locului pe care îl ocupă și scenei pe care evoluează. Pe chip, cei mai remarcabili erau ochii. Albaștri, pătrunzători, plini de lăcomie și resentimente. Doar în ei, în spatele fațadei de eleganță studiată și gesturi cordiale, îi puteai intui natura.

Ochelarii rotunzi îi măreau privirea, iar părul uns cu briantină și dat pe spate îi conferea un aer vag manierist, incongruent cu decorul sinistru. Individul s-a așezat pe scaunul din spatele mesei și a deschis dosarul din mână. După ce-a analizat sumar conținutul acestuia, și-a împreunat mâinile, sprijinindu-și bărbia pe buricele degetelor, și l-a privit lung pe deținut.

- Scuzați-mă, dar cred că s-a produs o confuzie... Lovitura de chiulasă în stomac i-a tăiat deținutului respirația, așa că a căzut jos, încovrigându-se.

- Vorbește doar când domnul director te întreabă ceva, i-a sugerat santinela.

- În picioare, a poruncit domnul director cu voce tremurândă, încă prea puțin obișnuită să ordone.

Deținutul a izbutit să se ridice în capul oaselor și a înfruntat privirea incomodă a domnului director. - Numele?

- Fermin Romero de Torres.

Deținutul a citit în ochii albaștri dispreț și lipsă de interes.

- Ce fel de nume e ăsta? Mă crezi idiot? Haide: numele, cel adevărat.

Deținutul, un omuleț sfrijit, i-a întins hârtiile sale domnului director. Santinela i le-a smuls din mână și le-a dus la masă. Domnul director a aruncat o simplă privire și a plescăit din buze, zâmbind.

- Altul de-ai lui Heredia, a șoptit înainte de-a arunca actele la coș. Hârtiile astea nu s valabile, Îmi spui cum te , cheamă ori trebuie să devenim serioși?

Chiriașul numărul 13 a încercat să spună câteva vorbe, dar îi tremurau buzele și abia a fost în stare să bâiguie ceva inteligibil.

- Nu te teme, băiete, că nu mâncăm oameni. Ce ți-au zis? Sunt mulți roșii de tot căcatul care nu facdecât să împrăstie calomniile pe-aici, dar la noi, dacă vor să colaboreze, oamenii sunt bine tratați, ca spanioli. Hai, dezbracă-te.

Chiriașul a părut să șovăie o clipă. Domnul director a lăsat ochii în pământ, ca și cum toată situația îl deranja și doar îndărătnicia deținutului îl reținea acolo. O clipă mai târziu, santinela i-a tras a doua lovitură de chiulasă, de astă dată în rinichi, care l-a trântit din nou la pământ.

- L-ai auzit pe domnul director. Scoate totul de pe tine.

N-avem toată noaptea la dispoziție.

Chiriașul numărul 13 a izbutit să se pună în genunchi și, stând așa, a ieșit din hainele-i însângerate și murdare. Când a rămas gol pușcă, santinela i-a înfipt țeava puștii sub un umăr și l-a forțat să se ridice. Domnul director a ridicat privirea peste masă și a schițat un gest de dezgust văzând arsurile care îi acopereau torsul, bucele și mare parte din coapse.

- Campionul nostru pare să fie un vechi cunoscut al lui Fumero, a comentat santinela.

- Tu să taci, a ordonat domnul director, nu prea convins. S-a uitat nerăbdător la deținut și a observat că acesta plângea.

- Haide, nu mai plânge și spune-mi cum te cheamă. Deținutul și-a murmurat iar numele.- Fermin Romero de Torres...

Domnul director a oftat, sătul.

- Uite ce-i, încep să-mi pierd răbdarea. Vreau să te ajut și n-am chef să-l sun pe Fumero și să-i spuncă ești aici...

Deținutul a început să geamă ca un câine rănit și să tremure atât de violent, încât domnul director, căruia scena îi dispăcea în mod evident și care dorea să încheie totul cât mai repede, a schimbat o privire cu santinela și, fără o vorbă, s-a mărginit să noteze în registru numele pe care i-l dăduse deținutul și să blesteme în șoaptă, - La naiba cu războiul, a murmurat pentru sine când l-au dus pe deținut în celulă, târându-l gol pușcă prin tunelurile pline cu bălți.

Celula era un dreptunghi întunecos și umed, cu o gaură mică, practică în stâncă, prin care intra aer rece. Zidurile erau ciobite și purtau urmele lăsate de vechii chiriași. Unii își notaseră nume, date, sau indicii ale propriei existențe. Altul zmângălise crucifixe în tenebre, dar cerul nu părea să fi observat. Drugii care închideau celula erau din fier ruginiu și lăsau urme roșii pe mâini.

Fermin se ghemuise pe un prici, încercând să-și acopere goliciunea cu câteva zdrențe care, a presupus, țineau loc de pătură, saltea și pernă. Bezna avea nuanțe ruginii, ca pâlparea unei lumânări muribunde. După o vreme, ochii i s-au obișnuit cu negura perpetuă și auzul i s-a ascuțit, putând să aprecieze mișcările ușoare ale unor trupuri prin litania burlanelor și ecourilor, adusă de curentul de aer ce se filtra din exterior.

Fermin era de jumătate de ceas acolo, când a observat ceva nelămurit în penumbra din celălalt capăt al celulei. S-a ridicat, s-a apropiat încet și a descoperit un sac din prelată murdară. Frigul și umezeala începuseră să-i intre în oase și, cu toate că duhoarea ce venea dinspre sacul presărat cu pete negre nu invita la ipoteze fericite, Fermin și-a zis că poate acesta conținea uniforma de deținut pe care nimeni nu se deranjase să i-o dea și, dacă avea noroc, o pătură cu care să se învelească. A îngenuncheat în fața sacului și a desfăcut nodul de la unul din capete.

Dând deoparte prelata, flacăra tremurândă a lumânărilor care pâlpareau pe coridor a dezvăluit ceea ce pentru o clipă luase drept chipul unei păpuși, un manechin aidoma celor pe care croitorii le țineau în vitrine, pentru a-și expune costumele. Duhoarea și dezgustul l-au făcut să priceapă că nu era nici o păpușă. Astupându-și nasul și gura cu o mână, a îndepărtat prelata de tot și s-a tras înapoi, mergând de-andăratelea până a atins zidul celulei.

Părea leșul unui adult de vârstă nelămurită, între patruzeci și șaptezeci și cinci de ani, și nu putea cântări mai mult de cincizeci de kilograme. Pletele lungi și barba colilie îi acopereau bună parte din torsul scheletic. Mâinile doar piele și os, cu unghii lungi, răsucite, păreau gheare de pasăre. Avea ochii deschiși, cu corneele zbârcite ca rodul prea copt. Gura rămăsese întredeschisă, iar limba, umflată și negricioasă, era blocată de dinții putrezi.

- Scoate-i hainele, înainte de-a fi luat de aici, a ajuns până la el un glas dintr-o celulă aflată de cealaltă parte a coridorului. Nimeni n-are să-ți dea altele până luna viitoare.

Fermin a ascultat umbra și a zărit ochii strălucitori care îl urmăreau din cealaltă celulă.

- Nu-ți fie teamă, bietul de el nu mai poate face rău nimănui, l-a asigurat glasul. Fermin a încuviințat și s-a apropiat iar de sac, întrebându-se cum să facă.

- Te rog să mă ierți, i-a șoptit mortului. Dumnezeu să te odihnească în pace și să te ia la el.

- Era ateu, l-a informat glasul din celula de vizavi. Fermin a înțeles și a renunțat la ceremonii. Frigulinundase locul, îl pătrunsese până la oase și părea să insinueze că acolo

politețea era absolut inutilă. Și-a ținut respirația și s-a pus pe treabă. Hainele miroseau ca și leșul. *Rigor mortis* punea deja stăpânire pe el, iar sarcina de a-l dezbrăca s-a dovedit mai grea decât crezuse. După ce l-a despuiat, Fermin a repus stârvul în sac și l-a închis cu un nod marinăresc, cu care nu s-a fi putut lupta nici marele Houdini[23]. În sfârșit, gătit cu hainele zdrențuite și pestilențiale, s-a întins iar pe prici, întrebându-se câți mai purtaseră acea uniformă.

- Mulțumesc, a spus în cele din urmă.
- Nu merită, i-a răspuns glasul din cealaltă parte a coridorului.
- Fermin Romero de Torres, la dispoziția dumneavoastră.
- David Martin.

Fermin s-a încruntat. Numele îi era familiar. Vreo cinci minute și-a tot răscolit amintiri și ecouri, și brusc i-a căzut fisa, memorând după-amiezile petrecute într-un colț al bibliotecii Del Carmen, unde devorase cărți cu coperte și titluri țipătoare.

- Martin, scriitorul? Cel cu *Orașul blestemaților*?

Din umbră s-a auzit un oftat.

- În țara asta nimeni nu mai respectă pseudonimele.
- Iertați-mi indiscreția. Dar fiind un devotat scolastic al cărților, știu că dumneavoastră țineți panacelebrului Ignatius B. Samson...
- La dispoziția dumneavoastră.
- E o plăcere să vă cunosc, domnule Martin, chiar dacă în împrejurări atât de nefericite, fiindcă văadmir de ani de zile și...
- Da' mai țineți-vă gura, porumbeilor, că aici unii vor să doarmă, a mugit un glas acru, parcă dintelul vecină.
- Ie-te c-a grăit și bucuria casei, s-a repezit o a doua voce de pe coridor, ceva mai depărtată. Nu-i da atenție, Martin, că aici, dacă dormi, te halesc ploșnițele de viu de la ciocan în sus. Haide, Martin, de ce nu ne spui o poveste? Una cu Chloe...
- Asta ca să îți-o freci ca un maimuțoi, a replicat glasul ostil.
- Amice Fermin, l-a informat Martin din celula lui, am plăcerea să îți prezint pe numărul 12, căruia-i displace totul, orice-ar fi, și pe numărul 15, insomniac și cult, ideologul oficial al acestui coridor.

Ceilalți vorbesc puțin, în special numărul 14.

- Vorbesc atunci când am ceva de spus, a intervenit o voce gravă și înghețată, despre care Fermin apăsă că-i aparținea numărului 14. Dacă toți cei de-aici am face la fel, ne-am bucura de nopți liniștite.

Fermin a analizat acea comunitate atât de specială.

- Bună seara tuturor. Eu sunt Fermin Romero de Torres, și e o plăcere să vă cunosc.
- Plăcerea e doar a ta, a replicat numărul 12.
- Fii bine-venit, și sper ca șederea aici să-ți fie scurtă, a zis numărul 14.

Fermin a mai aruncat o privire sacului cu cadavrul și a înghițit în sec.

- Țasta a fost Lucio, fostul număr 13, a explicat Martin.

Nu știm nimic despre bietul de el, era mut. Un glonț i-a făcut praf laringele în bătălia de pe Ebru. - Ce păcat că numai lui, a răspuns numărul 19.

- De ce-a murit? a întrebat Fermin.
- Aici mori de stat, a zis numărul 12. N-ai nevoie de nimic altceva.

3

Rutina era utilă. O oră pe zi, deținuții de pe primele două coridoare erau scoși la soare, ploaie ori ce mai puteau găsi în curtea interioară cu fosă. Mâncarea era un blid și jumătate de ciulama rece, grasă și cenușie, de natură necunoscută, cu gust rânced, cu care, după câteva zile de crampe la stomac provocate de foame, deținuții se obișnuiau. Era adusă pe la jumătatea după-amiezii și, cu timpul, toți învățau să-i dorească sosirea.

O dată pe lună, deținuții predau hainele murdare și primeau altele care, în principiu, trecuseră un minut printr-un cazan cu apă în clocot, deși ploșnițele nu păreau s-o confirme. Duminica se oficiau liturghii la care li se recomanda să asiste și pe care nimeni nu îndrăznea să le piardă, fiindcă popa făcea prezența și nota numele celor care lipseau. Două absențe echivalau cu o săptămână de post. Trei, cu o vacanță de o lună într-o celulă izolată din turn.

Coridoarele, patioul și locurile pe unde treceau deținuții erau foarte bine păzite. Santinele înarmate cu puști și pistoale patrulau prin închisoare; când chiriașii nu erau în celule, era cu neputință să nu zărești oriunde cel puțin o duzină dintre ele, cu ochiul atent și arma gata să tragă. Lor li se adăugau, în chip mai puțin amenințător, temnicerii. Nici unul dintre ei n-arăta a militar, iar printre deținuți se generalizase opinia că erau un grup de nefericiți care nu-și putuseră găsi un loc de muncă mai bun în acele zile de mizerie.

Fiecare coridor avea un temnicer care, înarmat cu un mănunchi de chei, lucra în ture de douăsprezece ore, stând așezat pe un scaun într-un capăt al coridorului. Cei mai mulți dintre ei se fereau să fraternizeze cu deținuții, să li se adreseze sau chiar să-i privească mai mult decât strictul necesar. Singurul despre care se presupunea că putea fi o excepție era un nefericit poreclit Bebo, care își pierduse un ochi într-un bombardament aerian, pe când era paznic de noapte la o fabrică din Pueblo Seco.

Se spunea că Bebo ar fi avut un frate geamăn deținut într-o închisoare din Valencia și că, poate tocmai de aceea, se purta cu oarecare amabilitate cu chiriașii și, când nu-l vedea nimeni, le dădea apă de băut, câte-un codru de pâine uscată sau orice altceva mai putea smulge din prada în care santinelele transformau pachetele trimise de familiile deținuților. Lui Bebo îi plăcea să-și tragă scaunul până la celula lui David Martin și să asculte poveștile pe care scriitorul le spunea uneori celorlalți deținuți. În acel infern nepereche, Bebo era cel care se asemuia mai mult și mai mult cu un înger.

Îndeobște, după liturghia duminicală, domnul director adresa câteva vorbe lămuritoare deținuților. Nu știa despre el decât că se numea Mauricio Valls și că înainte de război fusese un modest aspirant la calitatea de literat, care lucra ca secretar și om bun la toate al unui autor local destul de faimos, rivalul regretatului don Pedro Vidal. În clipele libere, traducea clasici greci și latini, edita împreună cu alte două suflete gemene o publicație pamfletară cu ambiții culturale mari și circulație mică și organiza șezători culturale de salon, unde un batalion de eminențe afine deplora starea de lucruri, profetind că, dacă într-o zi aveau să aibă ei pâinea și cuțitul, lumea avea să fie un rai.

Părea să tindă spre existența cenușie și amară a mediocrilor pe care Dumnezeu, în nesfârșita-i cruzime, i-a binecuvântat cu delirul grandorii și orgoliul titanilor. Războiul îi rescrisese destinul la fel ca pe atâtea altele, iar soarta i se schimbase când, și din întâmplare, dar și în urma unei căsătorii bănoase, Mauricio Valls, îndrăgostit până atunci doar de minunatu-i talent și alesu-i rafinement, se însurase cu fiica unui potent industriaș, pe ale cărui tentacule se baza mare parte din bugetul generalului Franco și al trupelor lui.

Logodnica era cu opt ani mai mare decât Mauricio și imobilizată de la treisprezece ani într-un scaun cu rotile, roasă de o boală congenitală, care îi devora mușchii și viața. Nici un bărbat n-o privise vreodată în ochi și n-o luase de mână ca să-i spună că era frumoasă și s-o întrebe cum o chema. Mauricio, care era, în fond, ca toți literații fără talent, un bărbat pe cât de practic, pe atât de vanitos, a fost primul și ultimul care a făcut-o, iar un an mai târziu, perechea s-a căsătorit la Sevilla, în prezența unui invitat de parcă, generalul Queipo de Llano[24], și a altor minți luminate din aparatul național.

- Vei face carieră, Valls, i-a prezis chiar Serrano Suner [25], primindu-l în audiență privată la Madrid, când Valls venise să cerșească postul de director al Bibliotecii Naționale. Spania trece prin clipe grele, și orice spaniol de condiție bună trebuie să pună umărul, ca să putem ține piept hoardelor marxiste ce năzuiesc să ne corupă bogăția spirituală, a anunțat cumnatul Conducătorului, strălucitor într-o uniformă de amiral de operetă.

- Excelență, puteți conta pe mine, s-a oferit Valls. Pentru orice.

„Orice” s-a dovedit a fi un post de director, dar nu al minunatei Bibliotecii Naționale, cum dorea el, ci al unei pușcării penale cu reputație lugubră, cocoțată pe o stâncă deasupra Barcelonei. Lista apropiatilor și favoriților de numit în posturi prestigioase era lungă și prolixă, iar Valls, cu toate strădaniile lui, se afla în treimea inferioară.

- Ai răbdare, Valls. Eforturile duminicale vor fi răsplătite. Astfel și-a primit Mauricio Valls prima lecție din complexa artă națională a manipulării și avansării după orice schimbare de regim: mii de acoliți și convertiți participau la urcuș, iar competiția era foarte acerbă.

Cel puțin, așa spunea legenda. Cumulul neconfirmat al bănuielilor, ipotezelor și zvonurilor de mână a treia ajunsese la urechile deținuților pe căi dubioase, deschise de directorul anterior, destituit la doar două săptămâni de când era la conducere și otrăvit de resentimente contra arivistului venit să-i fure titlul pentru care luptase de-a lungul întregului război. Directorul care pleca n-avea pile de familie și comisese fatidicul precedent de a fi fost găsit beat și făcând comentarii haioase despre Generalisimul tuturor Spaniilor și despre surprinzătoarea asemănare a acestuia cu Greierul vorbitor[26]. Înainte de-a fi îngropat într-un post de director adjunct al unei închisori din Ceuta, proferase injurii despre don Mauricio Valls oricui voise să le asculte.

Era mai presus de orice îndoială că nimănui nu i se îngăduia să se refere la Valls decât cu apelativul de „domnul director”. Versiunea oficială, aleasă chiar de el, susținea că don Mauricio era un literat de recunoscut prestigiu, cu un intelect cultivat și o fină erudiție, dobândită în anii de studii la Paris, și, mai presus de șederea temporară în sectorul penitenciar al regimului, avea destinul și misiunea de a educa poporul simplu al Spaniei decimate și de a-l învăța să cugete, cu ajutorul unui ales cerc de intelectuali de aceeași sorginte cu el.

Adesea, discursurile lui conțineau lungi citate din scrierile, poemele ori articolele pedagogice pe care le publica asiduu în presa națională despre literatură, filosofie și necesara renaștere a gândirii occidentale. Dacă deținuții aplaudau puternic la sfârșitul acelor sesiuni magistrale, domnul director făcea un gest magnanim, și temnicerii împărțeau țigări, lumânări sau orice alt obiect de lux din lotul de donații și pachete trimise de familiile lor. Lucrurile cele mai ispititoare erau în prealabil confiscate de temniceri, care le duceau acasă sau uneori le vindeau chiriașilor, dar era bună și o piatră.

Morții din cauze naturale sau vag induse, de regulă între unu și trei pe săptămână, erau strânși la miezul nopții, cu excepția sfârșitului de săptămână sau a sărbătorilor oficiale; atunci, leșul rămânea în celulă până luni sau până în prima zi lucrătoare, ținându-i îndeobște de urât noului chiriaș. Când deținuții anunțau că unul de-ai lor dăduse ortul popii, venea un temnicer, îi verifica pulsul ori respirația, apoi îl băga într-unul dintre sacii de prelată folosiți în acest scop. Odată legat sacul, mortul zăcea în celulă, așteptând ca pompele funebre din vecinul cimitir Montjuic să vină să-l ia. Nimeni nu știa ce se făcea cu sacii și, întrebat, Bebo refuzase să răspundă și lăsase ochii în jos.

La fiecare cincisprezece zile, avea loc un proces judiciar militar foarte sumar, iar condamnații erau împușcați în zorii zilei. Uneori, plutonul de execuție mi izbutea să atingă nici un organ vital, din pricina stării proaste a puștilor sau a muniției, și urletele împușcaților în agonie, căzuți în șanț, se auzeau ceasuri la rând. Alteori, se auzea o explozie și urletele amuțeau dintr-odată. Printre deținuți circula povestea că un ofițer îi omorâse cu o grenadă, dar nimeni nu putea fi sigur că aceea era într-adevăr explicația.

Alt zvon care circula printre deținuți era că domnul director obișnuia să primească vinerea dimineața în biroul lui femei, fiice, logodnice, chiar și mătuși și bunici ale deținuților. Cu verigheta pitită în primul sertar al mesei lui de scris, le asculta rugile, le cântărea cererile, le oferea o batistă pentru lacrimi și le accepta darurile și favorurile de altă natură, acordate pentru făgăduiala unei hrane și unui tratament mai bune sau a revizuirii sentințelor neclare ce nu se rezolvau niciodată.

Alteori, Mauricio Valls le oferea pur și simplu biscuiți pentru ceai și un pahar cu vin muscat și dacă, în ciuda mizeriilor vremii și a hranei proaste, vizitatoarele erau încă bune de privit și ciupit, le citea din scrierile lui, le mărturisea că traiul cu soția infirmă era calvarul unui sfânt, arunca în dreapta și-n stânga vorbe despre cât de mult își detesta rolul de temnicer și despre umilința pe care o presupunea faptul că un om de vastă cultură, rafinement și finețe ca el era exilat în acel post demn de dispreț, când destinul său natural era să facă parte din elitele naționale.

Veteranii locului îi sfătuiau pe toți să nu pomenească de domnul director și, dacă era posibil, nici să nu se gândească la el. Majoritatea deținuților preferau să vorbească despre familiile rămase departe, despre soții și despre ce-și mai aminteau din viața lor. Unii aveau pozele logodnicelor sau soțiilor, pe care le păstrau și le apărau cu prețul vieții, dacă vreunul încerca să li le fure. Numeroși deținuți îi explicaseră lui Fermin că mai rele ca orice erau primele trei luni. Apoi, odată pierdută orice speranță, timpul începea să se scurgă în graba mare, iar zilele fără nici un sens le anesteziu sufletele.

Duminica, după ce se încheiau liturghia și discursul domnului director, câțiva deținuți se adunau într-un colț însorit din patio să fumeze o țigară și să asculte poveștile pe care, când era cu mintea limpede, le spunea David Martin. Fermin, care le știa pe aproape toate, fiindcă citise întreaga serie *Orașul blestemaților*, li se alătura și lăsa imaginația să-i zboare. Dar adesea Martin nu părea în stare nici măcar să numere până la cinci, iar ceilalți îl lăsau în pace, să vorbească de unul singur prin colțuri. Fermin îl studia pe îndelete și uneori îl urma îndeaproape, căci nenorocitul avea ceva care îi strângea sufletul. Cu talentele și șmecheriile lui, Fermin încerca să obțină pentru Martin țigări sau chiar zahăr cubic, care îi făceau mare plăcere.

- Fermin, ești un om bun. Încearcă să nu lași să se vadă.

Martin avea întotdeauna la el o poză veche, pe care îi plăcea s-o privească îndelung. Apărea în ea un domn îmbrăcat în alb, ținând de mână o fetiță de vreo zece ani. Amândoi priveau apusul soarelui de pe un debarcader micuț, din lemn, care avansa pe o plajă, ca o pasarelă întinsă peste ape străvezii. Când Fermin îl întreba despre poză, Martin tăcea și se mărginea să surâdă, apoi o puneă într-un buzunar.

- Cine-i fetița din poză, domnule Martin?

- Nu-s sigur, Fermin. Uneori mă lasă memoria. Nu ți se întâmplă?

- Firește. Tuturor ni se întâmplă.

Se șoptea că Martin nu prea era în toate mințile, dar la puțină vreme după ce se apucase să-l frecventeze, Fermin începuse să suspecteze că bietul de el era și mai dus cu pluta decât bănuiau deținuții. Din când în când, era mai lucid ca toți ceilalți, dar adesea nu părea să știe unde se afla și vorbea de locuri și oameni care era vădit că nu existau decât în mintea sau amintirea sa.

Fermin se deștepta adesea în zori și-l auzea pe Martin vorbind de unul singur în celulă. Se apropia tiptil de gratii, își ascutea auzul și îl auzea limpede cum se certa cu cineva căruia îi spunea "domnule Corelli" și care, conform vorbelor pe care le schimba cu el, părea mai mult decât sinistru.

Într-o noapte, Fermin a aprins muclele ultimei lumânări; ridicând-o și îndreptând-o spre celula din față, l-a văzut pe Martin singur; ambele glasuri, al lui și al lui Corelli, veneau de pe aceleași buze. Martin se învârtea prin celulă și, când și-a încrucișat privirile cu ale sale, lui Fermin i-a fost evident că tovarășul de coridor nu-l vedea și se purta ca și cum zidurile închisorii nu existau, iar discuția cu ciudatul domn avea loc foarte departe de acolo.

- Nu-i da atenție, a murmurat numărul 15 din umbră.

Face în fiecare noapte la fel. E ca un clopoțel. Fericitul.

A doua zi de dimineață, când Fermin l-a întrebat despre Corelli și conversațiile de la miezul nopții, Martin l-a privit uimit și s-a mulțumit să surâdă nelămurit. Altă dată, când nu putea

dormi din cauza frigului, Fermin s-a apropiat iar de gratii și l-a auzit pe Martin vorbind cu alt prieten nevăzut. În noaptea aceea, Fermin a îndrăznit să-l întrerupă.

- Martin? Sunt Fermin, vecinul din față. Te simți bine? Martin s-a apropiat de zăbrele, și el i-a zăritchitul scaldat în lacrimi.

- Domnule Martin? Cine-i Isabella? Tocmai vorbeai de ea. Martin l-a privit lung.

- Isabella e singurul om bun din lumea asta de căcat, a răspuns cu o asprime neobișnuită la el. Dacă nar fi ea, ar merita să dau foc lumii și s-o las să ardă până n-ar mai rămâne nici cenușa din ea.

- Iartă-mă, Martin. N-am vrut să te supăr.

Martin s-a tras în beznă. A doua zi l-au găsit tremurând într-o baltă de sânge. Martin profitase de faptul că Bebo adormise în scaun și-și frecase încheieturile mâinilor de piatră până-și deschisese venele. Când l-au pus pe prici, era atât de palid, că Fermin și-a închipuit că n-avea să-l mai vadă.

- Nu-ți face griji pentru prietenul tău, Fermin, a zis numărul 15. Dacă ar fi altul, ar ajunge direct însac, dar domnul director n-are să-l lase pe Martin să moară. Nimeni nu știe de ce.

Celula lui David Martin a stat goală cinci săptămâni.

Când Bebo l-a adus în brațe, purtând o pijama albă, ca de copil, avea mâinile bandajate până la coate. Nu-și aducea aminte de nimeni și și-a petrecut prima noapte vorbind singur și râzând. Bebo și-a instalat scaunul în fața gratiilor și l-a păzit toată noaptea, dându-i cuburi de zahăr, pe care le furase din camera ofițerilor și le ascunsese prin buzunare.

- Domnule Martin, vă rog, nu mai spuneți chestii din astea, că are să vă bată Dumnezeu, îi șopteamnecerul între două bucățele de zahăr.

În lumea reală, numărul 12 fusese doctorul Roman Sanahuja, șeful Serviciului de Medicină Internă al Spitalului Clinic, un bărbat integru, tăbăcit de furii și deliruri ideologice, trimis la castel de conștiința și refuzul lui de a-și turna colegii. De regulă, deținuților nu li se recunoșteau nici meseria, nici vreun câștig între acele ziduri. Decât dacă îi erau utili domnului director. Iar doctorului Sanahuja i s-a recunoscut curând utilitatea.

- Din nefericire, aici n-am resursele medicale dorite, i-a explicat domnul director. În realitate, regimul are alte priorități și nu se prea sinchisește dacă unul dintre voi putrezește de cangrenă în celulă. După lupte îndelungate, am primit o trusă medicală prost echipată și un cârpaci de doctoraș pe care nu cred că l-ar primi nici să dea cu mătura la Facultatea de Medicină Veterinară. De asta și stăm cum stăm. Dar știu că, înainte de-a ceda în fața amăgirilor neutralității, erai un medic recunoscut. Pentru motive fără nici o însemnătate, sunt deosebit de interesat ca deținutul David Martin să nu ne părăsească înainte de vreme. Dacă accepti să colaborezi, dându-ne o mână de ajutor pentru a-l menține într-o stare de sănătate rezonabilă în aceste împrejurări, te asigur că-ți voi face șederea aici mai suportabilă și voi avea personal grijă să-ți fie revizuit cazul, astfel încât ea să se scurteze.

Doctorul Sanahuja a acceptat.

- Mi-a ajuns la urechi că unii deținuți zic că lui Martin îi filează o lampă, cum spuneți voi. Așa-i? aîntrebat domnul director.

- Nu-s psihiatru, dar după modesta mea opinie Martin e vizibil dezechilibrat.

Domnul director i-a cântărit considerațiile.

- Și, în opinia ta facultativă, cât crezi că ar mai putea rezista? a întrebat. Vreau să spun, în viață.

- Nu știu. Condițiile de detenție sunt insalubre și ...
- Și întreg la minte? Cât crezi că mai poate rămâne așa?
- Nu prea mult, presupun.
- Înțeleg.

Domnul director i-a oferit o țigară, însă doctorul a refuzat-o.

- Îl apreciezi, nu-i așa?
- Abia dacă-l cunosc, a replicat doctorul. Pare să fie un om bun.

Directorul a surâs.

- Și un scriitor foarte prost. Cel mai prost din țara asta.
- Domnul director e expert internațional în literatură.

Eu nu mă pricep.

Domnul director l-a privit cu răceală.

- Pentru impertinențe mai mici am trimis alți deținuți câte trei luni la izolator. Puțini supraviețuiesc, iar cei ce rămân în viață se întorc în stare mai proastă decât amicul Martin. Să nu crezi că diploma îți oferă vreun privilegiu. În dosarul tău scrie că afară ai o soție și trei fiice. Soarta ta și a familiei tale depinde de cât de util îmi vei fi. E limpede?

Doctorul Sanahuja a înghițit în sec.

- Da, domnule director.- Mulțumesc, *doctore*.

Periodic, directorul îi cerea lui Sanahuja să-l vadă pe Martin, căci gurile rele ziceau că n-avea prea mare încredere în medicul rezident al închisorii, un măcelar viclean care, tot redactând certificate de deces, părea să fi uitat că există îngrijiri preventive și pe care l-a și concediat nu mult după aceea. - Cum îi merge pacientului, doctore?

- E slăbit.
- Deja. Și demonii din el? Tot mai fantazează și vorbește singur?
- Nu se observă nici o schimbare.
- Am citit în ABC un articol magnific în care prietenul meu Sebastian Jurado analizează schizofrenia, răul poezilor.
- N-am pregătirea necesară pentru un asemenea diagnostic.
- Dar îl poți ține în viață, e adevărat?
- Încerc.
- Fă mai mult decât atât. Gândește-te la fiicele tale.

Sunt foarte tinere. Și atât de lipsite de apărare printre numeroșii ticăloși și comuniști care stau încă ascunși peste tot.

În timp, doctorul Sanahuja l-a îndrăgit până la urmă pe Martin și într-o zi, pe când fumau împreună niște chiștoace, i-a povestit lui Fermin tot ce știa din istoria acelui om pe care unii, glumind pe seama aiurelilor și a condiției lui de lunatic oficial al pușcăriei, îl porecliseră „Prizonierul cerului”.

6

- Dacă vrei să-ți spun adevărul, eu cred că, atunci când l-au adus aici, lui David Martin îi mergea rău de ceva vreme. Ai auzit vorbindu-se de schizofrenie, Fermin? E una dintre noile vorbe favorite ale domnului director.

- E ceea ce civililor le place să numească „a fi într-o ureche”.

- Fără glumă, Fermin. E o boală foarte gravă. Nu-i specialitatea mea, dar am cunoscut câteva cazuri:

pacienții aud adeseori voci, văd și-și amintesc persoane ori întâmplări care nu s-au petrecut nicicând...

Mintea se degradează treptat, iar bolnavii nu pot discerne între realitate și ficțiune.

- Ca șaptezeci la sută dintre spanioli... Și crezi că bietul Martin suferă de așa ceva, doctore?

- Nu știu sigur. Îți repet: nu-i specialitatea mea, dar cred că prezintă unele dintre simptomele cele maicomune.

- Poate că, în cazul lui, boala e o binecuvântare ...

- Nicicând nu-i o binecuvântare, Fermin.

- Și el știe că este, să spunem, atins?

- Nebunul crede întotdeauna că ceilalți sunt nebuni.

- Asta spuneam și eu despre cei șaptezeci la sută dintre spanioli...

O santinelă îi privea din gheretă, vrând parcă să le citească vorbele de pe buze.

- Vorbește mai încet, să nu dăm de belea.

Doctorul i-a făcut semn lui Fermin să dea o raită împreună, și s-au îndreptat spre celălalt capăt al curții interioare.

- În vremurile noastre, chiar și pereții au urechi, i-a atras atenția.

- N-ar mai lipsi decât să aveți o jumătate de creier împreună, și poate că ieșim din asta, a replicat Fermin.

- Știi ce mi-a spus Martin prima oară când l-am consultat la cererea domnului director?

- *Doctore, cred că am descoperit singurul mod de-a ieși din această temniță.- Care?*

- *Să fiu mort.*

- *N-ai un mod mai practic?*

- *Ai citit Contele de Monte-Cristo, doctore?*
- *Când eram copil. Aproape nu mi-l amintesc.*
- *Atunci recitește-l. Găsești totul acolo.*

N-am vrut să-i spun că domnul director pusese să se scoată din biblioteca închisorii toate romanele de Alexandre Dumas, Dickens, Galdós și mulți alți autori, căci le considera lături pentru distracția plebei cu gustul needucat, și le înlocuise cu o colecție de romane și povestiri inedite, scrise de el și de câțiva prieteni de-ai lui, legate în piele de Valenti, un deținut specializat în arte grafice, pe care, după ce și-a încheiat treaba, l-a lăsat să moară de frig, obligându-l să stea în patio pe ploaie, cinci nopți de ianuarie la rând, fiindcă acestuia i se năzărise să facă glume pe seama prozei lui elegante. Valenti izbutise astfel să iasă din închisoare după metoda lui Martin: mort.

Cât am stat acolo, ascultând ce discutau temnicerii, am priceput că David Martin ajunsese în închisoare chiar la insistențele domnului director. Era întemnițat la Modelo, acuzat de un șir de crime cărora mă îndoiesc că li se dădea prea mare crezare. Printre altele, ziceau că, pradă geloziei, îi ucisese pe mentorul și cel mai bun prieten al lui, bogătașul Pedro Vidal, scriitor ca și el, și pe soția acestuia, Cristina. Și că lichidase cu sânge-rece câțiva polițiști și pe nu mai știu cine. Mai nou, mulți sunt acuzați de multe, nici nu mai știi ce să-ți închipui. Mie nu-mi vine să cred că Martin e un ucigaș, dare adevărat și că în anii războiului am văzut mulți oameni, din ambele tabere, aruncându-și masca și arătând ceea ce erau cu adevărat, naiba să mai știe. Toată lumea aruncă cu pietre și apoi arată cu degetul spre vecin.

- Dacă ți-aș spune... , a zis Fermin.

- Fapte că tatăl acestui Vidal e un industriaș puternic, căpтуșit până-n măduva oaselor; se spune că a fost unul dintre bancherii-cheie ai taberei naționaliste. Oare de ce câștigă bancherii toate războaiele? În fine, se zice că potentatul Vidal a cerut personal la Ministerul Justiției să fie căutat Martin și săi se dea asigurări că va putrezi _în pușcărie pentru ceea ce le făcuse fiului și nurorii lui. Se pare că Martin stătuse departe de țară vreo trei ani și că l-au găsit lângă frontieră. Eu cred că nu putea fi prea sănătos la minte, dacă hotărâse să revină în Spania, unde îl așteptau să-l răstignească. Mai ales în ultimele zile de război, când mii de oameni treceau granița în sens invers.

- Uneori te saturi să tot fugi, a zis Fermin. Lumea e foarte mică atunci când n-ai unde să te duci.

- Presupun că asta și-a și spus Martin. Nu știu cum a trecut granița, dar niște oameni din Puigcerda au anunțat jandarmii din Garda Civilă, după ce l-au zărit hoinărind prin sat zile la rând, în zdrențe și vorbind singur. Niște păstori au spus că-l văzuseră pe drumul dinspre Bolvir, la doi kilometri de sat. Acolo era o casă veche, căreia i se zicea La Torre del Remei și care în timpul războiului fusese folosită ca spital pentru răniții de pe front. Era condusă de un grup de femei cărora, probabil, li se făcuse milă de Martin și, luându-l drept milițian, îi dăduseră adăpost și hrană. Când s-au dus să-l caute, nu mai era acolo, dar în aceeași noapte l-au prins mergând pe lacul înghețat și încercând să spargă cu o piatră o copcă în gheață. La început, au crezut că încerca să se sinucidă și l-au dus la sanatoriul din

Villa San Antonio. Se pare că un doctor de acolo l-a recunoscut, nu mă întreba cum, și când numele i-a ajuns la garnizoană, l-au dus la Barcelona.

- În gura lupului.

- Că bine zici. Se vede că judecata n-a durat nici două zile. Lista acuzațiilor ce i s-au adus erainterminabilă, abia dacă existau indicii sau dovezi pentru a le susține, dar, pentru cine știe ce motiv ciudat, procurorul a determinat mulți martori să dea declarații împotriva lui. Prin sală au trecut duzini de oameni care îl urau pe Martin cu o forță ce l-a uimit chiar și pe judecător și care se presupune că primiseră pomeni de la bătrânul Vidal. Vechi camarazi din anii când lucrase la un jurnal de doi bani, numit *Glasul Industriei*, literați de cafea, nefericiți și invidioși de tot soiul ieșiseră de prin cloace ca să jure că Martin era vinovat de toate acuzațiile și chiar de mai mult. Știi cum merg lucrurile aici. Din ordinul judecătorului, și la sfatul lui Vidal tatăl, i-au confiscat toate scrierile și le-au dat foc, considerându-le subversive, contrare moralei și bunelor moravuri. La proces, când Martin a declarat că singurul bun obicei pe care el îl apăra era acela de a citi și că restul era treaba fiecăruia, judecătorul a adăugat alți zece ani de temniță la cei nu mai știu câți la care fusese deja condamnat. Se pare că în cursul procesului, în loc să tacă, Martin a răspuns fără teamă la tot ce-l întrebau, săpându-și până la urmă propriu-i mormânt.

- În viața asta, se iartă totul, numai spunerea adevărului nu.

- Fapte că l-au condamnat la închisoare pe viață. *Glasul industriei, jurnalul* bătrânului Vidal, a publicat o notă amplă, care îi menționa detaliat crimele și, colac peste pupăză, un editorial. Ghici cine îl semna.

- Distinsul domn director, don Mauricio Valls.

- Chiar el. Îl numea „cel mai prost scriitor din istorie” și susținea că i se distruseseră cărțile fiindcă erau „un afront adus omenirii și bunului-gust”.

- Asta au zis și cei de la Palau de la Musica^[27], a precizat Fermin. Aici avem crema intelectualității internaționale. Doar spunea Unamuno: să inventeze ei, că noi vom opina.

- Nevinovat sau nu, după ce s-a văzut umilit în public și a privit cum ardeau toate paginile pe care le scrisese, Martin a nimerit într-o celulă din închisoarea Modelo, unde probabil că ar fi murit în câteva săptămâni, dacă domnul director, care urmărise cazul cu maxim interes și nu se știe de ce era obsedat de Martin, n-ar fi avut acces la dosarul lui și n-ar fi cerut să fie mutat aici. Martin mi-a povestit că, în ziua când sosise aici, Valls pusese să fie adus în biroul lui și îi ținuse unul dintre discursurile sale.

„Martin, chiar dacă ești un criminal dovedit și cu siguranță un subversiv convins, ceva ne unește. Amândoi suntem oameni de litere și, chiar dacă ți-ai dedicat cariera distrusă scrierii de gunoarie pentru masele ignorante și lipsite de călăuză intelectuală, eu cred că e posibil să mă ajuți și astfel săți răscumperi greșelile. Am o serie de romane și poeme la care am lucrat în ultimii ani. Sunt de un înalt nivel literar, însă, din nefericire, mă îndoiesc serios că în țara asta de analfabeți există mai mult de trei sute de cititori capabili să le priceapă și să le aprecieze valoarea. De aceea, m-am gândit că poate tu, cu curva ta de meserie, ești aproape de vulgul care citește în tramvaie și m-ai putea ajuta să fac unele mici schimbări pentru a-mi apropia opera de tristul nivel al cititorilor din această țară. Dacă accepți să colaborezi, te asigur că-ți

poți face viața mult mai plăcută. Pot chiar să determin redeschiderea cazului tău. Mica ta prietenă... Cum o cheamă? A, da, Isabella. O bomboană, dacă mi-e îngăduit comentariul. În fine, mica ta prietenă a venit și mi-a povestit că a angajat un tânăr avocat, un oarecare Brians, și că a reușit să adune banii necesari pentru apărarea ta. Să nu ne amăgim: amândoi știm că ai un caz fără nici o bază și că ai fost condamnat în temeiul unor mărturii discutabile. Pari să faci dușmani cu mare ușurință, Martin, inclusiv printre oameni de a căror existență sunt sigur că, probabil, n-ai habar. Nu comite greșeala de a-ți mai face un dușman, pe mine, Martin. Eu nu-s unul dintre acești nenorociți. Între zidurile astea, eu, ca să ți-o spun în cuvinte simple, sunt Dumnezeu."

Nu știu dacă Martin a acceptat propunerea domnului director sau nu, dar trebuie să cred că da, fiindcă e în viață și e limpede că Dumnezeu nostru particular continuă să fie interesat ca această situație să nu se schimbe, cel puțin pentru moment. Chiar i-a făcut rost de hârtia și instrumentele de scris din celulă, presupun că pentru a-i rescrie operele magnifice și pentru ca astfel domnul nostru director să poată intra în Olimpul faimei și norocului literar, la care aspiră atâta. Am impresia că bietul Martin nu-i în stare săși rescrie nici măcar măsura de la pantofi și că-și petrece cea mai mare parte a timpului prizonier într-un soi de purgatoriu pe care și l-a construit în propriu-i cap, unde remușcările și durerea îl mănâncă de viu. Totuși eu sunt medic internist și nu pot pune diagnostice.

7

Istoria relatată de bunul medic îl intrigase pe Fermin. Credincios constanței lui înclinații pentru cauzele pierdute, a hotărât să facă cercetări pe cont propriu, să afle mai multe despre Martin și, în treacăt, să perfecționeze metoda fugii *via mortis* [\[28\]](#) în stilul lui Alexandre Dumas. Cu cât cerceta mai mult chestiunea, cu atât mai mult i se părea că, în această privință cel puțin, Prizonierul cerului nu era chiar atât de sonat cum îl descriau toți. Ori de câte ori avea un moment liber în patio, Fermin făcea ce făcea și se apropia de Martin, ca să stea de vorbă cu el.

- Fermin, încep să cred că noi doi suntem aproape ca niște logodnici. Oriunde mă întorc, dau de tine.

- Scuză-mă, domnule Martin, dar mă intrigă ceva.- Și ce te intrigă?

- Uite, vorbind fără ocolișuri, nu pricep cum un om decent ca dumneata s-a pretat să dea ajutor acesteichiftele dezgustătoare și vanitoase care-i conașul director, în viclenele-i încercări de a se da drept literat de salon.

- Da' știi că mergi direct la țintă. Se pare că-n casa asta nu există secrete.

- Păi, am mare talent la intrigile complicate și alte detectivării.

- Atunci știi și că nu-s un bărbat onorabil, ci un criminal.

- Așa a zis judecătorul.

- Și o armată și jumătate de martori sub jurământ.

- Cumpărați de un nemernic și împinși cu toții de invidie și de tot soiul de meschinării.

- Spune-mi, Fermin, e ceva ce nu știi?

- O grămadă de chestii. Dar acum câteva zile mi-a căzut fisa și am priceput de ce aveți de-a face cucretinul ăsta care se crede Dumnezeu. Oamenii ca el sunt cangrena țării noastre.

- Oameni ca el sunt peste tot, Fermin. Nimeni n-are patentul.

- Dar numai aici îi luăm în serios.

- Nu te repezi să judeci. În toată farsa asta, domnul director e un personaj mai complicat decât pare. Cretinul ăsta care se crede Dumnezeu, cum îi spui tu, e, pentru început, un om foarte puternic.

- Dumnezeu, după el.

- În acest purgatoriu particular, n-a rătăcit drumul.

Fermin a strâmbat din nas. Nu-i plăcea ce auzea. Martin părea aproape că-și savura vinul înfrângerii.

- V-a amenințat? Asta e? Ce vă mai poate face?

- Mie, nimic, pe mine mă face să râd. Dar altora, de afară, le poate face mult rău.

Fermin a tăcut îndelung.

- Iartă-mă, domnule Martin. N-am vrut să te jignesc. N-am avut intenția.

- Nu mă jignești, Fermin. Din contră. Cred că ești prea generos cu mine. Buna ta credință spuned despre tine mult mai mult decât despre mine.

- E vorba despre domnișoara aceea, nu-i așa? Isabella.

- Doamna.

- Nu știam că ești însurat.

- Nu-s. Isabella nu mi-e soție. Nici amantă, dacă asta-ți închipui.

Fermin a tăcut. Nu punea la îndoială vorbele lui Martin, dar numai auzindu-l cum vorbea despre ea, navea nici cea mai mică îndoială că domnișoara sau doamna aceea era tot ce Martin iubea mai mult pe lume, probabil singurul lucru care îl ținea în viață în acel puț al mizeriei. Și cel mai trist era că nici măcar nu-și dădea seama.

- Isabella și soțul ei au un anticariat, un loc care pentru mine a avut întotdeauna o semnificație specială, încă de când eram copil. Domnul director mi-a spus că, dacă nu fac ce-mi cere, va avea grijă ca ei să fie acuzați că vând materiale subversive, să li se exproprieze afacerea, să fie închiși și să li se ia fiul, care n-are nici trei ani.

- Fir-ar mama lui să fie, a murmurat Fermin.

- Nu, Fermin, a spus Martin. ăsta nu-i războiul tău.

Ci al meu. Asta și merit pentru tot ce-am făcut.

- Tu n-ai făcut nimic, Martin.

- Nu mă cunoști, Fermin. Nici nu trebuie. Doar să te gândești cum să fugi de-aici.

- ăsta-i al doilea lucru despre care voiam să te întreb.

Înțeleg că ai dezvoltat o metodă concretă pentru ieșirea din țucalul ăsta. Dacă ai nevoie de un cobai sfrijit, dar plin de entuziasm, consideră-mă omul tău.

Martin l-a privit gânditor.

- L-ai citit pe Dumas?
- Din scoarță-n scoarță.
- Așa și pari. Dacă-i adevărat, știi cum stau lucrurile.

Ascultă-mă bine.

Tocmai se împlineau șase luni de când Fermin fusese arestat, când o serie de evenimente i-au schimbat substanțial viața de până atunci. Primul a fost că în acele zile, când regimul încă mai credea că Hitler, Mussolini & Co vor câștiga războiul și că Europa va căpăta curând culoarea izmenelor purtate de Generalisim, o maree nepedepsită și furioasă de parlagii, turnători și comisari politici recent convertiți obținuse ca numărul celor deținuți, arestați, judecați sau în curs de dispariție să atingă niveluri istorice.

Temnițele țării nu pridideau, iar autoritățile militare ordonaseră conducerii închisorii să-și dubleze ori chiar tripleze numărul de deținuți, ca să primească o parte din condamnații ce inundau în 1940 Barcelona înfrântă și mizeră. De aceea, în înfloritu-i discurs duminical, domnul director i-a informat pe deținuți că vor sta mai mulți în aceeași celulă. Pe doctorul Sanahuja l-au dus în celula lui Martin, probabil ca să-l supravegheze și să-i prevină frecventele sinucideri. Fermin a trebuit să împartă celula 13 cu vechiul vecin de alături, numărul 14, și tot așa. Toți deținuții de pe coridor au fost mutați câte doi, ca să le facă loc nou-sosiților, care erau aduși noapte de noapte cu furgonetele de la închisorile Modela și Campo de la Bota.

- Nu face mutra asta, mie-mi displace mai mult decât ție, a spus numărul 14 când s-a mutat la noul coleg.

- Să știi că mie dușmănia îmi dă aerofagie, l-a amenințat Fermin. Așa că nu mai face pe viteazul, ca Buffalo Bill, fii politicos și pișă-te cu fața la perete, fără să stropești, sau într-o zi te vei trezi acoperit de ciuperci.

Bătrânul număr 14 a stat cinci zile fără să-i spună o vorbă lui Fermin. În cele din urmă, învins de sulfuroasele bășini cu care îl cadorea acestă în zori de zi, și-a schimbat strategia.

- Te-am prevenit, i-a amintit Fermin.

- Bine. Mă dau bătut. Sunt Sebastian Salgado. De meserie, sindicalist. Dă mâna și să fim prieteni, dar, pe tot ce ai mai scump, nu mai trage bășini, că-mi dau halucinații și-l văd în somn pe *Noi del Sucre*^[29] dansând charleston.

Strângând mâna lui Salgado, Fermin a observat că-i lipseau degetul mic și inelarul.

- Fermin Romero de Torres, încântat să te cunosc, în fine. De profesie, spion în sectorul Caraibi al Prefecturii din Catalonia, acum pe liber, dar din vocație bibliograf și iubitor de literatură bună. Salgado și-a privit noul tovarăș de suferință și a dat ochii peste cap.

- Și se mai zice că Martin e nebun.

- Nebun e ăl de se crede zdravăn la minte și-și închipuie că nătângii nu-s de nasul lui. Înfrânt, Salgado a încuviințat.

Al doilea eveniment s-a petrecut peste câteva zile, când în amurg au sosit două santinele. Bebo le-a deschis celula, încercând să-și ascundă teama.

- Ei, tu, scheletule, ridică-te, a bombănit una din ele. Pentru o clipă, Salgado a crezut că rugile îi fuseseră ascultate și că Fermin urma să fie împușcat.

- Curaj, Fermin, i-a urat zâmbind. Nimic nu-i mai frumos decât să mori pentru Dumnezeu și pentru Spania.

Cele două santinele l-au luat pe Fermin, i-au pus cătușe la mâini și la picioare și l-au târât după ele sub privirile înspăimântate ale întregului coridor și în hohotele de râs ale lui Salgado.

- De asta nu scapi nici cu bășini, a spus râzând colegul lui.

L-au dus printr-un ghem de tuneluri până la un coridor larg, la capătul căruia era o poartă mare din lemn. Pe Fermin l-a luat cu ametele și și-a zis că până acolo-i fusese și că în spatele acelei porți îl aștepta Fumero, cu o lampă de sudură și o întregă noapte liberă în față. Spre surprinderea lui, ajungând la poartă, una din santinele i-a scos cătușele, iar cealaltă a bătut ușor în lemn.

- Intră, a răspuns un glas familiar.

Și Fermin s-a trezit în biroul domnului director, luxos mobilat, cu covoare sustrase din cine știe ce casă mare din Bonanova și mobile elegante. Completau scenografia un steag mare al Spaniei, cu vultur, stemă și legendă, un portret al Conducătorului mai retușat ca pozele publicitare ale lui Marlene Dietrich și domnul director în persoană, don Mauricio Valls, zâmbind din spatele mesei de scris și savurând o havană de import și un pahar cu brandy.

- Stai jos. Nu te teme, l-a invitat.

Fermin a zărit lângă el o tavă cu mâncare aburindă: carne, mazăre și piure de cartofi, care mirosea a unt cald.

- Nu-i un miraj, a zis delicat domnul director. E cina ta. Sper să-ți placă.

Fermin nu mai văzuse asemenea minune din iulie 1936, așa că s-a pus pe înfulecat înainte ca bucatele să se evapore. Cu o expresie de silă și dispreț sub zâmbetul fals, fumând țigară după țigară și netezinduși gelul din păr la fiecă minut, domnul director îl privea mâncând. După ce deținutul și-a terminat cina, Valls le-a făcut santinelelor semn să plece. Rămași singuri, domnul director i-a părut mult mai sinistru decât cu escortă armată.

- Fermin, nu-i așa? a întrebat ca din întâmplare. Fermin a încuviințat încet.

- Nu te teme. Ba chiar din contră. Am pus să fii chemat fiindcă vreau să-ți îmbunătățesc condițiile detrai și, cine știe, poate chiar să-ți revizuiesc sentința, doar știm amândoi că acuzațiile ce ți s-au adus năvăluie fundament. Așa-s timpurile, multe s-au dat cu fundu-n sus, și dreptii plătesc pentru păcătoși. Ține-ți prețul renașterii naționale. Mai presus de toate considerațiile astea, vreau să înțelegi că-s de partea ta. Și eu sunt într-un fel prizonierul acestui loc. Cred că amândoi vrem să ieșim de aici cât mai iute și mi-am zis că ne-am putea ajuta. O țigară?

Fermin a acceptat cu timiditate.

- Dacă nu vă deranjează, o țin pentru mai târziu.

- Cum vrei. Ține, ia tot pachetul.

Fermin a băgat pachetul în buzunar. Domnul director s-a aplecat peste masă, zâmbind. La grădina zoologică era un șarpe aidoma lui, și-a amintit Fermin, dar acela nu mânca decât șoareci. - Cum e noul tău coleg de celulă?

- Salgado? În ordine.

- Nu știu dacă ți-a ajuns la urechi că, înainte de a-l băga la zdup, nenorocitul era pistolar, plătit decomuniști.

Fermin a făcut semn că nu.

- Mi-a zis că era sindicalist. Valls a râs ușor.

- În mai 1938, s-a strecurat în casa familiei Vilajoana, pe bulevardul Bonanova, și i-a lichidat singurpe toți, inclusiv pe cei cinci copii, cele patru slujnice și bunica de optzeci și șase de ani. Știi cine erau alde Vilajoana?

- Păi...

- Bijutieri. La momentul crimei, în casă erau douăzeci și cinci de mii de pesete în bijuterii și banipeșin. Știi unde-s banii ăștia acum?

- Habar n-am.

- Nici tu, nici nimeni altcineva. Nu știe decât tovarășul Salgado, care a hotărât să nu-i dea proletariatului și i-a ascuns, ca să trăiască domnește după război. Ceea ce n-o să se întâmple vreodată, căci îl vom ține aici până va cânta ori până ce prietenul tău, Fumero, îl va face fărâme.

Fermin a încuviințat, încercând să facă legături.

- Am văzut că-i lipsesc două degete de la mâna stângă și că merge ciudat.

- Zi-i într-o zi să-și dea jos budigăii și ai să vezi că-i mai lipsesc și altele, pierdute dreptat pe drum, fiindcă s-a îndărătnicit să nu mărturisească.

Fermin a înghițit în sec.

- Să știi că-mi repugnă purtările sălbatice. Țasta e unul din cele două motive pentru care am cerut ca Salgado să fie dus în celula ta. Cred că oamenii se înțeleg vorbind. Așa că vreau să afli și să-mi spui unde a pus prada luată de la alde Vilajoana și din alte furturi și crime pe care le-a comis în ultimii ani. Fermin a simțit că-i plesnea inima.

- Și celălalt motiv?

- Ei bine, am observat că în ultima vreme ești foarte apropiat de David Martin. Și-mi place. Prietenia îl înobilează pe om și ajută la reabilitarea deținuților. Nu știu dacă ai aflat că Martin e scriitor.

- Am auzit câte ceva despre asta.

Domnul director i-a aruncat o privire de gheață, dar și-a păstrat zâmbetul conciliant.

- Martin nu-i un om rău, dar greșește în multe privințe.

Are, de pildă, ingenua idee că trebuie să ocrotească oameni și secrete nedorite.

- Păi, e foarte ciudat și are asemenea gânduri.

- Desigur. De aceea, mi-am zis că-i bine să-i stai alături, cu ochii și urechile larg deschise, și să-mi povestești ce spune, ce gândește, ce simte... Sigur ai să auzi unele dintre lucrurile de care ți-am vorbit și asupra cărora ți-am atras atenția.

- Păi, acum, că ziceți, domnule director, mi-amintesc că în ultimul timp se plânge destul de mult de uncoș care i-a apărut în zona inghinală, fiindcă-I rod izmenele.

Domnul director a oftat și a clătinat tăcut din cap, vizibil obosit de amabilitatea pe care trebuia să i-o arate unui nedorit.

- Uite ce-i, măscăriciule, putem să te luăm și cu binele, și cu răul. Încerc să fiu rezonabil, dar esuficient să pun mâna pe telefon și prietenul Fumero ajunge aici în jumate de ceas. Mi s-a zis că în ultima vreme, pe lângă lampa de sudură, are într-una din temnițele de la subsol o ladă cu scule de tâmplărie cu care face chestii frumoșele. Sunt destul de explicit?

Fermin s-a prins cu mâinile de masă, ca să-și ascundă tremuratul.

- Perfect. Scuzați-mă, domnule director. N-am mâncat carne de-atâta timp, că probabil mi s-au urcat proteinele la cap. N-o să se mai întâmple.

Domnul director a zâmbit iar și a continuat ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

- În particular, vreau să știu dacă a pomenit vreodată de un cimitir al cărților uitate ori moarte, camașa ceva. Gândește-te bine înainte să răspunzi. Ți-a vorbit vreodată Martin de locul acesta?

Fermin a negat.

- Vă jur, Excelența Voastră, că nu l-am auzit vorbind de el nici pe domnul Martin, nici pe altcineva, înviața mea...

Domnul director i-a făcut cu ochiul.

- Te cred. De aceea și știu că, dacă vei auzi, ai să-mi spui.

Iar dacă nu, ai să-i vorbești tu de el și ai să afli unde e.

Fermin a încuviințat de câteva ori din cap.

- Și altceva. Dacă Martin îți vorbește de însărcinarea pe care i-am dat-o, convinge-l că, pentru binele lui și, mai ales, al unei anumite doamne pe care el o stimează în chip deosebit, ca și al soțului și fiului ei, e mai bine să-și dea silința și să-și scrie capodopera.

- Vă referiți la doamna Isabella? a întrebat Fermin.

- A, văd că ți-a vorbit de ea... Trebuie s-o vezi, a spus, ștergându-și ochelarii cu batista. Tinerică, tinerică, bronzată ca o elevă de liceu... Nu știi de câte ori a stat aici, chiar pe locul tău, implorându-mă pentru bietul și nefericitul de Martin. N-am să-ți zic ce mi-a oferit, fiindcă s-un domn, dar, rămâne între noi, devotamentul acestei fete pentru Martin e demn de un bolero. Pun pariu că n-a făcut copilul, pe Daniel, cu soțul ei, ci cu Martin, care nu se pricepe la literatură, dar la muieruște da.

Văzând că deținutul se uita la el cu o privire de nepătruns, care nu i-a plăcut, domnul director s-a oprit.

- La ce te uiți? l-a sfidat.

A lovit cu nodurile degetelor în masă și ușa s-a deschis imediat în spatele lui Fermin. Cele două santinele l-au prins de brațe și l-au săltat de pe scaun, până ce picioarele nu i-au mai atins dușumeaua.

- Ține minte ce ți-am spus, a zis domnul director. În patru săptămâni vreau să te văd iar aici. Dacă obții rezultate, te asigur că vei trăi mai bine. Dacă nu, îți voi face o rezervare la temnița din subsol, cu Fumero și jucăriile lui. Lîmpede?

- Ca apa.

Cu un gest plictisit, le-a făcut semn apoi oamenilor să-l ia pe deținut și a dat pe gât paharul cu brandy, scârbit că trebuia să aibă zi de zi de-a face cu plebea incultă și ticăloșită.

10

Barcelona, 1957

- Daniel, ești alb la față, a șoptit Fermin, trezindu-mă din transă.

Nu mai vedeam sala de mese de la Can Lluís și nici străzile străbătute până acolo. Ci doar biroul din castelul de pe Montjuic și chipul bărbatului care făcea insinuări despre mama în vorbe ce-mi ardeau inima. Simțeam cum o furie rece și tăioasă, nemaiîncercată vreodată, mi se strecura în minte. O clipă, mai mult decât orice altceva pe pământ, mi-am dorit să-l am în față pe nenorocitul ăla, să-i succesc gâtul și să-l privesc de aproape până-i explodau venele din ochi.

- Daniel.,,

Am închis ochii și am tras adânc aer în piept. Când i-am redeschis, eram din nou în Can Lluís, iar Fermin Romero de Torres mă privea distrus.

- Iartă-mă, Daniel, m-a rugat.

Aveam gura uscată. Mi-am turnat un pahar cu apă și l-am dat pe gât, așteptând să-mi vină vorbele pe buze.

- N-am ce ierta, Fermin. Nu ești vinovat de nimic din tot ce mi-ai spus.

- Sunt vinovat,' fiindcă trebuie să-ți spun toate astea, pentru început, a zis atât de încet, că aproape nul-am putut auzi.

A plecat ochii, de parcă nu îndrăznea să se uite la mine.

Am înțeles că durerea care îl năpădea amintindu-și de acel episod și obligația de a-mi dezvălui adevărul erau atât de mari, încât m-am rușinat că mă lăsasem copleșit de resentimente.

- Fermin, uită-te la mine.

Prietenul meu m-a privit cu coada ochiului, iar eu i-am zâmbit.

- Îți mulțumesc că mi-ai dezvăluit adevărul și înțeleg de ce ai ales să nu-mi spui nimic despre toate acestea acum doi ani.

Fermin a făcut un semn slab din cap, dar ceva din privirea lui mi-a dat de înțeles că vorbele mele nu-l consolau deloc. Din contră. Am tăcut câteva momente.

- Mai sunt și altele, nu-i așa? am întrebat în cele din urmă.

Fermin a încuviințat.

- Și ceea ce urmează e mai rău? Fermin a încuviințat din nou.

- Mult mai rău.

Am întors privirea și i-am zâmbit profesorului Alburquerque, care pleca deja, nu înainte de-a ne saluta.

- Atunci, de ce să nu cerem altă apă, ca să-mi povestești și restul? am întrebat.
- Mai bine cerem vin, a propus Fermin. O poșircă.

11

Barcelona, 1940

La o săptămână după întvederea dintre Fermin și domnul director, doi indivizi pe care nimeni nu-i mai văzuse vreodată pe coridor și care duhneau de la o poștă a Brigada Socială i-au pus cătușe lui Salgado și l-au luat cu ei fără o vorbă.

- Bebo, știi unde-l duc? a întrebat numărul 12. Temnicerul a scuturat din cap, dar în ochi i se citea căauzise ceva, despre care nu voia să vorbească. În lipsa altor vești, absența lui Salgado a devenit imediat subiect de dezbatere și speculație pentru deținuți, care au formulat tot soiul de teorii.

- *Ăsta era spion naționalist, infiltrat aici ca să ne aburească cum c-a ajuns la mititica fiindcă erasindicalist și așa să scoată informații de la noi.*

- *Da, de aia i-au smuls două degete, habar n-avem de ce, poate pentru ca totul să pară mai convingător.*

- *Probabil că acum a ajuns la Amaya și împreună cu amicii lui se ghiftuiește cu merluciu gătit caîn Țara Bascilor, râzându-și de noi toți.*

- *Eu cred că le-a mărturisit tot ce-și doreau să audă, iar pe urmă l-au dus vreo zece kilometri înlarg și l-au aruncat la fund cu o piatră legată de gât.*

- *Avea față de falangist[30]. Noroc că n-am zis nici păs, că pe voi o să vă încondeieze.*

- *Da, dom'le, poate ne bagă și la carceră.*

În lipsa altei distracții, discuțiile s-au prelungit până când, peste două zile, aceiași indivizi care îl luaseră l-au adus înapoi. Primul lucru pe care l-au remarcat toți a fost că Salgado nu se ținea pe picioare și era târât ca un balot. Al doilea, că era palid ca un cadavru și ud de sudoare rece. Deținutul revenise pe jumătate dezbrăcat și acoperit de o crustă maronie, ce părea un amestec de sânge uscat și propriile-i excremente. L-au trântit în celulă ca pe un sac cu bălegar și au plecat fără să scoată vreo vorbă.

Fermin l-a luat în brațe și l-a întins pe prici. L-a spălat pe îndelete, cu zdrențe rupte din propria-i cămașă și puțină apă adusă de Bebo pe furiș. Salgado era conștient și respira greu, dar ochii îi luceau de parcă avea un foc aprins în trup. Acolo unde în urmă cu două zile avusese mâna stângă, pulsa acum un ciot de carne violacee, cauterizat cu catran.

Pe când Fermin îl spăla pe față, Salgado i-a zâmbit cu pușinii dinți ce-i mai rămăseseră.

- De ce nu le spui odată măcelarilor ăstora tot ce vor s-audă, Salgado? Nu-s decât biștari, Nu știi câțiai ascuns, dar nu merită toate astea.

- Și un căcat, a bodogănit cu puținele puteri rămase. Bani ăștia-s ai mei.
- Poate că-s ai tuturor celor pe care i-ai ucis și de la care ai furat, dacă nu te supără precizarea.

- Eu n-am furat de la nimeni. Ei furaseră mai înainte de la popor. Iar eu i-am executat ca să instaurez dreptatea cerută de popor.

- Asta-i bună. Noroc că ai venit tu, Robin Hood din Matadepera, să faci dreptate. Viteaz haiduc maiești.

- Bani ăștia-s viitorul meu, a scuipat Salgado. Fermin i-a trecut cârpa umedă peste fruntea rece, plină de zgârieturi.

- Viitorul nu-l dorești; îl meriți. Și tu n-ai viitor, Salgado.

Nici tu, nici țara care fată jivine ca tine și domnul director și pe urmă întoarce capul. Viitorul l-am ras de pe fața pământului cu toții, și nu ne așteaptă decât un căcat aidoma celui care iese din tine și pe care-s sătul să-l tot curăț.

Salgado a lăsat să-i scape un soi de geamăt gutural, pe care Fermin l-a luat drept hohot de râs.

- Lasă-te de discursuri, Fermin. Te pomenești că au să te declare erou.

- Nu. Și așa-s prea mulți. Eu sunt un laș. Nici mai mult, nici mai puțin, a răspuns Fermin. Dar măcar știu și recunosc asta.

Fermin a continuat să-l spele cum putea, în tăcere, apoi l-a acoperit cu restul de pătură captușită cu ploșnițe și miros de urină. A rămas lângă hoț până ce Salgado a închis ochii și s-a cufundat într-un somn din care Fermin nu era sigur că avea să se mai trezească.

- Spune-mi că deja a murit, s-a auzit glasul numărului 12.

- Se acceptă pariuri, a adăugat numărul 17. O țigară că mișcă.

- Duceți-vă toți la culcare sau la naiba, a propus Fermin. S-a încovrigat în celălalt capăt al celulei și a încercat să ațipească, dar curând i-a fost foarte limpede că în noaptea aceea nu va pune geană pe geană. După o vreme, și-a băgat fața printre gratii și și-a lăsat brațele să atârne peste bara de metal care le unea.

De pe cealaltă parte a coridorului, din bezna celulei de vizavi, îl priveau doi ochi luminați de o țigară. - Nu mi-ai spus de ce te-a chemat Valls alaltăieri, a întrebat Martin.

- Imaginează-ți.

- O cerere ieșită din comun?

- Vrea să te iscodesc despre nu știu ce cimitir de cărți ori așa ceva.

- Interesant, a comentat Martin.

- Fascinant.

- Ți-a explicat de ce îl interesează chestia asta?

- Sincer vorbind, Martin, relația noastră nu-i atât de strânsă. Domnul director se mărginește să mă amenințe cu tot soiul de mutilări, dacă nu-i îndeplinesc misiunea în patru săptămâni, iar eu mă limitez să accept.

- Nu-ți face griji, Fermin. În patru săptămâni vei fi departe de-aici.

- Da, pe o plajă din Caraibi, cu două mulatre bine hrănite care să-mi maseze picioarele.

- Ai încredere în mine.

Fermin a lăsat să-i scape un oftat descurajat. Cărțile sorții lui se împărțeau printre nebuni, parlagii ori muribunzi.

12

În acea duminică, după ce și-a ținut discursul în patio, domnul director i-a aruncat lui Fermin o privire inchiuzitorială, completată cu un surâs care l-a făcut să-și savureze fierea de pe buze. Imediat ce santinelele le-au îngăduit deținuților să rupă rândurile, Fermin s-a apropiat tiptil de Martin.

- Strălucit discurs, a comentat Martin.

- Istoric. Ori de câte ori vorbește omul ăsta, istoria gândirii occidentale face o mișcare de revoluțiecoperniciană.

- Nu te avantajează sarcasmul, Fermin. E în contradicție cu gingășia ta naturală.- Du-te drept în iad.

- Acolo și sunt. O țigară?

- Nu fumez.

- Se zice că te ajută să mori mai repede.- Dă-mi una atunci, să nu scap ocazia.

Fermin n-a putut trece de primul fum. Martin i-a luat țigara dintre degete și i-a dat câteva palme peste spate, în timp ce el tușea, scuipând până și amintirile de la prima comuniune.

- Nu știi cum poți suporta asta. Miroase a câini pârliți.

- E ce-i mai bun din ce putem obține aici. Se zice că le fac din resturi de chiștoace adunate de pecoridoarele din arena de tauri Monumental.

- Mie mi se pare că are un *bouquet*[\[31\]](#) care amintește mai curând de WC-urile publice, înțelegi?

- Respiră adânc, Fermin. E mai bine?

Fermin a încuviințat.

- O să-mi spui câte ceva despre acel cimitir, ca să am o bucată de carne de aruncat porcului-șef? Nu-inevoie să fie un adevăr. Orice aiureală îți trece prin cap e bună pentru mine.

Martin a zâmbit, suflând fumul fetid printre dinți.

- Cum îi merge colegului tău de celulă, Salgado, apărătorul săracilor?

- Știi ce, credeam că, ajuns la o anumită vârstă, am văzut totul în acest cerc al lumii. Dar azidimineată, tocmai când Salgado părea că-și dăduse duhul, l-am auzit ridicându-se și apropiindu-se de priciul meu, ca un vampir.

- Are ceva de vampir, a convenit Martin.

- Fapt e că s-a apropiat de mine și m-a pironit cu privirea. M-am prefăcut că dormeam și, când Salgado a înghițit momeala, l-am văzut furișându-se într-un colț al celulei și începând să se caute cu singura mână rămasă în ceea ce știința medicală numește rect sau segmentul final al intestinului gros, a continuat Fermin.

- Ce-ai spus?

- Ce-ai auzit. Bunul de Salgado, convalescent după cea mai recentă ședință de mutilare medievală pe care a trăit-o, a hotărât să serbeze prima ridicare în picioare explorându-și acel chinuit colț al anatomiei, căruia natura i-a refuzat lumina soarelui. Nevenindu-mi să-mi cred ochilor, nu îndrăzneam nici să respir. După un minut, părea că Salgado își băgase înăuntru două sau trei dintre degetele rămase, în căutarea pietrei filosofale ori a unui hemoroid adânc instalat. Totul era însoțit de gemete înăbușite, pe care n-am să le reproduc.

- M-ai lăsat cu gura căscată, a zis Martin.

- Păi, stai jos pentru marele final. După un minut sau două de prospecții în teritoriul anal, a oftat ca Sfântul Ioan al Crucii și s-a produs miracolul. Odată cu degetele, a scos de acolo și ceva strălucitor despre care, chiar și din colțul unde stăteam, pot da mărturie că nu era o căcărează.

- Dar ce era, atunci?

- O cheie. Nu franceză, ci o cheiță ca de servietă ori pentru vestiarul unei săli de gimnastică.

- Și după aia?

- A luat cheia, a curățat-o cu scuipat, căci nu-mi închipui că mirosea a flori de măceș, apoi s-a apropiat de un zid în care, după ce s-a convins că tot mai dormeam, fapt pe care i-l confirmam cu sforăituri foarte reușite, ca ale unui pui de Saint-Bernard, a ascuns cheia, pitind-o printre pietre și acoperind-o cu murdărie și, nu exclud, că și cu alt derivat găsit pe jos.

Martin și Fermin s-au privit în tăcere.

- Crezi ce cred și eu? l-a chestionat Fermin. Martin a încuviințat.

- Cam cât crezi că a pus frumușelul în cuibușorul avar? a întrebat Fermin.

- Suficient cât să considere că merită să piardă degete, mâini, parte din masa testiculară și Dumnezeu mai știe câte altele ca să păstreze locul secret, a presupus Martin.

- Și acum ce fac? Fiindcă, decât să îngădui ca vipera de domn director să-și înfigă ghearele în micul teaur al lui Salgado, ca să-și finanțeze ediția cartonată a operei magna și să-și cumpere un fotoliu la Academia Regală, mai curând înghit cheia aia ori, la nevoie, mi-o bag și eu în locurile ignobile din tractul meu intestinal.

- Pentru moment, nu face nimic, i-a cerut Martin. Asigură-te că acea cheie mai e aici și așteaptă-mi instrucțiunile. Pregătesc detaliile fugii tale.

- N-aș vrea să te jignesc, Martin, și-ți mulțumesc peste măsură pentru sfaturile și sprijinul tău moral, dar îmi pot pierde gâtul și cine știe ce alt apendice iubit, așa că, știindu-te ca un clopoțel, mă neliniștește ideea de a-mi pune viața în mâinile tale.

- Dacă n-ai încredere într-un romancier, atunci în cine te poți încrede?

Fermin a privit cum Martin se îndepărta prin patio, învăluit în norul portabil al țigării lui făcute din chiștoace.

- Sfântă Fecioară, a murmurat în vânt.

13

Macabrele pariuri organizate de numărul 17 s-au prelungit câteva zile, în care Salgado se dădea jos de pe prici ca să se târâie până la gratiile celulei, de unde recita cât îl ținea gura strofa "Feciori-de-lele-n-o-săluați-de-la-mine-nici-o-centimă-și-mă-cac-în-mama-voastră-de-ticăloși" în felurite variante, până se defula și cădea fără suflare pe jos, de unde Fermin trebuia să-l ridice și să-l repună pe prici.

- Moare Gândacul, Fermin? întreba numărul 17 de cum îl auzea căzând grămadă.

Fermin nu se mai ostenea să le facă buletinul medical al tovarășului său de celulă. Dacă avea să se întâmple, vor vedea venind sacul din prelată.

- Uite ce-i, Salgado, dacă e să mori, mori odată, iar dacă ai de gând să trăiești, fă-o pe tăcute, fiindcă sătul până peste cap de recitalurile tale cu spume la gură, zicea Fermin, învelindu-l cu o bucată de prelată murdară, pe care, în absența lui Bebo, o lua de la unul dintre temniceri, după ce-l încânta cu o rețetă presupus științifică despre cum să se bucure de adolescente de cincisprezece ani în floare, prostindu-le cu frișcă și fursecuri.

- Să nu-mi faci pe milostivul, că văd și știu că ești aidoma acestor păsări de pradă care pun pariupână și pe izmenele de pe ei că-s pe moarte, replica Salgado, părând dispus să-și păstreze țâfna până în ultima clipă.

- Uite ce-i, n-am chef să mă contrazic cu un muribund pe ducă sau, cu atât mai puțin, la ultimelehorcăieli, dar să știi că n-am pontat nici un firfiriec la acest joc de noroc și, chiar dacă într-o zi m-aș deda viciului, n-aș face-o pariind pe viața unui om, deși tu n-ai dintr-o asemenea ființă decât ceea ce am eu dintr-un coleopter, a declarat Fermin.

- Să nu crezi că ai să mă amețești cu vorbăria ta, a replicat Salgado, malițios. Știu perfect ce urmăritu și prietenul tău de suflet, Martin, cu această poveste din *Contele de Monte-Cristo*,

- Nu știi despre ce vorbești, Salgado. Dormi o vreme sau un an, că nimeni n-are să-ți simtă lipsa.

- Dacă-ți închipui că ai să scapi de aici, ești la fel de nebun ca și el.

Fermin a simțit o sudoare rece pe spate. Salgado i-a arătat zâmbetul lui știrb de atâtea băți.

- Știam, a zis.

Fermin a negat în șoaptă și s-a ghemuit în colțul lui, cât putea de departe de Salgado. Pacea a durat abia un minut.

- Tăcerea mea are un preț, a anunțat Salgado.
- Trebuia să te fi lăsat să mori când te-au adus, a murmurat Fermin.
- Ca semn de grațitudine, sunt dispus să-ți fac o reducere, a spus Salgado. Îți cer doar să-mi faci un ultim serviciu, și am să păstrez secretul.
- Cum știi că-i ultimul?
- Păi, te vor prinde ca pe toți cei care-au încercat să plece de-aici pe picioare și, după ce te vor gădila câteva zile, vei ajunge la gârbaci în patio, un exemplu edificator pentru ceilalți; atunci n-am să-ți mai pot cere nimic. Ce zici? Un mic serviciu pentru ajutorul meu total. Pe cuvântul meu de onoare. - Cuvântul tău de onoare? De ce n-ai spus așa de la început? Asta schimbă totul.
- Apropie-te...

Fermin a șovăit o clipă, dar și-a zis că n-avea nimic de pierdut.

- Știi că ticălosul de Valls ți-a cerut să afli unde am pus banii, a spus. Nu te obosi s-o negi.

Fermin s-a mărginit să ridice din umeri.

- Vreau să-i spui, l-a instruit Salgado.
- Cum spui tu, Salgado. Unde-s banii?
- Zi-i directorului că trebuie să meargă singur, în persoană.

Dacă îl însoțește cineva, nu va scoate nici un ban. Spune-i că trebuie să se ducă la vechea fabrică Vilardell din Pueblo Nuevo, în spatele cimitirului. La miezul nopții. Nici înainte, nici după.

- Salgado, asta sună cel puțin ca scenetele populare de mister ale lui Arniches[32] ...
- Ascultă-mă bine. Spune-i să intre în fabrică și să caute vechea gheretă a paznicului, de lângă salarășboaielor. Odată ajuns acolo, să bată la ușă și, când va fi întrebat cine e, să spună: „Durruti[33] trăiește”.

Fermin și-a înăbușit un hohot de râs.

- E cea mai mare nerozie auzită de la ultimul discurs al directorului.
- Tu doar repetă-i ce-am spus.
- Și cum știi tu că n-am să mă duc eu și, cu intrigi și parole de serial de doi bani, n-am să iau banii?

Zgârcenia ardea în ochii lui Salgado. , - Să nu-mi spui: fiindcă o să fiu mort, a completat Fermin.

Zâmbetul reptilian se revărsa de pe buzele lui Salgado.

Fermin i-a privit ochii consumați de setea de răzbunare. Atunci a priceput ce dorea Salgado. - E o cursă, nu?

Salgado n-a răspuns.

- Și dacă Valls scapă cu viață? Nu te-ai gândit la ce-ți vor face?
- Nimic din ceea ce să nu-mi fi făcut deja.

- Ți-aș spune că ai coaie, dacă n-aș ști că nu ți-a mai rămas decât o parte dintr-unul și, dacă nu-ți iese jocul, nici atât, a presupus Fermin.

- Asta-i problema mea, i-a tăiat-o Salgado. Ei, Monte-Cristo, ce facem? Batem palma?

Salgado a întins singura mână ce-i mai rămăsese. Fermin a privit-o câteva clipe, apoi i-a strâns-o fără nici un chef.

14

Fermin a trebuit să aștepte tradiționalul discurs de după liturghia duminicală și scurta ședere în aer liber din patio ca să se apropie de Martin și să-i spună ce-l rugase Salgado.

- Nu-mi va afecta planul, l-a asigurat Martin. Fă ce-ți cere. Acum nu ne putem permite să fim turnați.

Fermin, care de zile întregi oscila între amețeli și crize de tahicardie, și-a șters sudoarea rece care-i șiroia pe frunte.

- Nu că n-aș avea încredere, Martin, dar, dacă planul tău e atât de bun, de ce nu te folosești de el ca să ieși de aici?

Martin a încuviințat, ca și cum de zile întregi aștepta acea întrebare.

- Fiindcă eu merit să stau aici și, chiar de n-ar fi așa, nu mai e loc pentru mine în afara acestor ziduri. N-am unde să mă duc.

- O ai pe Isabella. ,,

- Isabella e căsătorită cu un bărbat de zece ori mai bun ca mine. Ieșind de aici, n-aș reuși decât s-ofac nefericită.

- Dar ea se străduiește să te scoată de-aici...

Martin a scuturat din cap.

- Trebuie să-mi promiți ceva, Fermin. Nu-ți cer decât asta pentru ajutorul pe care ți-l voi da ca să fugi.

„Hotărât lucru, e luna cererilor”, și-a zis Fermin, încuviințând de bunăvoie.

- Cere-mi orice.

- Dacă vei reuși să fugi și vei putea, te rog să ai grijă de ea. De la distanță și fără știrea ei, fără ca easă afle măcar că exiști. Ai grijă de ea și de fiul ei, Daniel. Ai să faci asta pentru mine, Fermin? - Firește.

Martin a zâmbit cu tristețe.

- Ești un om bun, Fermin.

- E a doua oară când îmi spui asta, și de fiecare dată îmi sună tot mai sinistru.

Martin a scos o țigară de mahorcă și a aprins-o.

- N-avem mult timp. Brians, avocatul angajat de Isabella pentru mine, a fost ieri aici. Am comiseroarea de a-i mărturisi ce vrea Valls de la mine.

- Chestia cu rescrisul lăturilor lui...

- Exact. L-am rugat să nu-i spună nimic Isabellei, dar îl cunosc, mai devreme sau mai târziu o va face, iar ea, pe care o cunosc și mai bine, se va înfuria și va veni să-l amenințe pe Valls că-i va trâmbița taina în cele patru vânturi.

- Și n-o poți opri?

- Să încerci s-o oprești pe Isabella e ca și cum ai încerca să oprești un tren de marfă: o misiune pentruidioți.

- Cu cât îmi vorbești mai mult despre ea, cu atât îmi doresc mai mult s-o cunosc. Pe mine femeile cucaracter...

- Fermin, îți amintesc că mi-ai promis.

Fermin a dus mâna la inimă și a încuviințat solemn.

Martin a continuat.

- Cum ziceam. Valls va face orice prostie. Îl mână doar vanitatea, invidia, lăcomia. Când se va simți încolțit, va face un pas greșit. Nu știu care, dar sigur va încerca orice. E important ca atunci să nu mai fii aici.

- Adevărul e că nici n-am prea mare chef să rămân ...

- Nu mă înțelegi. Trebuie să facem un plan prealabil.

- Un plan prealabil? Pentru când?

Martin l-a privit îndelung prin vălul de fum ce se ridica de pe buze.

- Pentru noaptea asta.

Fermin a încercat să înghită în sec, dar avea gura plină de praf.

- Dar încă nu știu care-i planul. ..

- Cască bine urechile.

În acea după-amiază, înainte de-a se întoarce în celulă, Fermin s-a apropiat de una din santinelele care îl duseseră în biroul lui Valls.

- Spuneți-i domnului director că trebuie să-i vorbesc.
- Se poate ști despre ce?
- Spuneți-i că am rezultatele pe care le aștepta. Știe despre ce-i vorba.

În mai puțin de-o oră, cele două santinele erau la ușa celulei 13, pentru a-l lua pe Fermin. De pe prici, Salgado urmărea totul cu o expresie câinească, masându-și ciotul mâinii. Fermin i-a făcut cu ochiul și a plecat sub paza lor.

Domnul director l-a primit cu un zâmbet exuberant și o farfurie cu fursecuri de la Casa scribă.

- Fermin, prietene, ce plăcere să te am din nou aici, pentru o conversație inteligentă și productivă. Ialoc, te rog, și gustă după pofta inimii din această fină selecție de dulciuri pe care mi le-a adus soția unui deținut.

Fermin, care de zile întregi nu putea înghiți nici măcar un grăunte, a luat un colăcel, ca să nu-l contrazică pe Valls, dar a rămas cu el în mână, de parcă era o amuletă. A observat că domnul director n-l mai tutuia și a presupus că noul mod de adresare, cu dumneata, putea avea doar consecințe funeste.

Valls și-a turnat brandy într-o cupă și s-a trântit pe marele-i fotoliu de general.

- Ei bine? Înțeleg că ai vești bune pentru mine, l-a îmbiat la vorbă domnul director. Fermin a încuviințat.

- La capitolul Literatură Bună, vă pot informa, Excelența Voastră, că Martin e mai mult decât convins și motivat să ducă la bun sfârșit șlefuitul și netezitul pe care i le-ați solicitat. Mai mult, mi-a spus că materialul pe care i l-ați furnizat e de o calitate și o finețe atât de înalte, încât crede că misiunea sa e simplă, căci e de-ajuns să pună puncte pe câteva "i"-uri din genialitatea domnului director, pentru a obține o capodoperă demnă de cel mai ales Paracelsus.

Valls s-a oprit ca să absoarbă tirul vorbelor lui Fermin, dar a încuviințat politicos, fără să-și atenueze zâmbetul înghețat.

- Nu-i nevoie să-mi îndulcești pilula, Fermin. E suficient să știu că Martin va face tot ce are de făcut. Știm amândoi că nu-i place munca, dar mă bucur că și-a băgat mințile în cap și a înțeles că, ușurând lucrurile, ne face tuturor un serviciu. Acum, cu privire la celelalte două puncte...

- La ele și voiam să mă refer. Cimitirul cărților înstrăinate...
- Cimitirul Cărților Uitate, l-a corectat Valls. I-ai putut scoate adresa de la Martin?

Fermin a aprobat plin de convingere.

- Din ce-am putut deduce, sus-numitul osuar e ascuns în spatele unui labirint de tuneluri și încăperi desub piața Borne[34].

Valls a cântărit dezvăluirea, vizibil surprins. - Și intrarea?

- Până acolo n-am putut ajunge, domnule director. Îmi închipui că se află în cine știe ce ascunzătoare din spatele macaralelor și al descurajantei duhori a tarabelor cu zarzavaturi angro. Martin nu voia să vorbească despre ea, și mi-am zis că, dacă îl prezez prea mult, n-o să-mi mai spună nimic.

Valls a aprobat molcom.

- Ai făcut bine. Continuă.

- În sfârșit, în legătură cu a treia cerere a Excelenței Voastre, profitând de horcăielile și agonia finală a obiectului de Salgado, am putut să-l conving ca, în delir, să mărturisească unde ascunsesese prada bogată a criminalei lui aventuri în serviciul masoneriei și marxismului.

- Deci, crezi că va muri?

- Dintr-o clipă într-alta. Cred că și-a încredințat sufletul sfântului Lev Troțki și așteaptă să-și dea duhul și să urce în biroul politic al posterității.

Valls a scuturat tăcut din cap.

- Le-am zis animalelor ăstora că n-au să scoată nimic de la el cu forța.

- Tehnic, i-au scos o gonadă sau un membru, dar și eu sunt de părerea domnului director că singuracale de acțiune cu jivine de teapa lui Salgado e psihologia aplicată.

- Și atunci? Unde a băgat banii?

Fermin s-a aplecat înainte și a adoptat un ton confidențial.

- E complicat de explicat.

- Nu-mi umbla cu fofârlica, că te trimit într-o clipită în beci să-ți refaci oratoria.

Atunci, Fermin a început să-i vândă lui Valls ciudatele indicii obținute de pe buzele lui Salgado. Domnul director îl asculta neîncrezător.

- Te avertizez, Fermin, dacă mă minți, te vei căi. Ce i-au făcut lui Salgado nu-i nici aperitivul din ceți vor face ție.

- O asigur pe Domnia Voastră că-i repet cuvânt cu cuvânt spusele lui Salgado. Dacă vreți, vă jur pe portretul sfânt al Conducătorului, pentru mila Domnului care se pogoară asupra biroului dumneavoastră.

Valls l-a pironit cu privirea. Fermin l-a înfruntat fără să clipească, așa cum îl învățase Martin. În fine, domnul director și-a retras zâmbetul de pe față și, odată ajuns în posesia informației râvnite, și farfuria cu fursecuri de pe masă. Fără nici o pretenție de cordialitate, a pocnit din degete, și cele două santinele au intrat și l-au luat pe Fermin, ca să-l ducă din nou în celulă.

De astă dată, Valls nu s-a deranjat nici măcar să-l amenințe pe Fermin. În timp ce-l târau înapoi pe coridor, Fermin l-a văzut pe secretarul directorului trecând în sens invers și oprindu-se în ușa de la biroul lui Valls.

- Domnule director, Sanahuja, medicul din celula lui Martin...

- Da. Ce-i cu el?
- ... zice că Martin a leșinat, iar el crede că e grav. Cere permisiunea să caute câteva lucruri în trusamedicală...

Valls s-a ridicat furios.

- Și ce aștepti? Hai. Adu-l înapoi să-și ia ce are nevoie.

16

Din porunca domnului director, un temnicer a rămas de pază în fața celulei lui Martin, iar doctorul Sanahuja i-a dat acestuia câteva îngrijiri. Tânărul temnicer n-avea mai mult de douăzeci de ani și era nou în muncă. Se bănuia că Bebo lucra în tura de noapte, dar că în locul lui venise, fără nici o explicație, acel începător mocofan, care nu părea să se descurce nici măcar cu cheile și era mai nervos decât oricare deținut. Pe la nouă seara, doctorul s-a apropiat, vizibil ostent, de zăbrele și i s-a adresat temnicerului. - Mai am nevoie de tifon curat și de apă oxigenată.

- Nu pot pleca din post.
- Nici eu nu pot abandona pacientul. Te rog. Tifon și apă oxigenată.

Temnicerul s-a agitat nervos.

- Domnului director nu-i place să nu i se urmeze instrucțiunile cuvânt cu cuvânt.
- Are să-i placă și mai puțin să i se întâmple ceva lui Martin, fiindcă nu m-ai ascultat.

Tânărul temnicer a cântărit situația.

- Șefu', doar n-o să trecem prin pereți și nici n-o să mâncăm gratiile, a argumentat doctorul.

Temnicerul a blestemat și a plecat în graba mare după trusa medicală, iar Sanahuja l-a așteptat lângă gratii. Salgado dormea de două ceasuri, respirând cu greutate. Fermin s-a apropiat tiptil de coridor și a schimbat o privire cu doctorul. Atunci, Sanahuja i-a aruncat pachetul, mai mic decât unul cu cărți de joc, învelit într-o zdreanță și legat cu sfoară. Fermin l-a prins din zbor și s-a retras iute în penumbra din fundul celulei. Dar, când temnicerul s-a întors cu cele cerute de Sanahuja, s-a apropiat de gratii și a scrutat silueta lui Salgado.

- E pe ducă, a zis. Nu cred că mai prinde zorii.
- Tu ține-l în viață până la șase. Să nu mă bage pe mine în bucluc, să moară dracului pe tura altuia.
- Se va face tot ce-i omenește cu puțință, a răspuns Fermin.

17

În acea noapte, pe când Fermin desfăcea în celulă pachetul aruncat de doctorul Sanahuja din coridor, un Studebaker negru îl purta pe domnul director pe șoseaua ce cobora de pe Montjuic pe străzile întunecoase din jurul portului. Jaime, șoferul, ocolea foarte atent orice denivelare și hârtoapă ce-l putea deranja pasagerul sau îi putea întrerupe acestuia șirul gândurilor. Noul director nu semăna cu predecesorul lui. Acela obișnuia să stea de vorbă cu el în mașină și uneori se așeza în față, lângă el. Directorul Valls nu-i dădea decât ordine și schimba o privire cu el doar când comitea o greșală, trecea peste o piatră ori lua prea grăbit curba. Atunci i se aprindeau ochii în oglinda retrovizoare și pe chip i se ivea o expresie de neplăcere. Directorul Valls nu-l lăsa să deschidă radioul, spunând că programele transmise îi insultau inteligența. Nu-i permitea nici să țină pe parbriz pozele nevastei și fiicei sale.

Din fericire, la acea oră a nopții nu mai era trafic și ruta n-avea hârtoape: În doar câteva minute, automobilul a trecut de Atarazanas, apoi pe lângă monumentul lui Columb și a intrat pe Ramblas. În două minute, a oprit vizavi de cafeneaua Operei. De cealaltă parte a străzii, publicul teatrului Liceo[35] intrase deja la spectacolul de seară, iar bulevardul Ramblas era aproape gol. Șoferul a coborât și, văzând că nu era nimeni prin preajmă, i-a deschis portiera lui Mauricio Valls. Domnul director a coborât și a privit bulevardul fără nici un interes. Și-a aranjat cravata și și-a scuturat umerii jachetei cu mâinile.

- Așteaptă aici, i-a ordonat șoferului.

La intrarea domnului director, cafeneaua era aproape pustie. Ceasul din spatele tejghelei arăta zece fără cinci. Domnul director a răspuns, dând din cap, la salutul chelnerului și s-a așezat la o masă din fund. Și-a scos cumpătat mănușile și o tabacheră de argint, primită în dar de la socrul său la prima aniversare a căsătoriei. A aprins o țigară și s-a uitat prin bătrâna cafenea. Chelnerul s-a apropiat cu tava în mână și a șters masa cu o cârpă umedă, ce mirosea a leșie. Domnul director i-a aruncat o privire disprețuitoare, dar slujbașul a ignorat-o.

- Ce dorește domnul?
- Două ceaiuri de mușetel.
- În aceeași ceașcă?
- Nu. În cești separate.
- Domnul mai așteaptă pe cineva?
- Firește.
- Foarte bine. Mai doriți ceva?
- Miere.
- Da, domnule.

Chelnerul a plecat fără grabă, iar domnul director a murmurat încetișor câteva vorbe disprețuitoare. Radioul de pe tejghea emitea murmurul unui sfat sentimental, intercalând anunțuri la cosmeticele fabricate de firma Bella Aurora, a căror folosire zilnică garanta tinerețea, frumusețea și vigoarea. Cu patru mese mai încolo, un bărbat în etate părea să fi adormit cu un jurnal în mâini. Restul meselor erau goale. Cele două cești aburinde au sosit după cinci minute. Chelnerul le-a pus pe masă cu nesfârșită lentoare, adăugându-le un borcan cu miere.

- Asta-i tot, domnule?

Valls a încuviințat. L-a așteptat pe chelner să se întoarcă la tejghea și a scos un flacon din buzunar. A deșurubat capacul și a aruncat o privire către celălalt client, care continua să răsfoiască ziarul. Îndărătul tejghelei, chelnerul stătea cu spatele și ștergea vasele.

Valls a vărsat conținutul flaconului în ceașca din celălalt capăt al mesei. Apoi a turnat o cantitate generoasă de miere și a mestecat în ceai cu lingurița, până ce aceasta s-a topit complet. La radio se citea scrisoarea speriată a unei doamne din Betanzos, al cărei soț, contrariat, se pare, că aceasta arsese tocănița de Sărbătoarea Tuturor Sfinților, se dusesse la bar cu prietenii să asculte un meci de fotbal și nu mai venise acasă, nici nu mersese la liturghie. I se recomanda să se roage, să fie tare și să-și folosească nurii, dar strict în limitele familiei creștine. Valls s-a uitat iar la ceas. Era zece și un sfert.

La zece și douăzeci, Isabella Sempere a intrat pe ușă. Avea un palton simplu, părul strâns și fața nemachiată, Valls a văzut-o și a ridicat mâna. Ea l-a privit o clipă și abia apoi s-a apropiat încet de masă.

El s-a ridicat și i-a întins mâna, zâmbind afabil. Ea s-a făcut că n-o vedea și s-a așezat.

- Mi-am luat libertatea de-a cere două ceaiuri de mușețel, sunt cele mai bune într-o asemenea noapteagitată.

Isabella a aprobat, evitându-i privirea. Domnul director a contemplat-o pe îndelete. Ca întotdeauna când se întâlneau, doamna Sempere era cât mai nearanjată, căci încerca să-și ascundă frumusețea. Valls ia privit linia buzelor, tresăririle pulsului pe gât și curbele sânilor sub palton.

- Spune, te rog, l-a invitat Isabella.

- Mai înainte, îngăduie-mi să-ți mulțumesc că ai venit la o întâlnire stabilită în ultima clipă. Azi dupăamiază ți-am primit nota și am crezut nimerit să discutăm pe această temă în afara biroului din închisoare.

Isabella s-a limitat să încuviințeze. Valls a gustat din ceai și și-a lins buzele.

- Foarte bun. Cel mai bun din Barcelona. Gustă-l. Isabella i-a ignorat invitația.

- După cum vei înțelege, oricât am fi de discreți, tot nu-i de ajuns. Pot să te întreb dacă ai spus cuivacă vei veni aici în seara asta?

Isabella a făcut semn că nu.

- Poate soțului tău?

- Soțul meu face inventarul la anticariat. Nu vine acasă Până mâine-dimineată.

Nimeni nu știe că sunt aici.

- Comand altceva? Dacă nu vrei ceai... Isabella a refuzat și și-a luat cana în mâini.- E bine așa.

Valls a zâmbit senin.

- Cum îți spuneam, ți-am primit scrisoarea. Îți înțeleg indignarea și aș vrea să te asigur că e vorba doar de o neînțelegere.

- Șantajezi un biet bolnav mintal, deținutul dumitale, ca să-ți scrie o operă cu care să devii celebru. Nu cred că până aici am înțeles greșit.

Valls și-a lăsat mâna să lunece spre Isabella.

- Isabella... Îți pot spune așa?

- Nu mă atinge.

Valls și-a retras mâna, schițând un gest împăciuitoare.

- Bine, bine, să vorbim cu calm.

- N-avem nimic de vorbit. Dacă nu-l lași în pace pe David, am să ajung cu povestea lui și fraudadumitale până la Madrid sau unde-i nevoie. Toți vor afla ce om și ce literat ești. Nimic și nimeni nu mă va putea opri.

Lacrimi se iveau în ochii Isabellei, iar cana cu ceai îi tremura în mâini.

- Te rog, Isabella. Bea un pic. O să-ți facă bine. Absentă, Isabella a sorbit de două ori.

- Așa, cu un strop de miere e cum nu se poate mai bun, a adăugat Valls. Isabella a mai luat două sau trei sorbituri.

- Trebuie să-ți spun că te admir, Isabella, a declarat Valls. Puțini ar avea curajul și tăria de-a apăra

un biet nefericit ca Martin, un om părăsit și trădat de toți. De toți, cu excepția dumitale.

Isabella s-a uitat, nervoasă, la ceasul din spatele teighelei.

Era unsprezece fără douăzeci și cinci. A mai sorbit de două ori din ceaiul de mușețel, apoi a dat toată ceașca pe gât.

- Probabil că-l apreciezi mult, a presupus Valls. Uneori mă întreb dacă, cu timpul și când vei ajunge să mă cunoști mai bine, mă vei putea aprecia la fel ca pe el.

- Îmi faci scârbă, Valls. Dumneata și tot gunoiul de teapa dumitale.

- Știu, Isabella. Dar gunoiul de teapa mea conduce întotdeauna în țara asta, iar oamenii ca dumneatarămân mereu în umbră. N-are importanță ce tabără ține frâiele.

- De data asta nu. De data asta superiorii dumitale vor afla ce faci.

- Ce te face să crezi că are să le pese sau că ei nu fac la fel ori mai rău ca mine, care s doar un amator?

Valls a surâs și a scos o foaie împăturită din buzunarul jachetei.

- Isabella, să știi că nu sunt cum mă crezi. Și, ca să te conving, iată ordinul de punere în libertate a lui David Martin, cu data de mâine.

I-a arătat documentul. Isabella l-a cercetat neîncrezătoare. Valls și-a scos stiloul și, fără să mai adauge ceva, l-a semnat.

- Iată-l. David Martin e practic un om liber. Grație dumitale, Isabella. Grație dumitale...

Isabella i-a răspuns cu o privire sticloasă. Valls a privit cum pupilele i se dilatau lent și cum un strat de sudoare îi apărea pe buza de sus.

- Te simți bine? Ești palidă...

Isabella s-a ridicat, clătinându-se, și s-a prins de scaun.

- Ai amețeli, Isabella? Te duc undeva?

Isabella s-a dat câțiva pași înapoi și s-a lovit de chelner în drum spre ieșire. Valls a rămas la masă, savurându-și ceaiul de mușețel, până când ceasul a arătat unsprezece fără un sfert. Atunci a pus câteva monede pe masă și s-a îndreptat încet spre ieșire. Mașina îl aștepta lângă trotuar, iar șoferul ținea portiera deschisă.

- Domnul director dorește să meargă acasă sau la castel?

- Acasă, dar mai întâi oprim în Pueblo Nuevo, la vechea fabrică Vilardell, a ordonat.

Mergând să pună mâna pe prada promisă, Mauricio Valls, viitoare celebritate a literelor spaniole, a privit cum defilau străzile întunecoase și pustii din acea Barcelonă blestemată pe care o detesta peste măsură și a vărsat lacrimi pentru Isabella și pentru tot ce-ar fi putut să fie.

19

Când Salgado a ieșit din letargie și a deschis ochii, primul lucru pe care l-a observat a fost o persoană care îl privea nemișcată de la picioarele priciului. A simțit apropierea unui atac de panică și o clipă s-a crezut tot în sala de la subsol. Pâlpâitul luminii care venea dinspre becurile de pe coridor desena chipuri cunoscute.

- Fermin, tu ești? a întrebat.

Silueta din umbră a adevărit, iar Salgado a respirat adânc.

- Am gura uscată. Mai e apă?

Fermin s-a apropiat încetșor. Ținea ceva în mână: o cârpă și un flacon din sticlă. Salgado l-a privit cum vărsa lichidul din flacon pe țesătură.

- Ce-i aia, Fermin?

Dar acesta n-a răspuns. Chipul lui nu exprima nimic.

S-a aplecat peste Salgado și l-a privit în ochi.

- Fermin, nu. ,,

Înainte să mai poată spune ceva, Fermin i-a pus pânza pe gură și nas și a apăsă cu putere, sprijinindu-i capul de prici. Salgado se agita cu puținele forțe ce-i mai rămăseseră. Fermin i-a ținut cârpa pe față. Salgado îl privea îngrozit. Câteva clipe mai târziu, și-a pierdut cunoștința. Dar Fermin n-a ridicat pânza. S-a așezat pe prici, cu spatele la Salgado, și a așteptat câteva minute. Apoi s-a apropiat de ușa celulei, așa cum îl învățase Martin.

- Temnicer! a strigat.

A auzit pașii noviceului apropiindu-se pe coridor. În planul lui Martin, trebuia să vină Bebo, care era prevăzut să fie de serviciu în noaptea aceea, nu cretinul ăla.

- Ce mai e acum? a întrebat temnicerul.

- Salgado a dat ortul popii.

Temnicerul a scuturat din cap și s-a arătat exasperat.

- Mama lui de golan. Și acum ce?- Te rog să aduci sacul.

Temnicerul și-a blestemat soarta.

- Dacă vrei, șefu', îl bag eu în sac, s-a oferit Fermin. Temnicerul a acceptat, oarecum recunoscător.

- Dacă aduci sacul acum, în timp ce-l bag înăuntru, poți să anunți, ca să ni-l ia înainte de miezulnoptii, a adăugat Fermin.

Temnicerul a consimțit iar și s-a dus să caute un sac de prelată. Fermin a rămas în ușa celulei. Din cealaltă latură a coridorului, Martin și Sanahuja îl priveau în tăcere.

Zece minute mai târziu, temnicerul s-a întors ținând sacul de un cap, incapabil să-și ascundă greața pe care i-o trezea duhoarea de stârv putred. Fermin s-a retras în fundul celulei, fără să aștepte instrucțiuni. Temnicerul a deschis celula și a aruncat sacul înăuntru.

- Anunță-i acum, șefu', ca să ne ia mezelul de-aici înainte de miezul nopții, altfel rămânem cu el până-măine-noapte.

- Ești sigur că-l poți băga în sac de unul singur?

- Nu-ți face griji, șefu', sunt obișnuit.

Temnicerul a încuviințat din nou, nu prea convins.

- Poate avem noroc, fiindcă ciotul începuse să-i supureze, și asta nici nu pot să-ți spun cum pute...

- Fir-ar să fie, a zis temnicerul, îndepărtându-se în graba mare.

De cum l-a auzit că ajunsese la capătul coridorului, Fermin a început să-l dezbrace pe Salgado, apoi și-a scos și hainele lui. Și-a pus pe el zdrențele puturoase ale hoțului, iar pe acesta l-a îmbrăcat cu ale lui. L-a așezat pe Salgado pe-o parte în pat, cu fața la zid, și l-a acoperit cu pătura până la jumătatea feței. Apoi a luat sacul de prelată și a intrat în el. Era gata să-l închidă, când și-a adus aminte de ceva.

A ieșit iute din sac și s-a dus la zid. A scociorât cu unghiile între două pietre, acolo unde îl văzuse pe Salgado punând cheia, până ce i-a simțit vârful. A încercat s-o apuce cu degetele, dar ea luneca și rămânea prinsă acolo.

- Grăbește-te, a auzit glasul lui Martin din cealaltă latură a coridorului.

Fermin și-a înfipt unghiile în cheie și a tras cu putere.

Unghia arătătorului i s-a desprins și durerea l-a orbit câteva clipe. Și-a înăbușit un strigăt și a dus degetul la buze. Gustul propriului sânge, sărat și metalic, i-a umplut gura. A redeschis ochii și a văzut că din crăpătură ieșea un centimetru de cheie. De astă dată, a tras de ea cu ușurință.

A intrat iar în sacul de prelată și l-a înnodat cum a putut din interior, lăsând o deschidere de aproape o palmă. Și-a reținut voma ce-i urca în gât și s-a întins pe jos, înnodând sforile dinăuntru, până ce crăpătura a ajuns cât un pumn. Și-a dus degetele la nas, preferând să respire prin propriu-i jeg decât să cedeze duhori de putreziciune. Nu trebuia decât să aștepte, și-a zis.

Străzile din Pueblo Nuevo erau cufundate într-o ceață groasă și umedă, care se târa din cetatea de bojdeuci și cocioabe până la plaja Somorrostro, Studebakerul domnului director străbătea lent vălurile de ceață, înaintând printre defileurile de umbră ale fabricilor, antrepozitelor și hangarelor întunecoase și dărăpănate. Farurile desenau două tuneluri de lumină în fața mașinii. După o vreme, silueta vechii fabrici de textile Vilardell a răsărit din beznă. Coșurile de fum și crestele pavilioanelor și atelierelor părăsite sau profilat în fundul străzii. Poarta mare era apărată de un gard cu săgeți; în spatele lui, se ghicea un labirint de buruieni, din care răsăreau schelete de camioane și hărăbăi părăsite. Șoferul s-a oprit la intrarea vechii fabrici.

- Lasă motorul să meargă, a ordonat domnul director. Fasciculele de lumină ale ambelor faruri treceau prin beznă până dincolo de poarta mare, dezvăluind ruina fabricii, bombardată în timpul războiului și părăsită ca atâtea altele din oraș.

Pe-o latură, se zăreau niște barăci mari, închise cu plăci de lemn, iar în fața unor garaje care păreau să fi căzut pradă flăcărilor se înălța ceea ce Valls presupunea că era vechea casă a paznicilor. O flacăra roșiatică de lumânare sau opaiț cu ulei sublinia conturul uneia dintre ferestrele închise. Domnul director a privit totul fără grabă, de pe bancheta din spate a mașinii. După câteva minute de așteptare, s-a aplecat înainte și s-a adresat șoferului.

- Jaime, vezi casa din stânga, în fața garajului?

Era prima oară când domnul directori se adresa pe numele de botez. Ceva din tonul lui brusc amabil și cald l-a făcut pe șofer să prefere obișnuita atitudine rece și distantă.

- Despre gheretă vorbiți?

- Chiar așa. Apropie-te de ea și bate în ușă.

- Vreți să intru acolo? În fabrică?

Domnul director a scos un suspin de nerăbdare.

- Nu în fabrică. Ascultă-mă bine. Vezi casa, da?- Da, domnule.

- Foarte bine. Deci, apropie-te de gard, strecoară-te printre gratii, du-te la gheretă și bate la ușă. Etotul limpede?

Șoferul a încuviințat fără prea mare entuziasm.

- Bine. După ce vei bate în ușă, cineva are să deschidă. De cum va deschide, spune-i: „Durruti trăiește”. - Durruti?

- Nu mă întrerupe. Repetă doar ce ți-am spus. Îți vor da ceva. Probabil o valiză sau un balot. Îl aduciși gata. Simplu, nu?

Șoferul era palid și privea fără oprire în oglinda retrovizoare, așteptând parcă să iasă ceva sau ceva din beznă, în orice clipă.

- Fii liniștit, Jaime. N-o să se întâmple nimic. E un serviciu personal. Spune-mi, ești însurat? - De treiani, domnule director.

- A, ce bine! Și ai copii?

- O fetiță de doi ani, dar soția mea e însărcinată, domnule director.

- Familia e foarte importantă, Jaime. Dumneata ești un bun spaniol. Dacă vrei, ca dar de botez anticipat și dovadă a recunoștinței mele pentru excelența muncii dumitale, am să-ți dau o sută de pesete. Și, dacă îmi faci acest mic serviciu, am să te recomand pentru avansare. Ce-ai zice de o muncă de birou la prefectură? Am prieteni buni acolo, care mi-au zis că sunt în căutare de bărbați de caracter pentru a scoate țara din prăpastia unde au aruncat-o bolșevicii.

Auzindu-l că pomenește de bani și de bune perspective, un surâs ușor a înflorit pe buzele șoferului.

- Nu-i primejdios ori...

- Jaime, sunt domnul director. Crezi că ți-aș cere să faci ceva primejdios sau ilegal? Șoferul l-a privit în tăcere. Valls i-a zâmbit.

- Repetă-mi ce trebuie să faci, haide.

- Mă duc până la ușa casei și bat. Când îmi deschid, spun: „Trăiască Durruti”.

- „Durruti trăiește”.

- Așa-i. „Durruti trăiește”. Îmi dau valiza și o aduc.

- Și mergem acasă. E ușor.

Șoferul a încuviințat și, după o clipă de șovăială, a coborât din mașină și s-a apropiat de gard. Valls privea cum silueta lui trecea prin fasciculul de lumină al farurilor și ajungea la intrare. De-acolo s-a întors să se uite la mașină.

- Hai, imbecilule, intră... a murmurat Valls.

Șoferul s-a strecurat printre zăbrele și, ocolind gunoiul și bălăriile, s-a apropiat încet de ușa casei. Domnul director a scos revolverul din buzunarul interior al paltonului și a tras piedica. Șoferul a ajuns la ușă și s-a oprit în fața ei. Valls l-a văzut bătând de două ori și așteptând. După un minut, încă nu se întâmplase nimic.

- Încă o dată, a șoptit Valls pentru sine.

Acum, șoferul privea spre mașină, de parcă nu știa ce să facă. Brusc, o lumină galbenă s-a ivit acolo unde cu doar o clipă înainte fusese ușa închisă. Valls l-a văzut pe șofer spunând parola. S-a mai întors o dată și a privit spre mașină, zâmbind. Venind de la mică distanță, glonțul i-a zdrobit tâmpla și i-a trecut prin craniu. O ceață de sânge i-a ieșit pe partea cealaltă, iar trupul, deja un cadavru, s-a mai ținut nițel pe picioare, învăluit în haloul de pulbere, înainte de-a cădea la pământ ca o păpușă spartă.

Valls s-a ridicat în mare grabă de pe bancheta din spate și s-a așezat la volanul Studebakerului. Țintind spre intrarea fabricii cu mâna stângă, cu revolverul sprijinit de parbriz, a apăsat pe accelerație în marșarier. Mașina a dat înapoi în beznă, nimerind în hârtoapele și bălțile de pe stradă. Pe când se îndepărta, a zărit scânteile câtorva gloanțe pornite din poarta fabricii, dar nici unul n-a atins mașina. Abia când a ajuns la două sute de metri, a luat o curbă și, accelerând cu putere, s-a îndepărtat de acel loc, mușcându-și buzele de furie.

Închis în sac, Fermin nu le-a putut auzi decât glasurile.

- Dom'le, am avut noroc, a spus temnicerul începător.
- Fermin a adormit deja, a zis doctorul Sanahuja din celula lui.
- Ce baftă au unii, a comentat temnicerul. Uitați-l. Îl puteți lua.

Fermin a auzit pași în jur și s-a simțit brusc scuturat, când unul din gropari a refăcut nodul și l-a strâns tare. Cei doi l-au ridicat și l-au tras fără menajamente pe piatra coridorului. El n-a îndrăznit să miște nici un mușchi.

Scările, colțurile, ușile și treptele îi înjunghiau trupul fără milă. Și-a dus un pumn la gură și l-a mușcat, ca să nu urla de durere. După un drum lung, Fermin a simțit că temperatura scade brusc, iar ecoul claustrofobie din tot castelul dispare. Ajunseseră afară. L-au târât câțiva metri pe niște pavele tari, presărate cu băltoace. Frigul a început să pătrundă rapid prin sac.

În sfârșit, a simțit că-l săltau și-l aruncau în gol. A aterizat pe ceea ce părea o suprafață de lemn. Niște pași se îndepărtau. Fermin a respirat adânc. Interiorul sacului duhnea a excremente, carne putredă și benzină. A ascultat cum demara motorul camionului și, după o scuturătură, a simțit mișcarea vehiculului și contactul cu o pantă pe care sacul s-a dus de-a dura. A înțeles că vehiculul gonea pe colină în jos, huruind molcom pe același drum pe care sosise cu luni în urmă. Își amintea că urcarea muntelui durase mult și fusese plină de curbe. Totuși, a observat curând că vehiculul cotea și o lua pe un drum nou, neted, dar plin de hârtoape, neasfaltat. O luaseră pe alt drum, și Fermin a fost sigur că urcau pe munte în loc să coboare spre oraș. Ceva ieșise rău.

Abia atunci i-a dat prin minte că poate Martin nu calculase totul, că-i scăpase vreun detaliu. La urma urmelor, nimeni nu știa sigur ce se făcea cu leșurile deținuților. Poate că Martin nu se gândise că trupurile puteau fi aruncate într-un crematoriu, pentru a scăpa de ele. Și l-a închipuit pe Salgado care, trezit din somnul cloroformic, râdea și spunea că, înainte de-a arde în iad, Fermin Romero de Torres, sau cum naiba îl mai chema, arse de viu.

Drumul a mai continuat câteva minute. Nu mult după aceea, când vehiculul a micșorat viteza, Fermin a perceput-o întâia oară. O duhoare cum nu mai simțise. I s-a strâns inima și, în vreme ce vaporii aceia indescriptibili îl purtau spre leșin, și-a dorit să nu-i fi dat nicicând ascultare nebunului de Martin și să fi rămas în celulă.

Ajuns la castelul Montjuic, domnul director s-a dat jos din mașină și s-a îndreptat în graba mare spre biroul lui. Ancorat la mica sa masă de scris din fața ușii, secretarul bătea cu două degete la mașină corespondența zilei.

- Lasă asta și pune să fie adus imediat Salgado, puiul ăla de cățea, a ordonat. Omul l-a privit confuz, neștiind dacă să deschidă sau nu gura ..
- Nu sta aici ca o statuie. Mișcă.

Secretarul s-a ridicat speriat, ferindu-se de ochii furioși ai domnului director.

- Salgado a murit, domnule director, Chiar în noaptea asta...

Valls a închis ochii și a respirat adânc.

- Domnule director...

Neostenindu-se să mai dea explicații, Valls a fugit fără preget la celula numărul 13. Văzându-l, temnicerul l-a salutat militărește, ieșind din toropeală.

- Excelență, ce...

- Deschide. Repede.

Temnicerul a deschis celula și Valls a intrat fără să stea pe gânduri. S-a dus la prici și, luând de umăr trupul care zăcea, a tras de el cu putere. Salgado a rămas întins pe spate. Valls s-a aplecat asupra lui și a încercat să-i simtă răsuflarea. Apoi s-a întors spre temnicer, care îl privea îngrozit.

- Unde-i trupul?

- L-au luat cei de la pompele funebre...

Valls i-a tras una de l-a trântit jos. Două santinele se prezentaseră pe coridor, așteptând instrucțiunile directorului.

- Îl vreau viu, a spus.

Cei doi i-au dat ascultare și au plecat cu pas ușor. Valls a rămas acolo, sprijinit de gratiile celei pe care o împărțeau Martin și doctorul Sanahuja. Temnicerului, care se ridicase și nu îndrăznea nici să respire, i s-a părut că domnul director râdea.

- A fost ideea ta, presupun, nu-i așa, Martin? a întrebat Valls în cele din urmă.

Domnul director a schițat o reverență și, în timp ce se îndepărta pe coridor, aplauda încetișor.

Fermin a simțit cum micșora camionul viteza, ocolind ultimele piedici de pe drumul nepavat. După două minute de hurducăieli și scrâșnete motorul camionului s-a oprit. Duhoarea care trecea prin țesătura sacului era indescrivibilă.

Cei doi gropari s-au dus în spatele camionului. A auzit scrâșnetul barei metalice de închidere și, brusc, a simțit cum sacul era tras cu forță și cădea în gol.

Fermin și-a izbit coastele de pietre. O durere surdă i-a cuprins umărul. Înainte să poată reacționa, cei doi gropari au înșfăcat sacul de pe pavele și, ținând fiecare de câte un capăt, l-au cărat sus, după care sau oprit câțiva metri mai încolo. Au trântit din nou sacul, iar Fermin l-a auzit pe unul dintre ei îngenunchind și desfăcând nodul. Pașii celuiilalt s-au îndepărtat vreo doi metri, iar Fermin a perceput că acesta ridica ceva metalic. A încercat să tragă aer în piept, dar miasele i-au ars gâtlejul. A închis ochii. Aerul rece i-a atins fața. Groparul a apucat sacul de capătul închis și l-a aruncat cu putere. Trupul lui Fermin s-a dus de-a rostogolul pe pietre și prin băltoace.

- Haide, la trei, a zis unul dintre ei.

Patru mâini l-au apucat de încheieturile mâinilor și picioarelor. Fermin s-a străduit să-și țină respirația.

- Ascultă, nu asudă?

- Cum naiba să asude un mort, nătărăule? O fi de vină băltoaca. Haide, unu, doi și...

Trei. Fermin a simțit cum se legăna în văzduh. O clipă mai târziu, zbură, lăsându-se în voia destinului. A deschis ochii în plin zbor și, înainte de impact, a simțit cum cădea în fundul unei gropi săpate în munte. Lumina lunii îi îngăduia să distingă ceva palid care acoperea solul. Fermin a fost sigur că erau pietre și, în jumătatea de secundă cât a durat căderea, a hotărât senin că nu-i păsa dacă murea.

Aterizarea a fost lină. A simțit că trupul îi căzuse pe ceva moale și umed. Cinci metri mai sus, unul dintre gropari și-a golit lopata în aer. Un praf albicios s-a risipit într-o ceață strălucitoare, care i-a mângâiat pielea și, o secundă mai târziu, a început să-l devoreze ca un acid. Cei doi gropari s-au îndepărtat, iar Fermin s-a ridicat în capul oaselor, descoperind că era într-o groapă săpată în țărână, plină cu leșuri acoperite cu var nestins. A încercat să scuture de pe el praful de foc și a lunecat printre trupuri până a ajuns la zidul de lut. L-a escaladat, înfigându-și mâinile în pământ și ignorând durerea.

Ajuns în vârf, s-a târât până la o băltoacă cu apă murdară, ca să se spele de var. S-a ridicat în picioare, observând cum se îndepărtau în beznă luminile camionului. S-a întors o clipă ca să privească în urmă și a văzut că groapa i se întindea la picioare ca un ocean de cadavre întreșute. Greața l-a lovit cu putere și a căzut în genunchi, vomitând fiere și sânge peste mâini. Duhoarea de moarte și panica abia îi îngăduiau să respire. A auzit o rumoare venind din depărtare. A ridicat privirile și a văzut farurile a două mașini care se apropiau. A fugit spre o latură a colinei și a ajuns pe o mică esplanadă, de unde putea să vadă marea la picioarele muntelui și farul din port, în vârful anrocamentului.

Sus, castelul Montjuic se înălța printre norii negri ce se târau, acoperind luna. Zgomotul mașinilor se apropia. Fără să stea pe gânduri, Fermin s-a aruncat pe versant în jos, căzând și rostogolindu-se printre trunchiuri, pietre și bălării, care îl loveau și-i smulgeau fâșii de piele. N-a mai simțit nici durerea, nici teama, nici oboseala până n-a ajuns la șosea, de unde a început să fugă în direcția hangarelor din port. A alergat fără oprire, pe nerăsuflăte, pierzând noțiunea timpului și conștiința rănilor ce-i acopereau trupul.

Se crăpa de ziuă când a ajuns la nesfârșitul labirint de cocioabe ce acoperea plaja Somorrostro. Ceața din zori se târa dinspre mare și șerpuia printre acoperișuri. Fermin a intrat pe ulicioarele și tunelurile din mahalaua săracilor și a căzut între două grămezi de gunoi. Acolo au dat de el doi copii zdrențăroși, care târau niște cutii din lemn și s-au oprit să-i privească silueta scheletică, ce părea să sângereze prin toți porii pielii.

Fermin le-a zâmbit și a făcut semnul victoriei cu două degete. Copiii s-au uitat unul la celălalt. Unul din ei a zis ceva ce n-a putut auzi. S-a lăsat în voia oboselii și, cu ochii întredeschiși, a văzut că patru persoane îl ridicau de la pământ și-l întindeau pe un pat, lângă foc. A simțit căldura pe piele și și-a recăpătat încet senzațiile în picioare, mâini și brațe. Durerea a venit după aceea, ca o maree molcomă, dar inexorabilă. În jurul lui, vocile stinse ale unor femei murmurau vorbe de neînțeles. I-au scos puținele zdrențe ce-i mai rămăseseră. Cârpe muiate în apă fierbinte și camfor i-au mângâiat cu nesfârșită gingășie trupul gol și rănit.

A întredeschis ochii, simțind pe frunte mâna unei bătrâne care îl pironia cu o privire obosită și înțeleaptă.

- De unde vii? l-a întrebat femeia, pe care Fermin, în delirul lui, a luat-o drept maică-sa.
- Dintre morți, mamă, a șoptit. M-am întors dintre morți.

Partea a treia

Revenind la viață

Barcelona, 1940

Incidentul de la vechea fabrică Vilardell n-a ajuns nicicând în jurnale. Nimănui nu-i convenea să se afle de acea istorie. De toate cele petrecute acolo își amintesc doar cei ce fuseseră de față. Chiar în acea noapte, Mauricio Valls a revenit la castel, a văzut că deținutul numărul 13 fugise și i-a vorbit inspectorului Fumero de la Brigada Socială despre denunțul făcut de unul dintre deținuți. Fumero și oamenii lui erau pe poziții încă dinainte de răsăritul soarelui.

Inspectorul pusese doi dintre ei să păzească perimetrul și îi adunase pe ceilalți la intrarea principală, de unde, așa cum spusese Valls, se putea vedea ghereta. Trupul lui Jaime Montoya, viteazul șofer al directorului închisorii, care se oferise voluntar să cerceteze singur veridicitatea afirmațiilor făcute de unul dintre deținuți, cum că existau elemente subversive, zăcea tot acolo, întins printre gunoaie. Cu puțin înainte de-a se crăpa de ziuă, Fumero le ordonase oamenilor lui să intre în vechea fabrică. Au înconjurat ghereta, dar când ocupanții ei, doi bărbați și o femeie tânără, le-au detectat prezența, a avut loc doar un incident mărunț, când femeia, care avea o armă de foc, a tras în brațul unuia dintre polițiști. Dar rana era o simplă zgârietură fără importanță. După acel incident, Fumero și oamenii lui îi potoliseră pe rebeli în jumătate de minut.

Atunci, inspectorul a ordonat să fie băgați cu toții în gheretă, împreună cu trupul șoferului mort. Fumero n-a cerut nici nume, nici acte. Le-a ordonat oamenilor lui să lege cu sârmă picioarele și mâinile rebelilor de niște scaune metalice ruginite, aruncate într-un colț. Odată imobilizați, Fumero le-a cerut să-l lase singur și să-i aștepte instrucțiunile postați la ușa gheretei și la poarta fabricii. Rămas singur cu prizonierii, a închis ușa și s-a așezat în fața lor.

- N-am dormit toată noaptea și-s obosit. Vreau să mă duc acasă. Așa că spuneți-mi unde-s banii șibijuteriile lui Salgado, pe care le țineți ascunse, și n-o să pățiți nimic, de acord?

Prizonierii îl priveau cu un amestec de uluială și groază.

- Nu știm nimic nici despre bijuterii, nici despre acest Salgado, a spus bărbatul cel mai în vârstă.

Fumero a încuviințat oarecum plictisit. Își plimba cumpătat ochii peste cei trei prizonieri, ca și cum le putea citi gândurile, iar acestea îl plictiseau. După ce-a șovăit câteva clipe, a ales-o pe femeie și și-a tras scaunul în așa fel încât să stea la doar două palme de ea. Femeia tremura.

- Las-o în pace, fecior de lele, a scuipat celălalt bărbat, mai tânăr. Dacă te-atingi de ea, îți jur că teomor.

Fumero a zâmbit melancolic.

- Ai o prietenă foarte frumoasă.

Navas, ofițerul din ușa gheretei, simțea cum sudoarea rece îi trecea prin haine. Se făcea că n-auzea urletele dinăuntru și, când camarazii lui l-au privit îngroziți din poarta fabricii, a scuturat din cap.

N-au schimbat nici o vorbă. Fumero era în gheretă de vreo jumătate de ceas, când ușa s-a deschis în sfârșit în spatele lui. Navas s-a dat la o parte și a evitat să privească direct petele umede de pe hainele negre ale inspectorului. Fumero s-a îndepărtat încet, îndreptându-se spre ieșire, și Navas, după o privire sumară aruncată înăuntru gheretei, și-a stăpânit senzația de vomă și a închis ușa. La un semn al lui Fumero, doi bărbați s-au apropiat cu două bidoane de benzină și au stropit perimetrul și pereții gheretei.

N-au rămas s-o privească arzând.

Când s-au întors, Fumero îi aștepta așezat pe scaunul de lângă șofer. Au plecat în tăcere, în vreme ce o coloană de fum și flăcări se înălța printre ruinele vechii fabrici, lăsând o urmă de cenușă care se risipea în vânt. Fumero a coborât geamul portierei și a deschis palma în aerul rece și umed. Avea sânge pe degete. Navas conducea cu privirea pironită înainte, deși ochii lui nu vedeau decât privirea imploratoare a tinerei, încă în viață, înainte de-a închide ușa. A observat că Fumero îl privea și a strâns mâinile pe volan, pentru a-și ascunde tremurul.

De pe trotuar, o ceată de copii zdrențăroși privea mașina care trecea. Unul dintre ei a închipuit cu mâinile un pistol, prefăcându-se că trăgea. Fumero a zâmbit și a răspuns cu același gest, apoi mașina s-a făcut nevăzută în labirintul străzilor din jurul junglei de coșuri de fum și antrepozite, ca și cum n-ar fi fost nicicând acolo.

2

Fermin a delirat șapte zile încheiate în baracă. Nici o cârpă umedă nu-i potolea febra; nici o unsoare nu ogoia răul care, se spunea, îl devora pe dinăuntru. Babele de prin partea locului, care îl îngrijeau cu rândul și îi dădeau întăritoare ca să-l țină în viață, ziceau că în străin se aciuse demonul remușcărilor și că sufletul lui voia să fugă la capătul tunelului și să-și afle odihna în neguri.

În cea de-a șaptea zi, bărbatul pe care toți îl strigau Armando, și a cărui autoritate era acolo doar cu doi centimetri mai jos de-a lui Dumnezeu, a intrat în baracă și s-a așezat lângă bolnav. I-a cercetat rănilor, i-a săltat pleoapele cu degetele și a citit tainele scrise în pupilele-i dilatate. Babele care îl îngrijeau stăteau strânse în spatele lui și așteptau într-o tăcere respectuoasă. După o vreme, Armando a dat din cap ca pentru sine și a părăsit baraca. Doi tineri, care așteptau în ușă, l-au urmat până la linia de spumă de pe țărm, unde se spărgea marea, și i-au ascultat instrucțiunile cu atenție. Armando i-a urmărit plecând și a rămas acolo, așezat pe rămășițele unei bărci pescărești distruse de furtună, eșuată între plajă și purgatoriu.

A aprins o țigară scurtă și a savurat-o în briza zorilor.

Fumând cu gândul la tot ce avea de făcut, a scos o tăietură din ziarul *La Vanguardia*, pe care o ținea de zile întregi în buzunar. Acolo, înghesuită printre anunțuri publicitare și scurte informații din actualitatea spectacolelor de pe bulevardul Paralelo, era o scurtă știre despre fuga unui deținut din închisoarea de pe Montjuic. Textul avea izul sterp al istoriilor ce reproduc vorbă cu vorbă comunicatele oficiale. Unica licență pe care și-o îngăduise redactorul era afirmația că nimeni nu reușise vreodată să fugă din fortăreața inexpugnabilă.

Armando a ridicat privirea și a privit colina Montjuic, care se înălța în sud. Castelul, un mănunchi de turnuri dințate învăluit în cețurile de pe mare, se ridica deasupra Barcelonei. Armando a zâmbit amar și, cu țigara, a dat foc bucății de ziar, privind cum i se risipea cenușa în briza mării. Ca întotdeauna, jurnalele denaturau adevărul, ca și cum de asta le depindea viața, și poate că aveau dreptate. Toată știrea mirosea a adevăruri pe jumătate spuse și a detalii lăsate deoparte. Printre ele și faptul că nimeni nu izbutise vreodată să fugă din închisoarea de pe Montjuic. Deși, și-a zis, poate că în acest caz era adevărat, fiindcă el, bărbatul pe care toți îl strigau Armando, era cineva doar în lumea nevăzută a mahalalei locuite de săraci și persoane nefrecventabile. Sunt vremuri și locuri în care să fii nimeni e mai onorabil decât să fii cineva.

3

Zilele se scurgeau cu încetinitorul. Armando trecea o dată pe zi pe la baracă, să afle cum îi mai mergea muribundului. Febra dădea semne timide că s-ar fi ogoit, iar multele lovituri, tăieturi și răni ce-i acopereau trupul începeau, se pare, să se vindece cu ajutorul unsoarelor. În cea mai mare parte a zilei, muribundul dormea ori șoptea vorbe neînțelese, între trezie și somn.

- Va trăi? întreba Armando uneori.

- Încă nu s-a hotărât, îi răspundea muierea ninsă de ani pe care nefericitul acela o lua drept maică-sa.

Zilele s-au prefăcut în săptămâni și curând a fost evident că n-avea să vină nimeni să pună întrebări despre străin, fiindcă nimeni nu se interesează de ceea ce preferă să ignore. În mod normal, poliția și Garda Civilă nu intrau în Somorrostro. Legea tăcerii stabilise limpede că orașul și lumea se sfârșeau la porțile mahalalei de cocioabe și ambele părți erau interesate să păstreze acea graniță invizibilă. Armando știa că, de cealaltă parte, erau mulți care, pe furiș sau pe față, se rugau pentru ca într-o zi furtuna să ia o dată pentru totdeauna mahalaua săracilor, dar până să vină acea zi, toți preferau să privească în altă parte, să întoarcă spatele mării și oamenilor ce trăiau de azi pe mâine între țarm și jungla fabricilor din Pueblo Nuevo. Chiar și așa, Armando tot avea unele îndoieli. Istoria pe care o intuia în spatele acelui chiriaș ciudat, pe care îl luaseră la ei din milă, ar fi putut face ca legea tăcerii să se ducă de râpă.

După nu prea multe săptămâni, doi polițiști începători au venit și au întrebat dacă văzuse cineva un bărbat care semăna cu străinul. Armando a ținut garda sus zile în șir, dar când acel bărbat n-a mai fost căutat, a înțeles în sfârșit că nimeni nu voia să dea de el. Poate că murise și nici măcar nu-și dădea seama.

La o lună și jumătate de la sosirea lui în mahala, rănilor de pe trupul bărbatului au început să se vindece. Când acesta a deschis ochii și a întrebat unde era, l-au ajutat să se salte în capul oaselor și să bea o supă, dar nu i-au zis nimic.

- Trebuie să te odihnești.

- Sunt viu?

Nimeni nu i-a răspuns nici da, nici nu. Zilele i se scurgeau între somn și osteneala care nu-l părăsea. Ori de câte ori închidea ochii și se lăsa în voia ei, mergea în același loc. În visul reluat noapte de noapte, escalada pereții unei gropi nesfârșite, pline de leșuri. Ajungând sus, se întorcea să privească în urmă și vedea că marea de trupuri spectrale se rotea ca un vârtej de țipari. Morții căscău ochii și escaladau pereții, pe urmele lui. Treceau peste munte și o luau pe străzile Barcelonei, căutându-și fostele locuințe, bătând la ușile celor pe care-i iubiseră. Unii își căutau ucigașii și străbăteau orașul însetați de răzbunare, dar cei mai mulți nu voiau decât să se întoarcă la casele și în paturile lor și să-și strângă în brațe fiii, soțiile și iubitele părăsite la plecare. Dar nimeni nu le deschidea ușile, nimeni nu-i lua de mână și nimeni nu voia să le sărute buzele, iar muribundul asudat se deștepta în întuneric, cu bocetul asurzitor al morților în suflet.

Un străin obișnuia să-l viziteze adesea. Mirosea a tutun și colonie, bunuri rare în epoca aceea. Se așeza pe un scaun lângă el și-l privea cu ochi impenetrabili. Avea părul negru ca pana corbului și trăsături ascuțite. Când observa că pacientul era treaz, îi zâmbea.

- Ești Dumnezeu ori diavolul? l-a întrebat odată muribundul.

Străinul a ridicat din umeri și a analizat întrebarea.

- Un pic din amândoi, a răspuns în cele din urmă .

- În principiu, eu sunt ateu, l-a informat pacientul. Deși, în realitate, sunt foarte credincios.

- Ca mulți alții. Acum odihnește-te, prietene. Cerul mai poate aștepta. Și iadul e prea mic pentru tine.

Intre vizitele ciudatului domn cu părul negru ca pana corbului, convalescentul se lăsa hrănit, lăut și îmbrăcat cu haine curate, care îi erau mari. Când s-a putut ține pe picioare și a făcut primii pași, l-au însoțit până pe țărmul mării, unde și-a băgat picioarele în apă și s-a lăsat mângâiat de lumina Mediteranei. Și-a petrecut întreaga dimineață privind cum niște copii zdrențăroși, cu fețe murdare, se jucau în nisip și și-a dat seama că încă mai avea chef de viață. Cu timpul, i-au revenit amintirile, furia și, odată cu ele, dorința și teama de-a se întoarce în oraș.

Picioarele, brațele și celelalte angrenaje au început să-i funcționeze mai mult sau mai puțin normal. Și-a regăsit ciudata plăcere de-a urina în vânt, fără avânturi sau clipe rușinoase, și și-a zis că bărbatul care se putea pișa în picioare și neajutat de nimeni își putea înfrunța și răspunderile. Chiar în zorii ce-au urmat acelei nopți, s-a ridicat tiptil și a luat-o pe ulicioarele strâmte din mahala, până la granița marcată de șinele de tren. De cealaltă parte a lor, se înălțau pădurea coșurilor de fum și crestele îngerilor și mausoleelor din cimitir. Dincolo de ele, într-o țesătură de lumini ce urca pe coline, se întindea Barcelona. A auzit pași în spatele lui și, întorcându-se, a întâlnit privirea senină a bărbatului cu părul ca pana corbului.

- Ai reînviat, a zis acela.

- Rămâne de văzut dacă de astă dată îmi va merge mai bine ca prima oară, fiindcă am un drum...

Bărbatul cu părul ca pana corbului a zâmbit.

- Dă-mi voie să mă prezint. Sunt Armando, țiganul. Fermin i-a strâns mâna.

- Fermin Romero de Torres, nu-s țigan, dar nici nu mă am prea bine cu legea.

- Prietene Fermin, mi s-a părut că te gândești cum să revii la ea.

- Capra trage la munte, a zis Fermin. Am lăsat unele lucruri neterminate.

Armando a încuviințat.

- Te înțeleg, dar încă nu-i cazul, prietene, i-a răspuns. Ai răbdare. Mai stai o vreme cu noi.

Teama de tot ce-l aștepta la întoarcere și generozitatea acelor oameni l-au mai ținut acolo până ce, într-o duminică dimineață, a cerut un jurnal de la un puști, care dăduse de el în pubela unui chioșc de pe plaja Barceloneta. Era greu de aflat de când stătea ziarul în gunoi, dar era datat cu trei luni după fuga lui. A cercetat paginile, căutând un indiciu, un semn ori o mențiune, dar n-a aflat nimic. În după-amiaza acelei zile, când hotărâse deja ca spre seară să se întoarcă la Barcelona, Armando s-a apropiat de el și l-a informat că un om de-al lui trecuse pe la pensiunea unde locuia.

- Fermin, e mai bine să nu te duci pe acolo să-ți cauți lucrurile.

- De unde știi unde locuiesc? Armando a zâmbit, ocolind răspunsul.
- Poliția le-a zis că ai murit. O notă despre moartea ta a apărut în ziare în urmă cu câteva săptămâni. Nu ți-am spus nimic, căci cred că-n convalescență nu-i bine să citești despre propria-ți moarte.

- De ce-am murit?
- Din cauze naturale. Ai căzut într-o râpă, încercând să fugi de justiție.
- Atunci, sunt mort?
- Mai mort nici nu se poate.

Fermin a cântărit implicațiile noului său statut.

- Și acum ce fac? Unde mă duc? Nu pot rămâne aici pe vecie, abuzând de bunătatea voastră și punându-vă în primejdie.

Armando s-a așezat lângă el și a aprins una dintre țigările pe care și le răsucea singur și care miroseau a eucalipt.

- Fermin, poți să faci orice vrei, fiindcă nu exiști. Aproape că te-aș sfătui să rămâi cu noi, pentru cănumele și figurile noastre nu-s înregistrate. Suntem strigoi. Oameni invizibili. Dar știi că trebuie să te întorci și să rezolvi tot ce-ai lăsat acolo. Din nefericire, odată plecat de aici, nu te mai pot ocroti.

- Și-așa ai făcut destule pentru mine.

Armando l-a bătut cu palma pe umăr și i-a întins foaia de hârtie împăturită din buzunar.

- Pleacă o vreme din oraș. Lasă să treacă un an și, de cum te întorci, începe prin a te duce aici, a spus îndepărtându-se.

Fermin a despăturit pagina și a citit:

FERNANDO BRIANS

Avocat

Strada Caspe nr. 12

Mansardă, scara 1

Barcelona. Telefon

564375

- Cum te pot răsplăti pentru tot ce-ai făcut pentru mine?
- După ce-ți rezolvi problemele, treci într-o zi pe aici și întrebă de mine. Vom merge s-o vedem dansând pe Carmen Amaya și-mi vei povesti cum ai izbutit să fugi de-acolo, de sus. Sunt curios, a spus Armando.

- În care celulă ai stat, Armando?
- În celula 13.
- Tu ai desenat cruci pe zid?
- Spre deosebire de tine, Fermin, eu sunt creștin, dar nu mai cred.

În seara aceea, nimeni nu l-a împiedicat să plece și nici nu și-a luat rămas-bun de la el. S-a îndreptat, încă un strigoi printre ceilalți, către străzile unei Barcelone ce mirosea a electricitate. A întrezărit în depărtare turnurile catedralei Sagrada Familia, înfipite în stratul de nori roșietici,

ce amenințau cu un potop biblic, și și-a văzut de drum. Pașii l-au purtat către stația de autobuz din strada Trafalgar. În buzunarele paltonului dăruit de Armando a descoperit niște bani. A cumpărat biletul cu cea mai lungă rută pe care l-a găsit și și-a petrecut noaptea în autobuz, străbătând străzile pustii prin ploaie. A doua zi, a făcut la fel, astfel încât, după drumeții și zile petrecute în trenuri și autobuze, în miezul unei nopți a ajuns acolo unde străzile nu mai aveau nume și casele nu mai aveau numere, unde nimic și nimeni nu-și aducea aminte de el.

A avut o sută de meserii și nici un prieten. A câștigat bani și i-a cheltuit. A citit cărți ce vorbeau despre o lume în care nu mai credea. A început să compună scrisori pe care n-a știut nicicând cum să le încheie. A trăit în pofida amintirilor și remușcărilor. De nenumărate ori, a înaintat pe câte un pod sau a dat să coboare într-o râpă și a privit cu seninătate în abis. Dar, de fiecare dată i-a revenit, în ultimul moment, amintirea promisiunii pe care o făcuse și a privirii pe care i-o aruncase Prizonierul cerului. După un an, a plecat din odaia închiriată deasupra unui bar și, având drept unic bagaj un exemplar din *Orașul blestemaților*, găsit într-un târg, poate singura dintre cărțile lui Martin care nu fusese arsă și pe care o citise de vreo zece ori, a mers pe jos doi kilometri până la gară și a cumpărat biletul care îl așteptase în toate acele luni.

- Un bilet pentru Barcelona, vă rog.

Privindu-l disprețuitor, funcționarul i-a eliberat biletul și i l-a
întins:

- Ciudată dorință, a zis. Cu toți catalanii ăia de căcat.

Barcelona, 1941

Se însera când Fermin a coborât din tren în gara Francia. Locomotiva scuiase un nor de aburi și funingine, care se târa pe peron și veghea pașii călătorilor ce coborau din tren după un drum lung. Fermin s-a alăturat marșului silențios către ieșire, printre oameni cu haine destrămate, ce-și târau valizele legate cu curele, bătrâni prematuri care-și purtau întreaga avere într-o boccea și copii cu privirea și buzunarele goale.

Doi jandarmi din Garda Civilă păzeau intrarea pe peron, și Fermin a observat că-și plimbau privirile printre călători și opreau la întâmplare pe câte cineva, ca să-i ceară actele la control. S-a dus drept spre unul din ei. Ajuns la mai puțin de doisprezece metri, a observat că jandarmul îl cerceta cu privirea. În romanul lui Martin, de care nu se despărțise în acele luni, un personaj afirma că una dintre cele mai bune căi de a dezarma o autoritate era să i te adresezi - înainte să ți se adreseze ea.

- Bună seara, șefu'. Ești amabil să-mi spui unde-i hotelul Porvenir? Am înțeles că în piața Palacio, dar nu prea cunosc orașul.

Jandarmul l-a privit în tăcere, cam nelămurit. Colegul lui se apropiase, flancându-l din dreapta. - Asta trebuie să întreb la ieșire, a spus pe un ton neprietenos.

Fermin a încuviințat politicos.

- Scuzați-mă că v-am deranjat. Așa voi face.

Se pregătea să se îndrepte spre holul gării, când celălalt jandarm l-a apucat de braț. - Piața Palacio e chiar în stânga ieșirii. În fața Căpitaniei Portului.

- Vă rămân recunoscător. Noapte bună.

Jandarmul i-a dat drumul, iar Fermin s-a îndepărtat încet, măsurându-și pașii până ce a ajuns în hol și de acolo în stradă.

Un cer stacojiu acoperea Barcelona întunecată, țesută din siluete negre și ascuțite. Un tramvai pe jumătate gol se târa, proiectând o lumină stinsă pe pavele. Fermin l-a lăsat să treacă și a traversat strada. Ocolind șinele lucioase, a privit linia de fugă a bulevardului Colon și, în fundal, colina Montjuic și castelul care se ridica deasupra orașului. A lăsat privirile în jos și a luat-o pe strada Comercio, îndreptându-se spre piața Borne. Străzile erau pustii și o briză rece sufla printre ulicioare. N-avea unde să se ducă.

Și-a amintit cum Martin îi povestise că, în urmă cu ani buni, locuise în apropiere, într-o hardughie veche de pe îngusta trecătoare de umbre a străzii Flassaders, lângă fabrica de ciocolată Mauri. A pornit într-acolo, dar la capătul drumului a observat că edificiul și conacul de lângă el fuseseră bombardate și distruse în timpul războiului. Autoritățile nu catadicsiseră să adune gunoiul, iar vecinii, probabil ca să poată merge pe strada mai îngustă decât coridoarele

locuințelor din zonă, se mărginiseră să mute molozul din calea lor, punându-l claie peste grămadă.

Fermin a privit în jur. Abia distingea strălucirea becurilor și lumânărilor ce răspândeau o lumină stinsă din balcoane. Fermin a înaintat printre ruine, ocolind grămezi de moloz, jgheaburi crăpate și grinzi încrucișate în noduri imposibile. A căutat o văgăună printre dărâmături și s-a ghemuit lângă un bolovan pe care încă se mai putea citi numărul 17, vechiul domiciliu al lui David Martin. Și-a strâns paltonul și jurnalele vechi de sub haine. Făcându-se ghem, a încercat să ațipească.

După o jumătate de ceas, frigul a început să-i intre în oase.

Un vânt foarte umed lungea ruinele, căutând fisuri și crăpături. Fermin a deschis ochii și s-a ridicat. Tocmai încerca să caute un colțișor mai ferit, când a observat că o siluetă îl privea din stradă. A înlemnit. Silueta a făcut câțiva pași spre el.

- Cine ești? a întrebat.

Silueta s-a mai apropiat nițel, iar strălucirea unui felinar din depărtare i-a luminat profilul. Era un bărbat înalt și robust, îmbrăcat în negru. Fermin i-a privit gulerul. Un preot. Fermin a ridicat mâna împăciuitor.

- Plec, părinte. Te rog, nu chema poliția.

Preotul l-a privit de sus în jos. Avea ochi severi și părea să-și fi petrecut jumătate din viață ridicând nu pocale, ci saci în port.

- Ți-e foame? a întrebat.

Fermin, care ar fi mâncat oricare dintre pietrele din jur, dacă cineva le-ar fi stropit cu trei picături de ulei de măsline, a făcut semn că nu.

- Tocmai am cinat la restaurantul Las Siete Puertas și am luat culoarea nopții de atâta orez negru, arăspuns.

Preotul a schițat un surâs. S-a întors și a plecat.

- Hai, vino, i-a ordonat.

Padre Valera locuia la mansarda unei clădiri din capătul bulevardului Borne, care dădea direct spre acoperișurile pieței. Fermin a dat gata cu entuziasm trei farfurii cu supă, câteva coltuce de pâine uscată și două pahare cu vin îndoit cu apă, pe care preotul i le pusese în față, privindu-l curios.

- Dumneata nu cinezi, padre?
- Nu obișnuiesc să cinez. Poftă bună, văd că ți-e foame încă din '36.

Sorbind zgomotos supa și cocoloașele de pâine, Fermin își plimba privirea prin sufragerie. Alături de el, într-o vitrină, se zăreau o colecție de farfurii și pahare, câțiva sfinți și ceea ce părea a fi o garnitură de tacâmuri din argint.

- Și eu am citit *Mizerabilii*, așa că nici să nu-ți treacă prin minte, l-a avertizat preotul.

Fermin a clătinat rușinat din cap:

- Cum te cheamă?
- Fermin Romero de Torres, la dispoziția Domniei Tale.
- Ești căutat, Fermin?
- Depinde cum o iei. E complicat.
- Nu-i treaba mea, dacă nu vrei să-mi spui, dar pe-aici nu poți purta asemenea haine.

Ajunși mai repede la mititica decât pe Via Layetana. O grămadă dintre cei care se ascund de multă vreme sunt opriți. Trebuie să ai mare grijă.

- De cum ajung la fondurile mele bancare în stare de hibernare, am de gând să merg la Digul Plutitorși să ies la patru ace.

- Să vedem, ridică-te o clipă.

Fermin a pus limba jos și s-a ridicat. Preotul l-a cercetat amănunțit.

- Ramon era de două ori cât tine, dar cred că unele dintre hainele lui de când era tânăr au să-ți vină bine.

- Ramon?

- Fratele meu. L-au omorât în stradă, chiar la intrarea în clădire, în mai 1938. Mă căutau pe mine, darel i-a înfruntat. Era instrumentist. Cânta în fanfara municipală. Prim trompetist.

- Îmi pare foarte rău, padre. Preotul a ridicat din umeri.

- Fiecare a pierdut mai mult sau mai puțin pe cineva, indiferent de tabăra în care a fost.

- Eu nu-s în nici o tabără, a ripostat Fermin. Mai mult, drapelele îmi par niște cârpe colorate, care miros a rânced, și mă apucă diareea de câte ori văd că unuia care se învelește în ele i se umple gura de inmuri, steme și discursuri. Am crezut mereu că aceia care se simt atrași de turmă au ceva de mielușel.

- Trebuie s-o duci foarte rău în țara asta.
- Nici nu știi cât de rău. Dar îmi spun mereu că accesul direct la deliciosul jambon sărat și uscatcompensează totul. Peste tot fierb bobii.
- Asta-i adevărat. Spune-mi, Fermin, de când n-ai mai mâncat din jambonul ăsta sărat și uscat atât dedelicios?
- Din 6 martie 1934. La restaurantul Los Caracoles din strada Escudellers. Altă viață. Preotul a zâmbit.

- Poți rămâne aici peste noapte, Fermin, dar mâine trebuie să-ți cauți alt loc. Lumea vorbește. Îți pot

da ceva bani pentru o pensiune, dar să știi că toate cer actul de identitate și-și trec clienții pe lista comisariatului.

- Nici nu trebuie să-mi spui, padre. Mâine, înainte de-a se crăpa de ziuă, am să mă evapor de-aici mai repede decât bunăvoința. Dar n-am să accept nici un sfanț, că și așa am abuzat destul de dumneata.

Preotul a ridicat mâna și a scuturat din cap.

- Hai să vedem cum îți vin câteva lucruri de-ale lui Ramon, a zis ridicându-se de la masă.

Padre Valera a insistat să-i dea lui Fermin o pereche de pantofi în stare medie, un costum de lână modest, dar curat, două schimburi de lenjerie și câteva obiecte de igienă personală și i le-a pus pe toate într-o valiză. Pe un raft, erau o trompetă strălucitoare și câteva fotografii cu doi bărbați tineri, chipeși și zâmbitori, la ceva ce părea a fi Sărbătoarea cartierului aracia [\[36\]](#). Trebuia să privești cu mare atenție ca să-ți dai seama că unul era padre Valera, care acum părea cu treizeci de ani mai bătrân.

- Apă caldă n-am. Boilerul va fi umplut abia dimineată, așa că ori aștepți, ori folosești urciorul.

Pe când Fermin se spăla cum putea, padre Valera a pregătit într-o cafetieră un soi de cicoare amestecată cu alte ingrediente vag dubioase. N-avea zahăr, dar apa murdară din ceașcă era fierbinte și compania plăcută.

- Ce mai, s-ar zice că suntem în Columbia și savurăm boabe fine și alese, a spus Fermin.

- Ești un om deosebit, Fermin. Îți pot pune o întrebare personală?

- E acoperită de taina spovedaniei?

- Să spunem că da.

- Dă-i drumul.

- Ai omorât pe cineva? În război, vreau să spun.

- Nu, a răspuns Fermin.

- Eu da.

Fermin a rămas nemișcat, cu ceașca pe jumătate ridicată spre gură. Preotul a lăsat ochii în jos.

- N-am spus lucrul ăsta niciodată nimănui.

- E acoperit de taina spovedaniei, l-a asigurat Fermin.

Preotul s-a frecat la ochi și a oftat. Fermin s-a întrebat de când stătea omul ăla singur acolo, doar cu taina lui și cu amintirea fratelui mort.

- Cu siguranță că ai avut motive, padre. Preotul a negat.
- Dumnezeu a părăsit țara noastră, a spus.
- Dar nu te teme, de cum va vedea în ce hal i-a ajuns ograda din nordul Pirineilor, va reveni cu coadaîntre picioare.

Padre Valera a tăcut îndelung. Au dat pe gât nechezolul și Fermin, ca să-i dea curaj preotului, care părea tot mai abătut pe măsură ce minutele treceau, și-a turnat încă o ceașcă.

- Ți place cu adevărat? Fermin a încuviințat.
- Vrei să te spovedesc? a întrebat brusc preotul. Fără glumă.
- Nu te supăra, padre, dar eu nu reușesc să cred în asemenea lucruri...
- Dar poate că Dumnezeu crede în dumneata.
- Mă îndoiesc.
- Nu-i nevoie să crezi în Dumnezeu ca să te spovedești.

E ceva între dumneata și propria conștiință. Ce ai de pierdut?

Timp de două ceasuri, Fermin i-a mărturisit părintelui Valera tot ce ținea sub tăcere de când fugise de la castel, cu mai bine de un an în urmă. Acesta l-a ascultat cu atenție, încuviințând din când în când. În sfârșit, când Fermin a simțit că vomitase totul și că-și luase de pe suflet marea povară care, de luni de zile, îl sufoca fără să-și dea seama, padre Valera a scos o sticlută cu lichior dintr-un sertar și, fără să-l mai întrebe, i-a turnat din rezerva rămasă.

- Nu-mi ierți păcatele, padre? Îmi dai doar un strop de coniac?
- Păi, e unul și același lucru. Și cine-s eu ca să iert sau să te judec? Dar cred că ți-a picat bine săscapi de toate astea. Ce-ai de gând să faci acum?

Fermin a ridicat din umeri.

- M-am întors și-mi pun gâtul în joc numai pentru că i-am promis lui Martin. Trebuie să-l caut peavocatul ăla, iar după aceea pe doamna Isabella și pe copilul ei, Daniel, ca să-i ocrotesc.

- Cum?
- Habar n-am. Ceva mi se va întâmpla. Primesc sugestii.
- Dar nu-i cunoști deloc. Nu-s decât niște străini de care ți-a vorbit un bărbat pe care l-ai cunoscut laînchisoare...

- Știi asta. Acu', că o spui, pare o nebunie, așa-i? Preotul îl privea de parcă vedea dincolo de vorbelelui.

- Nu cumva vrei să faci ceva bun, chiar o nebunie, numai fiindcă ai văzut atâta mizerie și meschinărieprintre oameni?

- Și de ce nu?

Valera a zâmbit.

- Știam eu că Dumnezeu crede în tine.

A doua zi, Fermin a ieșit în vârful picioarelor, ca să nu-l trezească pe padre Valera, care adormise pe sofa cu poemele lui Machado în mână și sforăia ca un taur de coridă. Înainte de plecare, îl sărutase pe frunte și lăsase pe masa din sufragerie banii pe care preotul îi strecurase în valiză, înveliți într-un șervețel. Apoi a luat-o pe scări în jos, cu hainele și conștiința curate, hotărât să rămână în viață, cel puțin alte câteva zile.

În zori, soarele și briza curată ce venea dinspre mare au dat la iveală un cer strălucitor, care lungea umbrele oamenilor în mers. Fermin și-a petrecut dimineața hoinărind pe străzi cunoscute, oprindu-se în fața vitrinelor și adăstând pe bănci ca să privească fetele care treceau și-i păreau cu toatele frumoase. La amiază, s-a apropiat de bodega din capătul străzii Escudellers, lângă restaurantul Los Caracoles, care îi trezea amintiri foarte plăcute. Bodega avea, printre degustătorii cei mai curajoși și nemofturoși, nefericita faimă de a vinde sendvișurile cele mai ieftine din întreaga Barcelonă. Totul era, ziceau experții, să nu pui întrebări indiscrete despre ingrediente.

Cu noile-i haine domnești și respectabila armură de ziare *La Vanguardia* îndoite pe sub lenjerie ca să-i dea prestanță și robustețe, jucând rolul de palton la preț redus, Fermin s-a așezat la tejghea și, după ce a consultat lista deliciilor care rimau cu buzunarele și stomacurile celor mai modești, a început să negocieze cu chelnerul.

- Spune-mi ceva, tinere. Sendvișul cu mortadella, mezeluri din Cornella și pâine catalană rustică din meniul zilei are și roșii proaspete?
- Abia culese din grădinile noastre din Prat, exact în spatele fabricii de acid sulfuric.
- De calitate superioară. Și spune-mi, te rog, băiete. Ai încredere în casa asta?

Chelnerului i s-a șters zâmbetul de pe buze, așa că s-a retras în spatele tejghelei, aruncându-și șervetul pe umăr cu un gest ostil.

- Mai mult decât în Dumnezeu.
- Nu faceți excepții pentru mutilații de război decorați?
- Cară-te sau anunț Brigada Socială.

Văzând turnura pe care o lua conversația, Fermin a bătut în retragere, căutându-și un colțisor liniștit, unde să-și revizuiască strategia. Tocmai se instalase pe scara unui portal, când o fată de nici șaptesprezece ani, dar cu rotunjimi de dansatoare de cabaret, a trecut pe lângă el, gata să cadă în nas.

Fermin s-a ridicat s-o ajute, dar nici n-o apucase bine de braț, că a și auzit pași în spate și un glas față de care cel al chelnerului mitocan, care tocmai îl trimisese să ia aer proaspăt, era o muzică celestă.

- Uite ce-i, boarfă de căcat, mie să nu-mi vii cu de-astea că îți fac fața dantelă și te las să zaci înstradă, care-i și mai curvă ca tine.

Vorbitorul era un lungan cu fața măslinie și gusturi îndoielnice în materie de gablonzuri. Ignorând faptul că sus-numitul era de două ori mai corpulent decât el și ținea în mână ceva ce părea a fi un obiect tăios, dacă nu și ascuțit, Fermin, care se săturase până peste cap de bătauși și pești, s-a interpus între fată și individ.

- Tu cine naiba mai ești, nenorocitul? Cară-te până nu-ți pocesc fața.

Fermin a simțit cum fata, care mirosea ciudat, a scorțișoară și prăjeală, i se agăța de brațe. Era suficient să-i arunci o simplă privire bătaușului ca să înțelegi că situația nu părea să se poată rezolva pe cale dialectică, așa că, drept orice răspuns, Fermin a decis să treacă la acțiune. Și-a analizat adversarul *in extremis* și a conchis că masa lui corporală era alcătuită în cea mai mare parte din grăsime, iar mușchii, sau materia cenușie, nu prezentau excedente.

- Mie să nu-mi vorbești așa, iar domnișoarei nici atât. Peștele l-a privit uimit, dar n-a dat semne căînțelese.

O clipă mai târziu, tipul, care aștepta de la sfrijitul ăla orice numai o declarație de război nu, a primit în moliciuni surpriza lunii - o zdravănă lovitură de valiză, urmată, după ce-a căzut la pământ, ținându-și fuduliile în mâini, de alte patru-cinci lovituri cu colțul de piele al aceleiași valize în câteva puncte strategice, lovituri care l-au lăsat, cel puțin pentru o vreme, grămadă și nemotivat.

Câțiva trecători, care asistaseră la incident, au început să aplaude; întorcându-se pentru a vedea dacă fata era bine, Fermin i-a întâlnit privirea fermecată și plină de gratitudine și duioșie pe viață.

- Fermin Romero de Torres, la dispoziția dumatăle. Fata s-a săltat, cu picioarele lipite, și l-a sărutat pe obraz.

- Eu sunt Rociito.

La picioarele lor, tipul dădea să se ridice, trăgându-și sufletul. Înainte ca echilibrul de forțe să-l defavorizeze, Fermin s-a îndepărtat de scena confruntării.

- Ar trebui s-o ștergem urgent, a anunțat el. Odată ce-am pierdut inițiativa, lupta e în defavoareanoastră...

Rociito l-a luat de braț și l-a purtat printr-o rețea de ulicioare înguste, care duceau în piața Real.

Ajunși la soare și în câmp deschis, Fermin s-a oprit o clipă să-și tragă sufletul. În câteva momente, Rociito a văzut că Fermin se albea la față și n-arăta deloc bine. A intuit că emoțiile întâlnirii, sau foamea, îi provocaseră viteazului campion o cădere de tensiune și l-a însoțit până la terasa hanului Dos Mundos, unde Fermin s-a prăbușit pe un scaun.

Rociito, care, la doar șaptesprezece ani, avea un ochi clinic pe care și l-ar fi dorit și doctorul Trueta [37], a comandat niște gustări cu care să-l reconforteze. Când a văzut că sosea festinul, Fermin s-a alarmat.

- Rociito, n-am nici un sfaț...

- Eu plătesc, l-a oprit ea, cu mândrie. Eu am grijă de omul meu și îl hrănesc *mișto*.

Rociito l-a îndopat cu cârnăciori, pâine și cartofi prăjiți cu sos picant, întovărășiți de o monumentală halbă cu bere. Fermin a revenit la viață și și-a recâștigat tonusul vital sub privirea satisfăcută a tinerei.

- Ca desert îți fac, dacă vrei, o specialitate a casei, cu care te dau gata, a propus tânăra, lingându-sepe buze.

- Dar, fetițo, n-ar trebui să fii acum la școală, cu măicuțele? Rociito a făcut haz de gluma lui.

- Vai, pungașule, da' ce haz mai are domnișorul.

Pe măsură ce festinul continua, Fermin a înțeles că, de-ar fi depins de ea, putea avea în față o promițătoare carieră de proxenet. Dar alte chestiuni, de mai mare importanță, îi reclamau atenția. - Câți ani ai, Rociito?

- Optsprezece și jumătate, domnișorul Fermin.- Pari mai mare.

- Așa-s eu la înaintare. Așa arăt de la treisprezece, și merită să te holbezi la mine, deși nu mi-e ușors-o spun.

Fermin, care nu mai văzuse asemenea conspirație de curbe de la regretatele zile petrecute în Havana, a încercat să-și recâștige bunul-simț.

- Rociito, a început, eu nu-mi pot lua răspunderea ta...

- Știu, domnișorul, nu mă crede proastă. Știu că nu ești ăla care să trăiască pe spinarea unei femei.

Oi fi tânără, dar *am școală* și vă văd imediat...

- Trebuie să-mi spui unde să-ți trimit banii pentru acest banchet, fiindcă acum m-ai prins într-unmoment economic delicat...

Rociito a refuzat.

- Am o odaie aici, în han, pe care o împart cu Lali, dar ea stă pe-afară toată ziua, fiindcă face vaselecomerciale. Da' de ce nu urci, domnișorul, să-ți fac un masaj? - Rociito...

- Te invit acasă.

Fermin o privea cu o urmă de melancolie.

- Ai ochii triști, domnișorul Fermin. Las-o pe Rociito să-ți înveselească viața, chiar dacă pentruscurtă vreme. Ce rău e-n asta?

Rușinat, Fermin a plecat ochii.

- Da' de când n-ai mai fost, domnișorul, cu o femeie ca lumea?

- Nici nu-mi mai aduc aminte.

Rociito i-a întins mâna și, trăgând de el, l-a dus pe scări în sus, într-o odaie minusculă, unde abia încăpeau un pat și o chiuvetă. Odaia avea un balconaș ce dădea în piață. Fata a tras o draperie și și-a scos în doi timpi și trei mișcări rochia înflorată, pusă direct pe piele. Fermin a privit acea minune a naturii și s-a lăsat îmbrățișat de o inimă aproape la fel de bătrână ca a lui.

- Dacă domnișorul nu vrea, nu trebuie să facem nimic, da?

Rociito l-a culcat în pat și s-a întins alături de el. L-a îmbrățișat și l-a mângâiat pe cap.

- Ssst, sst, murmura.

Cu fața pe pieptul de optsprezece ani al fetei, Fermin a izbucnit în plâns.

La căderea serii, când Rociito trebuia să-și înceapă munca, Fermin a regăsit bucata de hârtie cu adresa avocatului Brians, pe care Armando i-o dăduse în urmă cu un an, și a decis să-l caute. Rociito a insistat să-i dea cu împrumut ceva mărunțiș, ca să aibă pentru tramvaie și o cafea, și

l-a pus să jure de câteva ori că avea să vină s-o vadă, chiar dacă numai ca s-o scoată la un film sau la liturghie, fiindcă ea era foarte devotată Fecioarei de pe Muntele Carmel și-i plăceau tare mult ceremoniile, mai ales cele la care se cânta. Rociito l-a condus până jos, iar la despărțire l-a sărutat pe buze și l-a ciupit de fund. - Bomboana mea, i-a zis, privind cum se îndepărta pe sub arcadele din piață.

Când traversa piața Cataluna, nori grei au început să se învâртеjească pe cer. Stolurile de porumbei, care survolau îndeobște piața, se adăpostiseră prin copaci și așteptau neliniștite. Oamenii simțeau mirosul electricității din aer și grăbeau pasul spre gurile de metrou. Se ridicase un vânt furios, care târa după el pe jos o maree de frunze uscate. Fermin s-a grăbit, dar când a ajuns în strada Caspe, s-a pornit potopul.

8

Avocatul Brians era un tânăr cu aer de student boem, care părea să mănânce biscuiți sărați și cafea, căci așa îi mirosea biroul. A biscuiți, a cafea și a hârtii prăfuite. Cabinetul lui era într-o odăiță suspendată de la mansarda edificiului ce găzduia teatrul Tivoli, la capătul unui coridor neluminat. Fermin l-a mai găsit acolo la opt și jumătate seara. Brians i-a deschis în cămașă și, văzându-l, s-a mărginit să dea din cap și să ofteze.

- Fermin, presupun. Martin mi-a vorbit de dumneata.

Începusem să mă întreb când ai să treci pe-aici.

- Am fost plecat o vreme.

- Desigur. Intră, te rog.

Fermin l-a urmat în odaia pătrată.

- Teribilă nopticică, așa-i? a întrebat avocatul, nervos.- E doar apă.

Fermin a privit în jur și n-a zărit decât un scaun. Brians i l-a cedat. El s-a așezat pe un teanc cu tomuri de drept comercial.

- Încă nu mi-au adus mobila.

Fermin a socotit că acolo nu încăpea nici o ascuțitoare, dar a preferat să tacă. Pe masă erau un sendviș cu cotlet pe o farfurie și o bere. Șervețelul de hârtie trăda faptul că cina copioasă a avocatului provenea din cafeneaua de la parter.

- Mă pregăteam să cinez. Cu mare plăcere îmi împart mâncarea cu dumneata.

- Mâncați, mâncați, că voi, tinerii, trebuie să creșteți, iar eu am mâncat de seară.

- Nu-ți pot oferi-nimic? O cafea?

- Dacă aveți un sugus...

Brians a scotocit în sertarul unde putea fi orice numai bomboane sugus nu. - Pastile Juanola [\[38\]](#) ?

- Bine, mulțumesc.

- Dacă-mi permiți.

Brians și-a înfipt dinții în sendviș și a mestecat cu poftă.

Fermin s-a întrebat care dintre ei doi părea mai mort de foame. Lângă masa de scris, era o ușă întredeschisă, care dădea în camera vecină, unde se zăreau un pat pliant nestrâns, un cuier cu cămăși mototolite și un maldăr de cărți.

- Locuiți aici? a întrebat.

Evident, avocatul pe care Isabella îl putuse plăti pentru Martin nu era vreun bogătan. Brians a urmărit privirea lui Fermin și a zâmbit modest.

- Aici sunt, pentru moment, și cabinetul și locuința mea, a spus Brians, aplecându-se ca să închidă ușadormitorului. Îți spui, poate, că nu prea arăt a avocat. Să știi că nu ești singurul, și tata crede la fel.

- Să nu vă pese. Tata ne spunea mereu mie și fraților mei că nu suntem buni de nimic și vom ajungepietrari. Și iată-mă, mai mișto ca niciodată. N-ai nici un merit dacă ai succes în viață când familia crede în tine și te ajută.

Brians a încuviințat fără nici o plăcere.

- Dacă o iei așa... Adevărul e ca sunt de curând pe cont propriu. Înainte lucram la un faimos cabinetde avocatură, chiar după colț, pe bulevardul Gracia. Dar am avut niște neînțelegeri. De atunci, nu mi-a fost prea ușor.

- Nu mai spuneți. Valls?

Brians a încuviințat, dând gata berea din trei sorbituri.

- De când am acceptat cazul domnului Martin, a făcut fără preget tot ce-a putut pentru ca toți cliențiisă mă părăsească si să mă concedieze. Putinii care mi-au mai rămas n-au nici un sfanț pentru onorariile mele.

- Și doamna Isabella?

Privirea avocatului s-a întunecat. A pus berea pe masă și s-a uitat, șovăielnic, la Fermin. - Nu știi?

- Ce să știu?

- Isabella Sempere a murit.

Furtuna se năpustise din răspuțeri asupra orașului. Fermin își ținea cana cu cafea în mâini, în vreme ce Brians, în picioare în fața ferestrei deschise, privea cum ploaia biciuia acoperișurile din Ensanche [39] și povestea despre ultimele zile ale Isabellei.

- S-a îmbolnăvit brusc și inexplicabil. De-ai fi cunoscut-o... Isabella era tânără, plină de viață. Avea sănătate de fier și supraviețuise mizeriilor din timpul războiului. Totul s-a petrecut, cum s-ar zice, de pe o zi pe alta. În noaptea când ai izbutit să fugi din castel, Isabella s-a întors târziu acasă. Soțul ei a găsit-o în genunchi, în baie, asudată și cu palpitații. Spunea că-i era rău. Au chemat medicul, dar înainte de sosirea acestuia au început convulsiile și a vomitat sânge. Medicul a spus că se intoxicase și că trebuia să urmeze o dietă strictă câteva zile, dar a doua zi de dimineață se simțea și mai rău. Domnul Sempere a învelit-o în câteva pături și un vecin taximetrist i-a dus la spitalul Mar. Îi apăruseră pete maronii pe piele, ca niște răni, și îi cădeau șuvițe de păr. La spital, au așteptat două ore, apoi medicii au refuzat s-o vadă, fiindcă cineva din salon, un pacient de care încă nu se ocupaseră, spusese că-l cunoștea pe Sempere și că acesta fusese comunist sau ceva stupid de genul ăsta. Presupun că pentru a fi el îngrijit mai repede. O infirmieră le-a dat un sirop care, a spus ea, urma să-i curețe stomacul și să-i facă bine, dar Isabella nu putea înghiți nimic. Sempere nu știa ce să facă. A dus-o acasă și a început să cheme medic după medic. Nimeni nu știa ce avea. Un stagiar, client obișnuit al anticariatului, cunoștea pe cineva de la Spitalul Clinic. Sempere a dus-o acolo.

La Spitalul Clinic i-au zis că putea avea holeră și s-o ducă acasă, fiindcă exista un început de epidemie, iar la ei era plin ochi. În cartier muriseră deja mai multe persoane. Isabellei îi era zi de zi tot mai rău. Delira. Soțul ei s-a făcut luntre și punte și a făcut pe dracu-n patru, dar după câteva zile ea era atât de slăbită, că n-a mai putut-o duce nici măcar la spital. A murit la o săptămână după ce se îmbolnăvisese, în apartamentul din strada Santa Ana, de deasupra anticariatului...

Între ei s-a așternut o tăcere lungă; nu se auzeau decât răpăitul ploii și ecoul tunetelor care se îndepărtau pe măsură ce vântul slăbea.

- Abia o lună mai târziu mi s-a spus că fusese văzută într-o noapte în cafeneaua Operei din fațateatrului Liceo. Stătea la o masă cu Mauricio Valls. Neținând seama de sfaturile mele, Isabella îl amenințase să-i dea de gol planul de a-l pune pe Martin să-i rescrie nu știu ce porcărie cu care să devină celebru și să se acopere de medalii. Chelnerul își amintea că Valls venise primul, cu mașina, și ceruse două ceaiuri de mușețel cu miere. Fermin a cântărit vorbele tânărului avocat.

- Și credeți că Valls a otrăvit-o?

- N-o pot dovedi, dar cu cât mă gândesc mai mult, cu atât îmi este mai limpede că da. Cu siguranță căa fost Valls.

Fermin și-a plimbat privirile pe podea.

- Domnul Martin știe?

Brians a negat.

- Nu. După fuga dumitale, Valls a poruncit ca Martin să fie trimis la izolator în unul dintre turnuri.

- Și doctorul Sanahuja? Nu i-au pus împreună? Brians a oftat, înfrânt.

- Pe Sanahuja l-au trimis în fața consiliului de război, pentru trădare. L-au împușcat după două săptămâni.

O lungă tăcere a invadat odaia. Fermin s-a ridicat și a început să se plimbe în cerc, agitat.

- Dar pe mine de ce nu m-au căutat? La urma urmelor, eu sunt pricina tuturor acestor lucruri...

- Pentru că nu exiști. Ca să nu fie umilit în fața superiorilor și să nu-și ruineze promițătoarea carieră sub acest regim, Valls i-a pus să jure pe membrii patrului trimise să te caute că un glonț de-al lor te ajunsese din urmă, pe când fugeai pe un versant al colinei Montjuic, și că ei te aruncaseră în groapa comună.

Fermin și-a simțit furia urcându-i pe buze.

- Uitați ce-i, eu sunt gata să merg chiar acum în fața Guvernului Militar și să le spun „astea-s coaiele mele”. Să vedem cum îmi poate explica Valls învierea.

- Nu mai spune prostii. Așa nu rezolvi nimic. Nu obții decât să fii dus pe șoseaua Aguas și să ți setragă un glonț în ceafă. Și lipitoarea asta nu merită așa ceva.

Ros de rușine și vinovăție, Fermin a încuviințat.

- Și Martin? Ce-o să se aleagă de el?

Brians a ridicat din umeri.

- Ceea ce știi e confidențial. Nu poate ieși dintre acei patru pereți. La castel e un temnicer, unul Bebo, care mi-e dator pentru mai multe servicii. Erau să-i omoare un frate, dar am obținut să i se comute pedeapsa la zece ani de închisoare în Valencia. Bebo e un om bun și-mi povestește tot ce vede și aude în castel. Valls nu mă lasă să-l văd pe Martin, dar am aflat prin Bebo că e în viață și că Valls îl ține închis în turn și păzit fără oprire. I-a dat hârtie și toc. Iar Bebo spune că Martin scrie.

- Ce?

- Dumnezeu știe. Valls crede, sau cel puțin așa mi-a zis Bebo, că Martin îi scrie o carte, în baza notelor lui. Dar se pare că Martin, despre care dumneata și cu mine știm că nu-i prea în toate mințile, scrie altceva. Uneori, repetă cu glas tare ce scrie, ori se ridică și dă ocol celulei, declamând frânturi de dialog și fraze întregi. Bebo lucrează în tura de noapte chiar lângă celula lui și, ori de câte ori poate, îi strecoară țigări și cuburi de zahăr, singurul lucru pe care îl mănâncă. Ți-a vorbit Martin vreodată de ceva care se numește *Jocul îngerului*?

Fermin a negat.

- Așa se cheamă cartea pe care o scrie?

- Așa zice Bebo. Din câte i-a povestit Martin și din ce l-a auzit declamând cu glas tare pare să fie unsoi de autobiografie sau mărturisire... Dacă vrei să știi ce cred eu, Martin și-a dat seama că-și pierde mințile și încearcă să pună pe hârtie ce-și mai aduce aminte, înainte de-a fi prea târziu. E ca și cum și-ar scrie singur o scrisoare, ca să știe cine este...

- Și ce va păți când Valls va afla că nu i-a respectat ordinele?
Avocatul Brians i-a aruncat o privire funebră.

10

Când ploaia s-a potolit, era aproape miezul nopții. Din mansarda avocatului Brians, sub cerul cu nori joși ce se târau peste acoperișuri, Barcelona părea neospitalieră.

- Ai unde să te duci, Fermin? a întrebat Brians.

- Am oferta ispititoare de a mă instala, ca bodigard și concubin, alături de o fată destul de ușoară, dar cu inima bună și o caroserie de-ți taie răsufarea, dar eu nu mă văd în rol de întreținut, nici măcar la picioarele lui Venus din Jerez.

- Nu-mi place să te știu pe stradă, Fermin. E primejdios.

Poți să rămâi aici cât vrei.

Fermin a privit în jur.

- Știi că ăsta nu-i hotelul Colon, dar în spate am un pat pliant, eu nu sforăi, și adevărul e că ți-aș firecunoscător dacă mi-ai ține companie.

- N-ai o prietenă?

- Prietena mea era fiica asociatului fondator al cabinetului de avocatură din care Valls & Co au izbutit să mă dea afară.

- Plătești scump pentru istoria cu Martin. Un jurământ de castitate și sărăcie.

Brians a zâmbit.

- Dă-mi o cauză pierdută și mă faci fericit.

- Păi, uite, am să te iau în serios. Dar numai dacă mă lași să ajut și să contribui. Pot să fac curat și ordine, să bat la mașină și să gătesc, să-ți ofer servicii de consultanță, investigații și pază, iar dacă, întrun moment de slăbiciune, dai de dracu' și vrei să slăbești presiunea cu ajutorul prietenei Rociito, sunt sigur că-ți pot oferi serviciile unei profesioniste care să te facă iar ca nou, fiindcă în anii de tinerețe trebuie să ai grijă ca supraacumularea efluviilor seminale să nu ți se urce la cap, că după aia e și mai rău.

Brians i-a întins mâna.

- Batem palma. Ești angajat ca stagiar la cabinetul de avocatură Brians & Brians, apărătorul celor intrați în insolvență.

- Cum mă vezi și cum te văd, până la sfârșitul săptămânii am să-ți aduc un client care plătește anticipat și peșin.

Așa s-a instalat temporar Fermin Romero de Torres în biroul minuscul al avocatului Brians, unde a început să facă ordine și curățenie și să aducă la zi toate bibliorafurile, dosarele și cazurile deschise. În două zile, biroul părea să-și fi triplat suprafața, grație talentelor lui Fermin, care îl făcuse curat ca lacrima. Își petrecea cea mai mare parte a zilei închis acolo, dar timp de vreo două ceasuri făcea diverse drumuri, din care se întorcea cu buchete de flori sustrase din holul teatrului Tivoli, ceva cafea, pe care o obținea linguşind o chelneriță din barul de la parter, și delicatese de la băcănia Quilez, pe care le trecea în contul cabinetului de avocatură ce îl concediase pe Brians, dându-se drept noul său comisionar.

- Fermin, jambonul ăsta-i de groază, de unde l-ai scos?
- Gustă-l pe cel din La Mancha, are să-ți crească inima.

În fiecare dimineață, Fermin trecea în revistă toate cazurile lui Brians și-i transcria notițele. În fiecare după-amiază, ridica receptorul și, cu cartea de telefoane în mână, se lansa în căutare de clienți presupus solvabili. Când amușina vreo posibilitate, consolida apelul telefonic printr-o vizită la domiciliu. Din cincizeci de telefoane date unor comercianți, profesioniști și particulari din cartier, zece s-au convertit în vizite, iar altele trei - în noi clienți pentru Brians.

Primul a fost o văduvă în litigiu cu o companie de asigurări care refuza să-i plătească pentru moartea soțului, argumentând că stopul cardiac făcut de acesta după un banchet cu langustine în restaurantul Las Siete Puertas era un caz de sinucidere nementionat în poliță. Al doilea a fost un taxidermist căruia un toreador în retragere îi adusese un taur voinic, de 500 de kilograme, ce-și încheiase cariera în arenă și pe care, odată disecat, maestrul refuzase să și-l mai ia înapoi, fiindcă, după el, ochii de sticlă puși de taxidermist îi dădeau taurului un aer îndrăcit, care îl făcuse să iasă în goana mare din atelier, strigând „Doamne ferește, Doamne ferește!”. Iar al treilea - un croitor din piața San Pedro, căruia un dentist fără autorizație îi scosese cinci molari, nici unul dintre ei cariat. Erau cazuri lipsite de însemnătate, dar toți clienții plătiseră un avans și semnaseră un contract.

- Fermin, am să-ți stabilesc un salariu fix.- Nici vorbă.

Fermin a refuzat să accepte vreo recompensă pentru bunele-i oficii, cu excepția micilor împrumuturi ocazionale cu ajutorul cărora o ducea pe Rociito la cinema, în după-amiezile de duminică, să danseze la Paloma sau în parcul Tibidabo; acolo, în casa oglinzilor, tânăra i-a lăsat pe gât o vânătaie care l-a durut vreme de o săptămână și, profitând de faptul că într-o zi erau singurii pasageri ai falsului avion ce survola în cerc miniaturalul cer al Barcelonei, Fermin și-a recâștigat pe deplin practica și bucuria bărbăției, după o lungă perioadă trăită departe de scenele amorului grăbit.

Într-o zi, pe când stăteau în vârful roții mari din parc, Fermin pipăia nurea lui Rociito, zicându-și că acele timpuri chiar păreau bune, în pofida oricărui pronostic. Și s-a speriat, căci știa că ele nu puteau dura și că picăturile de pace și fericire furate aveau să se evapore înainte de-a se veșteji tinerețea cărnurilor și ochilor lui Rociito.

Chiar în noaptea aceea, Fermin s-a așezat în birou, așteptând ca Brians să revină din rondul prin tribunale, birouri, procuraturi și pușcării, după ce pupase o mie și una de mâini ca să obțină informații. La aproape unsprezece noaptea a auzit cum se apropiau pașii tânărului avocat pe coridor. I-a deschis ușa, iar Brians a intrat, târându-și picioarele și sufletul, mai prăbușit ca niciodată. S-a trântit într-un colț și și-a dus mâinile la cap.

- Ce s-a întâmplat, Brians?
- Vin de la castel.
- Vești bune?
- Valls nu m-a primit. M-au lăsat să aștept patru ore, apoi mi-au zis să plec. Mi-au retras permisul de vizită și autorizația de intrare în incintă.
- Te-au lăsat să-l vezi pe Martin? Brians a făcut semn că nu.
- Nu era acolo.

Fermin l-a privit fără să priceapă. Brians a rămas tăcut câteva clipe, căutându-și cuvintele.

- Când să plec, Bebo a venit după mine și mi-a spus tot ce știa. S-a întâmplat acum două săptămâni. Martin scrisese ca un posedat, zi și noapte, aproape nici nu dormise. Valls mirosise ceva ciudat și îi ordonase lui Bebo să confişte paginile scrise deja de Martin. A fost nevoie de trei santinele ca să-l imobilizeze și să-i smulgă manuscrisul. Scrisese peste cinci sute de pagini în mai puțin de două luni.

Bebo i le-a dat lui Valls, care s-a înfuriat când a început să citească.

- Nu la asta se aștepta, îmi închipui... Brians a făcut semn că nu.
- Valls a citit toată noaptea, iar a doua zi de dimineață a urcat în turn, escortat de patru dintre oamenii lui. A cerut ca lui Martin să i se pună cătușe la mâini și la picioare, apoi a intrat în celula lui. Bebo a ascultat la ușa celulei și a auzit o parte din convorbire. Valls era furios. I-a spus că era foarte decepționat de el, că-i încredințase semințele unei capodopere și că el, ingraturul, în loc să-i urmeze instrucțiunile, începuse să scrie aiureala aia care n-avea nici cap, nici coadă. "Nu asta-i cartea pe care o așteptam de la dumneata, Martin", repeta Valls fără oprire.

- Si Martin ce spunea?
- Nimic. Îl ignora. Ca și cum nu era acolo. Asta-l înfură și mai abitir pe Valls. Bebo a auzit cum îl lovea și îl pălmuia pe Martin, dar acesta n-a lăsat să-i scape nici un vaiet. Când Valls a obosit să dea în el și să-l insulte, fără ca Martin să-i spună vreo vorbă, Bebo spune că acesta a scos din buzunar o scrisoare, pe care domnul Sempere i-o trimisese cu luni de zile înainte și care fusese confiscată. În scrisoare era o notă pe care Isabella i-o scrisese lui Martin pe patul de moarte...

- Ticălosul...
- Valls l-a lăsat acolo, închis cu scrisoarea aceea, căci știa că nimic n-avea să-i facă mai mult răudecât vestea că Isabella murise... Bebo spune că, de cum a ieșit Valls, Martin a citit scrisoarea și a

început să strige, că toată noaptea a urlat și a lovit cu mâinile și capul în ziduri și în ușa de fier. „, Brians a ridicat privirile, iar Fermin a îngenuncheat în fața lui și i-a pus o mână pe umăr.

- Te simți bine, Brians?
- Sunt avocatul lui, a zis cu tremur în glas. Se presupune că am datoria de a-l ocroti și a-l scoate de acolo...

- Ai făcut tot ce-ai putut, Brians. Și Martin o știe. Brians a scuturat tăcut din cap.

- Treaba nu se sfârșește aici, a zis. Bebo mi-a povestit că, deoarece Valls a interzis săi se mai deahârtie și cerneală, Martin a început să scrie pe dosul paginilor pe care i le aruncase în față. Nemaivând cerneală, se tăia pe mâini și pe brațe și-și folosea sângele...

Bebo a încercat să-i vorbească, să-l liniștească... Nu i-a primit nici țigările, nici cuburile de zahăr care-i plăceau atât de mult... Nici măcar nu-l recunoștea. Bebo crede că, după ce a primit vestea că Isabella murise, Martin și-a pierdut mințile de tot și a continuat să trăiască în iadul din propria-i minte... Noapte de noapte striga și toată lumea îl putea auzi. Printre vizitatori, deținuți și personalul închisorii, au început să umble zvonuri. Valls se enerva. În sfârșit, le-a ordonat la doi pistolari de-ai lui să-l ducă într-o noapte...

Fermin a înghițit în sec.

- Unde?

- Bebo nu-i sigur. Din ce-a putut auzi, crede că la o căsoaie părăsită de lângă parcul Guell, un loc unde se pare că în timpul războiului au omorât o mulțime de oameni, pe care apoi i-au îngropat în grădină... Când s-au întors, pistolarii i-au zis lui Valls că totul se rezolvase, dar Bebo mi-a povestit că, chiar în noaptea aceea, i-a auzit vorbind între ei și că nu erau în apele lor. În casa aia se întâmplase ceva. Se pare că acolo mai fusese cineva.

- Cineva?

Brians a ridicat din umeri.

- Deci, David Martin e viu?

- Nu știu, Fermin. Nimeni nu știe.

Barcelona, 1957

Abătut, Fermin vorbea cu un firicel de glas. Evocarea amintirilor părea să-l fi lăsat fără vlagă, și abia dacă se putea ține pe scaun. I-am umplut pentru ultima oară paharul cu vin și l-am privit ștergându-și lacrimile cu mâinile. I-am întins un șervețel, dar l-a ignorat. Ceilalți mușterii de la Can Lluís plecaseră de mult acasă, și am presupus că, probabil, era trecut de miezul nopții, dar nu voiseră să ne spună nimic și ne lăsasera liniștiți în sala de mese. Fermin mă privea epuizat, ca și cum dezvăluirea tainelor pe care le păstrase atâția ani îi răpise până și voința de-a trăi.

- Fermin...
- Știi ce-ai să mă întrebi. Răspunsul e nu.
- Fermin, David Martin e tatăl meu?

Fermin m-a privit cu severitate.

- Tatăl tău e domnul Sempere, Daniel. Niciodată să nu te îndoiești de lucrul ăsta. Niciodată. Am încuviințat. Fermin a rămas neclintit pe scaun, absent, cu privirea pierdută în gol.

- Și tu, Fermin? Cu tine ce s-a întâmplat?

Fermin n-a răspuns imediat, ca și cum acea parte a istoriei n-ar fi avut nici o însemnătate.

- M-am întors pe stradă. Nu puteam să rămân acolo, cu Brians. Nici să stau cu Rociito. Nici cu nimenialtcineva...

Fermin și-a întrerupt povestea, iar eu am continuat-o în locul lui.

- Te-ai întors pe stradă, un cerșetor fără nume, fără nimeni și nimic pe lume, un bărbat pe care toți îl credeau nebun și care ar fi dorit să moară, dacă n-ar fi făcut o promisiune...

- Îi promisesem lui Martin că le voi purta de grijă Isabellei și fiului ei, adică ție. Dar am fost un laș, Daniel. Stătusem atât de mult ascuns, îmi fusese atât de frică să revin, încât, când am făcut-o, mama ta nu mai era...

- De aceea te-am întâlnit în noaptea aia în piața Real? N-a fost o întâmplare? De cât timp mă urmăreai?

- De luni de zile. De ani...

Mi-l închipuiam cum mă urmărea în copilărie, ducându-mă la liceu, jucându-mă în parcul Ciudadela, oprindu-mă cu tata în fața unei vitrine, ca să privesc stiloul despre care credeam din tot sufletul că fusese al lui Victor Hugo, stând în piața Real, ca să-i citesc Clarei și s-o mângâi cu privirea când credeam că nu mă vede nimeni. Un cerșetor, o umbră, o siluetă la care nimeni nu se uita și pe care privirile o ocoleau. Fermin, ocrotitorul și prietenul meu.

- Și de ce nu mi-ai povestit totul după atâția ani? /

- La început am vrut, dar mi-am dat seama că-ți făceam mai mult rău decât bine. Că nimic nu puteaschimba trecutul. Am decis să-ți ascund adevărul, deoarece credeam că e mai bine să-i semeni tatălui tău și nu mie.

Ne-am cufundat într-o lungă tăcere și am schimbat priviri pe furiș, neștiind ce să spunem.

- Unde-i Valls? am întrebat în cele din urmă.
- Nu cumva să-ți dea prin minte, mi-a tăiat-o Fermin.
- Unde-i acum? am întrebat iar. Dacă nu-mi spui tu, află și singur.
- Și ce-ai să faci? Ai să te duci la el acasă ca să-l ucizi?
- De ce nu?

Fermin a râs amar.

- Păi, ai soție, copil, o viață, oameni care te iubesc și pe care îi iubești, ai totul, Daniel.

- Totul, numai pe mama nu.
- Răzbunarea nu-ți va da mama înapoi, Daniel.
- E ușor de spus. Nimeni n-a ucis-o pe a ta...

Fermin a vrut să spună ceva, dar și-a mușcat limba.

- De ce crezi că tatăl tău nu ți-a vorbit niciodată despre război, Daniel? Crezi oare că el nu-și închipuie ce s-a petrecut?

- Dacă-i așa, de ce-a tăcut? De ce n-a făcut nimic?

- Din cauza ta, Daniel. Din cauza ta. Tatăl tău și mulți alții cărora le-a fost dat să trăiască în acei aniași înghițit și au tăcut. N-au mai avut curaj. Erau din toate taberele și de toate culorile. Îi întâlnești pe străzi zi de zi și nici nu-i vezi. Au putrezit de vii în toți acești ani, mâncați pe dinăuntru de durere, pentru ca tu și alții ca tine să puteți trăi. Să nu-ndrăznești să-ți judeci tatăl. N-ai dreptul.

M-am simțit de parcă cel mai bun prieten îmi dăduse un pumn în gură. - Nu te supăra pe mine, Fermin... Fermin a scuturat din cap.

- Nu mă supăr.
- Încerc doar să înțeleg totul mai bine. Lasă-mă să-ți pun o întrebare. Doar una.
- Despre Valls? Nu.
- Doar o întrebare, Fermin. Îți jur. Dacă nu vrei, nu-mi răspunde.

Fermin s-a învoit fără tragere de inimă.

- Mauricio Valls e același Valls la care mă gândesc și eu? am întrebat.

Fermin a încuviințat.

- Același. Ministrul Culturii de până acum patru-cinci ani. Cel ce era în presă o zi da, o zi nu. Marele Mauricio Valls. Autor, editor, gânditor și Mesia revelat al intelectualității naționaliste. Acest Valls, a zis Fermin.

Mi-am dat seama că văzusem de zeci de ori în presă imaginea aceluși individ, că-i auzisem numele și i-l văzusem tipărit pe cotorul câtorva cărți din anticariat. Până în noaptea aceea, Mauricio Valls era una dintre atâtea alte figuri publice care defilează în peisajul șters, căreia

nu-i dăm prea mare atenție, dar care e mereu acolo. Până în noaptea aceea, dacă aș fi fost întrebat cine era Mauricio Valls, aș fi zis că mi-era vag familiar, o figură importantă din acei ani mizerabili, la care nu mă oprisem nicicând. Până în noaptea aceea, nu mi-ar fi dat nicicând prin minte că într-o zi numele lui, chipul lui vor fi pe vecie ale bărbatului care o asasinase pe mama.

- Dar... , am protestat.
- Nici un dar. Ai spus o singură întrebare și ți-am răspuns deja la ea.
- Fermin, nu mă poți lăsa așa...
- Ascultă-mă bine, Daniel.

Fermin m-a privit în ochi și m-a apucat de încheietura mâinii.

- Îți jur că, la momentul potrivit, chiar eu te voi ajuta să dai de ticălos, chiar de-ar fi ultimul lucru pe care îl voi face în viață. Atunci ne vom socoti cu el. Dar nu acum. Și nu așa. L-am privit șovăielnic.

- Promite-mi că n-ai să faci prostii, Daniel. Și-ai să aștepti momentul potrivit. Am lăsat ochii în jos.

- Nu-mi poți cere așa ceva, Fermin.
- Pot și trebuie s-o fac.

M-am învoit în cele din urmă, iar Fermin mi-a dat drumul la mână.

Am ajuns acasă la două noaptea. Dând să intru în portal, am văzut că în anticariat era lumină, o lumină slabă în spatele draperiei de la depozitul din fund. Am intrat pe ușa de la vestibul și l-am găsit pe tata la biroul lui, savurând prima țigară pe care îl văzusem fumând-o în toată viața mea. În fața lui, pe masă, erau un plic deschis și o scrisoare împăturită. Mi-am tras un scaun și m-am așezat dinaintea lui. M-a privit în tăcere, impenetrabil.

- Vești bune? am întrebat, arătând spre scrisoare. Tata mi-a întins-o.
- E de la mătușa ta, Laura, cea din Neapole.
- Am o mătușă la Neapole?
- E sora mamei tale, care a plecat în Italia cu familia în anul în care te-ai născut tu.

Am încuviințat absent. Nu-mi aminteam de ea, iar numele ei abia figura printre cele ale străinilor veniți la înmormântarea mamei cu ani în urmă și pe care nu-i mai văzusem niciodată de atunci.

- Spune că fiica ei vine să studieze la Barcelona și întreabă dacă poate sta aici o vreme. O cheamă Sofia.
- E prima oară când aud de ea, am zis.
- Nu ești singurul.

Ideea că tata va împărți locuința cu o adolescentă necunoscută născută în țară părea prea plauzibilă. - Ce-ai să-i răspunzi?

Tata a ridicat din umeri, indiferent.

- Nu știu. Ceva trebuie să-i răspund.

Am tăcut amândoi aproape un minut, privindu-ne și neîndrăznind să vorbim despre lucrurile care ne interesau cu adevărat și n-aveau nici o legătură cu vizita verișoarei de departe. - Presupun că ai fost cu Fermin, a spus tata în cele din urmă.

Am încuviințat.

- Am cinat la Can Lluís. Fermin era să mănânce și șervețelele. Cum am intrat, am dat de profesorul Alburquerque, care cina acolo, și l-am invitat să treacă pe la anticariat.

Sunetul vocii mele care îndruga banalități avea un ecou acuzator. Tata mă privea încordat.

- Ți-a spus ce-i cu el?
- Cred că-i nervos din pricina nunții și a altor chestii nepotrivite deloc cu el.
- Și atâta tot?

Un bun mincinos știe că minciuna cea mai bună e întotdeauna un adevăr din care s-a sustras piesacheie.

- Ei bine, mi-a povestit lucruri din trecut, de când era în închisoare.
- Atunci presupun că ți-a vorbit și de avocatul Brians.

Ce ți-a spus?

Nu eram sigur ce știa sau bănuia tata și am decis s-o iau cu încetul.

- Mi-a povestit că a fost închis în castelul Montjuic și că a fugit cu ajutorul unui oarecare David Martin, pe care se pare că tu îl cunoșteați.

Tata a tăcut îndelung.

- În fața mea, nimeni n-a îndrăznit niciodată s-o spună, dar știi că unii credeau pe atunci, și încă maicred, că mama ta era îndrăgostită de Martin, a spus, zâmbind atât de trist, încât mi-am dat seama că și el era unul dintre ei.

Tata obișnuia, ca și alții, să surâdă exagerat ca să nu plângă.

- Mama ta era o femeie bună. O soție bună. Nu mi-ar plăcea să gândești lucruri ciudate despre ea după tot ce ți-a povestit Fermin. El n-a cunoscut-o. Dar eu da.

- Fermin n-a insinuat nimic, am mințit. A zis doar că mama și Martin erau prieteni și că ea a încercat să-l ajute să iasă din închisoare, angajându-l pe acest avocat, Brians.

- Îmi imaginez că ți-a vorbit și despre omul acela, Valls... Am șovăit înainte de-a încuviința. Tata azărit consternarea din ochii mei și a scuturat din cap.

- Mama ta a murit de holeră, Daniel. N-am să pricep niciodată de ce Brians s-a încropățânat să-l acuze pe acel om, un birocrat cu visuri de mărire, de o crimă despre care n-avea nici indicii, nici dovezi.

N-am zis nimic.

- Trebuie să-ți scoți ideea asta din cap. Vreau să-mi promiți că n-ai să te mai gândești la asta.

Am tăcut, întrebându-mă dacă tata era cu adevărat atât de ingenuu pe cât părea ori dacă durerea de-a o fi pierdut pe mama îl orbise, trezind în el lașitatea supraviețuitorului. Mi-am amintit de vorbele lui Fermin și mi-am zis că nici eu, nici nimeni altcineva n-aveam dreptul să-l judecăm.

- Promite-mi că nu vei face nici o nebunie și că nu-l vei căuta pe omul ăsta, a insistat. Am încuviințat, fără convingere. M-a apucat de braț.

- Jură-mi. Pe memoria mamei tale.

Durerea îmi încheșta chipul și mi-am dat seama că strângeam din dinți atât de tare, încât erau gata să se spargă. I-am ocolit privirea, dar tata n-a renunțat. L-am privit în ochi, crezând până-n ultima clipă că-l puteam minți.

- Îți jur pe memoria mamei că, atâta vreme cât ești în viață, nu voi face nimic.- Nu asta ți-am cerut.

- E tot ce-ți pot promite!

Tata și-a prins capul între mâini și a respirat adânc.

- În noaptea în care a murit mama ta, sus, în apartament...

- Mi-o amintesc perfect.

- Aveai cinci ani.

- Patru ani și șase luni.

- În noaptea aceea, Isabella mi-a cerut să nu-ți povestesc nicicând ce se întâmplase.

Credea că e maibine așa.

Era întâia oară când îi spunea mamei pe nume în fața mea.

- Știu, tată.

M-a privit drept în ochi.

- Iartă-mă, a murmurat.

Am înfruntat privirea tatei, care uneori părea să îmbătrânească mai abitir doar văzându-mă și amintindu-și. M-am ridicat și l-am îmbrățișat în tăcere. M-a strâns cu putere la piept și, când a izbucnit în plâns, furia și durerea pe care le închisese în suflet în toți acei ani au șiroit ca sângele, în șuvoaie. Atunci am priceput, fără să mi-o pot explica cu certitudine, că încet și inexorabil tata începuse să moară.

Partea a patra

Bănuiala

Barcelona, 1957

Lumina zorilor m-a surprins în pragul odăii unde micul Julian dormea și el o dată, departe de toți și de toate, cu zâmbetul pe buze. Am auzit pașii Beei apropiindu-se pe coridor și i-am simțit mâinile pe spate. - De când ești aici? a întrebat.

- E ceva vreme.
- Ce faci?
- Mă uit la el.

Bea s-a apropiat de leagăn și s-a aplecat să sărute fruntea lui Julian.

- La ce oră ai ajuns ieri? N-am răspuns.
- Cum îi merge lui Fermin?
- Greu.
- Și ție?

Am zâmbit fără nici un chef.

- Nu-mi povestești? a insistat.
- Altă dată.
- Credeam că între noi nu-s secrete, a spus Bea.
- Și eu la fel.

M-a privit uimită.

- Ce vrei să spui, Daniel?
- Nimic. Nu vreau să spun nimic. Sunt foarte obosit.

Ne culcăm?

Bea m-a tras de mână în dormitor. Ne-am întins pe pat și am luat-o în brațe. - În noaptea asta am visat-o pe mama ta, a zis Bea.

Pe Isabella.

Răpăitul ploii a început să râcăie geamurile.

- Eram fetiță mică, iar ea mă ducea de mână. Stăteam într-o casă foarte mare și veche, cu saloaneenorme, un pian cu coadă și o galerie care dădea într-o grădină cu iaz. Lângă iaz era un copil aidoma lui Julian, eu știam însă că în realitate erai tu, dar Isabella îngenunchea lângă mine și mă întreba dacă te putea privi. Tu te jucai în apă cu o bărcuță de hârtie.

Eu îi ziceam că da. Și ea îmi spunea să-ți port de grijă. Să am grijă de tine pe vecie, fiindcă ea trebuia să plece departe.

Am tăcut, ascultând îndelung răpăitul ploii.

- Ce ți-a spus Fermin aseară?

- Adevărul, i-am răspuns. Mi-a spus adevărul.

Bea a tăcut, iar eu am încercat să-i reconstitui istoria lui Fermin. La început, m-a cuprins furia din nou, dar pe măsură ce povestea înainta, m-au năpădit o profundă tristețe și o mare disperare. Pentru mine totul era nou, încă nu știam cum voi conviețui cu tainele și implicațiile dezvăluirilor lui Fermin. Totul avusese loc în urmă cu aproape douăzeci de ani, iar timpul mă condamnase la simplul rol de privitor al spectacolului care îmi întretesuse firele destinului.

Când am tăcut, am citit în ochii Beei îngrijorare și neliniște.

Nu era greu de ghicit la ce se gândea.

- I-am promis tatei că, atâta timp cât va fi în viață, n-am să-l caut pe omul ăsta, Valls, și că n-am săfac nimic, am adăugat, ca s-o liniștesc.

- Cât va fi *el* în viață? Și apoi? Nu te-ai gândit la noi?

La Julian?

- Ba m-am gândit. N-ai de ce să-ți faci griji, am mințit.

După ce-am discutat cu tata, am înțeles că toate s-au petrecut de mult și nu pot face nimic ca să le schimb.

Bea n-a părut prea convinsă de sinceritatea mea.

- Țsta-i adevărul, am mințit iar.

Mi-a înfruntat privirea câteva clipe, dar acelea erau vorbele pe care voia să le audă, așa că în cele din urmă a cedat tentației de-a le crede.

Chiar în după-amiaza acelei zile, pe când ploaia continua să biciuiască străzile pustii și pline de bălți, silueta firoasă și roasă de vreme a lui Sebastian Salgado s-a profilat la ușa anticariatului. Ne-a privit nespus de hrăpăreț prin vitrina din care luminițele ieslei îi băteau drept în față. Purta costumul vechi de la prima vizită, ud de ploaie. M-am apropiat de ușă și i-am deschis. - Ce iesle minunată, a zis.

- Nu intrați?

I-am ținut ușa, și Salgado a intrat șchiopătând. S-a oprit la câțiva pași, sprijinit în baston. Din dreptul tejghelei, Fermin l-a privit cu neîncredere. Salgado a zâmbit.

- Ce multă vreme, Fermin, a spus.

- Te credeam mort, a replicat prietenul meu.

- Și eu pe tine, ca toată lumea. Asta ne-au zis. Că te-au prins pe când încercai să fugi și că audescărcat un glonț în tine.

- N-au avut norocul ăsta.

- Dacă vrei să-ți spun adevărul, mereu am sperat că ai șters-o. Se știe că buruiana rea...

- Mă emoționezi, Salgado. Când ai ieșit?

- Să tot fie vreo lună.

- Nu-mi zice că te-au eliberat pentru bună purtare, a ripostat Fermin.

- Cred că erau plictisiți să-mi tot aștepte moartea. Știi că m-au grațiat? Foaia mi-a semnat-o chiar Franco.

- Presupun că ai înrămat-o.

- O țin la loc de cinste: pe bazinul WC-ului, pentru eventualitatea că mi se termină hârtia.

Salgado a făcut câțiva pași spre tejghea și a arătat cu degetul scaunul din colț.

- Vă deranjează dacă stau jos? Încă nu-s obișnuit să merg mai mult de zece metri în linie dreaptă și iobosesc ușor.

- E al dumatăle, l-am invitat.

Salgado s-a trântit pe scaun și, respirând adânc, și-a masat genunchiul. Fermin îl urmărea ca pe un șobolan abia ieșit din bazinul WC-ului.

- E ciudat că acela despre care toți credeau că va fi primul care o va șterge a rămas ultimul... Știi cum-a ținut în viață în toți acești ani, Fermin?

- Dacă nu te-aș cunoaște, aș zice că dieta mediteraneană și aerul de mare.

Salgado a scos un hohot de râs, care la el suna a tuse răgușită și a bronhii în pragul colapsului.

- Ești același dintotdeauna, Fermin. De-aia îmi și plăceai.

Ce vremuri. Dar nu vreau să vă plictisesc cu asemenea mărunțișuri, cu atât mai puțin pe acest tânăr, că generația lui nu se mai interesează de noi. Ci de charleston sau cum i se mai zice acum. Treceam la afaceri?

- Cum vrei.

- Mai bine cum vrei tu, Fermin. Eu am spus tot ce aveam de spus. O să-mi dai ce-mi datorezi? Sautrebuie să fac scandalul care nu-ți convine?

Fermin a rămas impasibil câteva clipe, care ne-au cufundat într-o tăcere incomodă. Salgado îl pironia

cu ochii, părând gata să scuipe venin. Fermin mi-a aruncat o privire, pe care n-am izbutit s-o descifrez, și a oftat abătut, - Ai câștigat, Salgado.

A scos un obiect mic din buzunar și i l-a întins. O cheie.

Cheia. Ochii lui Salgado s-au aprins ca ai unui copil. S-a ridicat și s-a apropiat încetșor de Fermin. Tremurând de emoție, a luat cheia în singura mână ce-i rămăsese.

- Dacă ai de gând să ți-o bagi iar în rect, te rog să te duci la closet, fiindcă ești într-un local familial, deschis pentru public, l-a avertizat Fermin.

Salgado, care își regăsise culoarea și suflul primei tinereți, s-a topit într-un surâs de nemărginită satisfacție.

- Bine gândit, în fond, mi-ai făcut favoarea vieții păstrând-o în toți acești ani, a declarat.

- La asta și servesc prietenii, a replicat Fermin. Du-te cu Dumnezeu și nu șovăi să ne ocolești pevecie.

Salgado a zâmbit și ne-a făcut cu ochiul. S-a îndreptat spre ieșire, deja pierdut în propriile-i elucubrații. Înainte de-a ieși în stradă, s-a întors pentru o clipă și a ridicat mâna, în semn de salut conciliator.

- Îți doresc noroc și viață lungă, Fermin. Și fii liniștit, secretul tău e în siguranță.

L-am văzut plecând prin ploaie, un moș pe care oricine l-ar fi luat drept un muribund, dar care, eram sigur, în acel moment nu simțea nici stropii reci de ploaie pe chip, nici anii de temniță și lipsuri din sânge. M-am uitat la Fermin, împietrit în picioare, palid și năuc la vederea vechiului tovarăș de celulă. - Îl lăsăm să plece pur și simplu? am întrebat.

- Ai vreun plan mai bun?

După ce-a trecut proverbialul minut de prudență, ne-am repezit în stradă, fiecare cu câte un pardesiu închis la culoare și cu o umbrelă mare cât un parasolar, cumpărată de Fermin dintr-un bazar din port, ca s-o folosească și iarna și vara în escapadele lui cu Bernarda pe plaja Barceloneta.

- Fermin, cu matahala asta o să batem la ochi ca niște copii de cor care cântă fals, l-am avertizat.

- Fii liniștit, neobrăzatul ăsta nu vede decât dublonii de aur cu care ar putea ploua din cer, a replicat Fermin.

Pe strada Condal, Salgado șchiopăta ușor prin ploaie, cam la o sută de metri înaintea noastră. Am redus nițel distanța și l-am văzut pregătindu-se să ia un tramvai ce urca pe Via Layetana. Închizând umbrela din mers, am luat-o la fugă și, ca prin minune, am sărit pe scară. În spiritul celei mai bune tradiții a vremii, am mers atârnați în spatele tramvaiului. Salgado găsisese un loc în față, cedat de un bun samaritean care nu știa cu cine își făcea de lucru.

- Aștia toți trebuie să îmbătrânească. Pentru ca nimeni să nu-si mai aducă aminte că au fost niște ticăloși.

Tramvaiul a străbătut strada Trafalgar și a ajuns la Arcul de Triumf. Ne-am aplecat nițel și l-am văzut pe Salgado neclintit pe scaun. Taxatorul, un bărbat cu o mustață mare și simetrică, ne privea încruntat.

- Să nu vă închipuiți că, dacă mergeți atârnați așa, am să vă scad prețul, că stau cu ochii pe voi decând v-ați urcat.

- Nimeni nu mai apreciază realismul social, a murmurat Fermin. Ce țară.

I-am întins câteva monede și ne-a dat bilete. Începeam să credem că Salgado probabil adormise, dar când tramvaiul a luat-o spre Gara de Nord, s-a ridicat și a tras de semnal, cerând să coboare. Profitând de faptul că vatmanul încetineea viteza, am sărit în fața sinuosului palat modernist ce adăpostea birourile companiei hidroelectrice și am urmat tramvaiul până în stație. L-am văzut pe Salgado coborând, ajutat de doi pasageri, și luând-o spre gară.

- Te gândești la același lucru ca și mine? am întrebat. Fermin a făcut semn că da. L-am urmat pe Salgado până în holul mare al gării, ba ascunzându-ne, ba ieșind dureros în evidență din pricina umbrelei uriașe a lui Fermin. Înăuntru, Salgado s-a apropiat de un șir de căsuțe metalice, aliniat lângă un perete, ca un vast cimitir în miniatură. Ne-am postat pe o bancă, în penumbră. Salgado se oprise și stătea pe gânduri în fața mulțimii de căsuțe.

- O fi uitat unde și-a pus prada? am întrebat.

- Ce să uite. Așteaptă clipa asta de douăzeci de ani.

Acum o savurează.

- Dacă spui tu. ,, Eu cred c-a uitat. Am rămas acolo, privind și așteptând.

- Niciodată nu mi-ai mărturisit unde ai pus cheia când ai fugit din castel... , am îndrăznit să spun. Fermin mi-a aruncat o privire ostilă.
- N-am de gând să abordez subiectul ăsta, Daniel.
- Uită-l.

Așteptarea s-a mai prelungit câteva minute.

- Poate că are un complice pe care îl așteaptă, am presupus.
- Salgado nu-i dintre aceia care împart cu altcineva.
- Dar poate că mai e cineva care...
- Ssst, mi-a închis gura Fermin, arătând spre Salgado, care se mișca în sfârșit.

Bătrânul s-a apropiat de o căsuță și a pus mâna pe ușița din metal. A scos cheia și a băgat-o în broască. A deschis și a privit înăuntru. Chiar atunci, doi jandarmi din Garda Civilă au dat colțul, intrând de pe peron în hol, și s-au apropiat de Salgado, care încerca să scoată ceva din interior.

- Vai, vai, vai... , am șoptit.

Salgado s-a întors și i-a salutat pe cei doi jandarmi. Au schimbat câteva vorbe, iar unul dintre ei a scos dinăuntru un geamantan și l-a pus pe jos, la picioarele lui Salgado. Hoțul le-a mulțumit plin de efuziune, iar cei doi și-au continuat rondul, după ce l-au salutat ducând mâna la borul tricornului.

- Trăiască Spania, a murmurat Fermin.

Salgado a luat geamantanul și l-a cărat pe altă bancă, vizavi de noi.

- N-o să-l deschidă aici, nu-i așa? am întrebat.

Trebuie să se asigure că totul e la locul lui, a replicat Fermin. Ticălosul a așteptat și a suferit ani larând ca să-și recupereze comoara.

Salgado s-a uitat de mai multe ori în jur, ca să se asigure că nu era nimeni prin preajmă, și în sfârșit sa hotărât. L-am văzut deschizând geamantanul doar câțiva centimetri și uitându-se înăuntru.

A rămas aproape un minut nemișcat, în poziția aceea.

Fermin și cu mine ne uitam unul la celălalt fără să pricepem nimic. Brusca, Salgado a închis geamantanul și s-a ridicat. A pornit spre ieșire, lăsând geamantanul în urmă, în fața căsuței deschise. - Ce face oare? am întrebat.

Fermin s-a ridicat și a făcut un semn.

- Tu du-te după geamantan, eu îl urmăresc pe el... Fără să-mi lase timp să răspund, Fermin s-a grăbit să iasă. M-am îndreptat repede spre locul unde Salgado își lăsase geamantanul. Un filfizon care își citea jurnalul pe o bancă din apropiere îi aruncase și el o privire; uitându-se mai întâi în dreapta și-n stânga, ca să se asigure că nu-l vedea nimeni, s-a ridicat și s-a apropiat ca un vultur ce dă târcoale prăzii. Am grăbit pasul. Străinul era gata să-l înhațe, când i l-am smuls din mână ca prin miracol.

- Geamantanul ăsta nu-i al dumitale, am zis. Individul m-a pironit cu o privire ostilă și a strâns mânerul.

- Anunț Garda Civilă? am întrebat.

Speriat, golanul i-a dat drumul și s-a pierdut în direcția peroanelor. L-am dus pe bancă și, asigurându-mă că nimeni nu mă privea, l-am deschis. Era gol.

Doar atunci am auzit vacarmul, am ridicat ochii și am văzut că la ieșirea din gară avusese loc un incident grav. M-am ridicat și am zărit prin geamuri cum cei doi jandarmi își croiau drum printre curioșii adunați în ploaie. Când mulțimea s-a dat deoparte, am văzut că Fermin îngenunchease și îl sprijinea pe Salgado. Bătrânul ținea ochii deschiși sub ploaie. O femeie care intra chiar în acel moment și-a dus mâna la gură.

- Ce s-a întâmplat? am întrebat.

- Un biet bătrân a căzut lat.,,, a zis.

Am ieșit afară și m-am apropiat încetișor de cercul celor care asistau la scenă. Am văzut cum Fermin a ridicat privirea și a schimbat câteva vorbe cu cei doi jandarmi. Unul din ei a încuviințat din cap. Atunci Fermin și-a scos paltonul și l-a întins peste cadavrul lui Salgado, acoperindu-i fața. Când am ajuns acolo, o mână cu doar trei degete ieșea de sub haină, având în palma care strălucea sub ploaie o cheie. L-am tras pe Fermin sub umbrelă și i-am pus o mână pe umăr. Am plecat fără grabă de-acolo. - Ești bine, Fermin?

Bunul meu prieten a ridicat din umeri. - Să mergem acasă, a izbutit să spună.

Îndepărtându-ne de gară, mi-am scos pardesiul și l-am pus pe umerii lui Fermin. Al lui rămăsese pe cadavrul lui Salgado. Nu-mi credeam prietenul în stare de plimbări lungi, așa că am oprit un taxi. I-am deschis portiera și, după ce s-a așezat, am închis-o și am urcat pe cealaltă parte. - Geamantanul era gol, am zis. Cineva i-a făcut-o lui Salgado.

- Cine fură de la un hoț...
- Cine crezi că a fost?
- Poate că aceeași persoană care i-a spus că eu aveam cheia și i-a explicat unde mă găsea, a murmurat Fermin.
- Valls?

Fermin a oftat abătut.

- Nu știu, Daniel. Nu mai știu ce să cred.

Am prins în oglindă privirea taximetristului, care aștepta.

- Mergem la intrarea în piața Real, pe strada Fernando, i-am indicat.
- Nu ne întoarcem la anticariat? a întrebat Fermin, căruia nu-i mai rămăsese în trup nici măcar putereade-a se certa pentru o cursă de taxi.

- Eu da. Dar tu te duci acasă la don Gustavo, ca să-ti petreci restul zilei cu Bernarda.

Am mers în tăcere, în timp ce Barcelona își topea contururile în ploaie. Ajungând la arcadele de pe strada Fernando, unde cu ani în urmă îl cunoscusem pe Fermin, am plătit cursa și am coborât. L-am însoțit pe Fermin până la poarta lui don Gustavo și l-am îmbrățișat.

- Ai grijă de tine, Fermin. Și mănâncă ceva, sau în Bernarda se va înfige un os în noaptea nunții.

- Nu-ți face griji. Dacă vreau, mă îngraș mai ușor ca sopranele. Acum o să urc, o să mă îndop cu fursecurile pe care don Gustavo le cumpără de la Casa Quilez, iar mâine o să fiu tot numai slănină.

- Vedem noi dacă-i adevărat. Complimente logodnicei din partea mea.

- La fel din partea ei, deși, după cum stau lucrurile în plan juridico-administrativ, cred că vom trăi înpăcat.

- Nici vorbă de așa ceva. Ți aduci aminte ce mi-ai zis odată? Că destinul nu face vizite la domiciliu,ci trebuie să mergem noi să-l căutăm?

-! Mărturisesc că luasem vorba dintr-o carte de Carax, Suna frumos.

- Dar eu am crezut-o și continui s-o cred. De aceea îți și spun că destinul tău e să te însori cu Bernarda în toată regula și la data stabilită, cu popi, orez, nume și prenume.

Prietenul meu m-a privit sceptic.

- Cum te văd și cum mă vezi, ai să te însori pe ușa din față, i-am promis unui Fermin atât de dărâmat, încât credeam că nici un pachet cu sugus, nici un film grozav cu Kim Novak

la Femina, exhibând niște *brassieres* [40] ascuțite care sfidau legea gravitației, nu puteau să-i ridice moralul.

- Dacă spui tu, Daniel...
- Tu mi-ai redat adevărul, am zis. Eu am să-ți redau numele.

5

Chiar în acea după-amiază, revenind la anticariat, mi-am pus în mișcare planul de salvare a identității lui Fermin. Primul pas au fost câteva telefoane date din spatele magazinului și stabilirea calendarului de acțiune. Al doilea avea nevoie de talentul unor experți de recunoscută eficacitate.

A doua zi, pe la amiază, care era însoțită și liniștită, m-am dus la biblioteca Del Carmen, unde îmi dădusem întâlnire cu profesorul Albuquerque, cu convingerea că, dacă nici el nu știa, atunci nu știa nimeni.

L-am găsit în sala de lectură principală, înconjurat de cărți și hârtii, concentrat și cu stiloul în mână. M-am așezat în fața lui, de cealaltă parte a mesei, și l-am lăsat să lucreze. Mi-a perceput prezența abia după un minut. Ridicând ochii de la masă, m-a privit surprins.

- Trebuie să fie pasionant ceea ce scrieți, am îndrăznit.
- Lucrez la niște articole despre scriitorii blestemați din Barcelona, a explicat. Îți amintești de unoarecare Julian Carax, un autor pe care mi l-ai recomandat acum câteva luni la anticariat?

- Desigur, am răspuns.
- Păi, am cercetat și am descoperit că are o istorie incredibilă. Știai că un personaj diabolic a căutatani la rând în lumea întreagă cărțile lui Julian Carax ca să le pună pe foc?
- Nu mai spuneți, am exclamat, prefăcându-mă uimit.
- Un caz foarte curios. O să-ți dau să citești după ce termin.
- Ar trebui să scrieți o carte pe această temă, am propus.

Istoria secretă a Barcelonei prin prisma scriitorilor ei blestemați și interziși în versiunea lor oficială. Intrigat, profesorul a cântărit ideea.

- Adevărul e că mi-a trecut și mie prin minte, dar am atât de mult de lucru cu ziarele și universitatea...
- Dacă n-o scrieți dumneavoastră, n-o s-o scrie nimeni. ..
- Păi, uite, poate mă leg la cap fără să mă doară și o fac. Nu știu de unde o să scot timpul necesar;dar...
- Sempere & Fiii vă oferă propriul fond editorial și consultanță pentru orice ați avea nevoie.- Am să țin minte. Ei? Mergem la masă?

Profesorul Albuquerque a strâns pânzele pe ziua aceea și ne-am dus la Casa Leopoldo, unde, cu niște vin și jambon rustic în față, am așteptat să ni se aducă două cozi de taur din meniul zilei.

- Cum îi merge bunului nostru prieten Fermin? Acum două săptămâni, la Can Lluís, mi s-a părut foarte abătut.
- Chiar despre el aș vrea să vă vorbesc. E o chestiune mai delicată, și trebuie să vă rog ca totul să rămână între noi.
- Categorie. Ce pot face?

Am început să-i schițez succint problema, evitând să intru în detaliile dure ori inutile. Profesorul a intuit că erau de povestit mai multe lucruri decât îi dezvăluiam, dar s-a dovedit de o discreție exemplară.

- Să vedem dacă am înțeles, a zis. Fermin nu-și poate folosi identitatea, fiindcă oficial a fost declarat mort acum aproape douăzeci de ani și, ca atare, nu există pentru stat.
- Corect.
- Dar, din ce-mi povestești, identitatea anulată era și ea fictivă, căci Fermin și-o inventase în timpul războiului, ca să-și scape pielea.
- Corect.
- De aici mă pierd. Ajută-mă, Daniel. Dacă Fermin a renunțat deja la identitatea falsă, de ce n-ai folosește alta acum ca să se poată însura?
- Din două motive, domnule profesor. Primul e pur practic, fiindcă, fie că-și folosește numele, fie că-și inventează altul, Fermin n-are nici o identitate și, ca atare, orice ar alege, trebuie să plece de la zero.
- Dar vrea să fie în continuare Fermin, presupun.
- Exact. Și acesta este al doilea motiv, care nu-i nici practic, nici spiritual, ca să zic așa, dar e mult mai important. Fermin dorește să fie Fermin și în viitor, fiindcă acesta e bărbatul de care s-a îndrăgostit Bernarda, care ne e prieten și pe care îl cunoaștem, dar și cel care vrea el să fie. De ani de zile, omul care a fost nu mai există pentru el. E o piele de care s-a lepădat. Nici eu, care sunt probabil cel mai bun prieten al lui, nu știu cum a fost botezat. Pentru mine, pentru toți cei care îl iubesc și, mai ales, pentru el însuși, este Fermin Romero de Torres. Și, în fond, dacă e să-i oferim o nouă identitate, de ce să nu fie chiar a lui?

Profesorul Albuquerque a încuviințat în cele din urmă.

- Corect, a dat sentința.
- Atunci, domnule profesor, vi se pare ceva realizabil?
- Ei bine, e o misiune mai demnă de Don Quijote ca oricare alta, a estimat profesorul. Cum să-i oferim uscățivului don Fermin de La Mancha o spiță, un ogar și un maldăr de terfeloage false, ca să se însoare cu frumoasa Bernarda del Toboso în ochii Domnului și ai Registrului Civil.
- M-am tot gândit și am tot cercetat legile, am zis.

Identitatea unei persoane începe, în țara asta, cu un certificat de naștere care, dacă te pui să-l studiezi, e un document foarte simplu.

Profesorul a ridicat din sprâncene.

- Ceea ce-mi sugerezi e delicat. Ca să nu mai spun că-i un delict grav.
- Mai curând fără precedent, cel puțin în anele judiciare. Am verificat.
- Continuă, e interesant.

Să presupunem că, ipotetic vorbind, cineva ar avea acces la birourile Registrului Civil și ar putea, cum s-ar zice, să planteze un act de naștere în arhive... N-ar fi acesta baza suficientă pentru a stabili identitatea cuiva?

Profesorul a clătinat din cap.

- Pentru un nou-născut, poate, dar, dacă vorbim - ipotetic - de un adult, ar fi necesar să se creeze un întreg istoric documentar. Chiar dacă ai avea, ipotetic, acces la arhivă. De unde ai scoate toate aceste documente?

- Să zicem că aș putea crea o serie de facsimile credibile. Vi se pare posibil?

Profesorul a chibzuit îndelung.

- Principalul risc ar fi că s-ar putea descoperi și da în vileag fraudă. Ținând seama că, în acest caz, partea, să zicem, amenințătoare, ce poate alerta asupra inconsistenței actelor, a pierit, problema se reduce la: unu, accesarea arhivei și introducerea în sistem a unui dosar cu istoricul identității fictive, dar bine definite; și doi, generarea tuturor actelor necesare pentru stabilirea acelei identități. Mă refer la hârtii de toate culorile și soiurile, de la certificatele de botez ale parohiilor până la legitimații, atestate...

- Cât privește primul punct, înțeleg că scrieți o serie de reportaje despre minunile sistemului legalspaniol, la cererea prefecturii și în vederea unei istorii a instituției. Cercetând nițel, am aflat că, în bombardamentele din timpul războiului, unele arhive ale Registrului Civil au fost distruse. Asta înseamnă că sute sau chiar mii de identități au trebuit refăcute cum s-a nimerit. Eu nu-s expert, dar îndrăznesc să presupun că acest fapt ar lăsa descoperită o gaură de care ar putea profita cineva bine informat, cu relații și cu un plan.

Profesorul m-a privit cu coada ochiului.

- Văd că ai desfășurat o adevărată investigație, Daniel.

- Iertați-mi îndrăzneala, domnule profesor, dar pentru mine fericirea lui Fermin merită așa ceva și chiar mai mult.

- Asta-ți face onoare. Dar i-ar putea aduce și o condamnare serioasă celui care, făcând așa ceva, ar fi prins cu mâța-n sac.

- De aceea m-am și gândit că, dacă ar avea, ipotetic, acces la o asemenea arhivă reconstituită la Registrul Civil, cineva și-ar putea lua un ajutor care, ca să spunem așa, și-ar asuma partea cea mai riscantă a operațiunii.

- În acest caz, ipoteticul ajutor ar trebui să-i poată garanta pe viață celui ce-i ușurează munca oreducere de douăzeci la sută din prețul oricărui volum cumpărat de la Sempere & Fiii. Și o invitație la nunta nou-născutului.

- Asta-i de la sine înțeles. Chiar și douăzeci și cinci la sută. Deși știi că, în fond, sunt și unii care, ipotetic, s-ar aventura să colaboreze *pro bono* [\[41\]](#), fără să ceară nimic în schimb, doar pentru plăcerea de a-i băga un gol regimului putred și corupt.

- Sunt profesor, Daniel. Șantajul sentimental nu ține la mine.

- Pentru Fermin, atunci.

- Asta-i altceva. Să trecem la aspectele tehnice.

Am scos bancnota de o sută de pesete de la Salgado și i-am arătat-o.

- Țasta-i bugetul meu pentru cheltuieli și taxe de expediție, am subliniat.

- Văd că ești galant pe banii altuia, dar e mai bine să-i ții pentru alte cheltuieli de care va fi nevoie înacest demers, fiindcă serviciile mele le ai pe răboj, a observat profesorul. Stimat ajutor, ceea ce mă neliniștește cel mai mult e necesara conspirație documentară. Pe lângă piedici și liturghiere, noii centurioni ai regimului au dublat structura birocratică și așa uriașă, demnă de cele mai urâte coșmaruri ale amicului Franz Kafka. Cum îți spuneam, un atare caz necesită generarea a tot soiul de scrisori, cereri, petiții și alte acte care să poată părea credibile și să aibă consistența, tonul și mirosul proprii unui dosar desuet, prăfuit și imposibil de pus sub semnul întrebării...

- Aici suntem acoperiți, am spus.

- Voi avea nevoie să cunosc lista participanților la conspirație, ca să mă asigur că nu joci la cacealma.

Am început să-i explic și restul planului meu. - Ar putea funcționa, a conchis.

De cum a sosit mâncarea, am amânat subiectul, schimbând vorba. La cafea, n-am mai răbdut, deși îmi mușcasem limba întreaga masă, și, prefăcându-mă că totul n-avea nici o însemnătate pentru mine, am trântit-o:

- Ce mai, domnule profesor, alaltăieri discutam cu un client în anticariat și, hodoronc-tronc, a venit vorba despre Mauricio Valls, care a fost ministru al Culturii și multe altele. Ce știți despre el?

Profesorul a ridicat dintr-o sprânceană.

- Despre Valls? Păi, ce știe toată lumea, presupun.

- Sigur știți mai mult decât toată lumea, domnule profesor. Mult mai mult.

- Ei bine, adevărul e că de mult nu i-am mai auzit numele, dar până de curând Mauricio Valls era un adevărat personaj. Cum spuneai, a fost ani la rând un ministru al Culturii strălucit și faimos, director a numeroase instituții și organisme, cu o poziție bună printre cei de la putere și de mare prestigiu în domeniu, pila multora, răsfățatul paginilor culturale din presa spaniolă... Îți spun, un personaj vestit. Am zâmbit șters, ca și cum surpriza mi-ar fi fost plăcută. - Și nu mai este?

- Sincer să fiu, aș zice că de la o vreme a dispărut din peisaj, sau cel puțin din sfera publică. Nu-s sigur dacă n-a primit o ambasadă ori un post într-o instituție internațională, știi cum merg chestiile astea, dar adevărul e că de la o vreme i-am pierdut urma... Știi că în

urmă cu ceva ani înființase împreună cu câțiva asociați o editură. Aceasta merge bine și publică fără preget. De fapt, primesc lunar invitații la lansări ale unor titluri scoase acolo.

- Vine și Valls la ele?

- Pe vremuri, venea. Râdeam mereu de el, fiindcă vorbea mai mult despre sine decât despre cartea șiautorul pe care îi prezenta, dar asta era de mult. Nu-l mai văd de ani de zile. Pot să te întreb de ce te interesează, Daniel? Nu-mi închipuiam că te-ar putea preocupa micul bâlci al deșertăciunilor din literatura noastră.

- Din simplă curiozitate.

- Bine.

Profesorul Alburquerque a plătit nota, privindu-mă cu coada ochiului.

- Nu știu de ce am impresia că nu-mi spui niciodată decât jumătate, dacă nu chiar un sfert, din tot ceștii.

- Cândva am să vă spun și restul, domnule profesor. Vă promit.

- N-ar fi rău, fiindcă orașele n-au memorie și au nevoie de cineva ca mine, un înțelept cu mintealimpede, ca să le-o păstreze vie.

- Asta ne și e înțelegerea: mă ajutați să rezolv problema lui Fermin, iar eu vă povestesc unele lucruripe care Barcelona ar prefera să le uite. Pentru istoria dumneavoastră secretă.

Profesorul mi-a întins mâna, iar eu i-am strâns-o.

- N-am să-ți uit făgăduiala. Revenind la Fermin și la actele pe care va trebui să le scoatem dinpălărie...

- Cred că am omul potrivit pentru această misiune, am răspuns.

6

Vechiul meu cunoscut, Oswaldo Dario de Mortenssen, prințul copiștilor din Barcelona, își savura pauza de după prânz în ghereta lui de lângă palatul Virreina, cu o cafea la care adăugase puțin coniac și o țigară ieftină de foi, când m-a văzut venind spre el și m-a salutat cu mâna.

- Fiul risipitor se întoarce. Te-ai răzgândit? Ne apucăm de răvașul ăla de dragoste ce-ți va garantaaccesul la fermoarele și nasturii interziși ai puicuței dorite?

I-am arătat din nou verigheta și a dat aprobator din cap, amintindu-și.

- Scuză-mă. Obişnuința. Mata ești ca înainte. Cu ce te pot ajuta?

- Alaltăieri mi-am amintit de numele dumitale, don Oswaldo. Eu lucrez într-un anticariat și am găsitun roman pe care l-ai publicat în '33, *Călăreții din amurg*.

Oswaldo a lăsat să-i zboare amintirile și a zâmbit nostalgic.

- Ce vremuri. Neobrăzații ăia de Barrido și Escobillas, editorii mei, mi-au șterpelit și ultimul sfaņț.Să-i ia naiba pe amândoi și să-i țină sub cheie. Însă m-am amuzat scriind romanul, iar asta n-are să mi-o ia nimeni.

- Dacă ți-l aduc într-o zi, îmi dai un autograf?
- Firește. A fost cântecul meu de lebedă. Lumea nu era pregătită pentru westernuri în delta Ebrului, cutâlhari în bărci în loc de cai și țăntari cât un pepene verde care își ridicau tabăra alături de ei.

- Ești un Zane Grey [\[42\]](#) al litoralului ..
- Chiar mi-ar fi plăcut. Ce pot să fac pentru mata, tinere?
- Să mă ajuți cu arta și inteligența dumitale într-o ispravă nu mai puțin eroică.
- Sunt numai ochi și urechi.
- Ajută-mă să inventez un trecut documentar pentru un prieten de-al meu, ca să se poată însura fărăpiedici judiciare cu femeia iubită.

- E un om bun?
- Cel mai bun pe care-l cunosc.
- Atunci nu mai spune nimic. Favoritele mele au fost mereu nunțile și botezurile.
- Va fi nevoie de cereri, rapoarte, petiții, certificate și tot tacâmul.
- Nici o problemă. Îi vom pasa o parte din logistică lui Luisito, pe care îl știi deja, am deplinăîncredere în el și-i artist în douăsprezece caligrafii diferite.

Am scos bancnota de o sută de pesete refuzată de profesor și i-am întins-o. Oswaldo a făcut ochii cât cepele și a băgat-o rapid în buzunar.

- Și se mai zice că în Spania nu se poate trăi din scris, a protestat.
- Acoperă cheltuielile operative?
- Cu prisosință. După ce organizez totul, am să-ți spun cât te costă întreaga glumă, dar acum, pemoment, îndrăznesc să spun că ne vor fi de-ajuns șaptezeci și cinci de pesete.
- Las totul la latitudinea dumitale, Oswaldo. Prietenul meu, profesorul Albuquerque...

- Mare scriitor, m-a întrerupt Oswaldo.
- Dar și mai mare domn. Cum îți spuneam, profesorul va trece pe aici și-ți va aduce lista actelornecesare și toate amănuntele. Pentru orice ai nevoie, mă găsești la anticariatul Sempere & Fiii. Auzind numele, s-a luminat la față.

- Sanctuarul. Când eram tânăr, mergeam acolo sâmbătă de sâmbătă, pentru ca domnul Sempere să-mideschidă ochii.

- Bunicul meu.
- Nu mai vin de câțiva ani, fiindcă finanțele mele sunt mai puțin decât minime, și practic împrumutulbibliotecar.

- Atunci, fă-ne onoarea de a reveni la anticariat, don Oswaldo, ca la dumneata acasă și ne împăcăm lapreț.

- Așa voi face.

Mi-a întins mâna și i-am strâns-o.

- E o onoare să fac afaceri cu familia Sempere.
- Vei fi primul dintre toți.
- Și de șchiopul ăla care visa marea cu sarea ce s-a ales?

- Păi, nu tot ce strălucește-i aur.
- Semnul acestor vremuri...

Barcelona, 1958

Ianuarie a sosit învăluit într-un cer cristalin și o lumină geroasă, care sufla praf de nea pe acoperișurile orașului. Soarele strălucea zi de zi, smulgând fâșii lucioase și întunecate din fațadele Barcelonei străvezii, unde autobuzele erau goale la etaj, iar tramvaiele lăsau un halou de abur pe șine.

Ornamentele de Crăciun străluceau în ghirlande de foc albastru deasupra străzilor din orașul vechi și dulcile urări de pace și liniște ce picurau din colinde prin mii de difuzoare până la picioarele dughenelor și magazinelor se impuseseră suficient pentru ca, atunci când unui șmecher i s-a năzărit să-i înfunde pe cap o bonetă catalană pruncului Iisus din ieslea pusă de primărie în piața San Jaime, paznicul, în loc să-l ducă în ghionturi la secție, cum îi cerea o ceată de bigote, s-a făcut că nu-l vedea, până când cineva a anunțat arhiepiscopia și au venit trei călugărițe să restabilească ordinea.

Vânzările de Crăciun atinseseră punctul culminant și o stea festivă, de forma unor numere negre, din registrul contabil al firmei Sempere & Fiii ne garanta că vom putea cel puțin să ținem piept facturilor la lumină și căldură, iar dacă aveam noroc, puteam avea mâncare caldă măcar o dată pe zi. Tata părea să-și fi recăpătat curajul și decretase că anul viitor nu vom mai împodobi anticariatul în ultimul moment.

- Avem o iesle pentru multă vreme, a șoptit Fermin fără entuziasm.

După ce-a trecut și Ziua Regilor Magi, tata ne-a dat instrucțiuni să împachetăm cu grijă ieslea și s-o ducem în demisol până la viitorul Crăciun.

- Cu grijă, ne-a atras tata atenția. Să nu aflu că v-au alunecat cutiile din greșeală, Fermin.

- O vom păzi ca pe aur, domnule Sempere. Răspund cu viața pentru ea și pentru toate animalele de fermă ce stau lângă pruncul în scutece.

După ce am făcut loc cutiilor cu ornamente de Crăciun, m-am oprit o clipă să arunc o privire prin demisol și prin cotloanele sale uitate. Ultima oară când fuseserăm acolo, discuția o luase pe căi de care nici Fermin, nici eu nu voiam să mai pomenim, dar care îmi stăruiau încă în minte. Fermin părea să-mi fi citit gândurile și a scuturat din cap.

- Nu-mi spune că tot te mai gândești la răvașul tâmpitului ăluia.
- Uneori.
- Sper că nu i-ai zis nimic donei Beatriz.
- Nu. L-am pus la loc, în buzunarul paltonului, și n-am zis nimic.
- Și ea? N-a pomenit de scrisoarea primită de la don Juan Tenorio?

Am clătinat din cap. Fermin a strâmbat din nas, semn că asta nu era de bun augur. - Ai hotărât deja ce vei face?

- În ce privință?

- Nu face pe prostul, Daniel. Ai să-ți urmărești soția la întâlnirea cu tipul ăla la Ritz și să faci o scenă sau nu? - Presupui, deci, că se va duce, am protestat.

- Tu nu?

Am lăsat ochii în jos, scârbit de mine însumi.

- Ce soț n-are încredere în nevastă-sa? am întrebat.

- Îți dau nume și prenume ori e suficientă o statistică?

- Eu am încredere în Bea. N-o să mă înșele. Ea nu-i așa.

Dacă are ceva de spus, o să-mi spună în față, fără ocolișuri.

- Atunci n-ai de ce să-ți faci griji, nu-i așa?

Ceva din tonul lui Fermin mă făcea să cred că era decepționat de bănuielile și nesiguranța mea și, cu toate că n-avea s-o admită nicicând, îl întrista faptul că-mi pierdeam vremea cu gânduri meschine și mă îndoiam de sinceritatea unei femei pe care n-o meritam.

- Probabil mă crezi tont. Fermin a clătinat din cap.

- Nu. Cred că ești un om norocos, cel puțin în dragoste, și că, la fel ca toți oamenii norocoși, nici nuți dai seama.

O lovitură în ușa din capul scării ne-a atras atenția.

- Dacă n-ați găsit petrol acolo jos, fiți amabili și urcați odată, că avem treabă, a strigat tata.

Fermin a oftat.

- De când nu mai e pe minus, a devenit un tiran, a remarcat Fermin. Vânzările îi dau curaj. Cine l-avăzut și îl vede, ..

Zilele se scurgeau ca picurate din pipetă. Fermin acceptase, în cele din urmă, să le încredințeze pregătirile și detaliile banchetului și nunții tatălui meu și foi don Gustavo, care își asumaseră rolul de figuri paterne și autoritare în domeniu. Ca naș, eu dădeam sfaturi comitetului director, iar Bea îndeplinea rolul de director artistic și-i coordona cu o mână de fier pe toți cei implicați.

- Fermin, Bea a zis să mergem la Casa Pantaleoni, ca să-ți probezi costumul.

- Dacă nu-i cu dungi...

Îi jurasem și răsjurasem că, până în momentul nunții, își va fi primit deja numele, iar prietenul lui, părintele paroh, avea să poată spune „Fermin, o iei de soție pe” fără să sfârșim cu toții la mititica, dar pe măsură ce data se apropia, pe Fermin îl încercau temerile și spaimile. Cu rugăciuni și fursecuri, Bernarda supraviețuia suspansului, deși, după ce doctorul discret și de încredere îi confirmase sarcina, mare parte din timp lupta cu ametelele și grețurile, fiindcă totul arăta că primul născut al lui Fermin sosea pus pe bătaie.

În acele zile de calm aparent și înșelător, cedasem curentului tulbure și întunecat ce mă târa încet în miezul unui sentiment nou și irezistibil: ura.

În clipele libere, mă duceam în secret la Ateneul din strada Canuda, căutând urmele pașilor lui Mauricio Valls în hemerotecă și în fondurile catalogate. Ceea ce ani la rând fusese o imagine ștearsă, fără însemnătate, căpăta cu fiecare zi o limpezime și o precizie tot mai dureroase. Cercetând, am reconstituit treptat traiectoria publică a lui Valls din ultimii cincisprezece ani. Trecuse multă vreme de la debutul lui de caracudă a regimului. De-ai fi dat crezare ziarelor (exagerare care pentru Fermin era egală cu a crede că sucul TriNaranjus se obține storcând portocale proaspete din Valencia), don Mauricio Valls, care avea pile mari, își văzuse cu timpul dorințele devenind realitate și ajunsese o stea scilpitoare pe firmamentul artelor și literelor din Spania.

Avusese o ascensiune imparabilă. Începând din 1944, adunase funcții și numiri oficiale de relevanță tot mai mare în lumea instituțiilor academice și culturale din țară. Scrisese articole, discursuri și publicații cu găleata. Orice concurs, congres sau festivitate culturală care voia să-și țină rangul avea nevoie de participarea și prezența lui don Mauricio. În 1947, fondase împreună cu doi asociați Societatea Generală de Editură Ariadna, cu birouri în Madrid și Barcelona, pe care presa se străduia s-o canonizeze drept „marca de prestigiu” a literelor spaniole.

În 1948, aceeași presă obișnuia să-l numească pe Mauricio Valls „cel mai strălucit și respectat intelectual al noii Spanii”. Cei ce se autointitulau intelectualitatea țării și cei ce aspirau să ajungă printre ei păreau actorii unei pasionante povești de iubire cu don Mauricio. Redactorii paginilor culturale nu mai pridideau cu elogiile și adulările, aspirau la favorurile lui și, cu puțin noroc, la publicarea prin editura lui a operelor pe care le țineau în sertar, pentru a intra astfel în amfiteatrul oficial și a-i savura dulcea miere, chiar dacă pe firimituri de pâine.

Valls învățase regulile jocului și era stăpân pe eșichier ca nimeni altul. La începutul anilor '50, faima și influența lui depășeau deja cercurile oficiale, pătrunzând treptat în așa-numita societate civilă și printre cei ce o serveau. Lozincile lui Mauricio Valls deveniseră canonul adevărurilor revelate, însușit și repetat sârguincios de oricare cetățean din selecta tabără a celor trei-patru mii de spanioli cărora le plăcea să se creadă culți și să-și privească peste umăr concetățenii pedestri.

Pe drumul spre culme, Valls adunase în jurul lui un cerc îngust de personaje înrudite, care îi ciuguleau din palmă și se aflau în fruntea instituțiilor și în posturi de putere. Dacă cineva îndrăznea să pună sub semnul îndoielii vorbele ori valoarea lui Valls, presa se punea să-l crucifice fără preget și, după ce-i schița un portret terifiant și inacceptabil, bietul nefericit devenea un paria, un cerșetor nebăgat în seamă, căruia i se închideau toate ușile și ale cărui unice opțiuni erau uitarea sau exilul.

Mi-am petrecut ore în șir citind, peste și printre rânduri, comparând istoria și versiunile ei, catalogând date și făcând liste cu victoriile și cadavrele ascunse în dulapuri. În alte circumstanțe, dacă obiectul studiului meu ar fi fost pur antropologic, mi-aș fi scos pălăria în fața lui don Mauricio și a jocului său iscusit. Nimeni nu putea nega că învățase să citească în inima și sufletul concetățenilor lui și să tragă de firele care le puneau în mișcare dorințele, speranțele și himerele.

Din zilele cât am studiat versiunea oficială a vieții lui Valls am rămas doar cu certitudinea că mecanismul edificării unei noi Spanii se perfecționa treptat și că meteorica ascensiune la putere și la altare a lui don Mauricio evidenția tiparul în creștere și cu aspirații de viitor care, cu siguranță, urma să supraviețuiască regimului și să prindă rădăcini puternice și inamovibile în tot teritoriul vreme de multe decenii.

În 1952, Valls a ajuns în vârf, primind pentru trei ani un portofoliu la Ministerul Culturii, de care a profitat pentru a-și întări poziția dominantă și a-și sprijini lacheii în puținele poziții pe care încă nu le controlau. Tonul proiecției lui publice a atins o monotonie de aur. Vorbele îi erau citate ca surse de cunoaștere și certitudine. Era mereu prezent în jurii, comisii și tot soiul de sinecure. Colecția de diplome, lauri și decorații îi creștea fără preget.

Și, brusc, s-a petrecut ceva ciudat.

N-am observat la primele lecturi. Cortegiul de laude și știri despre don Mauricio continua fără oprire, dar începând din 1956 se observa un amănunt îngropat printre toate informațiile, în contrast cu cele de dinaintea acestui an. Tonul și conținutul veștilor nu se schimbaseră, dar tot citindu-le, recitindule, comparându-le, am remarcat ceva.

Don Mauricio Valls nu mai apăruse în public.

Numele, prestigiul, reputația și puterea îi erau în creștere.

Dar el lipsea. După 1956, nu mai erau nici fotografii, nici mențiuni despre prezența lui, nici referiri directe despre participarea sa la activități publice.

Ultima tăietură de jurnal care menționa prezența lui Mauricio Valls era datată 2 noiembrie 1956 și relata că fusese decorat pentru cea mai apreciată muncă editorială a anului, la solemnitatea de la Circulo de Bellas Artes [\[43\]](#) din Madrid, în prezenta celor mai înalte autorități și a elitei de moment. Textul respecta tiparul obișnuit și previzibil al genului, fiind o știre scurtă. Mai interesantă era poza ce o însoțea, ultima în care apărea Valls, cu puțin înainte de-a împlini șaiszeci de ani. Purta un costum elegant, bine croit, și zâmbea. În timp ce publicul îl ovaționa umil și cordial. Lângă el erau și alți obișnuiți ai aceluși soi de manifestări, iar în spate, ușor în afara cadrului și cu niște chipuri severe și impenetrabile, doi tipi cu costume și ochelari negri. Nu păreau să participe la festivitate. Erau severi, la limita farsei. Vigilenți.

După seara de la Circulo de Bellas Artes, nimeni nu l-a mai văzut pe don Mauricio Valls în fotografii ori în public. Oricât m-am străduit, n-am izbutit să mai descopăr o altă poză. Obosit de atâta explorat piste moarte, am luat-o de la capăt și am reconstruit istoria personajului, până am memorat-o ca pe a mea. Îi luam urma, sperând să dau de o pistă, de un indiciu despre unde se afla bărbatul ce surâdea în fotografii și-și plimba vanitatea pe infinite pagini care ilustrau existența unei curți servile, dornică de favoruri. Îl căutam pe bărbatul care îmi ucisese mama ca să-și ascundă rușinea de a fi, fără nici o îndoială, cel care era, ceea ce nimeni nu părea capabil să admită.

Am început să urăsc, chiar în după-amiezile solitare petrecute în bătrâna bibliotecă a Ateneului, unde în urmă cu nu prea mult timp îmi dedicam visurile unor cauze mai curate, ca pielea primei mele iubiri imposibile, oarba Clara, sau misterele lui Julian Carax și ale romanului său *Umbra vântului*. Cu cât îmi venea mai greu să dau de urma lui Valls, cu atât îi refuzam mai mult dreptul

de-a dispărea și a-și șterge numele din istorie. Din istoria mea. Trebuia să aflu ce se alesese de el. Trebuia să-l privesc în ochi, chiar și numai pentru a-i reaminti că o anumită persoană, una singură din tot universul, știa cine era el cu adevărat și ce făcuse.

Într-o seară, sătul să tot alerg după fantasme, mi-am întrerupt munca în hemerotecă și am ieșit la plimbare cu Bea și Julian prin Barcelona curată și însoțită, pe care aproape o uitasem. Am mers pe jos de acasă până în parcul Ciudadela. M-am așezat pe o bancă și m-am uitat la Julian, care se juca cu maică-sa pe iarbă. Privind-i, mi-am repetat vorbele lui Fermin. Eu, Daniel Sempere, eram un om norocos. Un om norocos care îngăduise unei ranchiune oarbe să crească înlăuntrul lui până ajunsese să-i fie silă de el însuși.

Fiul meu își satisfăcea una dintre pasiuni: mergea în patru labe cât îl țineau puterile. Bea îl urmărea îndeaproape. Din când în când, Julian se oprea și mă privea. Un vânticel a săltat fusta Beei și Julian a pufnit în răs. Am aplaudat, iar Bea mi-a aruncat o privire dezaprobatoare. Am întâlnit ochii fiului meu și mi-am zis că în curând mă va crede cel mai înțelept și mai bun om din lume, posesorul tuturor răspunsurilor. Și mi-am zis că nicicând nu-l voi mai pomeni pe Mauricio Valls și nu-i voi mai urmări umbra.

Bea a venit să se așeze lângă mine. Julian a urmat-o în patru labe până la bancă. Atunci când mi-a ajuns la picioare, l-am luat în brațe, iar el a început să-și șteargă mâinile pe reverele jachetei mele.

- Abia am scos-o de la curățat, a zis Bea.

Am ridicat din umeri, resemnat. Bea s-a aplecat și m-a luat de mână.

- Grozave picioare, am zis.

- N-ai nici un haz. Dar fiul tău învață. Bine că n-a fost nimeni pe-aici.

- Păi, era un bunicuț pitit după un jurnal, cred că a făcut tahicardie.

Julian a decis că *tahicardie* era vorba cea mai haioasă pe care o auzise în viața lui, și am petrecut mare parte din drumul spre casă cântând "ta-hi-car-die", în vreme ce, mergând cu câțiva pași în fața noastră, Bea scotea scânteii pe nas și pe gură.

În noaptea aceea, pe 20 ianuarie, Bea l-a culcat pe Julian, apoi a adormit pe sofa, lângă mine, pe când eu reciteam pentru a treia oară un vechi roman de David Martin, pe care Fermin îl găsisese în lunile de exil de după fuga din închisoare și îl păstrase în toți acei ani. Savuram cu plăcere fiecare moment și descompuneam arhitectura fiecărei fraze, închipuindu-mi că, dacă descifram muzica acelei proze, aveam să aflu ceva despre bărbatul pe care nu-l cunoscusem și despre care toți mă asigurau că nu-mi era tată. Dar în acea noapte nu eram în stare de nimic. Înainte de sfârșitul frazei, gândul mi-o lua razna de pe pagină, și nu vedeam în față decât scrisoarea prin care Pablo Cascos Buenda îi dădea întâlnire soției mele la hotelul Ritz a doua zi la orele două după-amiază.

În cele din urmă, am închis cartea și m-am uitat la Bea, care dormea lângă mine, intuind în ea de o mie de ori mai multe taine decât în istoriile lui Martin și în sinistrul oraș al blestemaților

pe care îl imaginase. Era trecut de miezul nopții, când Bea a deschis ochii și a observat că o priveam. Mi-a zâmbit, deși ceva de pe fața mea îi trezise o umbră de neliniște.

- La ce te gândești? a întrebat.

- La cât sunt de norocos, am răspuns.

Bea m-a privit lung; în ochi i se citea îndoiala.

- O spui ca și cum n-ai crede-o.

M-am ridicat și i-am întins o mână.

- Hai în pat, am invitat-o.

Mi-a luat mâna și m-a urmat pe hol până în dormitor.

M-am întins pe pat și am privit-o în tăcere.

- Te porți ciudat, Daniel. Ce-i cu tine? Am spus eu ceva?

Am clătinat din cap, oferindu-i un zâmbet alb ca minciuna.

Bea l-a acceptat și a început să se dezbrace pe îndelete. Niciodată nu-mi întorcea spatele când se dezbrăca, nici nu se ascundea în baie sau după ușă, după sfatul manualelor de igienă matrimonială promovate de regim. O priveam senin, citindu-i liniile trupului. Bea m-a privit drept în ochi. Și-a pus cămașa de noapte pe care eu o detestam și s-a băgat în pat, cu spatele la mine.

- Noapte bună, a zis cu glas sugrumat și, pentru cine o cunoștea bine, supărat.

- Noapte bună, am murmurat.

Auzind-o respirând, am știut c-a ațipit abia după o jumătate de ceas, dar până la urmă oboseala a fost mai tare decât purtarea mea ciudată. Am rămas lângă ea, șovăind dacă s-o trezesc, ca să-i cer iertare, sau pur și simplu s-o sărut. N-am făcut nimic. Am stat acolo nemișcat, privindu-i curba spatelui și simțind cum bezna din mine îmi șoptea că, după câteva ceasuri, Bea se va duce la întâlnirea cu fostul logodnic și că buzele și pielea ei vor fi ale altuia, așa cum insinua scrisoarea lui mincinoasă.

Când m-am deșteptat, Bea plecase. Nu reușisem să adorm până în zori și, când clopotele bisericii au bătut ora nouă, m-am trezit brusc și am pus pe mine ce-am nimerit. Era luni, afară mă aștepta o zi rece, presărată cu fulgi de nea care pluteau în aer și se uneau în candelabre de lumini ce atârnavă de fire invizibile pentru trecători. Intrând în anticariat, l-am găsit pe tata pe taburetul pe care îl folosea zilnic pentru a schimba data calendarului. 21 ianuarie.

- Se presupune că povestea cu cearșafurile care se lipsesc de trup nu mai e acceptabilă după doisprezece ani, a zis. Azi era rândul tău să deschizi.

- Iartă-mă. Am avut o noapte proastă. N-o să se mai întâmple.

Am încercat două ceasuri să-mi ocup gândurile și mâinile cu treburile anticariatului, dar mintea miera ocupată doar cu blestemata de scrisoare pe care o recitam fără oprire pe tăcute. Pe la prânzișor, Fermin s-a apropiat tiptil de mine și mi-a oferit un sugus. - Azi e ziua, așa-i?

- Ține-ți gura, Fermin, i-am tăiat-o cu o bruschete care l-a făcut pe tata să-și înalțe sprâncenele.

M-am refugiat în spatele anticariatului și i-am auzit vorbind în șoaptă. M-am așezat la biroul tatei și m-am uitat la ceas. Era unu și jumătate. Voiam să las minutele să treacă, dar acele

ceasului se îndărătniceau să nu se miște. Când am revenit în magazin, Fermin și tata m-au privit îngrijorați.

- Daniel, poate vrei să-ți iei liber restul zilei, a spus tata. Fermin și cu mine ne descurcăm și singuri.

- Mulțumesc. Cred că da. Abia dacă am pus geană pe geană și nu mă simt prea bine.

N-am avut curajul să-l privesc pe Fermin în timp ce o ștergeam prin spatele magazinului. Am urcat cele cinci etaje cu picioarele ca de plumb. Când am deschis ușa locuinței, am auzit apa curgând în baie. M-am târât până în dormitor și m-am oprit în prag. Bea stătea pe marginea patului. Nu mă văzuse și nu mă auzise intrând. Am urmărit-o cum își punea ciorapii de mătase și se îmbrăca, cu privirea pironită în oglindă. Nu m-a observat decât abia după două minute.

- Nu știam că ești aici, a zis, în același timp mirată și iritată.

- Ieși?

A încuviințat, dându-se cu ruj.

- Unde te duci?

- Am două treburi de rezolvat.

- Te-ai făcut tare frumoasă.

- Nu-mi place să ies pe stradă ca vai de capul meu.

Își contura ochii cu negru. „Un om norocos”, spunea un glas ironic în mintea mea. - Ce treburi? am întrebat. Bea s-a întors și m-a privit.

- Ce?

- Te întreb ce treburi ai de rezolvat.

- Mai multe.

- Și Julian?

- Mama a venit și l-a luat la plimbare.

- Da.

Bea s-a apropiat și, lăsând deoparte iritarea, m-a privit îngrijorată.

- Ce-i cu tine, Daniel?

- N-am închis ochii toată noaptea.

- De ce nu tragi un pui de somn? Ți-ar prinde bine. Am încuviințat.

- Bună idee, Bea a zâmbit ușor și m-a însoțit până pe partea patului unde dormeam eu. M-a ajutat să mă întind și m-a sărutat pe frunte.

- Am să întârzii, a anunțat. Am privit-o plecând.

- Bea...

S-a oprit la jumătatea holului și s-a întors.

- Mă iubești? am întrebat.

- Bineînțeles că te iubesc. Ce prostie.

Am auzit cum se închidea ușa și apoi cum se pierdeau pe scară în jos pașii de felină ai Beei și tocurile ei ca un ac. Am ridicat receptorul și am așteptat vocea operatoarei.

- Hotelul Ritz, vă rog.

Conectarea a durat câteva secunde.

- *Hotelul Ritz, bună ziua, cu ce vă putem de folos?*
- *Ați putea verifica prezența cuiva în hotel, vă rog?*
- *Dați-mi numele, dacă sunteți amabil.*
- *Cascos. Pablo Cascos Buendia. Cred că trebuie să fi sosit ieri...*
- *Un moment, vă rog.*

Un lung minut de așteptare, voci șoptite, ecouri pe fir. - *Domnule...*

- *Da.*
- *Pe moment, nu găsesc nici o rezervare pe numele menționat de dumneavoastră.*

M-a invadat o nesfârșită ușurare.

- *E posibil ca rezervarea să fie făcută pe numele unei firme?*
- *Pot verifica.*

De astă dată, așteptarea a fost scurtă.

- *Într-adevăr, ați avut dreptate. Domnul Cascos Buendia. E aici. Apartamentul Continental. Rezervarea este pe numele editurii Ariadna. - Cum ați zis?*

- *Vă spuneam că rezervarea domnului Cascos Buendia este pe numele editurii Ariadna. Doriți să vă fac legătura în cameră?*

Am scăpat receptorul din mână. Ariadna era numele editurii fondate cu ani în urmă de Mauricio Valls.

Cascos lucra pentru Valls.

Am închis brusc telefonul și am ieșit în stradă, urmându-mi soția cu inima înveninată de bănuieli.

Nu era nici urmă de Bea în mulțimea care defila la ora aceea prin Puerta del Angel, îndreptându-se spre piața Catalonia. Am intuit că acela putea fi drumul ales de soția mea pentru a ajunge la Ritz, dar cu Bea nu se știa niciodată. Îi plăcea să încerce diferite rute către aceeași destinație. După o vreme, am renunțat să mai dau de ea și am presupus că luase un taxi, ceva mult mai potrivit cu hainele fine îmbrăcate pentru acea ocazie.

Am ajuns la hotelul Ritz într-un sfert de oră. Deși termometrul arăta probabil cel mult zece grade, transpiram și suflam greu. Portarul mi-a aruncat o privire furișă, dar mi-a deschis ușa, schițând o mică reverență. Holul, cu aerul lui de scenă destinată unei povești de spionaj și amor, mi se părea deconcertant. Redusa mea experiență în materie de hoteluri de lux nu mă pregătise pentru a putea decide ce vedeam. Am zărit o tețghea, din spatele căreia un recepționar elegant mă privea curios și alarmat totodată. M-am apropiat de el și i-am aruncat un zâmbet care nu l-a impresionat.

- Unde este restaurantul, vă rog?

Recepționarul m-a examinat cu un scepticism politic.

- Aveți o rezervare?

- Am întâlnire cu un client al hotelului.

Recepționarul a zâmbit rece și a încuviințat.

- Domnul va găsi restaurantul la capătul acestui coridor.- Mii de mulțumiri.

Am pornit într-acolo cu inima cât un purice. Habar n-aveam ce urma să zic sau să fac la vederea Beei și a aceluia individ. Un *maitre* [44] mi-a ieșit în întâmpinare și m-a oprit cu un surâs blindat. Privirea îi trăda prea puțină admirație pentru modul în care eram îmbrăcat.

- Domnul are rezervare? a întrebat.

L-am dat la o parte cu mâna și am intrat în restaurant.

Majoritatea meselor erau goale. Un cuplu în etate, mumificat și cu maniere din secolul XIX și-a întrerupt solemnă sorbire a supei pentru a mă privi dezgustat. La alte două mese stăteau bărbați ce păreau oameni de afaceri, însoțiți ici-colo de câte o doamnă distinsă, facturată drept cheltuieli de reprezentare.

Nici urmă de Cascos ori de Bea.

Am ascultat pașii făcuți în spatele meu de *maitre* și escorta sa de doi chelneri. M-am întors și le-am oferit un zâmbet docil.

- Domnul Cascos Buendia n-a făcut o rezervare pentru două persoane? am întrebat.

- Domnul a cerut să i se ducă totul sus, în apartament, m-a informat *maitre*.

M-am uitat la ceas. Era două și douăzeci. M-am îndreptat spre coridorul cu ascensoare. Un portar m-a privit, dar când a încercat să mă ajungă din urmă, mă și strecurasem într-unul. Am marcat un etaj superior, căci habar n-aveam unde era apartamentul Continental.

"Începe de sus", îmi zisesem.

Ieșind din lift la etajul șapte, am început să hoinăresc pe marile coridoare pustii. După un timp, am găsit ușa care dădea pe scara de incendiu și am coborât la etajul de dedesubt. Am luat-o din ușă în ușă, căutând fără noroc apartamentul Continental. Ceasul meu arăta două și jumătate. La etajul cinci, am întâlnit o cameristă care trăgea după ea un cărucior cu pământuri pentru praf, săpunuri și prosoape și am întrebat-o de apartament. M-a privit consternată, dar probabil că am speriat-o destul de tare, căci a arătat în sus.

- La etajul opt.

Am preferat să evit ascensoarele, gândindu-mă că poate eram căutat de personalul hotelului. După patru șiruri de trepte și un coridor lung, am ajuns transpirat la ușile apartamentului Continental. Am stat acolo un minut, încercând să-mi închipui ce se petrecea în spatele ușii din lemn nobil și întrebându-mă dacă mai aveam destul bun simț ca să plec. Mi s-a părut că din celălalt capăt al culoarului cineva mă privea pieziș și m-am temut să nu fie unul dintre portari, dar uitându-mă mai atent, am văzut că silueta se pierdea după colțul culoarului și am presupus că era un client al hotelului. În sfârșit am apăsat pe butonul soneriei.

Am auzit pași apropiindu-se de ușă. Prin minte mi-a trecut imaginea Beei, care își încheia nasturii de la bluză. Cheia s-a răsucit în broască. Am strâns pumnii. Ușa s-a deschis.

Un individ cu briantină în păr, într-un halat de baie alb, cu papuci de cinci stele mi-a deschis ușa. Trecuseră ani, dar nimeni nu uită fețele celor pe care îi detestă puternic.

- Sempere? a întrebat incredul.

Pumnul meu l-a nimerit între buza de sus și nas. Am simțit cum carnea și cartilagiul plesneau sub el. Cascos și-a dus mâinile la față și s-a clătinat. Sângele îi șiroia printre degete. Cu un ghiont puternic, l-am împins de perete și am intrat în odaie. În spatele meu, Cascos a căzut la pământ. Patul era făcut și o farfurie aburindă aștepta pe masa orientată cu fața spre terasa care dădea către Gran Via. Pe masă nu era decât un tacâm. M-am întors și l-am înfruntat pe Cascos, care dădea să se scoale, ținându-se de un scaun.

- Unde-i? am întrebat.

Cascos avea chipul deformat de durere. Sângele îi șiroia pe față și piept. Avea buza ruptă și, aproape sigur, nasul spart. Privindu-mi mâna, ca să văd de ce mă ustureau încheieturile degetelor, am observat că mi lăsasem pielea pe chipul lui. Nu mă încerca nici o remușcare.

- N-a venit. Ești mulțumit? a scuipat Cascos.

- De când îi scrii răvașe soției mele?

Mi s-a părut că râdea și, înainte de-a mai apuca să spună vreo vorbă, m-am aruncat din nou asupra lui. I-am tras încă un pumn, cu toată furia pe care o simțeam. Lovitura i-a clătinat dinții și mi-a amorțit mâna. Cascos a gemut agonice și s-a prăbușit pe scaunul de care se sprijinise. Văzând că mă aplecam asupra lui, și-a acoperit fața cu brațele. I-am înfipt mâinile în gât și am strâns cu degetele ca și cum voiam să i-l rup.

- Ce legătură ai tu cu Valls?

Cascos m-a privit îngrozit, convins că aveam să-l omor pe loc. A bâiguit ceva de neînțeles, iar mâinile mi s-au acoperit cu saliva și sângele ce-i curgeau din gură. Am strâns cu și mai mare putere.

- Mauricio Valls. Ce legătură ai tu cu el?

Chipul mi-era atât de aproape de-al lui, încât mi-l puteam zări în pupilele sale. Vasele capilare au început să se spargă sub corneea și o rețea de linii negre și-a croit drum spre iris. Mi-am dat seama că-l omoram și i-am dat brusc drumul. Trăgând aer în piept, Cascos a scos un sunet gutural și și-a dus mâinile la gât. M-am așezat pe pat în fața lui. Mâinile îmi tremurau, năclăite de sângele lui. Am intrat în baie și mi le-am spălat. Mi-am dat cu apă rece pe față și pe păr și, văzându-mi imaginea în oglindă, abia dacă mam recunoscut. Aproape că omorâsem un om.

Când am revenit în odaie, Cascos gâfâia, prăbușit pe scaun. Am umplut un pahar cu apă și i l-am întins. Văzând că mă apropiam iar de el, s-a tras deoparte, așteptând o nouă lovitură.

- Ține, am zis.

A deschis ochii și, văzând paharul, a șovăit câteva clipe.

- Ține, am repetat. E doar apă.

A acceptat paharul cu o mână tremurândă și l-a dus la buze. Atunci am văzut că-i spăsesem câțiva dinți. Când apa rece i-a atins pulpa dintelui de sub smalț, Cascos a gemut și ochii i s-au umplut de lacrimi de durere. Am tăcut mai mult de un minut.

- Chem un doctor? am întrebat în cele din urmă. A ridicat ochii și a clătinat din cap.

- Pleacă de-aici, până nu chem poliția.

- Spune-mi ce legătură ai cu Mauricio Valls și plec.

L-am privit cu răceală.

- Este... este unul dintre asociații editurii pentru care lucrez.

- El ți-a cerut să scrii răvașul?

Cascos a șovăit. M-am ridicat și am făcut un pas spre el. L-am luat de păr și am tras cu putere. - Nu mă mai bate, m-a implorat.

- Valls ți-a cerut să scrii răvașul?

Cascos mi-a evitat privirile.

- Nu, nu el, a spus până la urmă.

- Dar cine?

- Unul dintre secretari. Armero.

- Cine?

- Paco Armero. Un angajat al editurii. Mi-a spus să reintru în contact cu Beatriz. Și că, dacă o fac, va exista ceva pentru mine, o recompensă.

- De ce trebuie să reintri în contact cu Bea?

- Habar n-am.

M-am prefăcut că voiam să-l lovesc din nou.

- Nu știu, a gemut Cascos. Țasta-i adevărul.

- De asta i-ai dat întâlnire aici?

- Eu încă o mai iubesc pe Beatriz.

- Frumos mod de-a i-o arăta. Unde-i Valls?

- Habar n-am.

- Cum se poate să nu știi unde ți-e șeful?

- Păi, nu-l cunosc. E bine? Nu l-am văzut niciodată.

N-am vorbit niciodată cu el.

- Explică-te.

- M-am angajat la biroul din Madrid al editurii Ariadna acum un an și jumătate. De atunci, nu l-am văzut niciodată. Nimeni nu l-a văzut.

S-a ridicat încet și s-a îndreptat spre telefonul din odaie.

A luat receptorul, aruncându-mi o privire plină de ură.

- O să chem poliția...
- Nu-i nevoie, s-a auzit un glas de pe hol.

M-am întors și l-am zărit pe Fermin îmbrăcat cu ceea ce mi-am închipuit că era un costum de-al tatei, ținând sus ceva ce părea a fi o legitimație oficială.

- Sunt inspectorul Fermin Romero de Torres. De la poliție. S-a raportat un incident. Cine îmi poate face un rezumat al celor întâmplate aici?

Nu știu care din noi doi era mai deconcertat, Cascos sau eu. Fermin a profitat de ocazie și i-a luat delicat receptorul din mână.

- Dați-mi voie, a zis, dându-l deoparte. Anunț la comisariat. Zâmbindu-ne, s-a prefăcut că formează un număr.

- Comisariatul, vă rog. Da, mulțumesc.

A așteptat câteva secunde.

- Mari Pili, sunt Romero de Torres. Dă-mi-l pe Palacios. Da, aștept.

Prefăcându-se că aștepta și ținând receptorul acoperit cu mâna, Fermin a făcut un semn către Cascos.

- V-ați lovit cu ușa de la closet sau aveți ceva de declarat?

- Sălbaticul ăsta m-a agresat și a vrut să mă omoare. Vreau să fac un denunț chiar acum. O să-l ianaiba.

Fermin m-a privit cu un aer oficial și a încuviințat.

- Într-adevăr. Bucătică cu bucătică.

Prefăcându-se că ascultă ceva în telefon, i-a făcut semn lui Cascos să tacă.

- Da, Palacios. La Ritz. Da. 424. Un rănit. Mai ales la față. Depinde. Aș zice că aidoma unei hărți. Deacord. Trec la arestarea preliminară a prezumtivului vinovat.

A închis telefonul.

- S-a rezolvat totul.

Fermin s-a apropiat de mine și, luându-mă autoritar de braț, mi-a făcut semn să tac.

- Vă rog să nu vorbiți. Orice veți spune va putea fi folosit pentru a vă reține cel puțin până la Sărbătoarea Tuturor Sfinților. Haideți, să mergem.

Schimonosindu-se de durere și încă năucit de apariția lui Fermin, Cascos privea scena, nevenindu-i să-și creadă ochilor.

- Nu-i puneți cătușe?

- Acesta este un hotel rafinat. Îi vom pune cătușe în mașina patrulei.

Continuând să sângereze și văzând probabil dublu, Cascos ni s-a pus în cale, prea puțin convins.

- Sunteți cu adevărat polițist?

- De la Brigada Secretă. Vă comand imediat un file de vițel crud ca să vi-l puneți pe față. E mâna lui Dumnezeu pentru contuzii pe termen scurt. Colegii mei vor trece pe-aici mai târziu, ca să vă ia o declarație și să pregătească acuzațiile ce decurg din ea, a recitat, dând la o parte brațul lui Cascos și împingându-mă cu toată viteza spre ieșire.

Am luat un taxi din ușa hotelului și am parcurs Gran Via în tăcere.

- Isuse! Sfântă Fecioară și Sfinte Iosif! a izbucnit Fermin. Ești nebun? Mă uit la tine și nu te recunosc... Ce voiai? Să-l ai pe conștiință pe idiotul ăsta?

- Lucrează pentru Mauricio Valls, am spus drept orice răspuns.

Fermin a dat ochii peste cap.

- Daniel, obsesia asta începe să depășească orice limită. În ceas rău ți-am spus totul... Te simți bine? Ia să-ți văd mâna...

I-am arătat pumnul.

- Sfântă Fecioară!

- De unde ai știut...?

- Păi, te cunosc ca și cum ți-aș fi dat viață, deși în unele zile mă căiesc, a spus furios.

- Nu știu ce m-a apucat...

- Las' că știu eu. Și nu-mi place. Deloc. Țăsta nu-i Daniel cel pe care îl cunosc. Nici Daniel cel cucare vreau să fiu prieten.

Mă durea mâna, dar și mai mult faptul că-l dezamăgisem pe Fermin.

- Nu te supăra pe mine, Fermin.

- Nu, dar poate că bebelușul mai vrea și o medalie...

Am tăcut o vreme, privind fiecare partea lui de stradă.

- Noroc că ai venit, am spus în cele din urmă.

- Credeai că te las singur?

- N-ai să-i spui nimic Beei, nu-i așa?

- Dacă ți se pare potrivit, am să-i scriu directorului de la jurnalul *La Vanguardia*, ca să-i povestesc isprava ta.

- Nu știu ce m-a apucat, nu știu...

M-a privit sever, dar până la urmă s-a liniștit și m-a bătut cu palma peste mână. Mi-am înghițit durerea.

- Să nu mai vorbim. Presupun că și eu aș fi făcut la fel.

Am privit cum Barcelona defila prin fața portierei.

- Ce carnet ai arătat?

- Ce spui?

- Legitimația de polițist pe care ai arătat-o... Ce era?

- Legitimația parohului pentru Barca.

- Ai avut dreptate, Fermin. M-am purtat ca un idiot bănuind-o pe Bea.

- Eu am întotdeauna dreptate. Din naștere.

Am cedat în fața evidenței și am tăcut, căci pentru o singură zi spuseseam destule imbecilități. Fermin tăcuse, gânditor. Mă neliniștea gândul că purtarea mea îl decepționase într-atât, încât nu mai știa ce să-mi spună.

- Fermin, la ce te gândești?

S-a întors și m-a privit cu îngrijorare.

- Mă gândeam la omul ăla.

- La Cascos?
- Nu. La Valls. La ce-a zis idiotul ăla înainte. La sensul vorbelor lui.- La ce te referi?

Fermin m-a privit sumbru.

- La faptul că până acum mă îngrijora că voiai să-l întâlnești pe Valls.
- Și de acum înainte nu?
- Ceva mă îngrijorează și mai mult, Daniel.
- Ce?
- Că el te caută pe tine.

Ne-am privit în tăcere.

- Ai idee de ce? am întrebat.

Fermin, care avea mereu răspuns la toate, a clătinat încet din cap și a întors privirea.

N-am mai vorbit pe drum. Ajungând acasă, am urcat direct în apartament, am făcut un duș și am luat patru aspirine. Apoi am tras storurile și, cuprinzând în brațe perna care mirosea a Bea, am adormit ca un idiot ce eram, întrebându-mă pe unde umbla femeia pentru care nu-mi păsa dacă eram protagonistul celei mai ridicole situații din tot secolul.

- Par un porc-spinos, a declarat Bernarda, privind-și imaginea multiplicată în sutele de oglinzi din Salonul de Modă Santa Eulalia.

Două croitorese, îngenuncheate la picioarele ei, continuau să înfigă în rochia de mireasă zeci de bolduri, sub atenta privire a Beei, care îi dădea neîncetat ocol Bernardei, inspectând fiecă plic și tighel, ca și cum de ele îi depindea viața. Cu brațele încrucișate, Bernarda aproape nu îndrăznea să respire, dar privirea ei urmărea varietatea de unghiuri în care încăperea hexagonală îmbrăcată în oglinzi îi reflecta silueta, în căutarea unor indicii despre propria-i burtă.

- Sunteți sigură că nu se observă nimic, doamnă Bea?
- Nimic. Plată ca o scândură de călcat. Acolo unde se vede, firește.
- Ah, nu știu, nu știu...

Martiriul Bernardei și râvna croitoreselor de-a ajusta și strânge talia au continuat încă o jumătate de ceas. Când nu păreau să mai fi rămas bolduri pe lume pentru a o aranja pe biata Bernarda, croitorul vedetă al firmei și autorul rochiei a făcut act de prezență trăgând draperia și, după o sumară analiză și două modificări la faldurile făcute de fustă, și-a dat acordul și a pocnit din degete pentru a le indica lucrătoarelor să-și țină gura față de toți.

- Nici Pertegaz [\[45\]](#) n-ar fi făcut-o mai frumoasă, a decretat încântat.

Bea a surâs și a încuviințat.

Croitorul, un domn zvelt, cu purtări căutate și posturi studiate, care răspundea simplu la numele de Evaristo, a sărutat obrajii Bernardei.

- Ești cel mai bun model din lume. Cel mai răbdător și mai chinuit. Ți-a fost greu, dar a meritat.

- Și domnișorul crede că voi putea respira?

- Iubita mea, te măriți în sânul Sfintei Mame Biserici și iei de soț un cavaler iberic. S-a terminat curespiratul, și-o spun eu. Gândește-te că rochia de mireasă e aidoma unui costum de scafandru: nu-i cel mai bun loc pentru respirat, iar distracția începe abia când îl scoți.

Bernarda și-a făcut cruce auzind insinuările croitorului.

- Acum, te rog doar să-ți scoți rochia cu mare grijă, căci cusăturile nu-s definitive și, cu atâtea bolduri, nu vreau să te văd la altar ca o strecurătoare.

- O ajut eu, s-a oferit Bea.

Aruncându-i o privire sugestivă, Evaristo a radiografiat-o din cap până-n picioare.

- Și pe tine când voi putea să te dezbrac și să te îmbrac, comoara mea? a întrebat și s-a retras teatral după draperie.

- Teribilă privire i-a aruncat derbedeul doamnei, a constatat Bernarda. Și să mai spui că-i pe invers.

- Mi se pare, Bernarda, că Evaristo luptă pe toate fronturile.

- E posibil așa ceva? a întrebat ea.

- Haide, să vedem dacă te putem scoate de-aici fără să cadă vreun bold.

Pe când Bea o elibera treptat pe Bernarda din captivitate, tânăra bombănea în șoaptă.

De când afluase prețul rochiei, pe care patronul ei, don Gustavo, se încapățânase s-o plătească din propriu-i buzunar, Bernarda era tulburată.

- Don Gustavo nu trebuia să cheltuiască o asemenea avere.

S-a încapățânat s-o lucrăm aici, în cel mai scump salon din Barcelona, probabil, și să-l angajeze pe acest Evaristo, care-i e pe jumătate nepot și care zice că, dacă țesăturile nu-s de la Casa Gratacos, îi provoacă alergie. Nici vorbă.

- Calul de dar... În plus, don Gustavo se bucură să te vadă măritată cât mai elegant. Așa-i el.

- Cu rochia mamei și două podoabe, mă mărit la fel de bine, iar lui Fermin îi e totuna, fiindcă ori decâte ori îi arăt o rochie nouă, nu vrea decât să mi-o scoată... Asta-i situația, Dumnezeu să mă ierte, a spus Bernarda bătându-se peste burtă.

- Bernarda, și eu m-am măritat cu burta la gură și sunt sigură că Dumnezeu are lucruri mai urgente defăcut.

- Așa zice și Fermin al meu, dar nu știu...

- Tu ascultă-l pe Fermin și nu-ți face griji pentru nimic.

În jupon și epuizată după două ceasuri de stat în picioare pe tocuri și cu brațele ridicate, Bernarda s-a trântit într-un fotoliu și a oftat.

- Vai de mine, bietul de el a ajuns în așa hal, că nici nu-l mai vezi de cât a slăbit. Sunt foarte îngrijorată.

- Ai să vezi, o să-și revină mai încolo. Așa-s oamenii, ca mușcatele. Când sunt gata de aruncat, învie.

- Nu știu, doamnă Bea, Fermin mi se pare foarte slăbit.

El îmi spune că vrea să se însoare, însă uneori am îndoieli.

- Dar e nebun după tine, Bernarda.

Tânăra a ridicat din umeri.

- Uitați ce e, nu-s chiar atât de proastă pe cât par. De la treispe ani tot fac curat prin case și-s multelucruri pe care, probabil, nu le pricep, dar știu că Fermin al meu a umblat prin lume și a avut multe încurcături. Nu-mi povestește niciodată despre viața lui de dinainte de-a ne cunoaște, dar știu c-a avut alte femei și o grămadă de aventuri.

- Dar până la urmă, dintre toate te-a ales pe tine. Ca să vezi.

- Păi, îi plac femeile mai mult decât prostului creta.

Când ieșim la plimbare sau la dans, îi zboară ochii atât de tare, că are să ajungă sașiu.

- Atâta vreme cât nu-i zboară și mâinile... Știu bine că Fermin ți-a fost mereu credincios.

- Știu și eu. Dar știți de ce mă tem, doamnă Bea? Că nu-s prea mult pentru el. Când îl văd privind mă fermecat și zicând că vrea să îmbătrânim împreună și toate dulcelele lui, mă gândesc mereu că într-o dimineață se va trezi, mă va privi și va zice: "Da' pe toanta asta de unde am scos-o?"

- Cred că greșești, Bernarda. Fermin nu va gândi niciodată așa. Te-a urcat pe un pedestal.

- Păi, nici asta nu-i bine, fiindcă, uitați ce-i, am văzut mulți domnișori care-și urcă doamna pe un pedestal, ca pe Fecioară, și apoi o iau la goană precum câinii în călduri după prima parașută care trece. Nici n-ați crede de câte ori i-am văzut cu ochisorii pe care mi i-a dat Dumnezeu.

- Dar Fermin nu-i așa, Bernarda. Fermin e un bărbat bun. Unul dintre cei puțini, că bărbații sunt precum castanele ce se vând pe străzi: când le cumperi, toate-s fierbinți și miros bine, dar când le scoți din cornet, se răcesc pe loc și-ți dai seama că majoritatea sunt putrede înăuntru.

- Nu spuneți asta din cauza domnului Daniel, nu-i așa? Bea a întârziat o clipă să răspundă.- Nu. Firește că nu.

Bernarda a privit-o cu coada ochiului.

- Totu-i bine acasă, doamnă Bea?

Bea s-a jucat cu o cută a furoului ițită pe umărul Bernardei.

- Da, Bernarda. Dar cred că amândouă ne-am căutat soți care au treburile și secretele lor. Bernarda a încuviințat.

- Dar uneori par niște copii.

- Sunt bărbați. Lasă-i să alerge.

- Dar mie îmi plac, a spus Bernarda, și știu că-i păcat.

Bea a râs.

- Și cum îți plac? Ca Evaristo?

- Nu, ce Dumnezeu. De-atâta privit în oglindă, o să se tocească. Mi se pare ciudat un bărbat care pierde mai multă vreme ca mine cu aranjatul. Mie îmi plac bărbații mai simpli, ce să vă mai spun? Știu că Fermin al meu nu-i chipeș, ceea ce se cheamă chipeș. Dar eu îl văd chipeș și bun. Și foarte bărbat. La urma urmelor, doar asta contează, să fie bun și sincer. Să te poți sprijini de el într-o noapte de iarnă și să poată goni tot frigul din tine.

Bea a zâmbit, încuviințând.

- Amin. Deși mie o păsărică mi-a spus că îți plăcea Cary Grant.

Bernarda a roșit.

- Și dumitale nu? Nu ca să te măriți, ei, fiindcă eu cred că tipul s-a îndrăgostit în ziua când s-a văzut în tîntăia oară în oglindă, dar între noi fie zis, și Dumnezeu să mă ierte, n-o să-l fac bucăți doar o singură dată...

- Ce-ar zice Fermin dacă te-ar auzi, Bernarda?

- Ce zice mereu: "Total, ce-au să mănânce viermii..." "

Partea a cincea

Numele eroului

Barcelona, 1958

Mulți ani mai târziu, cei douăzeci și trei de musafiri strânși cu acea ocazie aveau să rememoreze ajunul istoric al zilei în care Fermin Romero de Torres urma să renunțe la burlăcie.

- E sfârșitul unei epoci, a proclamat profesorul Alburquerque, ridicându-și cupa cu șampanie într-untoast și sintetizând mai bine ca oricine ceea ce simțeam cu toții.

Petrecerea de despărțire a lui Fermin de burlăcie, eveniment ale cărui efecte asupra populației feminine don Gustavo Barcelo le-a comparat cu moartea lui Rudolph Valentino, a avut loc într-o noapte senină din februarie 1958, în marea sală de dans a restaurantului La Paloma, unde mirele a fost protagonistul unor tangouri de infarct și al unor momente ce aveau să intre în dosarul secret al lungii curse în serviciul eternului feminin.

Tatăl meu, pe care izbutiserăm să-l scoatem din casă măcar o dată în viață, angajase orchestra de dans semiprofesionistă La Habana del Baix Llobregat, care acceptase să cânte la un preț de nimic și ne-a delectat cu o selecție de mambouri, *guarachas*^[46] și ritmuri rustice care l-au transportat pe mire în zilele îndepărtate din lumea intrigilor și *glamour-ului* internațional din marile cazinouri ale Cubei uitate. Invitații au lăsat mai mult sau mai puțin deoparte pudoarea și s-au repezit în ring, ca să-și miște scheletul spre marea glorie a lui Fermin.

Barcelo îl convinsese pe tata că vodca pe care i-o administra cu paharul era apă minerală cu două picături de lichior Aromas de Montserrat, și curând am putut asista cu toții la spectacolul inedit pe care la dat tata, dansând strâns lipit de una dintre colegele pe care Rociito, adevăratul suflet al petrecerii, le adusese pentru a face evenimentul și mai plăcut.

- Sfinte Dumnezeule, am șoptit privindu-l pe tata cum își legăna șoldurile și-și sincroniza loviturile cufundul cu veterana noptii pe primul timp al măsurii.

Barcelo trecea printre invitați, împărțind havane și cartonașe comemorative tipărite de el la un atelier specializat în anunțuri de comuniuni, botezuri și înmormântări. Pe hârtia fină, apăsarea o caricatură a lui Fermin deghezată în îngeraș, cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune, și la legendă scria:

FERMÍN ROMERO DE TORRES

19??–1958

Marele Seducător se retrage

1958–19??

Pater familias se ridică

Pentru prima oară după multă vreme, Fermin era fericit și senin. Cu o jumătate de oră înainte de începerea chefului, îl însoțisem la Can Lluís, unde profesorul Alburquerque ne confirmase

că în acea dimineață mersese la Registrul Civil, înarmat cu toate actele și hârtiile pregătite cu mână de maestru de Oswaldo Dario de Mortenssen și de asistentul său, Luisito.

- Prietene Fermin, a proclamat profesorul. Îți urez oficial bun venit în lumea celor vii și îți înmânez, avându-i pe don Daniel Sempere și pe prietenii din Can Lluís aici de față ca martori, noua și legitima ta carte de identitate.

Emoționat, Fermin și-a examinat actele noi.

- Cum ați realizat asemenea miracol?
- Despre partea tehnică mai bine să nu-ți vorbim.

Important este că, atunci când ai un prieten adevărat, dispus să-și pună pielea-n joc și să miște munții pentru ca tu să te poți însura în toată regula și să aduci pe lume copii cu care să continui dinastia Romero de Torres, aproape totul e cu putință, Fermin, a răspuns profesorul.

Fermin m-a privit cu lacrimi în ochi și m-a îmbrățișat atât de strâns, că m-am temut să nu mă asfixieze. Nu mi-e rușine să recunosc că acela a fost unul dintre cele mai fericite momente din viața mea.

După o oră și jumătate de muzică, băutură și dans licențios, am făcut o pauză și, apropiindu-mă de bar, am cerut ceva fără alcool, căci nu credeam că mai puteam înghiți nici măcar o picătură de rom cu lămâie, băutura oficială a nopții. Chelnerul mi-a turnat apă rece într-un pahar, iar eu m-am sprijinit cu spatele de tejghea; privind cum chefuliau oaspeții. Nu observasem că, la celălalt capăt al tejghelei, stătea Rociito. Ținea un pahar cu șampanie în mâini și privea melancolic petrecerea organizată chiar de ea. După spusele lui Fermin, am calculat că Rociito trebuia să aibă vreo treizeci și cinci de ani, dar cei aproape douăzeci de ani petrecuți în breaslă lăsaseră multe urme și, chiar în acel semiîntuneric colorat, regina străzii Escudellers părea mai în vârstă.

Zâmbindu-i, m-am apropiat de ea.

- Rociito, ești mai frumoasă ca niciodată, am mințit. Își pusese cele mai bune haine și în părul ei seobservau strădaniile celui mai bun coafor de pe strada Conde del Asalto, dar mi s-a părut că în noaptea aceea Rociito era mai tristă ca niciodată.

- Te simți bine, Rociito?

- Uite ce-i, băiețaș, mă țin pe picioare și tot mai am chef să dansez.

Nu-și lua ochii de la Fermin, și mi-am dat seama că avea să vadă mereu în el pe campionul care o salvase de un pește de doi bani și care, după douăzeci de ani trăiți în stradă, era probabil singurul om ce meritase să fie cunoscut.

- Don Daniel, nu vreau să-i spun lui Fermin, dar mâine nu vin la nuntă.

- Ce tot spui, Rociito? Fermin ți-a rezervat locul de onoare...

Rociito a plecat privirea.

- Știu, dar nu pot veni.

- De ce? am întrebat, cu toate că îmi închipuiam răspunsul.

- Păi, mi-ar părea rău, deși vreau ca Fermin să fie fericit cu soția lui.

Rociito a început să plângă. Neștiind ce să-i zic, am îmbrățișat-o.

- Știi că l-am iubit dintotdeauna? De când l-am cunoscut. Știu că nu-s femeia potrivită pentru el, că elmă vede ca pe-o... ei bine, ca pe Rociito.

- Fermin te iubește, să nu uiți asta niciodată. Rușinată, s-a desprins, ștergându-și lacrimile. Mi-azâmbit, ridicând din umeri.

- Iartă-mă, sunt o proastă și, după două picături, nu mai știu ce spun.

- Lasă, nu-i nimic.

I-am întins paharul meu cu apă, iar ea l-a acceptat.

- Într-o zi îți dai seama că tinerețea a zburat, știi, și că trenul s-a dus.

- Vine mereu câte un tren. Mereu.

Rociito a încuviințat.

- De asta n-am să vin la nuntă, don Daniel. În urmă cu mai multe luni, am cunoscut un domn din Reus. Om bun. Văduv. Tată bun. Vinde fier vechi și, ori de câte ori trece prin Barcelona, vine să mă vadă. M-a cerut de nevastă. Nici unul dintre noi nu-și face visuri, știi cum e. E tare greu să îmbătrânești de unul singur, iar eu știu deja că trupul nu mă mai lasă să fac trotuarul. Jaumet, domnul din Reus, m-a rugat să fac o călătorie cu el. Copiii i-au plecat deja de-acasă, iar el a muncit toată viața. Zice că vrea să vadă lumea înainte să dea colțul și m-a rugat să-l însoțesc. Ca soție, nu ca o târfă pe care o iei, o folosești și pe urmă o arunci. Vaporul pleacă mâine în zori. Jaumet spune că orice căpitan de navă are autoritatea de-a te căsători în larg și, dacă nu-i așa, o să căutăm un popă în orice port prin care vom trece.

- Fermin știe?

Ca și cum ne auzise de departe, Fermin s-a oprit și ne-a privit de pe ring. A întins brațele spre Rociito și și-a luat aerul de papă-lapte ce se vrea mângâiat, cu care obține orice. Rociito a râs, refuzând pe tăcute, și înainte de-a se duce la iubirea vieții ei pentru un ultim bolero, s-a întors și mi-a zis:

- Ai grijă de el, Daniel. Că nu există decât un singur Fermin.

Orchestra se oprise din cântat, iar ringul de dans s-a deschis pentru Rociito. Fermin a luat-o de mâini. Luminile din La Paloma s-au stins încetul cu încetul, iar din beznă a răsărit un cerc de flăcări vapoase care au înconjurat picioarele perechii. Ceilalți s-au dat deoparte, iar orchestra a atacat lent măsurile celui mai trist bolero compus vreodată. Fermin a înlănțuit talia lui Rociito. Departe de lume, ochi în ochi, amanții acelei Barcelone ce n-avea să se mai întoarcă vreodată au dansat strâns îmbrățișați pentru ultima oară. Când muzica s-a stins, Fermin a sărutat-o pe buze, iar Rociito, în lacrimi, i-a mângâiat obrazul și, fără să-și ia rămas-bun, s-a îndreptat încet spre ieșire.

Orchestra a salvat situația cu o *guaracha*, iar Oswaldo Dario de Mortenssen, care de-atâta scris răvașe de amor ajunsese un enciclopedist al melancoliei, a încurajat publicul să se întoarcă în ring și să se poarte de parcă nimeni nu văzuse nimic. Ușor abătut, Fermin s-a apropiat de bar și s-a așezat pe un taburet de lângă mine.

- E-n ordine, Fermin? A încuviințat fără vlagă.
- Cred că mi-ar face bine nițel aer proaspăt, Daniel.
- Așteaptă-mă aici să aduc paltoanele.

Am mers pe jos pe strada Tallers înspre Ramblas și, deodată, la vreo cincizeci de metri înainte, am zărit o siluetă familiară, care pășea molcom.

- Ascultă, Daniel, acela nu-i taică-tău?
- Ba chiar el. Beat mort.
- Țsta-i ultimul lucru pe care credeam să-l văd vreodată, a zis Fermin.
- Închipuie-ți că și eu la fel.

Grăbind pasul, l-am ajuns din urmă și, văzându-ne, tata ne-a zâmbit cu ochi sticloși. - Cât e ceasul? a întrebat.

- Foarte târziu.
- Bănuiam eu. Ascultă, Fermin, petrecerea a fost fabuloasă. Și ce fete. Pentru unele funduri de-acoloputeai isca un război.

Am dat ochii peste cap. Fermin l-a luat de braț, ghidându-i pașii.

- Domnule Sempere, nu mi-am închipuit niciodată că ați putea spune așa ceva, dar sunteți în stare deintoxicație etilică, și-i mai bine să nu spuneți nimic de care mai târziu să vă căiți.

Tata a consimțit, brusc rușinat.

- Țsta-i diavolul de Barcelo, nu știu ce mi-a făcut, fiindcă nu-s obișnuit să beau...
- Nu contează. O să luați niște bicarbonat și o să dormiți ca un îngerăș. Mâine o să vă treziți ca ozambilă și n-o să mai știm ce s-a petrecut.
- Cred că vomit.

Fermin și cu mine l-am ținut în picioare, iar bietul de el a vomitat tot ce băuse. I-am susținut cu mâna fruntea plină de sudoare rece și, când a fost limpede că nu mai avea în el nici măcar primul terci din pruncie, l-am așezat un moment pe treptele unui portal.

- Respirați adânc și rar, domnule Sempere.

Tata a încuviințat cu ochii închiși. Am schimbat o privire cu Fermin. - Ascultă, nu trebuia să te căsătorești curând?

- Mâine după-amiază.
- Păi, felicitări, băiete.

- Mulțumesc, domnule Sempere. Ce ziceți, încercăm să ne apropiem încetișor de casă? Tata a fost de acord.

- Haideți, curaj, n-a mai rămas nimic.

Aerul rece și uscat l-a trezit pe tata. Peste zece minute, când am luat-o pe strada Santa Ana, redevenise conștient de locul unde ne aflam și bietul de el era mort de rușine. Probabil că nu se îmbătase nicicând în viața lui.

- Vă rog, nu spuneți nimic nimănui despre toate astea, ne-a implorat.

Eram la douăzeci de metri de anticariat când am observat că în portalul clădirii stătea cineva. Felinarul cel mare de la Casa Iorba, la colțul cu Puerta del Angel, lumina silueta unei tinere cu o valiză pe genunchi. Văzându-ne, s-a ridicat.

- Avem companie, a murmurat Fermin.

Tata a zărit-o primul. Am observat ceva ciudat pe chipul lui, un calm încordat, care îl asaltase de parcă își regăsise brusc sobrietatea. S-a apropiat de fată, dar dintr-odată s-a oprit împietrit.

- Isabella? l-am auzit spunând.

Temându-mă că băutura tot îi mai întuneca judecata și că avea să cadă jos în plină stradă, am făcut câțiva pași înainte. Atunci am văzut-o.

Probabil că n-avea mai mult de șaptesprezece ani. S-a arătat în lumina felinarului atârnat de fațada clădirii și ne-a zâmbit timid, ridicând mâna într-o încercare de salut.

- Eu sunt Sofia, a spus cu un ușor accent în glas.

Tata o privea uluit, de parcă avea în față o nălucă. Am înghițit în sec, simțind că mă treceau fiorii.

Fata era portretul viu al mamei, așa cum o văzusem în colecția de poze păstrată de tata în biroul lui.

- Sunt Sofia, a reluat tânăra, tulburată. Nepoata dumatăle. De la Neapole...

- Sofia, a bâiguit tata. A, Sofia. Noroc că providența îl adusese pe Fermin acolo, ca să ia în mânăfrâiele situației. După ce m-a trezit brusc din spaimă, a început să-i explice fetei că domnul Sempere suferea de o ușoară indispoziție.

- De fapt, venim de la o degustare de vinuri, și bietul de el o ia razna după un simplu pahar cu Vichy.

Nu-i da atenție, domnișoară, de obicei nu are aerul ăsta uluit.

Am găsit telegrama urgentă pe care mătușa Laura, mama fetei, o trimisese ca să-i anunțe sosirea, strecurată în absența noastră pe sub ușa casei.

După ce am intrat în casă, Fermin l-a instalat pe tata pe sofa și mi-a zis să pregătesc o cafetieră plină cu cafea tare. Între timp, el avea să stea de vorbă cu tânăra, punându-i întrebări despre voiaj și lansând numeroase banalități, în vreme ce tata revenea încet la viață.

Cu un accent delicios și un aer ștregăresc, Sofia ne-a zis că sosise la zece noaptea în gara Francia. De acolo, luase un taxi până în piața Catalonia. Neaflându-ne acasă, intrase într-un bar din apropiere, până la ora închiderii. Apoi stătuse în portal, convinsă că, până la urmă, unul dintre noi avea să apară. Tata și-a amintit de scrisoarea prin care maică-sa îl anunțase că Sofia urma să vină la Barcelona, dar nu crezuse că ea va sosi atât de repede.

- Îmi pare tare rău că a trebuit să aștepti în stradă, a zis. De obicei, eu nu ies nicicând, dar astă-seară Fermin s-a despărțit de burlăcie și...

Încântată de veste, Sofia s-a ridicat și l-a sărutat pe Fermin pe obraz. Deși părăsise câmpul de luptă, Fermin nu și-a putut reprima impulsul de-a o invita pe loc la nuntă.

Vorbeam de vreo jumătate de ceas când Bea a urcat scările, venind de la petrecerea de despărțire a Bernardei de viața de domnișoară, ne-a auzit și a bătut în ușă. Intrând în salon, a zărit-o pe Sofia, s-a albit la față și m-a privit întrebător.

- Ea este verișoara mea, Sofia, de la Neapole, am anunțat. A venit să studieze în Barcelona și va locui la noi o vreme...

Bea a încercat să-și ascundă panica și a salutat-o cordial.

- Ea este soția mea, Beatriz.

- Bea, te rog. Nimeni nu-mi spune Beatriz.

Timpul și cafeaua au estompat impactul produs de sosirea Sofiei și, după ceva vreme, Bea a sugerat că biata de ea era probabil sfârșită și că cel mai bine era să se culce, fiindcă mâine avea să fie o nouă zi, chiar dacă era ziua nunții. Am hotărât ca Sofia să se instaleze în dormitorul meu din copilărie, iar Fermin, după ce s-a asigurat că tata n-avea să intre în comă, l-a băgat în pat. Bea i-a promis Sofiei că are să-i lase o rochie de-a ei pentru ceremonie și i-a închis gura lui Fermin, căruia răsuflarea îi mirosea de la doi metri a șampanie, tocmai când se pregătea să facă un comentariu nepotrivit despre asemănările și diferențele dintre siluetele și taliile lor.

O fotografie a părinților mei din ziua nunții ne privea de pe o poliță.

Am rămas toți trei în sufragerie, stând jos și privindu-ne uluiți.

- Ca două picături de apă, a murmurat Fermin.

Bea mă privea cu coada ochiului, încercând să-mi descifreze gândurile. M-a luat de mână, hotărâtă să schimbe vorba.

- Și cum a fost petrecerea? a întrebat.
- La locul ei, a asigurat-o Fermin. Și a doamnelor?
- A noastră n-a fost câtuși de puțin la locul ei.

Fermin m-a privit grav.

- Fii sigur că în chestii din astea femeile-s mai pișichere ca noi.

Bea a zâmbit enigmatic.

- Femeile-s pișichere, Fermin?

- Te rog să-mi ierți greșeala de neiertat, dona Beatriz, spumosul de Penedes îmi curge prin vene și măface să spun prostii. Dumnezeu mi-e martor că ești un model de virtute și finețe și, decât să insinueze cea mai mică golănie, servitorul tău ar prefera să amuțească și să-și petreacă restul zilelor trăind în tăcută penitență într-o chilie mănăstirească.

- N-ai tu norocul ăsta, am ripostat.

- Mai bine să nu vorbim despre asta, ne-a întrerupt Bea, privindu-ne ca pe doi puști de unsprezeceani. Acum presupun că vă veți face tradiționala plimbare pe dig dinaintea nunții, a zis.

Fermin și eu ne-am uitat unul la celălalt.

- Hai. Ștergeți-o. Ar fi bine ca dimineață să fiți la biserică la timp...

5

La ora aceea, n-am găsit deschis decât restaurantul El Xampanyet din strada Montcada. Atâta milă le-am trezit, că ne-au lăsat să stăm acolo cât făceau curat, iar când să închidă, auzind că Fermin urma să se însoare, patronul i-a prezentat condoleanțe și ne-a dăruit o sticlă din medicamentul casei.

- Curaj găină, că mâine te tai, l-a încurajat.

Am hoinărit pe străzile din cartierul Ribera, punând țara la cale, cum făceam îndeobște, până ce bolta cerească s-a colorat în roșu pal și ne-am dat seama că era timpul ca mirele și nașul, adică eu, să meargă pe dig ca să întâmpine iar zorii în fața celui mai mare miraj al lumii: Barcelona care se trezea cu noaptea în cap, oglindindu-se în apele portului.

Ne-am instalat pe dig, cu picioarele atârând deasupra apei, ca să bem împreună sticla dăruită la El Xampanyet. Între două duști, priveam tăcuți orașul, urmărind un stol de pescăruși ce survola cupola bisericii Merca, trasând un arc între turnurile care împodobeau clădirea poștei. În depărtare, în vârful colinei Montjuic, castelul se înălța negru ca o pasăre spectrală, scrutând plin de speranță orașul de la picioarele lui.

Sirena unei nave a spart tăcerea și, de cealaltă parte a danei naționale, am văzut un crucișător mare ce ridica ancorele, pregătindu-se de plecare. Nava s-a îndepărtat de chei și, cu o lovitură de elice care a lăsat o brazdă pe apele din port, și-a îndreptat prova spre strâmtoare. Zeci de pasageri făceau din mână de la pupa. M-am întrebat dacă Rociito era printre ei, alături de chipeșul și tomnaticul vânzător de fier vechi din Reus. Fermin privea gânditor nava.

- Crezi că Rociito va fi fericită, Daniel?
- Dar tu, Fermin? Tu ai să fii fericit?

Priveam cum nava se îndepărta și cum siluetele deveneau tot mai mici, până s-au făcut nevăzute.

- Fermin, ceva mă intrigă. De ce n-ai vrut să primești daruri de nuntă?
- Nu-mi place să le creez probleme oamenilor. În plus, ce să facem noi cu servicii de pahare, lingurițe gravate cu stemele provinciilor spaniole și alte chestii din astea pe care oamenii le dăruiesc la nunți?
- Dar mie mi-ar fi plăcut să-ți fac un cadou.
- Tu mi-ai făcut deja cel mai mare cadou posibil, Daniel.
- Asta n-are nici o importanță. Eu vorbesc de unul de care să te folosești și să te bucuri personal.

Fermin m-a privit intrigat.

- O Fecioară de porțelan ori un crucifix? Bernarda are o colecție atât de mare, că nici nu știi unde osă mai încăpem.
- Nu-ți face probleme. Nu vorbesc de un obiect.
- De bani?
- Știi doar că, din nefericire, n-am nici un sfaț. Cu fondurile e socrul meu, care nu dă nimic.
- Franchiștii ăștia de ultimă oră sunt niște zgârie-brânză.
- Socrul meu e un om bun, Fermin. Nu te lua de el.
- S-o lăsăm baltă, dar nu schimbă vorba tocmai când îmi pui carameaua-n gură. Ce cadou?- Ghicește.
- Un lot de sugus.
- Rece, rece...

Fermin a ridicat din sprâncene, mort de curiozitate. Brusc, i s-au luminat ochii.

- Nu... Era deja momentul. Am încuviințat.
- Totul la timpul lui. Acum ascultă-mă bine. Ce-ai să vezi azi nu poți să povestești nimănui, Fermin.Nimănui...
- Nici chiar Bernardei?

Prima lumină a zilei luneca aidoma aramei topite pe cornișele din bulevardul Santa Monica. Era duminică dimineață, străzile erau pustii și tăcute. Luând-o pe îngusta ulicioară Arco del Teatro, raza fricoasă de lumină ce pătrundea dinspre Ramblas s-a stins la trecerea noastră și, până ce-am ajuns la marea poartă de lemn, eram deja cufundați într-un oraș de umbre.

Am urcat câteva trepte și am bătut cu ciocănelul în ușă.

Ecoul s-a pierdut molcom înăuntru, precum undele apei pe un iaz. Fermin, care tăcea respectuos și părea un puști la prima ceremonie religioasă, m-a privit temător.

- Nu-i prea devreme să sunăm? a întrebat. Poate se supără șefu'...

- Aici nu-i magazinul El Siglo. Nu există orar, l-am liniștit. Și pe șef îl cheamă Isaac.

Nu vorbi decât întrebat.

Fermin a încuviințat, plin de sollicitudine.

- N-am să zic nici păs.

După două minute, am auzit dansul angrenajelor, scripeților și pârghiilor ce controlau broasca porții mari și am coborât treptele. Ușa s-a deschis abia de-o palmă și s-a ivit chipul acvilin al paznicului Isaac Monfort, cu obișnuita-i privire de oțel. Ochii i s-au oprit întâi asupra mea și, după o sumară cercetare, au început să-l radiografieze, catalogheze și sfredelească conștiincios pe Fermin.

- Acesta trebuie să fie ilustrul Fermin Romero de Torres, a murmurat.

- Slujitorul dumneavoastră, al lui Dumnezeu și al... Înghiontindu-l cu cotul, i-am făcut pe Fermin sătacă și i-am zâmbit severului paznic.

- Bună ziua, Isaac.

- Sempere, ziua va fi bună doar dacă n-o să mai bați la ușă în zori, când sunt la toaletă sau când am liber, a replicat Isaac. Hai, intră.

Paznicul a deschis ușa cea mare cu încă o palmă și ne-a permis să ne strecurăm înăuntru. Când ușa s-a închis în spatele nostru, Isaac a ridicat opaițul de pe jos, iar Fermin a putut contempla arabescul mecanic al broaștei ce se replea în interior aidoma pieselor celui mai mare ceas din lume.

- Unui borfaș nu i-ar fi prea ușor aici, a trântit-o. I-am aruncat o privire prevenitoare și mi-a făcut rapid semn că-și pune lacăt la gură.

- Adunați sau donați? a întrebat Isaac.

- Adevărul e că de mult voiam să-l aduc pe Fermin aici.

I-am vorbit de multe ori despre acest loc. E cel mai bun prieten al meu și se însoară azi la amiază, am explicat.

- Domnul fie binecuvântat, a zis Isaac. Bietul de el.

Sigur nu vrea să-i ofer azil nupțial?

- Fermin e dintr-aceia care se însoară din convingere, Isaac.

Paznicul l-a măsurat din cap până-n picioare. Fermin i-a zâmbit, parcă scuzându-se pentru îndrăzneală.

- Ce curaj!

Ne-a condus pe marele coridor până unde se deschidea galeria ce ducea în sala vastă. L-am lăsat pe

Fermin s-o ia cu câțiva pași înainte, pentru ca ochii săi să descopere viziunea pe care vorbele n-o puteau descrie.

Silueta-i mărunță s-a cufundat în marele fascicul de lumină ce cobora din cupola de cristal. Lumina cădea ca o cascadă de abur printre coridoarele, tunelurile, scările, arcurile și bolțile marelui labirint, care păreau să iasă din pământ ca trunchiul unui copac nesfârșit, alcătuit din cărți și deschis spre cer într-o geometrie imposibilă. Fermin s-a oprit la începutul unei pasarele care înainta ca o punte la baza structurii și, rămas cu gura căscată, a privit totul. M-am apropiat tiptil de el și i-am pus mâna pe umăr.

- Fii bine-venit în Cimitirul Cărților Uitate, Fermin.

Conform experienței mele personale, descoperind acel loc, oricine se simțea fermecat și uimit. Frumusețea și misterul acelei incinte reduceau vizitatorul la tăcere, contemplare, visare. Firește, Fermin a reacționat diferit de toți. În prima jumătate de oră a fost hipnotizat și a hoinărit ca un posedat pe potecile marelui labirint. Se oprea să ciocăne cu încheieturile degetelor în arcurile butante și coloane, ca și cum se îndoia de soliditatea lor. Se oprea în colțuri și puncte de perspectivă, făcându-și cu mâinile un ocean și încercând să le descifreze logica structurală. Parcurgea spirala bibliotecilor cu nasul lui uriaș la un centimetru distanță de infinitatea cotoarelor aliniate în drumuri fără capăt, adunând titluri și catalogând tot ce descoperea în cale. Speriat și îngrijorat, îl urmam la câțiva pași.

Începeam să cred că Isaac ne va alunga cu șuturi în fund, când m-am împiedicat de paznic pe unul din podurile suspendate între bolțile de cărți. Spre surprinderea mea, pe chip nu i se citea nici un semn de iritare, ci zâmbea binedispus văzând progresele pe care le făcea Fermin la prima lui expediție de explorare prin Cimitirul Cărților Uitate.

- Prietenul tău e un specimen destul de aparte, a conchis Isaac.
- Nici nu știi cât.
- Nu-ți face griji, lasă-l în voia lui, are să coboare din nori.
- Și dacă se pierde?
- Mi se pare că are mintea limpede. Se descurcă el.

Nu prea eram în apele mele, dar n-am vrut să-l contrazic pe Isaac. L-am însoțit până la încăperea care ținea loc de birou și am acceptat ceașca de cafea pe care mi-a oferit-o.

- I-ai explicat regulile prietenului tău?
- Fermin și regulile sunt concepte care nu coabitează în aceeași frază. Dar i le-am rezumat pe cele debază și mi-a răspuns cu un convins „Firește, drept cine mă iei?”.

În timp ce Isaac îmi reumple ceașca, m-am surprins privind fotografia fiicei lui, Nuria, atârnată deasupra mesei de scris.

- Curând se împlinesc doi ani de când s-a dus, a zis cu o tristețe ce tăia aerul.

Am coborât privirea, întristat. Puteam să se-implinească și o sută, căci moartea Nuriei Monfort avea să-mi rămână mereu întipărită în minte, la fel ca și certitudinea că, de nu m-ar fi cunoscut, poate ar fi fost acum în viață. Isaac mângâia portretul cu privirea.

- Am îmbătrânit, Sempere. Curând va trebui să-mi ia altcineva locul.

Tocmai voiam să protestez împotriva acestei insinuări când Fermin a intrat grăbit și gâfâind ca după maraton.

- Ei? a întrebat Isaac. Cum ți se pare?
- Glorios. Deși observ că n-ai toaletă. Cel puțin, la vedere.
- Sper că n-ai făcut pipi prin vreun colț.

- Am făcut eforturi supraomenești ca să ajung până aici.
- Pe ușa asta la stânga. Trage de două ori de lanț, că din prima nu merge.

Pe când Fermin se ușura abundant, Isaac i-a turnat cafea într-o cană care îl aștepta aburind la întoarcere.

- Am o serie de întrebări pe care mi-ar plăcea să ți le pun, don Isaac.
- Fermin, nu cred că... , am intervenit.
- Întreabă, întreabă.
- Primul bloc are legătură cu istoria locului. Al doilea e tehnic și arhitectonic. Iar al treilea e, mai ales, bibliografic...

Isaac a râs. Nu-l văzusem nicicând în viață râzând și n-am știut dacă hohotele lui erau un semn al cerului ori prevestirea unui dezastru iminent.

- Mai întâi, va trebui să alegi ce carte vrei să salvezi, a răspuns Isaac.
- M-am uitat la câteva, dar - chiar dacă doar pentru valoarea ei sentimentală - mi-am permis s-o aleg pe asta.

A scos din buzunar un volum legat în piele roșie, pe coperta căruia erau gravate o tigră și un titlu cu litere aurite în relief.

- Ia te uită, dom'le. Orașul blestemăților, episodul XIII:

Daphne și scara imposibilă de David Martin... , a citit Isaac.

- Un vechi prieten, l-a lămurit Fermin.
- Nu mai spune. Știi, cândva îl vedeam adesea pe-aici, a zis Isaac.
- Probabil că înainte de război, am precizat.- Nu, nu... după.

Fermin și cu mine ne-am uitat unul la celălalt. M-am întrebat dacă Isaac avea cu adevărat dreptate când zicea că nu mai face față postului.

- Nu vreau să te contrazic, șefu', dar asta nu-i cu puțință, a zis Fermin.
- Nu-i cu puțință? Va trebui să-mi explici mai limpede...
- David Martin a fugit din țară înainte de război, l-am lămurit. La începutul anului 1939, spre sfârșitul războiului, s-a întors trecând Pirineii, dar l-au arestat la Puigcerda, după doar câteva zile. A stat la pușcărie mare parte din anul 1940, când a fost ucis.

Isaac se uita la noi neîncrezător.

- Crede-mă, șefu', a insistat Fermin. Avem surse demne de încredere.
- Vă pot asigura că David Martin a stat aici, chiar pe scaunul tău, Sempere, și am sporovăit un timp.

- Ești sigur, Isaac?

- N-am fost mai sigur de ceva în toată viața mea, a replicat paznicul. Îmi aduc aminte fiindcă nu-l mai văzusem de ani de zile. Era ca vai de capul lui și părea bolnav.

- Îți amintești pe ce dată a venit?

- Perfect. Era ultima noapte din 1940. Noaptea de Anul Nou. Atunci l-am văzut ultima oară.

Fermin și cu mine ne-am pierdut în calcule.

- Asta înseamnă că tot ce i-a povestit temnicerul Bebo lui Brians era adevărat. Despre noaptea în care Valls a poruncit să fie dus la hardughia de lângă parcul Guell și să fie ucis... Bebo a spus că i-a auzit apoi pe pistolari zicând că acolo se petrecuse ceva, că mai era cineva în casă... Cineva care poate l-a salvat pe Martin de la moarte... , am improvisat. Isaac ne asculta consternat elucubrațiile.

- Despre ce tot vorbiți? Cine voia să-l asasineze pe Martin?
- E o poveste lungă, a răspuns Fermin. Cu tone de note explicative.
- Păi, poate că mi-o spuneți și mie într-o zi...
- Isaac, Martin ți s-a părut întreg la minte? l-am iscodit.

Isaac a ridicat din umeri.

- Cu Martin nu știai niciodată... Era un suflet chinuit.

La plecare, am vrut să-l însoțesc până la tren, dar mi-a zis că afară îl aștepta o mașină.

- O mașină?
- Ba chiar un Mercedes-Benz. Proprietatea cuiva căruia îi spunea Patronul și care, după cât se părea, îl aștepta la ușă. Dar, când am ieșit cu el, nu era nici o mașină, nici un patron, nici nimic altceva...

- Nu mi-o lua în nume de rău, șefu', dar era noaptea de Anul Nou și, respectând spiritul ei festiv, năucă băuseși prea mult vin și șampanie și, amețit de urături și de multele zaharuri din nuga de Jijona, ții închipuit toate astea? l-a iscodit Fermin.

- La capitolul spumante, consum doar băuturi acidulate, și cea mai tare pe care o am pe-aici e o sticlăcu apă oxigenată, a precizat Isaac, fără să se arate jignit, - Scuză-mi îndoiala. Era o simplă verificare.

- Înțeleg. Dar crede-mă când spun că, doar dacă în noaptea aceea nu m-a vizitat un spirit, ceea ce năcred, fiindcă îi sângera o ureche și-i tremurau mâinile de febră, ca să nu mai spun că mi-a supt toate cuburile de zahăr din cămară, Martin era la fel de viu ca voi sau ca mine.

- Și n-a spus de ce venea după atâta vreme? Isaac a făcut semn că da.
- A spus că venise să lase un pachet și că, de cum va putea, va veni să-l ia. El sau un trimis de-al lui...
- Și ce ți-a lăsat?
- Un pachet învelit în hârtie și legat cu sfoară. Nu știu ce era înăuntru.

Am înghițit în sec.

- Și îl mai ai? l-am întrebat.

Pachetul scos dintr-un dulap stătea acum pe biroul lui Isaac. Când l-am atins cu degetele, stratul fin de praf care îl acoperea s-a ridicat într-un nor de particule, aurii în lumina opaițului pe care Isaac îl ținea sus în stânga mea. În dreapta, Fermin și-a deschis briceagul și mi l-a întins. Ne-am uitat toți trei unul la altul.

- Facă-se voia Domnului, a zis Fermin.

Am trecut briceagul pe sub sfoara ce ținea strâns ambalajul de hârtie al pachetului și am tăiat-o. Am îndepărtat cu cea mai mare grijă ambalajul, până ce s-a văzut conținutul. Era un manuscris. Paginile erau murdare de ceară și sânge. Pe prima dintre ele se vedea titlul, trasat cu o caligrafie diabolică.

*Jocul
Ingerulu
i de
David
Martín*

- Asta-i cartea pe care a scris-o cât a stat închis în turn, am murmurat. Probabil că Bebo a salvat-o.

- Sub ea e ceva, Daniel... a observat Fermin.

Un colțișor de pergament se ițea de sub paginile manuscrisului. Am tras de el și am scos un plic. Pe ceara roșie a sigiliului se profila un înger. Iar deasupra lui era un singur cuvânt, scris cu cerneală roșie:

Daniel

Am simțit frigul urcându-mi pe mâini. Asistând la scenă uimit și consternat, Isaac s-a retras tiptil împreună cu Fermin spre pragul ușii.

- Daniel, mi-a spus delicat Fermin. Te lăsăm să deschizi plicul în liniște și intimitate, cu calm...

Am ascultat cum pașii li se îndepărtau și abia dacă le-am auzit începutul discuției.

- Ascultă, șefu', de-atâtea emoții am uitat să-ți spun că mai înainte, când am intrat, nu m-am putut oprisă te aud spunând că vrei să te pensionezi și să părăsești postul.

- Așa-i. Sunt aici de foarte mulți ani, Fermin, De ce mă întrebi?

- Ei bine, știu că abia ne-am cunoscut, cum s-ar zice, dar poate că postul mă interesează...

Glasurele lui Fermin și Isaac s-au stins printre ecourile labirintului din Cimitirul Cărților Uitate. Rămas singur, m-am așezat în fotoliul paznicului și am desprins sigiliul de ceară. Plicul conținea o foaie de culoarea ocrului, împăturită. Am desfăcut-o și am început să citesc.

Barcelona, 31 decembrie 1940

Dragă Daniel,

Scriu aceste cuvinte cu speranța și convingerea că într-o zi vei descoperi acest Cimitir al Cărților Uitate, care mi-a schimbat viața la fel cum, sunt sigur, o va schimba și pe a ta. Tocmai această speranță mă face să cred că, poate, când n-am să mai fiu aici, cineva îți va vorbi despre mine și prietenia care m-a legat de mama ta. Știi că, dacă vei ajunge să citești aceste cuvinte, vei fi copleșit de întrebări și îndoieli. Unele răspunsuri le vei afla din manuscrisul în care am încercat să-mi spun povestea așa cum mi-o amintesc, știind că luciditatea mea are zilele numărate și că uneori pot evoca doar ceea ce nu s-a petrecut niciodată.

Știi și că, la primirea scrisorii mele, timpul va fi început deja să șteargă urmele celor petrecute. Că vei fi cuprins de îndoieli și că, de vei cunoaște adevărul despre ultimele zile ale mamei tale, îmi vei împărtăși ura și setea de răzbunare. Se spune că înțelepții și dreptii iartă, dar eu n-am s-o pot face nicicând. Sufletul mi-e deja condamnat, și pentru el nu există salvare. Mai știi și că, până la ultima-mi suflare pe lumea asta, voi încerca să răzbun moartea Isabellei. Acest destin e al meu, nu al tău.

Mama ta n-ar fi dorit pentru tine o viață ca a mea, cu nici un preț. Mama ta ar fi dorit pentru tine o viață plină, fără ură și ranchiună. Pentru ea îți cer să citești această istorie și, odată terminată, s-o distrugi, să uiți tot ce-ai auzit despre un trecut care nu mai e, să-ți purifici inima de furie și să trăiești, privind mereu înainte, viața pe care mama ta a dorit s-o ai.

Și, dacă într-o zi, îngenuncheat la mormântul ei, vei simți că focul furiei încearcă să pună stăpânire pe tine, amintește-ți că în povestea mea, ca și într-a ta, a existat un inger care are toate răspunsurile.

Prietenul tău,
DAVID MARTÍN

Am recitat de câteva ori vorbele pe care David Martin mi le trimisese prin timp, vorbe ce mi-au părut impregnate de căință și nebulie și pe care nu le-am priceput în întregime. Am ținut câteva clipe scrisoarea în mâini, apoi am apropiat-o de flacăra opaițului și am privit-o cum ardea.

I-am găsit pe Fermin și pe Isaac la capătul labirintului, sporovăind ca niște vechi prieteni. Văzându-mă, au tăcut și m-au privit plini de speranță.

- Scrisoarea te privește doar pe tine, Daniel. Nu trebuie să ne spui nimic.

Am încuviințat. Ecoul unor clopote s-a insinuat din spatele zidurilor. Isaac ne-a privit și apoi s-a uitat la ceas.

- Ia spuneți, voi nu mergeați azi la o nuntă?

Mireasa era îmbrăcată în alb și, cu toate că n-avea prea multe podoabe și accesorii, n-a mai existat în întreaga istorie o femeie care să pară mai frumoasă în ochii logodnicului ei decât Bernarda în acea zi de început de februarie, în care soarele strălucea în piața bisericii Santa Ana. Don Gustavo Barcel6, care cumpărase parcă toate florile din Barcelona pentru a inunda intrarea în biserică, a plâns ca Maria Magdalena, iar preotul prieten al mirelui ne-a uimit pe toți cu o predică lucidă, ce i-a smuls lacrimi chiar și Beei, care nu era o pradă ușoară.

Eu era să scap inelele, dar totul a fost dat uitării când, după preliminarii, preotul l-a invitat pe Fermin să sărute mireasa. Atunci m-am întors o clipă și mi s-a părut că zăresc în fundul bisericii un necunoscut care mă privea zâmbind. Nu știu de ce, dar pentru o clipă am fost sigur că străinul era chiar Prizonierul cerului. Cu toate astea, când m-am uitat din nou, nu mai era acolo. Lângă mine, Fermin a îmbrățișat-o strâns pe Bernarda și, fără jenă, i-a plantat pe buze un sărut, care a trezit ovații dirijate de preot.

În ziua aceea, văzând cum prietenul meu săruta femeia pe care o iubea, mi s-a năzărit că acel moment, acea clipă furată timpului și lui Dumnezeu, merita toate zilele de mizerie care ne aduseseră până acolo și atâtea altele, care ne așteptau cu siguranță când vom reveni la viață; și că tot ce era decent și curat pe lumea asta și toate lucrurile pentru care merita să respiri mai departe erau pe acele buze, în acele mâini și în privirile celor doi norocoși care, eram sigur, aveau să rămână împreună până la sfârșitul zilelor.

Epilog

1960

Un bărbat tânăr, cu câteva fire albe în păr și o umbră în privire, pășește pe sub soarele amiezii printre pietrele din cimitir, sub cerul al cărui siniliu e furat din albastrul mării.

Duce în brațe un copil care abia îi înțelege spusele, dar care zâmbește la vederea ochilor lui. Se apropie amândoi de un mormânt modest, așezat deoparte, lângă șirul de baluștri suspendați deasupra Mediteranei. Bărbatul îngenunchează la mormânt și, sprijinindu-și fiul, îl lasă să mângâie literele săpate în piatră.

ISABELLA SEMPERE

1917–1939

Bărbatul stă acolo o vreme, în tăcere, cu pleoape strâns închise, ca să-și rețină plânsul.

Glasul fiului îl readuce în prezent și, deschizând ochii, vede că acesta îi arată o figură mică, ițită printre petalele de flori uscate, în umbra unui vas de sticlă așezat la baza pietrei. E sigur că nu era acolo ultima oară când fusese la mormânt. Mâna lui caută printre flori și dă peste o statueta de ipsos, atât de mică încât încapă în pumn. Un înger. Vorbele pe care le credea uitate i se deschid în memorie ca o rană veche.

Și, dacă într-o zi, îngenuncheat la mormântului ei, vei simți că focul furiei încearcă să pună stăpânire pe tine, amintește-ți că în povestea mea, ca și într-a ta, a existat un înger care are toate răspunsurile...

Copilul încearcă să ia figurina îngerului din mâna tatălui și, atingând-o cu degetele, o împinge fără voie. Statueta cade pe marmură și se sparge. Atunci o vede. O hârtiuță minusculă, împăturită și ascunsă în statueta de ipsos. Hârtia e fină, aproape străvezie. O desface cu degetele și recunoaște pe loc caligrafia:

Mauricio Valls

El Pinar

Calle de Manuel Arnús

Barcelona

Briza mării se înalță printre pietrele de mormânt și suflul unui blestem îi mângâie chipul. Pune hârtiuța în buzunar. La scurt timp după aceea, lasă untrandafir alb pe piatră și face cale întoarsă, cu copilul în brațe, îndreptându-se către aleea cu chiparoși, unde îl așteaptă mama fiului său. Toți trei se îmbrățișează și, când îl privește în ochi, ea descoperă ceva care nu fusese acolo cu câteva clipe înainte. Ceva tulbure și întunecat, care o sperie.

- Te simți bine, Daniel?

El o privește lung și surâde.

- Te iubesc, zice și o sărută, știind că istoria, istoria lui, nu s-a sfârșit. Abia începea.

SFARSIT

- [1] A spus (în lat., în orig.).
- [2] Transliterare în spaniolă a termenului, jazz.
- [3] Melodie tradițională spaniolă ce își are originea în muzica arabă (jdcaras) din secolele XVI-XVII.
- [4] '60. Stil de muzică pop foarte popular în Franța, Quebec și Spania în anii
- [5] Municipiu spaniol din provincia Girona, în Catalonia, situat la 120 de km de Barcelona.
- [6] Pseudonim (în fr., în orig.).
- [7] La Bella Dorita (Maria Yafiez Garda, 1901-2001) a fost o cântăreață și dansatoare spaniolă de cabaret.
- [8] Cartier din Barcelona veche, născut odată cu extinderea zidurilor medievale ale orașului.
- [9] De ultim moment (în lat., în orig.),
- [10] Laszlo Kubala Stecz (1927-2002) - fost fotbalist și antrenor spaniol de origină slovacă, născut în Ungaria.

[11] Rodrigo Diaz de Vivar (1043-1099) - cavaler spaniol care s-a înstăpânit peste răsăritul Peninsulei Iberice la sfârșitul secolului XI, nerecunoscând autoritatea regală. A cucerit Valencia și a stabilit în acest oraș o zonă independentă (1094), pe care după moartea lui a moștenit-o și menținut-o soția lui, Jimena, până în 1102.

[12] Cafe-concert din Barcelona, celebru în întreaga Europă. Inaugurat în 1898, sub denumirea de Pajarera Catalana, în 1910 și-a schimbat numele

în Petit Moulin Rouge, însă regimul franchist a obligat localul să-și hispanizeze numele și să suprimă cuvântul „roșu”, din cauza conotațiilor sale politice. Din 1939, se numește El Molino (Moara).

[13] Edificiu gotic din secolul XIV, reședință a unor importante personalități istorice, printre care și marchizul De Cruilles, Viceregele Noii Spanii.

[14] Ministrul Juan Alvarez Mendizabal a fost inițiatorul celui de-al treilea val de secularizări ale bunurilor Bisericii, care a început în 1836.

[15] Caganer sau *caganet* (cat.) / *cagador* sau *cagon* (sp.) - figurină tradițională în Catalonia, Valencia și Canare, ascunsă într-un colț din iesle, în spatele unui arbust, deoarece reprezintă un băiețel care stă pe vine și își face nevoile.

[16] Imobil cu camere mobilate de închiriat (în fr., în orig.).

[17] Acest târg (*Feria de Abril*) se organizează în cartierul Los Remedios din Sevilla și precede Paștele.

[18] Tocăniță tradițională catalană, pregătită din carne luată de la capul (cap) și pulpa (pota) unui vițel, usturoi, ceapă, roșii, slănină, boia dulce, ulei de măsline și vin de Jerez.

[19] Cel mai mare jurnal din Barcelona, înființat în 1881.

[20] Margarita Xirgu Subira (1888-1969) a fost o mare actriță spaniolă, celebră mai ales pentru rolurile jucate în piesele de teatru ale lui Federico Garcia Lorca. În timpul dictaturii franchiste, s-a exilat în Uruguay

[21] Complex arhitectonic gotic, ce găzduiește astăzi Muzeul Maritim din Barcelona, a cărui construcție a început la sfârșitul secolului XIII, sub domnia lui Pedro al III-lea de Aragon.

[22] Brigada Politico-socială, al cărei nume oficial era Brigada de Cercetare Socială (cunoscută și ca Sociala, Secreta, Brigada) a fost un corp polițist de represiune care a funcționat în timpul dictaturii franchiste.

[23] Mare iluzionist din epocă.

[24] Gonzalo Queipo de Llano y Sierra (1875-1951) a fost general de brigadă de cavalerie și a devenit celebru pentru participarea sa la Războiul civil spaniol de partea generalului Franco.

[25] Avocatul Ramon Serrano Suner (1901-2003) a făcut parte de șase ori din primele guverne franchiste (1938-1942) și a ocupat

alte importante funcții politice; fiind căsătorit cu sora soției lui Franco, era poreclit *El Cunadieimo*.

[26] Îndrăgit personaj din filmul de animație realizat de Walt Disney după *Aventurile lui Pinocchio* de Carlo Collodi.

[27] Sală de concerte din Barcelona, inaugurată în 1908.

[28] Prin moarte (în lat,, în orig.).

[29] „Băiatul de Zahăr” - porecla militantului anarhosindicalist catalan Salvador Seguí, asasinat în 1923 de pistolari plătiți de patronatul din Catalonia.

[30] Membru al Falangei - partid politic spaniol de ideologie fascistă, fondat în 1933.

[31] Buchet, aromă, parfum (în fr,, în orig.).

[32] Carlos Arniches Barreda (1866-1943) - cunoscut dramaturg spaniol, autor de scenete populare și comedii, pictor al mediilor populare din Madrid, care a recreat strălucit limbajul acestora.

[33] Jose Buenaventura Durruti Dumange (1896-1936) - sindicalist și revoluționar anarhist spaniol, una dintre figurile cele mai relevante ale anarhismului spaniol și ale organizației sale sindicale, CNT. A jucat un rol

important în cursul Războiului civil spaniol, conducând „Coloana Durruti”, din tabăra republicană.

- [34] El Mercado del Borne a fost o piață municipală din cartierul Ribera al vechii Barcelone, de mare interes turistic.
- [35] Cel mai activ, mai vechi și mai prestigios teatru de operă din Barcelona, dar și unul dintre cele mai importante din lume. Decenii la rând, acest teatru de pe Ramblas a fost simbolul și locul de întâlnire al aristocrației și burgheziei catalane, dar și, de peste un secol și jumătate, gazda celor mai prestigioase spectacole și a celor mai buni cântăreți din lume.
- [36] Carnaval organizat pe 15 august.
- [37] Josep Trueta i Raspall (1897-1977) a fost un cunoscut om de știință și medic catalan.
- [38] Pastile de tuse.
- [39] Zonă urbanizată și modernizată de arhitectul Ildefonso Cerdă, care ocupă 7,5 km² din centrul Barcelonei. Aici sunt situate aproape toate străzile și piețele pomenite în roman, dar și cele mai importante atracții turistice din oraș.
- [40] Sutiene (în engl., în orig.).
- [41] Benevol și gratuit (în lat., în orig.).
- [42] Zane Grey (1872-1939) a fost un celebru autor american de romane western.
- [43] Circula de Bellas Artes (CBA) este o entitate culturală spaniolă privată, nelucrativă și multidisciplinară, fondată în 1880 la Madrid. În 1921, a fost declarată „Centru pentru protecția

artelor și de utilitate publică", iar activitățile pe care le găzduiește acoperă artele plastice, literatura, muzica, știința, filosofia, cinematograful, teatrul etc.

[44] Prescurtare de la *maitre d'hotel* (șef de sală) (în fr., în orig.).

[45] Manuel Pertegaz Ibanez (n. 1917) - designer și croitor spaniol.

[46] Gen muzical și dans originare din Cuba, care au devenit foarte populare după 1940.

[Also by Carlos Ruiz Zafón](#)

The Shadow of the Wind

The Angel's Game

The Prince of Mist

The Midnight Palace

W&N *blog*

For exclusive short stories, poems, extracts, essays, articles, interviews, trailers, competitions and much more visit the Weidenfeld & Nicolson blog at:

www.wnblog.co.uk

Follow us on

 and

Or scan the code to access the website*

*Requires a compatible smartphone with QR reader. Mobile network and/or wi-fi charges apply. Contact your network provider for details.

Copyright

A Weidenfeld & Nicolson ebook

First published in Great Britain in 2012 by Weidenfeld & Nicolson This ebook first published in 2012 by Weidenfeld & Nicolson

© Shadow Factory S.L.2011
English translation © Lucia Graves 2012

First published in Spain as *El Prisionero del Cielo* by Editorial Planeta, S.A., 2011

The rights of Carlos Ruiz Zafón and Lucia Graves, to be identified as the author and translator of this work respectively, have been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, without the prior permission in writing of the publisher, nor to be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published without a similar condition, including this condition, being imposed on the subsequent purchaser.

All the characters in this book are fictitious, and any resemblance to actual persons living or dead is purely coincidental.

A CIP catalogue record for this book is available from the British Library.

ISBN: 978 0 297 86812 5

Weidenfeld & Nicolson
The Orion Publishing Group Ltd
Orion House
5 Upper Saint
Martin's Lane
London,
WC2H 9EA A
Hachette UK
Company

[www.orionbo](http://www.orionbooks.co.uk)

oks.co.uk